

ეპიგრაფიკა მართლები

მოთხრობილი
პლ. მიქაბერიძის მიერ

II ნაწილი

საქართველოს სსრ
განათლების სამინისტრო

საბჭოთავთაში 1949 თბილისი

წინასიტყვაობა

„წარსულა სინამდვილე მითო-
ლოგიური ფანტაზიის ქმნილ-
მაშა იხახუა“.

კ. მარქსი

ამ წიგნის ახალგაზრდა მკითხველს შეიძლება დაეზარდოს კითხვა: რა საჭიროებას წარმოადგენს ვიცოდეთ ელინური მი-
თები, ძველ ბერძენთა ეს ფანტასტიკური თქმულებები მათ
ლმერთებსა და გმირებზე?

მითი—ეს ხომ ფანტაზიაა, თავისებური ზღაპარი, განვითარე-
ბის დაბალ საფეხურზე მდგომი ხალხის შემოქმედება. თითქოს
არ უნდა იყოს ის ახლა, ჩვენს დროში, საინტერესო—ორთქლის,
ელექტრონის, ავიაციის, რადიოს ხანაში, როდესაც ადამიანი
უკვე ბატონობს ბუნების ძალებზე და, მაშასადამე, მითოლო-
გიას გამოცლილი აქვს ნიადაგი.

ჩვენს დროში, მართლაც, შეუძლებელია მითოლოგია, მაგრამ
ეს არ გამორიცხავს მისდამი ინტერესს.

ყველა ძველი ხალხის თქმულებანი, მათ შორის, პირველ
რიგში, ბერძნული თქმულებანი, დიდ მეცნიერულ და მხატვრულ
ინტერესს წარმოადგენს. ზოგჯერ ისინი, ეს თქმულებანი, ერთად-
ერთი ისტორიული წყაროა ჩვენს ხელთ, რომელშიც წარსული
სინამდვილე იხახება; და როდესაც გვსურს კაცობრიობის
კულტურის, განსაკუთრებით, ანტიკური კულტურის მო-
ნაპოვარის ამა თუ იმ სახეს, ლიტერატურას თუ ხელოვნებას,
სრულქმნილად დავეუფლოთ, უნდა ვიცნობდეთ ძველ ხალხთა
თქმულებებს და, პირველ ყოვლისა, ელინურ მითებს, რადგან,

მარქსის თქმით, „...ბერძნული მითოლოგია შეადგენდა ბერძნული ხელოვნების არა მარტო არსენალს, არამედ მის ნიადაგსაც.“

ელინური მითები თავისი მითოლოგიური სახეების სიუბეითა და არაჩვეულებრივი ნაირფერადობით, თავისი მომჯადოებელი სიმარტივითა და შეუდარებელი მხატვრული ძლიერებით იზიდავდა და ხიბლავდა ყველა დროისა და ყველა ხალხის მწერლებს, მხატვრებს, პოეტებს, მეცნიერებს.

ჰომეროსი, ესქილე, სოფოკლე და ევრიპიდე, ვერგილიუსი, ოვიდიუს ნაზონი და აპულეუსი თავის შესანიშნავ ქმნილებებს მითოლოგიურ სიუჟეტებზე აგებდნენ.

შოთა რუსთაველი და ალექსანდრე პუშკინი, გოგოლი და ლერმონტოვი, სალტიკოვ-შჩედრინი, აკაკი წერეთელი, დანტე ალიგჰიერი, ჰაინე, შექსპირი, შილერი, გოეთე, ბაირონი და მრავალი სხვა ხშირად მიმართავდნენ მითოლოგიურ სახეებს.

მაშინ ქაჯეთს მოიწია უსახომო რისხვა ღმრთისა:
კრონოს, წყრომით შემხედველმან, მოიშორვა სიტკბო მზისა,

—ამბობს შოთა თავის სწორუპოვარ პოემა „ვეფხისტყაოსანში“.

ო, მეგობრებო, მშვენიერია
ღიანას მკერდი, სახე ფლორასი,
მაგრამ მე ვამბობ სხვა იერია,
რომ მიყვარს ფეხი ტერფსიკორესი,—

—ამბობს პუშკინი თავის უკვდავ „ევგენი ონეგინში“.

მეგზურმა ჩემმა ხელი მკიდა და შეუბნება:
„ეს არის ნესოს, მშვენიერ დეიანირასთვის,
ოდესღაც თავი რომ გასწირა და მოიკვდინა.
შუაში მდგომი არის თავათ დიდი ქირონი,
რომელიც იყო მამამძუძე აქილევისა...“—

—ასე გვიამბობს დანტე ალიგჰიერი თავის შესანიშნავ ქმნილებაში „ჯოჯოხეთი“.

და რომელი ერთი დავასახელოთ ამ მრავალთა შორის!

ყველა დროისა და ყველა ხალხის უდიდესი მხატვრებიცა და მოქანდაკეებიც ფართოდ სარგებლობდნენ თქმულებებში მოთხრობილი ამბებით, და თავისი უკვდავი სურათებისა და ქანდაკებების შესაქმნელად უშრეტ წყაროს პოულობდნენ განსაკუთრებით ბერძნულ და რომაულ მითოლოგიაში..

ჩვენს ყოველდღიურ საუბარშიც ხშირად ვიყენებთ მითოლოგიურ სახეებს. მაგალითად, ვიტყვით ხოლმე: „ტიტანური ბრძოლა,“ „გიგანტური შრომა.“ ახლა არავის არა სჯერა, რასაკვირველია, რომ ოდესღაც არსებობდნენ დედამიწის მიერ წარმოშობილი გოლიათები, რომელთაც ბერძნები გიგანტებს უწოდებდნენ, და ისინი, ვითომდა, ებრძოდნენ რომელიღაც „ყოვლისშემძლე“ ღმერთებს. მაგრამ ეს ხელს როდი გვიშლის ახლა რომელიმე დიდ საქმიანობას, დიად შრომას გიგანტური ვუწოდოთ, ხოლო დიდ, გრანდიოზულ, ბუმბერაზულ ბრძოლას—ტიტანური.

ანდა გავიხსენოთ ცის თაღზე უძრავად მოფენილი ვარსკვლავების სახელწოდებანი—პერსევესის თანავარსკვლავედი, ჰერკულესის თანავარსკვლავედი, ტყუპების თანავარსკვლავედის ორი კაშკაშა ვარსკვლავი—კასტორი და პოლუქსი (დიოსკურები), ორიონის თანავარსკვლავედი და სხვ., ან კიდევ, ამ ვარსკვლავებს შორის მოძრავი პლანეტები—სატურნი (კრონოსი), ვენერა (აფროდიტე, ქართულად—ასპიროზი), იუპიტერი (ზეუსი, ქართულად—მუშთარი), მერკური (ჰერმესი, ქართულად—ოტარიდი), მარსი (არესი, ქართულად—მარიხი), და სხვ. ეს სახელწოდებანი აღებულია ბერძენთა და რომაელთა* ღმერთებისა და გმირების სახელებიდან; ჯერ კიდევ ძველმა ბერძნებმა და რომაელებმა შეარქვეს ეს სახელები ამ თანავარსკვლავედებსა და პლანეტებს.

ჩვენი დიდი მასწავლებლები—მარქსი, ენგელსი, ლენინი, სტალინი—აზრის მკვეთრად გამოსახატავად ხანდახან მიმართავენ თავის შრომებში ძველ ბერძნულ მითოლოგიას, სარგებლობენ ბერძენთა და რომაელთა ღმერთებისა და გმირების სახეებითა და სახელებით.

ვ. ი. ლენინი სარგებლობს ანტიკური მითებით გზადაგზა, მოსწრებულად ჩართული აქვს მსჯელობაში ესა თუ ის მითოლოგიური სახე, მითის სიუჟეტურ გაშლას კითხვის არსად არ იძლევა. მის გენიალურ შრომებში გვხვდება

* რომაელთა თქმულებების ციკლში გადანერგულ იქნა ბერძნული მითოლოგიური სახეები, ოღონდ შეიცვალა სახელები: მაგალითად, მერკური—ბერძენთა ჰერაკლეა, იუპიტერი—ბერძენთა ზეუსია, სატურნი—ბერძენთა კრონოსია და სხვ.

ბერძნულ-რომაული მითოლოგიური სახეები, როგორცაა—ჰერკულესი, იუპიტერი, ორპირსახიანი იანუსი, ტანტალე, მინერვა, აქილესი, პრომეთე, ნარგისი (ანუ ნარცისი) და სხვ.

მაგალითისათვის ავიღოთ თუნდაც ნარცისის მითოლოგიური სახე, რომელსაც საკმაოდ ხშირად შიშობთ ვ. ი. ლენინი.

თქმულება ნარცისზე—ელინური მითია. მისი მოკლე შინაარსი ასეთია:

ნარცისი მდინარის ღმერთის კეფისის შვილი იყო. ულამაზეს ვაჟად ითვლებოდა. ყველა შესტრფოდა მის სიმშვენიერეს, მაგრამ ნარცისს შეტად ამაყად, მედიდურად და ამპარტაუნად ექირა თავი. არავინ არ უყვარდა, გარდა საკუთარი თავისა; მხოლოდ თავის თავს თვლიდა სიყვარულის ღირსად. ასეთი მედიდურობისათვის იგი დასწყევლა ერთგვრთმა ნიმფამ და უსურვა:—დატანჯულიყო იმით, რომ საკუთარ თავს შეყვარებული სამაგიერო სიყვარულს ვერ ღირსებოდა.

ერთხელ, ნადირობის დროს, ნარცისი წყაროს მიადგა. დაიხარა წყლის დასალევად და ანკარა წყალში თავისი თავი დაინახა. მოიხიბლა ნარცისი საკუთარი წარმტაცი სილამაზის ცქერით. დაავიწყდა ყოველივე ამქვეყნად. ველარ მოსცილდა წყაროს. არ ჰამდა, არ სვამდა და არ სძინავდა. შესტრფოდა საკუთარ თავს, მაგრამ სამაგიერო სიყვარულს ვერ ეღირსა, რადგან წყალში მხოლოდ მისი ანარეკლი იყო... ამ არაბუნებრივ ტრფიალში დღითი დღე დაილია, ჩამოხმა ნარცისი და, ბოლოს, მოკვდა. ნიმფებმა საფლავი გაუთხარეს ნარცისს, სურდათ მიწას მიებარებინათ, მაგრამ ველარ იპოვეს. იმ ადგილას, სადაც ნარცისი ეგულებოდათ, თეთრი, ცივი, უსიცოცხლო სილამაზის სურნელოვანი ყვავილი—სიკვდილის ყვავილი ამოსულიყო. ნარცისი უწოდეს ამ ყვავილს. *

ნარცისის მითოლოგიურ სახეს ვ. ი. ლენინი იყენებს ქედმალალ და პედანტურ მენშევიკებთან შესადარებლად და დასცინის მათ ნარცისისებურ თვითშეყვარებულობას. „მოიგონეთ, როგორი შეუდარებელი, კემმარიტად „ნარცისისებური“ ქედ-

* ქართულად ნარგისა ვუწოდებთ.

მალლობით ასწავლიდნენ ეს ბრძენნი პლებანოვს... „—წერს ვ. ი. ლენინი თავის შესანიშნავ ნაშრომში „რა ვაკეთოთ?“ (რჩეული, I-252 გვ.).

სტატიაში „მემარცხენე“ ბავშვობისა და წვრილბურჟუაზიულობის შესახებ“ ვ. ი. ლენინი აკრიტიკებს ბრესტის ზავის მოწინააღმდეგეებს, ლაპარაკობს იმის შესახებ, თუ როგორ მიიღო ხალხმა საბჭოთა ხელისუფლების მეოხებით ცოტაოდენი მიინც შესვენება სამი წლის უსაშინელესი ომის შემდეგ. „მემარცხენე“ ინტელიგენტუნები კი, თავის თავზე შეყვარებული ნარცისის მედიდურობით“, ღრმავაზროვნულად წარმოსთქვამენ ამაპარტავნულ ფრაზებს კვლავ ოპზე. (XXII-604).

ფელეტონში „სათათბირო და რუსი ლიბერალები“ ვ. ი. ლენინი ამ მითის პოეტური შინაარსის პაროდის იძლევა და ლაპარაკობს „თვითკმაყოფილ ნარცისებზე“, რომლებიც „შეყვარებული არიან მათ გარემომცველ ნებვის გროვაზე“. (XI-192 გვ.).

სტატიაში „პარტიზანული ომი“ ვ. ი. ლენინი ლაპარაკობს პარტიზანული ბრძოლის უარყოფელ სოციალ-დემოკრატიის თეორეტიკოსზე, რომელიც, ნაცვლად იმისა, რომ შწუხარება გამოსთქვას ამ ბრძოლის შეუმზადებლობის გამო, „სიამაყითა და კმაყოფილებით და ნარცისისებური აღფრთოვანებით იმეორებს ადრინდელ ახალგაზრდობაში გაზეპირებულ ფრაზებს ანარქიზმისა, ბლანკიზმისა, ტერორიზმის შესახებ“. (X-108 გვ.).

სტატიაში „ოქტომბრის რევოლუციის ოთხი წლისთავისათვის“ ვ. ი. ლენინი ლაპარაკობს ბურჟუაზიულ დემოკრატიებსა და ლიბერალებზე (კადეტებზე) და წვრილბურჟუაზიულ დემოკრატიებზე (მენშევიკებსა და ესერებზე): „ეს ლაჩრები, ყბედები, თავის თავზე შეყვარებული ნარცისები და პაწია პამლეტები მუყაოს მახვილს აქნევდნენ—და მონარქიაც კი ვერ მოსპეს! ჩვენ მთელი ეს მონარქიული ნაგავი გადავყარეთ, ისე, როგორც არავის, როგორც არასოდეს“. (რჩეული, III-731 გვ.)

ნარცისის სახე ვ. ი. ლენინს გამოყენებული აქვს რამდენჯერმე აგრეთვე სტატიაში „სასურსათო გადასახადის შესახებ“.

დიდმა ბელადმა ამხანაგმა სტალინმა თავის სიტყვაში საკ. კ. პ. (ბ) ცენტრალური კომიტეტის პლენუმზე 1937 წლის 3 მარტს დაახასიათა ბოლშევიკების მუდმივი კავშირის აუცილებლობა ხალხის ფართო მასებთან, როგორც დედასთან, რომელმაც ისინი ჰშობა და გამოზარდა. თავისი აზრის მკვეთრად გამოსახატავად ამხანაგმა სტალინმა მოიყვანა, როგორც მაგალითი, ძველ ბერძენთა მითი გმირ ანტიოსზე:

„ძველ ბერძნებს თავიანთი მითოლოგიის სისტემაში ჰყავდათ ერთი სახელგანთქმული გმირი—ანტიოსი, რომელიც, როგორც მითოლოგია გადმოგვცემს, იყო პოსეიდონის—ზღვათა ღმერთისა, და გეას—მიწის ქალღმერთის შვილი. იგი განსაკუთრებულ სიყვარულს განიცდიდა თავისი დედის მიმართ, რომელმაც იგი ჰშობა, გამოჰკვება და გამოზარდა. არ იყო ისეთი გმირი, რომელიც არ დაემარცხებინოს მას—ამ ანტიოსს. იგი უძლეველ გმირად ითვლებოდა. რაში მდგომარეობდა მისი ძალა? იგი მდგომარეობდა იმაში, რომ ყოველთვის, როდესაც მას მოწინააღმდეგესთან ბრძოლაში გაუჭირდებოდა, იგი ეხებოდა მიწას, თავის დედას, რომელმაც ჰშობა და გამოჰკვება იგი, და ახალ ძალას ლებულობდა. მაგრამ მას მაინც ჰქონდა თავისი სუსტი ადგილი—ეს იყო მიწისაგან რამენაირად მოწყვეტის საშიშროება. მტრები ითვალისწინებდნენ მის ამ სისუსტეს და უდარაჯებდნენ მას. და აი, გამოჩნდა მტერი, რომელმაც გამოიყენა ეს მისი სისუსტე და დაამარცხა იგი. ეს იყო ჰერკულესი. მაგრამ როგორ დაამარცხა მან იგი? მან მოსწყვიტა იგი მიწას, აიყვანა ჰაერში, დაუკარგა მას მიწის შეხების საშუალება და ამრიგად დაახრჩო იგი ჰაერში.

ვფიქრობ, რომ ბოლშევიკები მოგვაგონებენ ბერძნული მითოლოგიის გმირს, ანტიოსს. ისინიც, ისევე, როგორც ანტიოსი, ძლიერნი არიან იმით, რომ კავშირი აქვთ თავის დედასთან, მასებთან, რომლებმაც ისინი ჰშობეს, გამოჰკვებეს და გამოზარდეს. და სანამ მათ კავშირი აქვთ თავის დედასთან, ხალხთან, მათ ყველა შანსი აქვთ იმისა, რომ უძლეველი დარჩნენ“.

ამხანაგ სტალინის ამ შედარების მთელი სიძლიერე და სიმახვილე თავრსთავად მეტყველებს.

ბერძნული მითის ასე ოსტატურად გამოყენება ადასტურებს იმას, რომ ეა უძველესი თქმულებები კვლავ ცოცხლობენ ჩვენს აზროვნებაში, გვეხმარებიან ალეგორიებით, რვავეთქმებით მოსწრებულად, ძლიერად და მკაფიოდ გამოვეთქვათ აზრი.

აი ყოველივე აქილ-თვისაა საჭარო ვიცოდეთ "გლინური მითოლოგია, ვიცოდეთ მისი უმთავრესი მითები მაინც.

რას წარმოადგენს ნითოლოგია?

განუვითარებელ საზოგადოებრივ საფეხურზე მყოფ ხალხებისათვის, კერძოდ, ძველი ბერძნებისათვის ქვიყრის გაჩენა, გარეშო ბუნების მოვლენები, სეზმარი, ძილი, სიკვდილი გაუგებარი მოვლენება იყო. მათ არ იცოდნენ ბუნების კანონები, ამიტომ ყოველ მოვლენაში რაღაც ზებუნებრივ არსებათა—ღმერთების ნება-სურვილის გამოვლინებას ხედავდნენ. მთელი სამყარო, ძველთა გაგებით, ასეთი ღმერთებით იყო საკსე. თითოეულ მოვლენას თავისი ღმერთი ჰყავდა, თითოეულ მდინარეს—თავისი ნიმფა, თითოეულ ჭალას—თავისი დრიადა. ამიტომაა, რომ მითოლოგიაში უახრავ "უკვდავ" ღმერთებზეა ლაპარაკი.

"უკვდავ" ღმერთებზე მითების გვერდით ძველ ბერძნებს აქვთ აგრეთვე მითები მოკვდავ ადამიანებზე — გმირებზე. "მითები ღმერთებზე და მითები გმირებზე. — ამბობს პროფ. ს. ყაუხჩიშვილი თავის "ბერძნული ლიტერატურის ისტორიაში,"—ახლო კავშირში იყვნენ. ჯერ ერთი, გმირთა საქმეები, ისივე როგორც ყოველგვარი საქმ-ანობა ანქვეყნიურ სამყაროში, ბერძნების წარმოდგენით, წარმართებოდა ღმერთების მიერ, ისინი აძლევდნენ მიშართულებას გმირთა მოქმედებას, ისინი ამარჯვებინებდნენ მათ მტერზე. შემდეგ: გმირები, თავიანთი წარმოშობით, ღმერთებთან დანათესაებული იყვნენ. მაგალითად, თესალიელი გმირის აქილევისს დედა იყო თეტისა, ზღვის ღვთაების ნერევისს ქალიშვილი; პილოსელი გმირის ნესტორის მამა იყო ზღვათა მპყრობელი ღმერთის პოსეიდონის შვილი და სხვ." •

მითები ღმერთებზე და მითები გმირებზე ჩვენ გაცნობენ. თუ როგორი არიან ბერძენთა ღმერთები და გმირები. ბერძენთა ღმერთები იმავე თვისებებისა არიან, როგორც ადამიანები: ბერძენებმა შექმნეს ღმერთები „სახისაებრ თვისისა“, თვისი სათნოებითა და თვისი ბიწიერებით „აღქურვილნი. ამიტომაც, „უკლავი“ ღმერთები ხშირად უმხგავსო საქციელსაც რომ არ ერიდებიან, შეუბრალებელი, სასტიკი და დაუნდობელი არიან: უამრავ ბოროტებას ჩადის ზევსი, მეტად უღმობელია ჰერა, მძვინვარეა არესი, ცრუ და თაღლითია ჰერმესი...

ზოგიერთი გმირიც არ იქცევა ზოგჯერ მისაბაძად და სანაქებოდ. მაგრამ გმირებს შორის არიან ისეთებიც, როგორიცაა, მაგალითად, ტიტანი პრომეთე, ჰერაკლე, თეზევსი, პერსევსი, დიოკურები და სხვ., რომლებიც დიდ სამსახურს უწივენ ადამიანს. ისინი თვით ღმერთებთან შებრძოლებასაც არ ერიდებიან და მრავალ ტანჯვასა და წამებას იტანენ ადამიანის კეთილდღეობისათვის.

ამის ერთ-ერთი შესინისწავი მაგალითია ტიტან პრომეთეს. შეუპოვარი ბრძოლა ზევსის ძალადობა-უსამართლობის წინააღმდეგ. პრომეთემ, როგორც ბერძნული მითოლოგია გადმოგვცემს, ოლიმპოდან ციური ცეცხლი მოიტაცა, მიუტანა ადაზიანებს და ასწავლა მისი გამოყენება, თუმცა, როგორც „წინასწარ მკვრეტმა“ (პრომეთე ნიშნავს „წინასწარ მკვრეტს“) თავიდანვე იცოდა, თუ რა სასტიკი სასჯელი მოელოდა აპისათვის. განრისხებულმა ზევსმა პრომეთე კლდეს მიაჯაჭვა კავკასიის მთებში და მიუჩინა თავისი არწივი, რომელიც ყოველდღე გულ-ღვიძლს უწიწკნიდა. ზევსის ნება-სურვილით პრომეთეს წყლული ღამით უმთელდებოდა, რათა ღლისით ხელახლა ეწიწკნა არწივს. ბოლოს, ჰერაკლემ მოჰკლა არწივი და გაათავისუფლა ეს შეუდრეკელი ტიტანი.

ღმერთების წინააღმდეგ პრომეთეს ბრძოლის მითი გადმოცემული აქვს ესქილეს თავის ტრაგედიაში „მიჯაჭვული პრომეთე“. ესქილეს პრომეთე შეურიგებელი მტერია ყოველგვარი

ზეციერი თუ მიწიერი ტირანიისა, იგი მემამბობეა, ლმერ-
თების ურჩაი:

„გიტყვი პირდაპირ, მძაგს ლმერთები ყველა“, —
— ეუბნება იგი ლმერთების მოციქულს ჰერმესს.

ადამიანისათვის თავდადებულ გმირებზე სხვა ხალხებიც მო-
გვითხრობენ თავიანთ მითებში. ბერძენთა პრომეთე, ქართველთა-
ამირანი, რუსთა მიკულა სელიანინოვიჩი და მრავალი სხვა, —
მშრომელი ხალხისათვის თავდადებული გმირებია. მათზე თქმუ-
ლებებს ჰქმნიდა მშრომელი ადამიანი, მათ აწერდა ბუმბერაზულ
საქმიანობას, გასაოცარ გმირობას, რადგან იგი ოცნებობდა-
ოკეთეს ცხოვრებაზე, რადგან მას სურდა თავისი ტანჯული
და გამწარებული ცხოვრების გარდაქმნა, განახლება. „ოკეთეს
ცხოვრებაზე ოცნება, — ამბობს მ. გორკი, — შეეძლო მხოლოდ
მონას. მუქთახორა ბატონს ბუნების ძალები სრულგზით არ-
უშლიდა ხელს ეცხოვრა, მონის შრომის შემსუბუქებაში კი იგი
არ იყო დაინტერესებული. მისთვის განუწყვეტლივ მუშაობდა
ცოცხალი, უფასო ძალა, იგი აძლევდა მას პურს, ქურჭელს, ია-
რალს, ტანისამოსს, საქაულებს, — იგი ყველაფერს მოჰყოლობდა,
რაც ბატონს ესაქიროებოდა?“ ამიტომ იყო, რომ მშრომელი
ადამიანი თავის ზღაპრებში ბატონს სახავდა გველეშაპად.
ცხრათავიან თუ ასთავიან დევად, კაციქამია მინოტავრად და
ათასგვარ სხვა ურჩხულად. ამ ურჩხულებს კი დაუნდობელ-
ბრძოლას უმართავდნენ გმირები. ეს გმირები, ხალხის წარმოდ-
გენით, შეუდრეკელნი არიან, ისინი ეძებენ სიმართლეს და იმე-
დით შეჰყურებენ მომავალს. კიდევაც რომ დაეცნენ ბრძოლაში,
მათ მაინც სწამთ საბოლოო გამარჯვება.

ასეთი უშრეტე მხნეობითა და სიცოცხლისადმი სიყვარულით
არის გამსჭვალული ეს მითები. ათასეული წლების მიღმა-
ესიტყვება ისინი გმირული ბრძოლებით, მატერიალური და
გონებრივი ძალების აღმავლობით, გიგანტური სოციალისტუ-
რი მშენებლობის პათოსითა და საბოლოო გამარჯვებისადმი
ურყევი რწმენით აღსავსე ჩვენს დროს, ჩვენი ქვეყნას, საბ-
ქოთა ადამიანების მისწრაფებებსა და იდეალებს.

ჩვენს დიად ქვეყანაში, სადაც მთელს საბჭოთა ხალხს, ისე როგორც არსად და არასოდეს, ყველა პირობა მოეპოვება ჭეშმარიტი ხალხური შემოქმედებისათვის, დიდი ინტერესით სარგებლობს ელინური მითები, ეს მარადუშრეტი წყარო ხალხური პოეზიისა. რუსულ ენაზე საკმაოდ დიდძალი და მდიდარი ლიტერატურა არსებობს ბერძნული მითოლოგიის დარგში. ქართულ ენაზე კი, სამწუხაროდ, მეტად ღარიბია ეს ლიტერატურა. ალ. მიქაბერიძის მიერ მოთხრობილი „ელინური მითების“ მეორე წიგნის გამოცემა ამიტომ სავსებით მიზანშეწონილად და სასარგებლო საქმედ უნდა ჩაითვალოს.

ამ წიგნის დიდ ნაწილს მოიცავს შუა საბერძნეთის ქალაქ თებეს თავგადასავალი. ეს არის საგმირო თქმულებების ერთი ციკლი, ეგრეთ წოდებული თებეს ციკლი, რომელიც მოგვითხრობს ბერძენ ტომთა საძმათაშორისო ბრძოლების ამბავს. ბერძნებს, ცხადია, თქმულებების სხვა ციკლებიც ჰქონდათ, სადაც უმთავრესად მოთხრობილია ბერძენ ტომთა ბრძოლების ამბავი უცხო ტომთა წინააღმდეგ. ასეთი იყო, მაგალითად, ტროის ციკლი, რომელიც ცალკე წიგნად, ქართულად კარგა ხნის წინათ გამოვიდა იმავე ავტორის, ალ. მიქაბერიძის მიერ მოთხრობილი.

წინამდებარე წიგნში, გარდა თებეს ციკლის თქმულებებისა, არის სხვა თქმულებებიც: არგოსის, ატიკის, კრეტას ციკლი და სხვა თქმულებები. მაგრამ, უნდა ითქვას, რომ ამ ციკლებიდან მთელი რიგი თქმულებები უკვე გამოქვეყნებულია „ელინური მითების“ პირველ წიგნში, რომელიც გამოვიდა 1938 წელს, ჯერ კიდევ ავტორის სიცოცხლეში. მეორე წიგნისათვის გამზადებული თქმულებები ამიტომ ველარ ჰქმნიან სრულ ციკლებს. მაგალითად, თებეს ციკლში არ შევიდა მთელი რიგი თქმულებები, თუნდაც ისეთი თქმულება, როგორცაა „ოიდიპოს მეფე.“ ეს თქმულება, რატომღაც, ავტორს პირველ წიგნში მოუთავსებია სრულიად განცალკევებულად. ასეთივე მდგომარეობაა მეტ-ნაკლებად სხვა ციკლებშიც. როგორც ჩანს, ავტორს არ ჰქონია განზრახვა ციკლებად შეეკრა თქმუ-

ლებები, და ეს მეორე წიგნიც ისეთივე სახითაა გააზრებული, როგორც, თავის დროზე, პირველი წიგნი. ჩვენ მიზანშეწონილად ვცანით მოცემული მასალა ციკლებად (თუნდაც არასრულყოფილი სახით, მაგრამ მაინც გარკვეული წესით განლაგებულად) შეგვეყრა. ამრიგად წიგნში წარმოდგენილია თქმულებათათებეს ციკლი, არგოსის ციკლი, კრეტას ციკლი, ატიკის ციკლი, გმირები და „დამატება“. ამ უკანასკნელ განყოფილებაში, რომელიც წარმოდგენს ძირითადი ტექსტისადმი დამატებას, ოთხი თქმულებაა მოტანილი: „დაფნე“, „გალატეა და აკისი“, „ეასაკოსი და ჰესპერეა“ და „ადონისი.“ მათში მოთხრობილია სხვადასხვა გარდაქმნათა ამბები, მაგალითად, ადამიანის მდინარედ, ფრინველად, თუ მცენარედ გარდაქმნათა ამბავი. ასეთი მითებით ხალხური ფანტაზია ცდილობდა თავისებურად [აეხსნა და დაედგინა კავშირი ამა თუ იმ მცენარესა, ცხოველსა და ღვთაებას შორის. მაგალითად, რატომ ითვლებოდა დაფნის ხე ღმერთ აპოლონის ხედ? რა კავშირი არსებობდა ამ ხესა და ღვთაებას შორის? ამის ასახსნელად ხალხურმა ფანტაზიამ შთახა მითი მშვენიერ ნიმფა დაფნეზე და მისდამი ტრფობით გატაცებულ ღმერთ აპოლონზე. აპოლონის სიყვარულისაგან თავის დასალწევად, დაფნე შეევედრა ღმერთებს, რომ იგი ხედ გადაექციათ, და ღმერთებმა შეისმინეს ეს მისი ვედრება.

არსებული მასალის რედაქტირების დროს საჭირო შეიქნა აგრეთვე საკუთარი სახელების ქართულად გადმოცემის შესწორება ბერძნულ-ლათინური ორიგინალებისა და ქართულ ლიტერატურაში ამჟამად ხმარებული წესების შესაბამისად. აქ ჩვენ უმთავრესად პროფ. სიმონ ყაუხჩიშვილის „ბერძნული ლიტერატურის ისტორიას“ ვეყრდნობოდით.

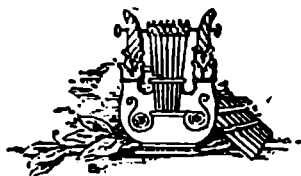
გარდა ამისა, საჭიროდ ვცანით გვეჩვენებია წყაროები, რის მიხედვითაც მოთხრობილია ესა თუ ის მითი. ამიტომ ყოველ თავს, თუკი ის ძირითადად გადმოცემულია გარკვეული წყაროს საფუძველზე, დართული აქვს დასათაურების ქვეშ, ფრჩხილებში, ამ წყაროს დასახელება. მითები, უმთავრესად, მოთხრობილია ესქილეს, სოფოკლეს, ევრიპიდეს, ოვიდიუს ნაზონის ნაწარმოებების მიხედვით. მაგრამ ავტორი, როგორც

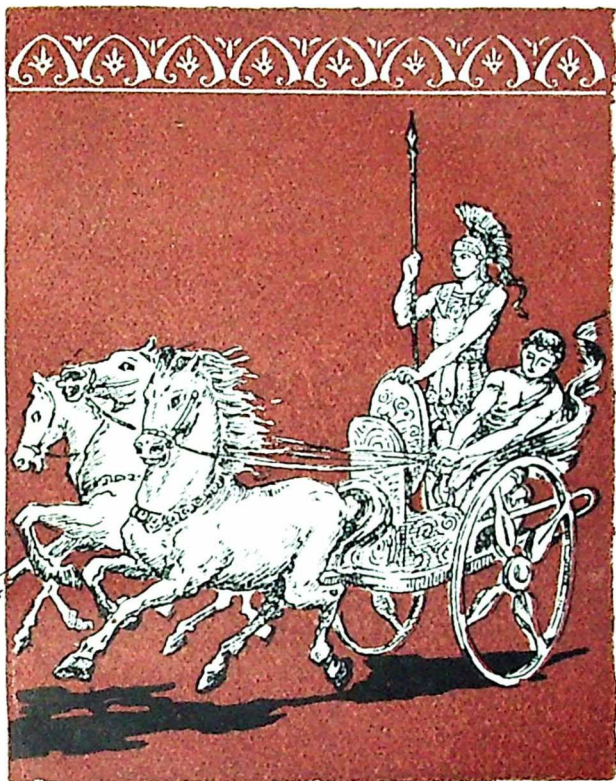
ჩანს, ძირითადად გ. შტოლის მიერ მოთხრობილ „მითებს“ ეყრდნობოდა და არა უშუალოდ ბერძნულ-ლათინურ ორიგინალებს.

წიგნის ბოლოში დართული გვაქვს პირთა სახელებისა და გეოგრაფიულ სახელწოდებათა საძიებელი. ვფიქრობთ, ამ საძიებელში მოკლედ მოცემული ცნობები წიგნში ნახსენები თითოეული პირის შესახებ სასარგებლო იქნება მკითხველისათვის უამრავ მითოლოგიურ სახელებში გასარკვევად.

„ელინური მითები“, მოთხრობილი ალ. მიქაბერიძის მიერ, მსგავსად პირველი წიგნისა, დიდ დახმარებას გაუწევს ქართველ მოსწავლე ახალგაზრდობას ბერძნული ლიტერატურის შესწავლის დროს.

შ. გვინრაძე

თუბეს სიზღის

თქმულაბანი

გეთოსი და აფიონი

თებეს სამეფო ტახტის მემკვიდრის ლაბდაკეს მცირეწლოვანების დროს სახელმწიფო საქმეებს პოსეიდონ ღმერთის შვილიშვილი ნიქტევსი განაგებდა.

ტახტის დროებითი გამგებელს ჰყავდა შესანიშნავად ლამაზი ასული, რომელსაც სახელად ანტიოპე ერქვა.

ანტიოპეს სილამაზეს და სიმშვენიერეს მთელ სახელმწიფოში, კიდით კიდემდე, ყველა შესტროდა.

დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ყველანი მეფის ასულის კალმით აუწერელ სილამაზეს შესტროდნენ და შეჰხაროდნენ, ყველანი ქალღმერთების მსგავსად დიდის პატივისცემით და სიყვარულით იხსენიებდნენ მის შარავანდომოსილ სახელს.

ოლიმპოს მბრძანებელმა, ყოვლისშემძლე დიდმა ზევსმა, როგორც კი ერთხელ თვალი მოჰკრა სილამაზით სახელგანთქმულ მეფის ასულს, იგი თავისი ღვთაებრივი სიყვარულით დაასაჩუქრა.

ანტიოპე დიდხანს უმაღლავდა მშობლებს ღმერთების მამა-
მთავართან ასე დაახლოებას.

მაგრამ ამგვარი მდგომარეობის გაგრძელება მშობლიურ
ოჯახში უკვე შეუძლებელი გახდა.

მშობლების რისხვის თავიდან ასაცილებლად ანტიოპე მა-
მის ნებადაურთველად სიკიონში გაიქცა და ამ ქვეყნის მეფე
ეპოპევსს ცოლად მისთხოვდა.

ნიქტევსმა დიდ შეურაცხყოფად ჩასთვალა თავისი საყვა-
რელი ასულის ასეთი თვითნებობა და დაეინებით მოსთხოვა სი-
კიონის მეფეს განქორწინებოდა ანტიოპეს და სამშობლოში
დაებრუნებია.

ეპოპევსმა გადაქრით უარი შეუთვალა ნიქტევსს მისი მოთ-
ხოვნის შესრულებაზე.

განრისხებულმა თებეს დროებითმა გამგებელმა შეკრიბა
მთელ სახელმწიფოში უამრავი მხედრობა და მეფე ეპოპევსს
ომი გამოუცხადა.

ორი მოწინააღმდეგე ლაშქარი ერთმანეთს სამკედრო-სასი-
ცოცხლოდ ეკვეთნენ. ატყდა ამ ორ სახელმწიფოთა შორის
სისხლისმღვრელი ბრძოლა.

თავგანწირული ბრძოლა მთელი დღის განმავლობაში არ
შეწყვეტილა. ძნელი გამოსაცნობი იყო, ვინ ვის სძლევდა ამ
საშინელი ბრძოლის დროს.

ბრძოლის ველი ის იყო ღამის წყვედიადს უნდა მოეცვა,
რომ მეფე ეპოპევსის ძლევამოსილმა მხედრობამ უკანასკნელი
სამკედრო-სასიცოცხლო იერიში მიიტანა მტერზე და იგი კი-
დევაც საბოლოოდ უკუაქცია.

დასრულდა ეს მძვინვარე ბრძოლა თებელი მხედრობის
სრული დამარცხებით.

ამ საშინელი ბრძოლის დროს მძიმედ დაქრეს მხედრობის
მთავარსარდალი, თებეს სახელმწიფოს დროებითი გამგებელი
ნიქტევსი, რომელიც დიდის გაჭირვებით საკაცეთი თებეში
გადაიყვანეს.

სიკვდილის წინ ნიქტევსმა მოიწვია თავისი ღვიძლი ძმა
ლიკოსი და სახელმწიფოს დროებითი მართვა გამგებლობა
ჩააბარა, სანამ ლაბდაკე სრულწლოვანი გახდებოდა.

სულთმობრძავემა ნიქტევქმა სთხოვა თავის ერთგულსა და საყვარელ ძმას, მეფე ეპოპევისი და მისი უღირსი მეუღლე ანტიოპე სასტიკად დაესაჯა და ამრიგად სამაგიერო გადაეხადა.

ლიკოსმა პირნათლად შეასრულა ძმის ანდერძი.

სახელმწიფოს სათავეში მოქცეულმა ლიკოსმა შეკრიბა უამრავი ჯარი და სიკიონის სახელმწიფოს წინააღმდეგ გაილაშქრა.

ძღვევამოსილმა თებეს მხედრობამ სძლია სიკიონის შეიარაღებული მხედრობა და სიცოცხლეს საზუღამოდ გამოასალმა მხედრობის მთავარსარდალი მეფე ეპოპევისი.

ბრძოლის ველზე სახელოვნად გამარჯვებულმა ლიკოსმა თავისი ძმისწული ანტიოპე თებეში წამოიყვანა და ხელ-ფეხ შებორკილი სატუსალოში დაამწყვდია.

ანტიოპეს მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა. საბრალო მეფის ასულს როგორც მკვიდრი ბიძა, ისე მისი მეუღლე, უსულგულო დირკე უღიერად ექცეოდნენ და დღითი დღე აუტანლად ხდიდნენ თავისი ასე ახლონათესავის ყოფა-ცხოვრებას.

თებეში ანტიოპეს ყოვლისშემძლე ზევსისაგან ორი ტყუპი ვაჟიშვილი შეეძინა—ზეთოსი და ამფიონი.

ლიკოსისა და დირკეს რისხვა რომ თავიდან აეცილებინა, ანტიოპემ ორივე ახალშეძენილი შვილი მახლობელ მთაზე აიყვანა და იქ დატოვა იმ სრულის იმედით, რომ ყოვლად-მოწყალე ზევსი თავის ღვიძლ შვილებს უპატრონოდ არ დატოვებდა.

მთებში მიტოვებული ბავშვები ადგილობრივმა მწყემსმა ნახა, შეებრალა ისინი და აღსაზრდელად სახლში წაიყვანა.

მწყემსი და მისი მეუღლე დიდის მზრუნველობით უვლიდნენ ბავშვებს და შეძლებისდაგვარად პატრონობდნენ.

ზეთოსი და ამფიონი ისე შეეჩვივნენ თავის აღმზრდელებს, რომ მწყემსსა და მის მეუღლეს თავის ღვიძლ მშობლებად თვლიდნენ.

ბავშვები, როცა წამოიზარდნენ, თავისი ხასიათითა და მიდრეკილებით ერთმანეთისაგან დიდად განირჩეოდნენ.

ზეთოსი ღონიერი ნახალგაზრდა დადგა, იგი მწყემსობასა და ნადირობას უფრო ეტანებოდა, ვიდრე სხვა საქმიანობას. ყმაწვილს თავდავიწყებით უყვარდა საომარი იარაღის ტარება და ნადირობაში მონაწილეობის მიღება.

სულ სხვა ხასიათის ყმაწვილად დადგა ამფიონი. ყველგან და მარადის მშვიდი და წყნარი ამფიონი მთელი დღეები სიმღერისა და ჩანგზე საუცხოო სიმთა ჟღერით ერთობოდა.

ამფიონი აპოლონ ღმერთისაგან ნაჩუქარ ჩანგზე ისე დახელოვნებულად, ისე ნაზად და საამურად აეღერებდა სიმებს, რომ უზარმაზარი ხეები და პიტალო კლდეები ერთიანად მოძრაობდნენ, სიმთა საუცხოო ჟღერით დამტკბარი ნადირთა სამეფო ისე იხიბლებოდა, რომ ადგილიდან დაძვრას ვერ ახერხებდა.

ფრინველები, როგორც კი ამფიონის ჩანგის სიმთა ჟღერას ყურს მოჰკრავდნენ, ჰაერში ფრენას შეწყვეტდნენ და საუცხოო ჰანგებით მოხიბლულნი ნეტარების ფიალას ეწაფებოდნენ.

ზეთოსი და ამფიონი უკვე დავაჟაკდნენ. ყმაწვილებმა ჯერ კიდევ არ იცოდნენ, ვინ იყო მათი ნამდვილი მშობლები. ახალგაზრდა ყრმები ღრმად იყვნენ დარწმუნებული, რომ მწყემსი და მისი მეუღლე ნამდვილი მათი ღვიძლი მშობლებია.

ყმაწვილების საბრალო ნამდვილი დედა კი, რომელიც შეუბრალებელ ბიძას და მის მეუღლეს ფეხებზე ხუნდებდა-დებული საპყრობილეში ჰყავდათ დამწყვედეული, უსაზღვროდ იტანჯებოდა.

ერთხელ, როცა ანტიოპე საპყრობილეში მეტის ტანჯვისაგან სასოწარკვეთილებას ეძლეოდა, უეცრივ რაღაც უხილავმა ძალამ ფეხებზე ხუნდები ჩამოხსნა და საპყრობილედან გაათავისუფლა.

ანტიოპე დაუყოვნებლივ გაეპარათა იმ ადგილისაკენ, სადაც თავისი საყვარელი შვილები ეგულებოდა.

მაგრამ საბრალო დედას, ის იყო თავისი საყვარელი შვილების სახლის კარები უნდა შეეღო, რომ უეცრივ, სრულიად მოულოდნელად, წინ შემოხვდა ბოროტი დირკე, რომელიც სწორედ იმ ხანებში სახელმწიფოს წარჩინებული მანდილოს-

ნების თანხლებით მთებში ამოსულიყო დიონისე ლმერთის პატივსაცემად და მსხვერპლის შესაწირავად.

ღირკეს მრისხანებას საზღვარი არა ჰქონდა, როცა მან საპყრობილედან განთავისუფლებული ანტიოპე დაინახა.

ლიკოსის ბოროტმა მეუღლემ ცბიერებითა და ცილისწამებით დაარწმუნა ზეთოსი და ამფიონი, რომ ანტიოპეს სახელმწიფოს წინაშე დიდი დანაშაული მიუძღვის და ამიტომ საჭიროა სასტიკად დაისაჯოს იგი. ბოროტმა ღირკემ წინადადება მისცა ძღვევამოსილ ქაბუყებს დამნაშავე ანტიოპე გარეული ხარის რქებზე წამოეგოთ და ამრიგად მოესპოთ მისთვის სიცოცხლე.

საბედნიეროდ, როცა ყმაწვილებს თავისი მშობელი დედა ასე მხეცურად სიცოცხლეს უნდა გამოესალმებინათ, დროზე მოასწრო მოხუცმა მწყემსმა, რომელმაც კარგად იცოდა, რომ ზეთოსი და ამფიონი ანტიოპეს ღვიძლი შვილები იყვნენ.

მოხუცმა მწყემსმა დაარწმუნა თავისი აღზრდილები, რომ სასიკვდილოდ გამზადებული საბრალო ქალი მათი მშობელი დედაა და ბოროტი ღირკე სრულიად უსაფუძვლოდ მოითხოვს უდანაშაულო ადამიანის დასჯას.

ძალზე განრისხებულმა ზეთოსმა და ამფიონმა იმწამსვე სტაცეს ხელი ცილისმწამებელ ღირკეს, წამოაგეს იგი გარეული ხარის რქებზე და ნაკუწ-ნაკუწად დააგლეჯინეს.

ღირკეს ასე დასჯის შემდეგ ზეთოსი და ამფიონი საყვარელ დედასთან ერთად თებეს გაემგზავრნენ, მოჰკლეს ვერაგი ლიკოსი და სახელმწიფო ძალაუფლება ხელში ჩაიგდეს.

ზეთოსი და ამფიონი დაუყოვნებლივ შეუდგნენ სახელმწიფოს საქმეების მოწესრიგებას.

პირველ რიგში ახალგამეფებულმა ძმებმა გააუქმეს ის კანონები, რომლებიც ვერაგი და ცბიერი ლიკოსის მიერ გამოცემული იყო სახელმწიფოს მკვიდრთა საზიანოდ და შესავიწროებლად.

ზეთოსი და ამფიონი სახელმწიფოში უფლებრივი მდგომარეობის დამყარებასთან ერთად დანგრეული და გაპარტახე-

ბული სახელმწიფოს დედაქალაქის აღდგენასა და გამშენიერებას შეუდგნენ.

ხალხის კეთილდღეობისათვის თავდადებულმა ძმებმა ქალაქის ქუჩები გამართეს და გამშენიერეს, მკვიდრი შენობები გააშენეს ქალაქის სხვადასხვა ნაწილში, მოქალაქეთა საცხოვრებელი ბინები წესრიგში მოიყვანეს, ბალები და ქუჩები გააშენეს, ქალაქის სხვადასხვა ადგილას არხები და აუზები გამართეს და ამრიგად მოსახლეობის ცხოვრების პირობები მრავლად გააუმჯობესეს.

მაგრამ ქალაქის ამ კეთილმოწყობასთან ერთად ხალხის მოპირნახულე ძმები მტრის შემოსევისაგან თავდასაცავად პირველ რიგში შეუდგნენ ქალაქის მიუვალი კედლით შემოზღუდვას.

გოლიათის ძალ-ღონით დაჯილდოებული ზეთოსი კედლის ასაგებ ქვებს, სილასა და კირს თავისი ზურგით ეზიდებოდა და ხალხს შრომისმოყვარეობის იშვიათ მაგალითს უჩვენებდა.

ხალხის განცვიფრებას საზღვარი არა ჰქონდა, როცა იგი ხედავდა, რომ საყვარელი მეფე პიტალო კლდის უზარმაზარ ლოდებს ძალდაუტანებლად ეზიდებოდა და კედლის ამოსაყვანად ლოდს ლოდზე მწყობრად ალაგებდა.

მეორე ძმა ამფიონი წყნარად იჯდა ერთსა და იმავე ადგილას და აპოლონ ღმერთის ნაჩუქარ ჩანგს საოცნებოდ აჟღერებდა.

ჩანგის სიმთა ნაზსა და გულის წარმტაც ჟღერას მოძრავ ბაში მოჰყავდა თვალუწვდენელი პიტალო კლდეები, რომელნიც უზარმაზარ ლოდებად იშლებოდნენ და თავისთავად ეწყობოდნენ ქალაქის გარშემოსავლებ კედელზე.

ხალხისა და სახელმწიფოსათვის თავდადებული მეფეების გმირული შრომით აგებული კედელი ქალაქს მიუვალ ციხესიმაგრედ ხდიდა.

სახელმწიფოს მკვიდრნი, დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ყველანი დიდის აღტაცებით შეჰყურებდნენ ზეთოსისა და ამფიონის თავდადებულ მოღვაწეობას და ყველგან და მარადის გულწრფელი სიყვარულითა და პატივისცემით იხსენიებდნენ ხალხის საკეთილდღეოდ მოვლენილ გმირ ძმებს, ზეთოსსა და ამფიონს.

ა ე რ ო ნ ი

(კოპეროსი — „ოდისეა“)

*

*

მშენიერ ანტიოპესა და ყოვლისშემძლე ზევსის შვილები, ზეთოსი და ამფიონი, მას აქეთ რაც თებეს სახელმწიფოს უზენაესი ძალაუფლება ხელში ჩაიგდეს, ძმურად, მეგობრულად ერთიმეორეს შენაცვლებით განაგრძობდნენ თებეს სახელმწიფო საქმეების გამგებლობას.

გულკეთილი ძმების მთელი ცოდნა, გამოცდილება სახელმწიფოს საკეთილდღეოდ იყო მიმართული.

სამწუხაროდ, ძმების ამ იშვიათმა ბედნიერებამ დიდხანს არ გასტანა.

მეფე ზეთოსს ჰკავდა ცოლად ეფესელი პანდარეს ასული აედონი, ხოლო ამფიონს — ტანტალეს ასული ნიობე.

აი, სწორედ ცოლები გახდნენ ერთგული მეფეების სამაგალითო ბედნიერების დამრღვეველნი, სწორედ ცოლების ავიზნის გამო მოველინათ მეფეებს ის ოჯახური უბედურება, რომელმაც ეს მეგობრულად განწყობილი ორი სამაგალითო ოჯახი მოსპო და გაანადგურა.

მეფე ამფიონის მეუღლე ნიობე მთელს სახელმწიფოში თავისი სილამაზით სახელგანთქმული იყო.

დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ყველანი განცვიფრებაში მოდიოდნენ ნიობეს კალმით აუწერელი სილამაზით. და, შეიძლება ითქვას, ქალღმერთების თანასწორადაც კი სახავდნენ.

ნიობეს ამაყობას, ზვიადობას და ამპარტავნობას საზღვარი არა ჰქონდა. ამაყი დედოფალი იმდენად გაკადნიერდა, რომ სილამაზით სახელგანთქმულ ქალღმერთებსაც კი დიდ მეტოქეობას უწევდა და მათ ღეთაებრივ ძლიერებას ოდნავადაც ანგარიშს არ უწევდა.

ამფიონსა და ნიობეს მოწყვეტილი ვარსკვლავივით ექვსი ვაჟი და ექვსი ქალიშვილი ჰყავდათ.

სახელმწიფოს მკვიდრნი ამფიონისა და მშენიერი ნიობეს ოჯახს დიდბედნიერ ოჯახად თვლიდნენ.

ზეთოსსა და აედონს, თუმცა ამფიონისა და ნიობესავით მრავალრიცხოვანი ოჯახი არ ახარებდა, მაგრამ მიუხედავად ამისა ისინი კმაყოფილებას გამოსთქვამდნენ თავისი ბედითა და თავის ერთადერთ შვილს იტისს შესტროფოდნენ და შეჰხაროდნენ.

სამწუხაროდ, აედონს მრავალ კარგ თვისებასთან ერთად, გულჩახვეულობა და გადამეტებული შურიანობა ახასიათებდა.

აედონი შურის თვალით შეჰყურებდა ნიობეს ბედნიერებას და ყოველი ღონისძიებით ცდილობდა თავისი ამაყი რძლის ეს ბედნიერება როგორმე დაერღვია, მოეშალა.

შურით აგზნებულმა აედონმა, რაღაც უნდა დაჯდომოდა, გადაწყვიტა ნიობეს უფროსი შვილი მოეკლა და ამნაირად ეს ბედნიერი ოჯახი დაერღვია, გაეუბედურებინა.

ერთ კუნაპეტევით შავბნელ ღამეს, როცა ნიობეს უფროს ვაჟსა და იტისს მშვიდად ეძინათ ოთახში, შურით აგზნებული აედონი ბასრი მახვილით ხელში ფეხაკრეფით შეიპარა მათ ოთახში და, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, მძინარე ყმაწვილს ბასრი მახვილი ჩაჰკრა გულ-მკერდში და სასიკვდილოდ განგმირა.

მაგრამ, დახეთ საბრალო დედის, აედონის განუსაზღვრელ მწუხარებას, როცა მან მეორე დღით ოთახში თავისი მახვილ-შვილის მაგივრად გულმკერდგანგმირული თავისი საყვარელი პირმშო იტისი დაინახა.

უსაზღვრო და უნუგეშო იყო საბრალო დედის ენით გამოუთქმელი მწუხარება.

შეშლილივით სახეგაფითრებული მწუხარე დედა მდუმარედ თავს დასდგომოდა თავისი საყვარელი შვილის გასისხლიანებულ გვამს და გონებადაკარგული გულამოსკვნით ქვითინებდა და ქვითინებდა.

უსაზღვრო და უნუგეშო იყო საბრალო აედონის მწუხარება, იგი სულითა და გულით იტანჯებოდა და შეელას კი ვერსაიდან ხედავდა.

ყოველისშემძლე ღმერთების მამამთავარმა ზევსმა შეიბრალა საცოდავი დედა და ბულბულად გადააქცია იგი.

ყოველწლივ, როგორც კი გაზაფხულის ცხოველმყოფელი მზის პირველი სხივები დედამიწას მოეფინება და ტყეები და მინდორ-ველები ფოთლებითა და ყვავილნარევი ბალახებით ამოსიბა, მაღალი ხის ტოტზე შემგჯდარი პანდარეს საცოდავი ასული, ფერმკრთალი და უზომოდ შეწუხებული, მგლოვიარედ იწყებს გალობას და თავის წკრიალა ხმით ქვეყანას ამცნობს უბედური დედის უსაზღვრო მწუხარებასა და გულისტკივილს.

— ტირის და გოდებს, კენესის და ქვითინებს საბრალო აედონი, და მისი გულის სიღრმიდან ამონახეთქი გლოვის ზარი შორს, შორს გაისმის და მსმენელს სევდას სევდაზე უმატებს.

უნუგეშოდ მწუხარე აედონი ქვეყანას შესჩივის და სევდიანის ხმით განუწყვეტლივ გაჰკივის:

„იტის, იტის, ჩემო კარგო!
გულამოსკვნით ვსტირი მეო,
იტის, იტის, გენაცვალე,
იტის, შენი ჰირიმეო!“

შთელი სულიერი და უსულო ბუნება, საცოდავი დედის სიბრალულით გამსქვალული, გულსტკივილით ისმენს ხშირ ტყეში სადღაც მიმალულ ბულბულის სევდიან ხმას და საბრალო დედის უსაზღვრო მწუხარებას იზიარებს.

გზის პირად მორცხვ იას თავი ნაზად დაუხრია და გულამოსკვნით იცრემლება.

ტყის ნადირნი ბულბულის სევდიან ხმას ბუნაგებში დაუტყვევებია და სიბრალულით გამსქვალულნი ადგილიდან ვერ იძვრიან.

ფრინველებს თავისი ჩვეულებრივი კიკიკი შეუწყვეტიათ და თანაგრძნობის ნიშნად ხის ტოტებზე თავები დაუხრიათ და მწუხარედ გამოიყურებიან.

პანდარეს ასული, საბრალო აედონი კი ისევ გულამოსკვნით შესჩივის ქვეყანას თავის უსაზღვრო მწუხარებას და ისევ სევდიანის ხმით გაჰკივის და გაჰკივის:

„იტის, იტის, ჩემო კარგო!
გულამოსკვნით ვსტირი მეო,
იტის, იტის, გენაცვალე,
იტის, შენი ჰირიმეო!“

პოლინიკე და მეფე ალექსანდრე

* * *

მეფე ოიდიპოსის ტახტიდან სამარცხვინოდ გადადგომის შემდეგ, სანამ უფლისწულები — პოლინიკე და ეტეოკლე სრულწლოვანი გახდებოდნენ, თებეს სახელმწიფოს დროებით გამგებლობას შეუდგა დედოფალ იოკასტეს ღვიძლი ძმა კრეონტი.

მეფე ოიდიპოსი, მას შემდეგ, რაც მთელ სამეფო ოჯახს უმაგალითო უბედურება თავს დაატყდა, შიშით სასახლიდან არ გამოდიოდა და სიცოცხლის უქანასკნელ დღეებს სასახლის დარბაზებში უმწეოდ და უნუკეზოდ ატარებდა.

მეფეს მარტოდმარტო მოგონება ოჯახური უბედურების შესახებ თავზარს სცემდა და დღითი დღე სიცოცხლეს უმწარებდა.

მართალია, შვილები პირველ ხანებში დიდის პატივისცემითა და ყურადღებით ეპყრობოდნენ მწუხარებაში ჩავარდნილ მამას, მაგრამ ოიდიპოსი მაინც უბედურად, უმწეოდ თვლიდა თავის თავს და დღითი დღე მოუსვენრობა, ხასიათის სიანჩხლე და გულფიცილობა იპყრობდა მთელ მის არსებას.

სულ უბრალო უყურადღებობა და უმართებულო სიტყვა შვილების მხრით ოიდიპოსს გულს უსერავდა და, ისედაც ღმერთებსა და ადამიანებსაგან მოქულებულს, სევდას სევდაზე უმატებდა.

პოლინიკე და ეტეოკლე, ანტაგონე და ისმენე სულ იმას ცდილობდნენ, საბრალო მოხუცი მამა ენუგეშებინათ, მისი უსახლკრო და აუტანელი მწუხარება მცირედად მაინც შეემსუბუქებინათ, მაგრამ საცოდავი ოიდიპოსის მწუხარება იმდენად უსახლკრო, იმდენად შეუწელებელი იყო, რომ სულ უბრალო უსიამოვნო სიტყვას მეფე მოთმანებრიდან გამოჰყავდა, იგი წონასწორობას ჰკარგავდა და ამ დროს არავის ინდობდა.

ერთხელ პოლინიკემ და ეტეოკლემ საგანძეულო დარბაზიდან გამოიტანეს მეფე კადმოის კუთვნილი ვერცხლის მაგიდა

და ოქროს თასი და საბრალო მამას წინ დაუდგეს იმ სრულის რწმენით, რომ ოიდიპოსი ამ მამაპაპეული განძეულის ხელის შენებით ძცრედად მაინც გაიხარებდა და ნასიაცოვნები დარჩებოდა.

მაგრამ ოიდიპოსმა, როგორც კი გააგო, რომ შეილება იელი ახლეს მამაპაპათაგან დატოვებულ ძვირფაა განძეულობას, ვერ მოითმინა შეილების ასეთი კადნიერება და ორიენი საშინლად დაწყევლა: „დეე, ყოვლისშემძლე ღმერთებმა არ მოგასწროთ ის დრო, როცა მამის მიერ დატოვებული რემკვიდრეობის გახაწრლების თადარიგს შეუდგებოი! დეე, თქვენს შორის მუდამ შუღლი და ბრძოლა არსებობდეს მამაპაპეული მემკვიდრეობის განაწილებისათვის! დეე, ყოვლისშემძლე ღმერთებმა ძამის უპატრიცემულობისათვის ღირსეულად დაგსაჯოთ! ვფაქრობ, ჩეჰი წყევლა-კრულვა ყველგან და ძარადის თანა გსდევთ და მოსვენება არ მოცემთ, სანამ რგი თავის საბედისწერო შედიგს არ გამოიღებს!“

მეფე ოიდიპოსი ამ სამწუხარო ამბის შემდეგ ყოველთვის განცალკევებით სადრლობდა. შეილები მოხუც მამას, როგორც ჯერ კიდევ სახლის მეფაურს, ყოველ სადილზე საპატიო ულუფას უჭავნიდნენ.

სამწუხაროდ, ერთხელ შეილებმა სრულიად შემთხვევით მამას სადილად შეუგზავნეს შედარებით უფრო მდარე კერძი.

ოიდიპოსი ცეცხლივით აენაო და ფეტის სიბრაზისაგან ერთბაშად გადაისროლა მაგიდიდან შვალების მიერ შემოგზავნილი კერძი და მრისხანედ წაჰოიძახა: „ვაგლახ, ძე საბრალოვ! განა მოსათმენი და შესაწყნარებელია. რომ მე ამ დამცირებამდე მივალწიე! ჩეჰმა შეილებმა განზრახ შემომიგზავნეს ასეთი ცუდი კერძი, ჩემთვის რომ შეურაცხყოფა მოეყენებინათ, დავეპცირებინეთ!“.

შეილებისაგან შეურაცხყოფილმა ოიდიპოსმა ცისაქენ ხელები ალაპრო და ყოვლისშემძლე ზევსს მხურვალედ შეეიდრა: „ოლიმპოს დიდო მბრძანებელო! გეყედრები, გემუდარები ყოვლადმოწყალო დიდო ღმერთო, სასტიკი სასჯელი ძოუფლინო შეილებს, რომლებმაც დაივიწყეს მოხუცი მამის ღირსეუ-

ლი პატივისცემა. გთხოვ, ყოვლადმოწყალეო ღმერთო, ჩემს უღირს შვილებს მოუფლინო სამუდამო ტანჯვა და განსაცდელი როგორც ამქვეყნად, ისე საიქიოს სამფლობელოში! დეე, ჩემმა უღირსმა შვილებმა იცოდნენ, რომ ყოვლისშემძლე ღმერთები სასტიკად სჯიან ყველას, ვინც კი უსამართლობას ჩაიდენს ცხოვრებაში!"

ყოვლისშემძლე ზევსმა შეისმინა შეურაცხყოფილი მამის ვედრება და ოიდიპოსის შვილების წინააღმდეგ აამხედრა შურისმაძიებელი ქალღმერთები ერინიები, რომლებიც ამერიდან ცდილობდნენ მამის უხეშად შეურაცხოფისათვის შვილების სასტიკად დასჯას.

პოლინიკე და ეტეოკლე, მამის წყევლა და კრულვა რომ თავიდან აეცილებინათ, შეთანხმდნენ რაგრიგობით დაეჭირათ სამეფო ტახტი თებეს სახელმწიფოში.

მაგრამ სულ მოკლე ხანში ძმებს შორის ტახტის დაუფლებისათვის უთანხმოება ჩამოვარდა. ეტეოკლემ ძმის წინააღმდეგ ააჯანყა სახელმწიფოს მკვიდრნი, წაართვა პოლინიკეს სამეფო ტახტი და სახელმწიფო საზღვრებიდანაც განდევნა თავისი მეტოქე ძმა.

უფლებაახდილი პოლინიკე არგოსში გადასახლდა იმ აზრით, რომ არგოსის მეფის ადრასტეს დახმარებით საჭეფო ტახტი დაებრუნებინა.

შუალამე იქნებოდა, როცა პოლინიკემ მიაღწია ადრასტეს სამეფო სახლის კარებამდე. სასახლეში შესვლა ასე უდროოდროს მოუხერხებელი იყო. მეფესა და მის სახლობას უკვე ეძინათ. ამიტომ პოლინიკემ გადაწყვიტა დილაღდე ღამე გაეთენებინა სასახლის შესავლის წინაკარში.

სწორედ იმავე საღამოს და იქვე დროს მეფე ადრასტეს სასახლის კარებს მოადგა კალდონის მეფის ოინევის შვილი ტიდევსი, რომელიც იძულებული იყო ბიძის მკვლელობისათვის საწმობლო დაეტოვებინა და არგოსში თავშესაფარი მოეძებნა.

პოლინიკე და ტიდევსი სასახლის შესავალ კარებთან შეხედნენ ერთმანეთს. უცნობნი ერთიმეორეს არ უთმობდნენ სასახლის წინაკარს ღაძის გასათევად.

სამკედრო-სასრცოცხლოდ ეკვეთნენ ერთმანეთს სხვადასხვა მხარედან მოსული ყრმები.

მებრძოლთა ატეხილმა ხმაურობამ გამოაღვიძა მეფე ადრასტე, რომელიც დაუყოვნებლივ გამოვიდა სასახლიდან ამბის შესატყობად.

მეფე ადრასტეს ერთხელ მისანმა უწინასწარმეტყველა, რომ იგი თავის საყვარელ ასულებს მიათხოვებს ერთს—ლომს და მეორეს კი—გარეულ ღორსაო.

მეფეს ეს წინასწარმეტყველება გონებიდან არ შორდებოდა. ადრასტეს ვერ აეხსნა, როგორ უნდა გაეგო მისნის ეს ბუნდოვანი წინასწარმეტყველება.

მეფე ადრასტე, როცა ახალგაზრდა მებრძოლებს ხმაურობაზე სახლიდან გამოვიდა და ერთი მებრძოლის ფარზე ლომისა და მეორე მებრძოლის ფარზე გარეული ღორის გამოხატულება შენიშნა, აქლა კი მჩხვდა, რას ნიშნავდა მისნას წინასწარმეტყველება.

ადრასტემ დაუყოვნებლივ გააშველა მებრძოლი ახალგაზრდები და თავაზიანად მიიპატიჟა სასახლეში.

პოლინიკემ და ტიდეგსმა გულახდილად მოახსენეს მეფე ადრასტეს თავისი თავგადასავალი და დახმარების აღმოჩენათხოვეს.

არგოსის ძღვევამოსილმა მეფემ თავისი საყვარელი ასული არგეა პოლინიკეს მიათხოვა, ხოლო დეიპილე—ტიდეგსს და საშფო ტახტის დებრუნებისათვის სიძეეზს დახმარება აღუთქვა.

თაბას წინააღმდეგ გაღაშჩაება

* * *

არგოსის მეფე ადრასტემ ის დაპირება, რომელიც სიძეებს აღუთქვა, სულ მოკლე ხანში სისრულეში მოიყვანა.

პოლინიკესა და ტიდეგსის უფლებების აღსადგენად ადრასტე პირველ რიგში თებეს წინააღმდეგ გასალაშქრებლად სამზადისს შეუდგა.

ძლივამოსილმა მეფემ მოიწვია სახელმწიფოს წარჩინებულნი და მათთან ერთად მოსალოდნელი ომის შესახებ სამხედრო თათბირი გამართა.

ამ საგანგებოდ მოწვეულ თათბირზე მეფემ განუმარტა სახელმწიფოს წარჩინებულთ ომის ნამდვილი მიზეზი და მიზანი.

„პოლინიკე სრულიად უსათუძვლოდ და უმართებულოდ ჩამოაგდო ტახტიდან ღვიძლმა ძმამ ეტეოკლემ და სახელმწიფოდან წარბშეუხრელად სამუდამოდ გააძევა“, — განუცხადა ადრასტემ თათბირის წევრებს — „პოლინიკემ აუცილებლად უნდა დაიბრუნოს უკანონოდ, უმართებულოდ ჩამორთმეული სამეფო ტახტი და უღირსი ძმა ეტეოკლე სასტიკად დაისაჯოს. არგოსის დიდებულო და სახელოვანო გმირებო, ყველას ერთიანად მოგიწოდებთ მონაწილეობა მიიღოთ თებეს საწინააღმდეგოდ განხრახულ ომში! თითოეული პატიოსანი ადამიანის მოვალეობაა უსამართლობას ბრძოლა გამოუცხადოს და უდანაშაულოდ დასჯილი აღადგინოს თავის კანონიერ უფლებებში!“

ასე დაამთავრა თავისი სიტყვა მეფე ადრასტემ იმ თათბირზე, რომელიც მოწვეული იყო მოსალოდნელი ომის თადარიგის დასაჭერად.

კრების მონაწილენი დიდის აღფრთოვანებით შეხვდნენ ადრასტეს მოწოდებას და ყველა, გმირი ამფიარაეს გარდა, თანახმა გახდა მონაწილეობა ღიელო ომში.

მეფე ადრასტეს დიდი სურვილი ჰქონდა თავისი სიძე ამფიარაეც მიემხრო, რადგან ამფიარაეს ომში მონაწილეობის მიღებას, მეფის აზრით, გადამწყვეტი მნიშვნელობა ექნებოდა საქმის საკეთილდღეოდ დაქთავრებისათვის.

ადრასტე და ამფიარაე არგოსის სამეფო ტახტის დაუფლებისათვის წინათ ერთმანეთს სამკედრო-სასიციოცხლოდ ებრძოდნენ.

ამ დაუნდობელ ბრძოლაში გამარჯვება ამფიარაეს ხვდა წილად. ადრასტე იძულებული შეიქნა არგოსი დაეტოვებინა და სიკონში მოეძებნა თავშესაფარი.

მაგრამ შემდეგ ამფიარაე და არგოსის ყოფილი მეფე ადრასტე შერიგდნენ და კადევაც დამოყვრდნენ.

მეფე ადრასტემ ამფიარაეს ცოლად თავისი ღვიძლი და ერიფილე მიათხოვა.

სიძემ და ცოლისძმამ ასეთი პირობა შეკრეს: „თუ ვინცობაა, სიძესა და ცოლისძმას შორის ოდესმე რაიმე უთანხმოებას ადგილი ექნებოდა, ამ უთანხმოების გადასაწყვეტად შუამავლობა უნდა გაეწია ერიფილეს, რომლის განაჩენი ორივე მხარესათვის სავალდებულოდ უნდა ყოფილიყო მიჩნეული“.

მეფე ადრასტე ღიდად მოწადინებული იყო თებეს წინააღმდეგ განზრახულ ომში მონაწილეობა მიეღო ამფიარაეს, ამფიარაე კი არ თანხმდებოდა.

გულთამხილავი ამფიარაე წინასწარ დარწმუნებული იყო, რომ განზრახული ომი საბედისწეროდ გადაიქცეოდა არგოსის მხედრობისათვის, თებეს ძღვევამოსილი მხედრობა სასტიკად დაამარცხებდა არგოსის მხედრობას და მის მთავარსარდლობას.

ამრიგად უთანხმოება ამფიარაესა და მეფე ადრასტეს შორის, თანახმად უკვე დადებულ პირობისა, ერიფილეს უნდა გადაეწყვიტა.

ცბიერმა პოლინიკემ ანგარებამოყვარულ ერიფილეს აჩუქა ოქროს გულსაკიდი და ამრიგად მოისყიდა ეს ბოროტი და მედიდური მანდილოსანი.

ომიანობის ღმერთის არგისის წყევლა-კრულვა თანსდევდა ამ ოქროს გულსაკიდს: ის ოჯახი, სადაც ეს გულსაკიდი იქნებოდა დასული, აუცილებლად უნდა დაღუპულიყო.

ერიფილემ, როგორც მსაჯულმა, უღალატა თავის სინდისს და უთანხმოება სიძესა და ცოლისძმას შორის მეფე ადრასტეს სასარგებლოდ გადაწყვიტა.

ერიფილე ღრმად დარწმუნებული იყო, რომ მისი მეუღლე ომში აუცილებლად დაიღუპებოდა, მაგრამ გულსაკიდით მოსყიდულმა ბოროტმა მანდილოსანმა თავისი ერთგული მეუღლე გაიმეტა და ომში სასიკვდილოდ გაგზავნა.

ამფიარაე იძულებული შეიქნა ცოლის განაჩენს დამორჩილებოდა და ომში მონაწილეობის მიღებაზე თანხმობა გამოეცხადებინა.

არგოსელთა სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა, როცა გაიგეს, რომ ძღვევამოსილი ამფიარაე ომში მონაწილეობას მიიღებდა.

სიხარულით აღფრთოვანებული თავადები ომში დაუყოვნებლივ წასასვლელად საკირო სამზადისს შეუდგნენ.

კაპანევსი, პართენოპე არკადიელი, ეტეოკლე — შვილი იფისისა, პოლინიკე, ტიდეუსი, ამფიარაე და ჰიპომედონტი — სულ შვიდი საუკეთესო ძღვევამოსილი გმირი, — მეფე ადრასტეს მთავარსარდლობით, ელვის სისწრაფით რაზმადნენ არგოსის მამაც მეომრებს და მოუთმენლად მოელოდნენ იმ წუთს, როცა არგოსელების ძღვევამოსილი მხედრობა მიაღებოდა თებეს და მის შვიდ კარიბქეზე იერიშს მიიტანდა.

ახალგაზრდა გმირ სარდლებს საბოლოოდ ჰქონდათ გადაწყვეტილი ან დაენგრიათ და მიწასთან გაესწორებინათ შვიდკარიბქიანი თებე, ანდა მის მიუვალ ზღუდეთა წინაშე სიცოცხლეს გამოსალმებოდნენ.

ომის სამზადისით გატაცებულმა გმირებმა ყურადღება არ მიაქციეს ამფიარაეს წინასწარპეტყველებას, არგოსელების მხედრობა არ გაყოლოდა იმ ქაბუკს, რომელსაც მშობელი მამის წყევლა კარგს არაფერს უქადდა.

როცა არგოსის ძღვევამოსილი მხედრობა უკვე მზად იყო ომისათვის, მეფე ადრასტემ მოიწვია მხედრობის სარდლები და ბრწყინვალე ნადიმი გაუმართა.

ნადიმზე ყველანი ერთი და იმავე სურვილით იყვნენ გამსკვალული, რაც შეიძლება სასწრაფოდ გამგზავრებულიყვნენ ბრძოლის ველზე და თავისი ძღვევამოსილება გამოეკადათ მტერზე დაუნდობლად თავდასხმით.

ამ საერთო ზეიმში ამფიარაე თუმცა მონაწილეობას იღებდა, მაგრამ ომში გამგზავრება სრულებითაც არ ახარებდა.

ამფიარაე ომში გამგზავრებისას მწუხარედ გამოემშვიდობა თავის სახლობას და მცირეწლოვან შვილებს, ალკმეონსა და ამფილოხს, ანდერძად დაუტოვა: „როცა დაეაქაცდებით, სამაგიერო გადაუხადეთ მოლაღატე დედას, რომელმაც ოქროს გულსაკიდზე გაცვალა მამათქვენით“.

მძიმედ შეიარაღებული არგოსელების მხედრობა, რომელსაც წინ მიუძღოდა ფეხმალი ცხენებით შებმულ საბრძოლო ეტლით მეფე ადრასტე, შვიდკარიბკიან თებესაკენ გაემართა.

შუადღე იქნებოდა, როცა საბრძოლველი წესით დარაზმულმა არგოსელების მხედრობამ ნემეას ველს მიაღწია.

ნემეას ველი ყოველთვის სახელგანთქმული იყო თავისი წყაროებით. თითქმის ყოველ ნაბიჯზე მოჩუხჩუხებდა ანკარა ცივი წყალი, რომელიც ფართოდ გადაშლილ ველს უხვად რწყავდა.

თებეში დაბადებულ ღმერთის ბახუსის ბრძანებით ნიმფებმა ნემეას წყაროები სწორედ იმ ხანებში, როცა არგოსელთა მხედრობა ამ ველს უახლოვდებოდა, სილით ამოავსეს და ამნაირად მთელ ამ მხარეს წყალი მოუსპეს.

სიცხე-ჰაპანაქებით დაღლილი და მოქანცული ჯარისკაცები აუტანელი წყურვილის დასაკმაყოფილებლად ველის მთელ სივრცეზე დასალევ წყალს დაეძებდნენ, მაგრამ ვერსად პოულობდნენ.

მხედრობას, როცა იგი დასალევ წყალს ასე მოუთმენლად დაეძებდა, უეცრივ წინ შემოსკდა საკვირველად ლამაზი ქალწული, რომელსაც ხელში ძუძუმწოვარი ბავშვი ჰყავდა.

ეს მშვენიერი ქალწული იყო კუნძულ ლემნოსის მეფის ასული ჰიფსიპილე.

სწორედ მაშინ, როცა კუნძულ ლემნოსზე ქალებმა შეუბრალელებლად ამოწყვიტეს მამაკაცები, ჰიფსიპილემ სიკვდილს გადაარჩინა თავისი მშობელი მამა, რისთვისაც ლემნოსელმა ქალებმა ჰიფსიპილე მოლაღატედ გამოაცხადეს და სასჯელის მოსახდელად უცხო ქვეყანაში გაყიდეს.

ნემების სახელმწიფოს მეფემ ლიკურგმა და მისმა მეუღლემ ევრიდიკემ ჰიფსიპილე მოსამსახურედ აიყვანეს და შემდეგ თავისი პირმშო შვილის ოფელტეს გამდებლობაც დააკისრეს.

არგოსელთა მხედრობის სარდლებმა სთხოვეს მშენიერ ჰიფსიპილეს, თუ სადმე კიდევ დაუშრობელი წყარო დარჩა, მხედრობისათვის ეჩვენებინა.

ჰიფსიპილემ ბავშვი ხის ძირას დააწვინა, თვითონ კი მხედრობას წინ გაუძღვა ტყეზე მიმავალ ბილიკით ერთ-ერთ ჯერ კიდევ დაუმშრალ წყაროს საჩვენებლად.

გახარებულმა მეომრებმა ხარბად მოიკლეს წყურვილი და შემდეგ ისევ წამოვიდნენ იმ ადგილისაკენ, სადაც ჰიფსიპილემ ბავშვი ხის ქვეშ დატოვა.

სამწუხაროდ, მეომრებს ბავშვი ცოცხალი არ დახვდათ. ბავშვი სასიკვდილოდ დაეკბინა შხამიან გველს, რომელიც თურმე იქვე ხის მახლობლად ბუდობდა.

საბრალო ჰიფსიპილე შეშლილივით ხმამაღლა ტიროდა და მის მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა.

მხედრობის ჯარისკაცები და სარდლები გარშემოერტყნენ საბრალო ქალწულს და, რამდენადაც კი შეეძლოთ, ანუ-გეშებდნენ გამწარებულ გამდელს.

ძღევამოსილმა გმირმა კაპანევსმა მოიმარჯვა ბასრი ისარი, სტყორცნა შხამიან გველს და იქვე მოჰკლა.

საბედისწერო ადგილას დაუყოვნებლივ მოირბინეს ბავშვის საბრალო მშობლებმა, რომელთაც მოულოდნელმა უბედურებამ თავზარი დასცათ.

მწუხარებით გონებადაკარგულმა ლიკურგმა იძრო ხმალი და ის იყო სასიკვდილოდ უნდა გაეგმირა ჰიფსიპილე, მაგრამ საცოდავ ქალწულს დაუყოვნებლივ მიეშველნენ მეფე ადრასტე და ამფიარაე და დიდის გაქირვებით სიკვდილს გადაარჩინეს.

მომრებმა საბედისწერო ხის ძირას შესაფერისი პატივისცემით, მთელი მხედრობის თანდასწრებით, დაასაფლავეს დაღუპული ბავშვი.

ამფიარაემ ახლაც უწინასწარმეტყველა არგოსელების ძღვევამოსილ მხედრობას, რომელიც შვიდკარიბჭიან თებესაკენ მოუთმენლად მიისწრაფოდა, რომ მხედრობას თებელე-ბისაგან დიდი უბედურება მოეღო.

„გაფრთხილებთ, ძღვევამოსილო სარდლებო, — მწუხარებით წინასწარმეტყველებდა გულთამხილავი ამფიარაე, — ხედავთ, როგორ უდროოდ დაიღუპა უდანაშაულო ბავშვი გველემაპის შხამიან კბილებისაგან! აი სწორედ თქვენც ასე უდროოდ დაგღუპავთ ღმერთების მორწმუნე კადმოსის მიერ დათესილი გველემაპის კბილებისაგან წარმოშობილი თებელე-ბი! გაფრთხილებთ და კვლავ გაფრთხილებთ, თებელთა ძღვევამოსილი მხედრობა ჯოჯოხეთის გენიას დაატრიალებს არგოსელების მხედრობის რიგებში და არგოსის რჩეულ გმირებს სიცოცხლეს სამუდამოდ გამოასალმებს! ვინ მოსთვლის მაშინ არგოსელთა დედების, ცოლებისა და უმწეოდ დარჩენილი ობლების უნუგეშო მწუხარებას და ვაებას! გაფრთხილებთ, ჩემს წინასწარგრძნობას, ჩემს საგულისხმო სიტყვებს ჯეროვანი ყურადღება მიაქციოთ და ჩვენი საერთო და საყვარელი არგოსი ჩვენის წინდაუხედაობით, ჩვენის გაუფრთხილებლობით არ დაეაობლოთ, მტრების აბუჩად ასაგდები არ გაეხადოთ! გული მიკენესის, სული მეხუთება, ჩემი მთელი სულიერი და ხორციელი არსება უცეცხლოდ იწვის და იდაგვის, როცა თვალწინ წარმოვიდგენ იმ საშინელ უბედურებას, რომელიც მეხივით თავს დაგვეცემა შვიდკარიბჭიან თებეს ზღუდეთა წინ გადაშლილ ბრძოლის ველზე!“

არგოსის ძღვევამოსილმა მხედრობამ გულთამხილავ ამფიარაეს გაფრთხილებას ყურადღება არ მიაქცია.

საბრძოლველად დარაზმული მხედრობა და მისი სარდლები, მიუხედავად ასეთი გაფრთხილებისა, მაინც ბრძოლის ველისაკენ მიისწრაფოდნენ და მოუთმენლად მოელოდნენ იმ წუთს, როცა მტერს სამკვდრო-სასიცოცხლოდ ეკვეთებოდნენ.

თიბეს ჰაერში ბაქტერიის გავრცელება

(ესქილე — „შვიდთა ლაშქრობა თებეს წინააღმდეგ“.
ევრიპიდე — „ფინიკიელი ქალები“.)

* * *

მხედრობის სარდლებმა, სანამ ჯერ კიდევ ომს გააჩაღებდნენ, სამხედრო თათბირზე გადაწყვიტეს წინადადება მიეცათ თებელებისათვის, რათა მოწინააღმდეგე ორი ღვიძლი ძმა, პოლინიკე და ეტეოკლე, დამლუპველი სისხლისღერის თავიდან ასაცილებლად, მორიგებულიყვნენ და სახელმწიფოს უზენაესი ხელისუფლება ნებაყოფლობით გაენაწილებინათ.

შუაქაცად თებეში გასავზავნად აირჩიეს ძღვევამოსილი ტიდევსი, რომელიც სამხედრო თათბირის გადაწყვეტილებას დაემორჩილა.

ყველგან და მარადის უშიშარი და მამაცი ტიდევსი გაემგზავრა მოწინააღმდეგეთა ქალაქში და გაბედულად შევიდა მეფე ეტეოკლეს სასახლეში, სადაც სწორედ იმ დროს თავი მოეყარათ სათათბიროდ სახელმწიფოს წარჩინებულ მოქალაქეებს.

ტიდევსმა მოახსენა მეფე ეტეოკლეს და სასახლეში იმჟამად შეკრებილ წარჩინებულ თებელებს არგოსელების მხედრობის მთავარსარდლობის წინადადება და თავისი მხრითაც გულწრფელი სურვილი გამოსთქვა, სამკედრო-სასიცოცხლო ომის თავიდან ასაცილებლად, გადამტერებული ძმები შერიგებულიყვნენ და ორ მოწინააღმდეგე სახელმწიფოთა აწინდელი გამწვავებული მდგომარეობა ნებაყოფლობით გამოესწორებინათ.

თებელებმა უარყვეს ტიდევსის წინადადება, მაგრამ, შემოღებული ჩვეულების ერთგვარი თავაზიანობის დასაცავად, არგოსელების მხედრობის მიერ გამოგზავნილი შუამავალი საგანგებოდ გამართულ ნადიმზე მიიპატიეთეს.

ძღვევამოსილმა ტიდევსმა აღშფოთებით უარყო ნადიმზე მიპატიება. ნაკვლად ნადიმზე წასვლისა ამაყმა გმირმა ორთა-

ბრძოლაში გამოიწვია თითოეული იქ დამსწრე თებელი და ყველანი სამარცხვინოდ სძლია.

ამ დამარცხებით შეურაცხყოფილმა თებელებმა გადაწყვიტეს ვერაგულად მოეკლათ ტიღევსი, როცა იგი ქალაქიდან არგოსელების სამხედრო ბანაკში დაბრუნებას დააპირებდა.

ორმოცდაათი თებელი ორი წინამძღოლის მეთაურობით ჩაუსაფრდნენ გზაში ტიღევსს და, როცა იგი უკვე სამშვიდობოს უნდა გასულიყო, მოულოდნელად თავს დაესხნენ.

ძღვეამოსილი ტიღევსი გააფთრებული ლომივით ტრიალებდა თავდაშსხმელთა რიგებში. ამ საშინელ ხელჩართულ ბრძოლაში ტიღევსმა ყველანი სიცოცხლეს გამოასალმა. სიცოცხლე აჩუქა მხოლოდ ერთს, სამარცხვინო დამარცხების ეს ამბავი თებელებისათვის რომ ეუწყებია.

ყოველივე ამის შემდეგ მოწინააღმდეგეთა მხარეების შერიგების შესახებ ფიქრიც კი აღარ შეიძლებოდა.

არგოსელთა ძღვეამოსილი მხედრობა თებეს კედლებს მიუახლოვდა.

ქალაქის გარშემო მდებარე გაშლილ ველზე მოხდა ორი მოწინააღმდეგე მხედრობის სამკვედრო-სასიცოცხლო შეტაკება.

თებელთა სამხედრო რაზმებმა ვერ გაუძლეს არგოსელთა მეომრების მიერ მოტანილ იერიშებს და იძულებული შეიქნენ ბრძოლის ველის ხაზი ქალაქის კედლებს შიგნით გადაეტანათ და თავდაცვითი ბრძოლა გაეჩალებინათ.

არგოსის მხედრობის წინამძღოლებმა ომის ღმერთის, არესის წინაშე ფიცი დასდეს, რომ ან დაიპყრობენ შვიდკარიბჭიან თებეს და მიწასთან გაასწორებენ კადმოსის სიმაგრეებს, ანდა, თუ ეს არ მოხერხდა, თავისი სისხლით გაანოყიერებენ თებელების სიმაგრეთა გარშემო ატეხილ ველებს.

არგოსელების მთავრებმა თითქოს იგრძნეს, რომ ისინი თავის ძვლებს შვიდკარიბჭიან თებეს მიდამოებში სამუდამოდ

დატოვებდნენ; საკუთარის თმებისაგან დაწნული გვირგვინებით შეამკეს ადრასტეს ეტლი და სთხოვეს მეფეს, სამშობლოში დაბრუნებისას, ეს გვირგვინები მათი ოჯახების დაობლებულ წევრებისათვის გადაეცათ სახსოვრად და მოსაგონებლად.

გვირგვინებით შემკული ეტლის დანახვაზე გმირ მეომრებს თვალთაგან ცრემლები წასკდათ, მაგრამ თითოეული მათგანი თავს იმაგრებდა და თავის გამოუთქმელ მწუხარებას გულში იკლავდა.

არგოსელების გმირებმა გაინაწილეს თებეში შესასვლელი შვიდი კარიბჭე და თითოეულს მიუჩინეს თითო გმირი საჭირო ჯარის რაზმებით.

ეტეოკლეც თავის მხრით მტრისაგან ქალაქის დასაცავად სასწრაფო ზომებს იღებდა.

მტრის ბანაკის მდგომარეობის შესატყობად ეტეოკლემ გაგზავნა მზვერავი, რომელსაც გამპკრიახმა მეფემ დაავალა სწორი და უტყუარი ცნობების შეკრება მტრის ბანაკში.

წინასწარმეტყველმა ტირეზიამ გააფრთხილა მეფე ეტეოკლე, მტრის რაზმები საცაა იერიშებს მოიტანენ თებეს კედლებზე, და საჭიროა საიმედო ზომების დასახვაო.

მთელი ქალაქი ფეხზე დადგა და ქალაქში მტრის შემოჭრას ყოველ წუთს მოელოდნენ.

ყველანი შიშის ზარს აეტანა, ქალი და კაცი, ყველანი გაფითრებული სახით ერთმანეთს აწყდებოდნენ და რალაც საშინელებას მოელოდნენ.

ერთადერთი მეფე ეტეოკლე უშიშრად შეჰყურებდა მოახლოებულ საფრთხეს და თავისი მხნეობით, გაბედულებითა და გამპკრიახობით, თითოეულ მოქალაქეს გულში იმედს უნერგავდა.

აკომუნისტების ბანაკის ხელმძღვანელ დაჯიყვანა

(ესქილე—„შვიდთა ლაშქრობა თებეს წინააღმდეგ“.
ვერიპიდე—„ფინიკიელი ქალები“)

* * *

უშიშარი და გაბედული მეფე ეტეოკლეს ბრძანებით ყველა მოქალაქე, მათ შორის მოხუცებულები და მცირეწლოვანებიც კი, იარაღით ხელში ბრძოლის ველზე უნდა გამოსულიყვნენ საერთო მტრის მოსაგერიებლად.

თებეს მთელი მხედრობა სასახლის ფართო მოედანზე შეიკრიბა და მეფის ბრძანებას ელოდა, რომ მტერს მედგრად შებრძოლებოდა, და ამრიგად სამშობლო ქალაქი განსაცდელს გადაერჩინა.

ჯარის გასაცვილებლად მოედანზე შეიკრიბნენ მეომრების დედები, ცოლები და შვილები და საცოდავი ტირილითა და გოდებით მთელ არემარეს აყრუებდნენ.

საომრად გამზადებული ჯარისკაცების საბრძოლო განწყობილება ტირილითა და ვაებით რომ არ შეშფოთებულიყო, წინდახედულმა მეფემ მეომრების დედები და ცოლები საყვედურით თავთავის სახლში გაისტუმრა.

როცა მხედრობა უკვე მზად იყო ომისათვის, მეფე ეტეოკლემ ღმერთებს მსხვერპლი შესწირა და ამავე დროს ყოველად მოწყალე ღმერთებს აღუთქვა, რომ, თუ ომი საკეთილოდ დამთავრდება, იგი სამღვთო ჰეკატომბას* შეწირავს მსხვერპლად.

თებეს ძღვევამოსილმა მხედრობამ ის იყო მსხვერპლის შეწირვა დაასრულა და ბრძოლა უნდა გაეჩაღებინა, მაგრამ მეფე ეტეოკლემ საჭიროდ დაინახა ხელმეორედ გაეგზავნა მოწინააღმდეგეთა ბანაკში მზვერავი, რომ დანამდვილებით გაეგო მტრის ჯარის სულიერი განწყობილება და ომისათვის მზადყოფნა.

* ჰეკატომბა—ასი ხარის მსხვერპლად შეწირვა.

როცა მზვერავი დაბრუნდა მტრის ბანაკიდან, შემდეგი მოახსენა მეფე ეტეოკლეს და მის ძღვევამოსილ მხედრობას.

„დიდებულო მეფეო და ძღვევამოსილო მხედრობავი“—ასე დაიწყო თავისი მოხსენება მტრის ბანაკიდან დაბრუნებულმა მზვერავმა: „ყველაფერი, რაც მე ამჟამად უნდა მოგახსენოთ, ჩემი საკუთარი თვალითა და ყურთასმენითაა დანამდვილებით შემოწმებული.“

მტრის მეომართა სულიერი განწყობილება მეტად თვალსაჩინო და საგულისხმოა. ყველანი მოუთმენლად მოელიან იმ წუთს, როცა ომის ქარცეცხლს დაატრიალებენ და თებეს მიუვალ კედლებზე იერიშს იერიშზე მოიტანენ.

სარდლები მუდამ წუთს ჯარის რაზმებთა შორის ტრიალებენ და ჯარისკაცებს საბრძოლველად ამხედრებენ, ახალისებენ.

პრეტის კარიბჭეს მახლობლად დაბანაკებულია მამაცი და შეუბრალებელი ტიდევსის ლაშქარი და ჩვენ დედაქალაქს ამ მხრით დიდ საფრთხეს უშაადებს.

ძღვევამოსილი ტიდევსი უკვე მზად იყო გადმოეღახა მდინარე ისმენი, მაგრამ მამაცი გმირის განზრახვას წინ აღუდგა ყოვლად გულთამხილავი ამფიარაე და ნება არ მისცა მდინარე გადმოეღახა.

ტიდევსი მეტად აღაშფოთა ბრძენი გულთამხილავის გაფრთხილებამ და გაჯავრებისას მხდალობაც კი დასწამა გმირ გულთამხილავს.

ტიდევსმა სიბრაზისაგან სამჯერ შეარხია თავისი ხშირბალნიანი მუზარადი და ქლარუნა ფარი.

ძღვევამოსილი გმირის ფარზე გამოხატულია ღამის პირქუში ცის თალი, რომელზეც კაშკაშებენ სრული მთვარე და მოციმციმე ვარსკვლავები. ფიცხი ცხენივით დგას გმირი მდინარის ნაპირას და მტერზე გალაშქრებას დაჟინებით მოითხოვს.“

ეტეოკლემ თებეს ჯარისკაცთა გასაგონად მზვერავს ასე უპასუხა: „ტიდევსის მძიმედ შეიარაღება სრულიად არ მაში-

ნებს! ჩვენთვის საშიში არ არის გმირის მუზარადის ჯილი და ფარის ელარუნა ზანზალაკები.

ლამე, რომელიც ტიდევის ფარზეა გამობატული, შესაძლებელია, თვით ფარის პატრონს უქადის სამუდამო ღამეს.

დეე, ამაყი ტიდევის მოწინააღმდეგეთ გაიგზავნოს ასტაკის დიდებული შვილი მელანიპე, რომელიც სამხედრო საქმეებში მეტად დახელოვნებულია და მტრის ამაყ სიტყვებს ნაკლებ ყურადღებას აქცევს.

სპარტის დიდებულო შთამომავალო, გაილაშქრე თავბედი და ამაყი ტიდევის წინააღმდეგ და დაიცავი შენი სამშობლო ქალაქი მტრის შემოსევისაგან!“

ასე დაამთავრა სიტყვა ძღვევამოსილმა ეტეოკლემ და მხედრობამ ერთხმად მოიწონა მეფის წინადადება.

„ელექტრას კარიბჭეზე იერიშის მოტანა,—განაგრძო მზვერავმა,—წილად ხვდა გონიერ გმირს კაპანევსს. „ღმერთები მომიწონებენ თუ არა, ეს ჩემთვის სულ ერთია“, ამაყად დაიკვებნა კაპანევსმა: „მე მიწასთან გავასწორებ მთელ სატახტო ქალაქს! ყოვლისშემძლე ზევსის მრისხანებას ყურადღებასაც არ მივაქცევ! მე სრულიადაც არ მეშინია ოლიმპოს მბრძანებლის მეხისა და ქექა-ქუხილისა!“

კაპანევსის ფარზე გამობატულია ტანშიშველი მეომარი, ჩირაღდნით ხელში. მეომრის ქვემოთ ასეთი წარწერაა: „ქალაქს ამოვბუგავ.“

მეფე ეტეოკლემ დამშვიდებული კილოთი უპასუხა მზვერავს: „ვინც ასე ამაყობს, ვინც ყოვლისშემძლე ღმერთებს ასე გმობს, ასე უპატივემულოდ ეპყრობა, ოლიმპოს მბრძანებელი სასტიკად დასჯის. ღრმად დარწმუნებული ვარ, ღმერთების მამამთავარი დიდი ზევსი მეხსა და ქარიშხალს მოუვლენს ამაყ გმირს და სამუდამოდ სიცოცხლეს მოუტპობს ღმერთების ასე უხეშად გმობისა და შეურაცხყოფისათვის.

ამაყი კაპანევსის მოწინააღმდეგედ ვნიშნავ ძღვევამოსილ გმირს პოლიფონტს. დარწმუნებული ვარ, რომ ეს ღირსეული გმირი სასახელოდ დაიცავს სამშობლო ქალაქს ყოვლისშემძლე ღმერთების დახმარებით.“

ძლევამოსილი პოლიფონტი ენაშემოუბრუნებლად დაემორჩილა მეფის ბრძანებას და თავისი ლაშქრით გაემართა ქალაქის ელექტრას კარიბჭისაკენ.

„ნეიტის კარიბჭესთან,—განაგრძო მზვერავმა,—დაბანაკებულია თავისი ლაშქრით ძლევამოსილი ეტეოკლე—შვილი იფისისა. ამ დიდებული გმირის ცხენები თავშეუკავებლივ ჩვენსკენ მოისწრაფვიან. ეტეოკლეს ფარზე გამოხატულია მეომარი, რომელიც სასწრაფოდ ადის მტრის კოშკზე. ამ მეომრის ქვემოთ წარწერაა: „კოშკიდან თვით - ღმერთი არესიც კი ვერ ჩამომაგდებსო“.

ამ გმირის მოწინააღმდეგედ მეფე ეტეოკლემ კრეონტის ვაჟიშვილი მეგარევესი დანიშნა.

„ონკეას პალასის კარიბჭეზე იერიშის მოსატანად,—განაგრძობს მზვერავი,—არგოსელთა მხედრობამ დანიშნა გოლიათი ტანის გმირი ჰიპომედონტი. ამ გმირის ფარზე გამოხატულია ტიფონი, რომლის ცეცხლისმფრქვეველ პირიდან ამოხეთქავს შავი კვამლი. ფარის კუთხეებს გარს ევლებიან საშინელი გველები.

საბრძოლველი ყიყინით მოუძღვის ლაშქარს ჰიპომედონტი და ბრძოლის დაწყების სურვილით გატაცებული შიშის ზარს სცემს მთელ არემარეს.“

მეფე ეტეოკლემ უპასუხა მზვერავს: „იმედი მაქვს თებეს მცველი ქალღმერთი ათენა შემწეობას აღმოგვიჩენს. ჩვენი სახელმწიფოს დედაქალაქის ყოვლადმოწყალე დამცველი ქალღმერთი დახმარებას არ მოგვაკლებს ჩვენი საყვარელი ქალაქის განსაცდელისაგან გადასარჩენად.

ამაყი ჰიპომედონტის წინააღმდეგ ლაშქრის სარდლად ვნიშნავ ენოპსის დიდებულ შვილს ჰიპერბის, რომელიც ჰიპომედონტს მამაცობით არ ჩამოუვარდება. დარწმუნებული ვარ, ძლევამოსილი ჰიპერბი ბასრი ხმლით შეუბრალებლად განგმირავს ამაყ ჰიპომედონტს და ამრიგად გამარჯვებას ქალაქის ამ კარიბჭესთან უდაოდ ჩვენ გვარგუნებს“.

ჰიპერბი ენაშემოუბრუნებლად თავისი ლაშქრით გაემართა ონკეას პალასის კარიბჭესაკენ მტრის საწინააღმდეგოდ სამკედრო-სასიცოცხლო ომის გასაჩაღებლად.

„ბორეათა კარიბქეს მახლობლად, — განაგრძო მზვერავმა, — თავისი მძლავრი ლაშქრით დაბანაკებულია პართენოპე არკადიელი, რომელიც წლოვანებით თუმცა ახალგაზრდაა, მაგრამ გაბედულობით და იშვიათი სიმამაცით მთელ სახელმწიფოში, კიდითი კიდემდე, სახელგანთქმულია. ახალგაზრდა გმირი უშიშრად მოიწვევს თებეს სიმაგრეებისაკენ და ფიცსა სდებს, რომ ყოველ ექვს გარეშე მიწასთან გაასწორებს, ერთიანად გაანადგურებს თებეს სახელმწიფოს სატახტო ქალაქს. „ყოვლისშემძლე ზევსმა კიდევაც რომ მოისურვოს, ამ ჩემს შეურყეველ გადაწყვეტილებას ვერასგზით ვერ შემაცვლენიებსო“, — ამბობს იგი. პართენოპეს ფარზე გამოხატულია სფინქსი, რომელიც თებელ ვაჟკაცს სიცოცხლეს ასალმებს“.

ამაყი ჭაბუკის წინააღმდეგ მეფე ეტეოკლემ დანიშნა ჰიპერბის ძმა ძლევა მოსილი არკტევსი, რომელიც მთელ სახელმწიფოში განთქმული იყო თავისი იშვიათი სიმამაცითა და შეუდარებელი გულადობით.

„მეექვსე ჰომოლოას კარიბქესთან დაბანაკებულია, — განაგრძო მზვერავმა, — არგოსელების მხედრობის უკეთილშობილესი, დიდად გაბედული და მამაცი სარდალი ამფიარაე, რომელიც მეტად უკმაყოფილოა თავისი თანამემამულეების ასე უსათუძლოდ და უმიზეზოდ თებეს წინააღმდეგ გალაშქრებით.

უკეთილშობილესი გმირი სარდალი სრულებითაც არ ჰვარაეს თავის გულისტკივილს და ხმამაღლა, სრულიად მოურიდებლად კიცხავს ტიდევსს, რომელსაც საჯაროდ კაცისმკვლელს უწოდებს, ერინიების ყურმოჭრილ მსახურს, არგოსის გამანადგურებელსა და დამლუპველს.

„მეფე ადრასტე ამ საბედისწერო ომს სრულიადაც არ დაიწყებდა, რომ შენ არ წაგექეზებინა და ერთგვარად არ დაგეინიედებინაო,“ — საჯაროდ უსაყვედურებდა უკეთილშობილესი გმირი ამფიარაე უსირცხვილო და თავხედ ტიდევსს.

შემდეგ ამფიარაე მიუბრუნდა პოლინიკეს და მწუხარედ მოახსენა: „აბა, პოლინიკე, კარგად ჩაუფიქრდი, რასა სჩადიხარ! ნუთუ გგონია, რომ თებეს მომავალი თაობა შენ

სახელს ოდესმე კეთილად მოიხსენიებს! აბა, ვინ მოგიწონებს, რომ შენ უცხოელი ჯარით თავს ესხმი სამშობლო მხარეს, სულითა და გულით მოწადინებული ხარ სამშობლო ქალაქი მიწასთან გაასწორო, ღმერთების პატივსაცემად აგებული ტაძრები გაანადგურო, შენი ღვიძლი თანამემამულეები ამოკლეთო და ამრიგად მთელი სახელმწიფო დააობლო, დაღუპვის კარს მიიყვანო! შენ მოწადინებული ხარ განადგურებული სამშობლოს მიწა-წყალი მეომართა საბრალო დედების, საბრალო ცოლებისა და ობლების ცხარე ცრემლებით მორწყო!

ნუთუ ფიქრობ, შენ ოდესმე განიწმენდ სისხლში ამოსვრილ ხელებს, იმ სისხლში, რომლითაც შენ გსურს მორწყა ძღვევამოსილი თებეს მიდამოები და ყველგან, სადაც კი ხელი მიგიწვდება, ამ სისხლის ღვარები დააყენო!

როგორ გგონია, ნუთუ შენ მიერ განადგურებული სამშობლო გულწრფელად მიგიღებს და თავის ღირსეულ შვილად ჩავთვლის?

ამ კითხვაზე ორგვარი პასუხის მოცემა ყოვლად შეუძლებელია. შენ ღირსეულად დაიმსახურებ ხალხის გულის სირღმიდან ამონახეთქ უსახლგრო ზიზლსა და სიძულვილს!

სამშობლოს ღალატს ხალხი არავის აპატიებს და, ადრე თუ გვიან, სამაგიერო სასჯელს მთელი თავისი სისასტიკით სამართლიანად მიუზღავს.

ჩემი მომავალი ბედისწერა წინასწარ გათვალისწინებული მაქვს. ჩემ ძელებს ამ საბედისწერო ომში დაეტოვებ! მიუხედავად ასეთი წინაგრძობისა, მე გაბედულად ვიბრძოლებ და. როცა ჩემი ბედისწერა სიციცხლეს გამომასალმებს, სხვებსავით დამძიმებული სინდისით მაინც არ ჩავალ სამარეში.“

ასე იწინასწარმეტყველა უკეთილშობილესმა ამფიარაემ და რამდენჯერმე თავისი საბრძოლველი სპილენძის ფარი მწუხარედ შეარხია.

მსგავსად სხვა სარდლებისა უკეთილშობილეს გმირის ამფიარაეს ფარს არ ამშვენებს არც თვალსაჩინო ნიშანი და არც მყვირალა წარწერა.

გმირი ცდილობს თავი მამაცად კი არ მოაჩვენოს, არამედ საქმით დაამტკიცოს თავისი მამაცობა და კეთილშობილება.“

მეფე ეტეოკლემ, როცა მზვერავის ეს სიტყვები მოისმინა, მწუხარედ წამოიძახა: „ოჰ, ბედისწერავ! ბედისწერავ! რად შეაერთე ამ ალალ-მართალი კეთილშობილი ადამიანის ბედი სხვა მოკვდავ ბოროტი ადამიანების ბედისწერასთან!

ღრმად დარწმუნებული ვარ, რომ ეს დიდებული გმირი ჩვენი ქალაქის კედლებს არ შემეუსრავს, არა იმიტომ, რომ სიმამაცე და გამბედაობა აკლდეს, არა იმიტომ რომ შიშსა გრძნობდეს, არამედ იმიტომ, რომ ეს საბედისწერო ომი უსამართლოდ, უსაფუძვლოდაა არგოსელების მიერ დაწყებული.

ამ კეთილშობილი გმირის წინააღმდეგ ვნიშნავ მამაც ლას-თენს, აღკუჩვილს ქაბუკის ძალ-ლონითა და მოხუცის კკუა-გონე-ბით“.

სარდალი დაუყოვნებლივ დანიშნულ ადგილისკენ გაემართა.

„მეშვიდე კარიბქესთან, — განაგრძო მზვერავმა, — დაბანაკებულია პოლინიკე თავისი ლაშქრით. როგორი უშვერი, უწმაწური სიტყვებით იხსენიებს იგი თავის სამშობლო ქალაქს! ამაყი სარდალი მოწადინებულია ავიდეს ქალაქის სიმაგრეების თავზე და თავისი თავი თებეს კანონიერ მეფედ გამოაცხადოს! თავხედი სარდალი ლამობს პირისპირ შეგხედეს, გამოცადოს თავისი ძალ-ლონე, სიცოცხლეს გამოგასაღმოს, ანდა შენთან ერთად სამუდამოდ სიცოცხლეს გამოგესაღმოს. თუ ცოცხალი გადარჩებით, სამაგიერო გადაგიხადოს და სამარცხვინოდ გაგაძევოს სახელმწიფოს საზღვრებიდან.

პოლინიკე გულმხურვალედ თხოვს ყოვლისშემძლე ღმერთებს შეისმინონ მისი ვედრება და სამართლიანი მსჯავრი დასდონ.

პოლინიკეს ფარზე გამოხატულია ქალღმერთი დიკე, რომელსაც მიყავს შეიარაღებული ჯარისკაცი. ჯარისკაცის ქვემოთ წარწერაა: „მე დავაბრუნებ ამ ჯარისკაცს სამშობლოში. იგი დაეუფლება სამშობლო სახლსა და სამშობლო ქალაქს.“

მეფე ეტეოკლემ, როგორც კი მოისმინა მზვერავის მიერ შოტანილი ამბავი პოლინიკეს სულისკვეთების შესახებ, საბოლოოდ გადაწყვიტა, მოლალატე ძმას ბრძოლის ველზე პირადად თვითონ შეებრძოლებოდა და სამაგიერო გადაეხადა.

„დეე!—მრისხანედ წამოიძახა მეფე ეტეოკლემ:—დროა აღსრულდეს ჩემს თავზე მამაჩემის, მეფე ოიდიპოსის, კრულვა-შეჩვენება! დაუყოვნებლივ მომიტანეთ ჩემი საიმედო მშვილდისარი და მომგვარეთ ფეხმალი ცხენებით შებმული ჩემი სამხედრო ეტლი! დეე, ღვიძლი ძმა შეებრძოლოს ღვიძლ ძმას, ისე, როგორც მოსისხლე მტერი მოსისხლე მტერს! თუ კი ყოვლისშემძლე ღმერთები ინებებენ, დეე მეფე ლაოსის მთელი გვარეულობა ჩავიდეს საიქიოს სამეფოში თავის წინაპართა ცოდვების მოსანანიებლად!

თვალწინ უკვე მიდგას შურისმძიებელი ბოროტი ქალღმერთი ერინი, რომელიც გარკვევით ყურებში ჩამძახის: „მართალია გამარჯვებით კი დასტკებები, მაგრამ შემდეგ სიცოცხლეს მაინც გამოესალმები.“

ყოვლისშემძლე ღმერთებმა დიდი ხანია, რაც დამივიწყეს და ვგონებ სრულიადაც არ ვაგონდები! ვფიქრობ, ბრძოლის ველზე ჩემი სიკვდილი ოლიმპოს მბრძანებელს სასურველ მსხვერპლად შეეწირება.

ბედისწერას დიდი ხანია ჩემთვის დაწესებული აქვს სიკვდილი და ჩემის მხრით დიდი სულმოკლეობა იქნებოდა პატიებისათვის ცისაკენ ხელები აღმეპყრო!“

ამ სიტყვების შემდეგ მეფე ეტეოკლე, მძიმედ შეიარაღებული, ჩაჯდა საბრძოლო ეტლში და თავისი ძლევა მოსილი ლაშქრით სასწრაფოდ გაემართა მეშვიდე კარიბჭესაკენ იმ სრულის რწმენით, რომ თავხედ, მოლალატე ძმას სიცოცხლეს მოუსპობდა და, თუ ყოვლისშემძლე ღმერთები მოისურვებდნენ, თვითონაც თავის თავს მსხვერპლად შეწირავდა ქალაქის კეთილდღეობისათვის.

თებელი დედები და ცოლები, როგორც კი საყვარელი მეფე ეტეოკლე ძლევა მოსილი ლაშქართ კარიბჭესაკენ მიმავალი დაინახეს, ტირილითა და ვაებით თმებს იშლიდნენ და პირისახეს იკაწრავდნენ.

საბრალო ქალების გულამოსკვნითი ქვეთინი და ვაება მთელ ქალაქს, კიდითი კიდემდე. აყრუებდა და ყველას ცხარე ცრემლებს გვრიდა.

„ვაგლახ ჩვენ!—გულამოსკვნით მოსთქვამდნენ საბრალო ქალები,—ქეშმარიტად რალაც საშინელება უნდა დატრიალდეს ჩვენ თავზე! ეხედავთ, როგორ თანდათან გვიახლოვდება ყველგან ყველაფრის გამანადგურებელი შურისმაძიებელი ქალღმერთი ერინი! შიშის ზარს გვგვრის მისი მოახლოება, ეცახცახებთ მისი შიშით, როცა ამ ბოროტი ქალღმერთის ბოროტი ხმა გარკვევით ყურში გვეწვეთება!

ღიახ, მოისწრაფვის ეს საზარელი ქალღმერთი, რომ თავისი სისხლიანი საქმე სისრულეში მოიყვანოს, ღვიძლი ძმები, თუმცა ამჟამად ერთმანეთის მოწინააღმდეგენი, დაღუპოს, სიცოცხლეს გამოასალმოს და ჩვენი საყვარელი დედაქალაქი, ჩვენი სამშობლო თებე დაანგრიოს და მიწასთან გაასწოროს!“

ღიახ, თავის დასაღუპავად მიისწრაფვიან ბრძოლის ველზე ოიდიპოსის უკვე დავაქცალებული შვილები!

ამ საბედისწერო ბრძოლას ოიდიპოსის მემკვიდრეების მახვილი ჯავარდენი გადაწყვეტს!

მამაპაპისეულ სამკვიდრებელს პოლინიკესა და ეტეოკლეს შორის იგივე ჯავარდენი გაანაწილებს და თითოეულს მიუზომავს მტკაველ მიწას სამარის გასათხრელად და დასასაფლავებლად.

აი, როცა ღვიძლი ძმები ერთმანეთს პირისპირ შეებრძოლებიან, როცა ღვიძლი ძმა ღვიძლი ძმის სისხლს დაღვრის, როცა ღვიძლი ძმების უსულო გვამები შავი სისხლით შეილებება, ვინდა განბანს საცოდავებს? ქეშმარიტად, საბრალო და საცოდავი გვარეულობისაგან მომდინარეობენ ეს ჯერ კიდევ გაუხარებელი, ჯერ კიდევ ცხოვრების სიტკბოებას მოუსწრებელი ახალგაზრდები!

ამ კაბუკთა გვარეულობის წარსულ უბედურებას განაეს ახალი უბედურება თან უნდა დართოდან?!

მეფე ეტეოკლესა და პოლინიკეს წინაპრებმა დიდი ხანია, რაც ღირსეული სასჯელი მიიღეს იმ დანაშაულისათვის, რომელიც მათ ჩაიდინეს.

მაგრამ რა შუაშია მეფე ლაოსის შვილიშვილები!
მართალია, მეფე ოიდიპოსმა თავის ორივე ღვიძლ შვილს,
ეტეოკლეს და პოლინიკეს, წყევლა-კრულვა მოუვლინა, მაგრამ
საბრალო მეფემ ეს ხომ მეტად აღელვებისა და გაჯაერების
დროს ჩაიდინა!

განა სიფიცხისა და სიბრაზის დროს წარმოთქმულ წყევ-
ლა-კრულვას ანგარიში უნდა გაეწიოს?!..

მაგრამ, ჩანს ასეთი ყოფილა საბრალო ძმების მწარე
ბედი!

ღვიძლი ძმების ორთა ბრძოლა

(ესქილე — „შვიდთა ლაშქრობა თებეს წინააღმდეგ“.
ეროპიდე — „ფინიკიელი ქალები“)

* * *

ორი მოწინააღმდეგე მხედრობა სამკედრო-სასიცოცხლოდ
ეკვეთნენ ერთმანეთს ქალაქის მიუვალ კედლების მახლობელ
მიდამოებში.

თებელთა მხედრობის ჯარისკაცები იშვიათ გმირობას
იჩენდნენ ბრძოლის ველზე. არგოსელთა ჯარისკაცებიც არანა-
კლები სიმამაცით იბრძოდნენ და მტერს შიშის ზარს სცემდნენ.

არგოსელთა სარდლების მიერ გამხნეებულ მხედრობას
იერიში იერიშზე მიჰქონდა და მტერს ქალაქის კედლებისაკენ
ავიწროებდა.

მეფე ეტეოკლეს განკარგულებით, რადგან ქალაქის კედლე-
ბის გარშემო ბრძოლის სასურველად წარმოება ყოველად შეუძ-
ლებელი გახდა, მხედრობის განსაზღვრული ნაწილი კედლე-
ბის შიგნით გადავიდა საბრძოლველი ადგილების გასა-
მაგრებლად.

არგოსელთა ჯარისკაცები გააფთრებული ლომებივით
მიიწვედნენ ქალაქის კედლებისაკენ. მხედრობის დიდმა ნაწილმა
უკვე იწყო კედლებზე. ასულა, რომ აქედან გაეჩაღებიათ სამ-
კედრო-სასიცოცხლო ბრძოლა თებელების მხედრობის წინა-
აღმდეგ.

მძვინვარებდა საშინელი სისხლისმღვრელი ბრძოლა. ორივე მხარე თავდავიწყებით იბრძოდა და მოწინააღმდეგეთა რიგებს დაუნდობლად ანადგურებდა.

დაქრილთა და დასახიჩრებულთა გმინვა და ვაება მთელ არემარეს აყრუებდა. მოკლული მეომრების გვამები ორივე მხარეს სისხლის გუბებში ცურავდა. ბრძოლის ველი რალაც საშინელებას წარმოადგენდა.

მიუხედავად ასეთი საშინელებისა, მეომრები სრულიად უშიშრად, იშვიათის გამბედაობითა და მამაცობით ერთმანეთს თავდავიწყებით ეკვეთებოდნენ და ერთი მტკაველი მიწისათვის სიკოცხლეს წირავდნენ.

ქალაქის კარიბჭესთან, სადაც ღვიძლი ძმები, პოლინიკე და ეტეოკლე, ერთმანეთს სამკედრო-სასიკოცხლოდ ებრძოდნენ, გაჩაღდა საშინელი ბრძოლა, რომლის შედეგი ჯერ კიდევ გამოურკვეველი იყო. ვინ ვის ძლევდა, ამის გამოცნობა ომში დახელოვნებულ მეომრებსაც კი არ შეეძლოთ.

მოსისხლე მოწინააღმდეგეები თანასწორი წარმატებით იბრძოდნენ და გამარჯვების მაჩვენებელი სასწორის თვალი არც ერთ მხარეზე არ იხრებოდა. მაშინ მეფე ეტეოკლემ მაღალი კოშკის კარიბჭედან ასეთი წინადადებით მიმართა ორივე მოწინააღმდეგე მხედრობის ჯარისკაცებსა და სარდლებს: „თქვენ, ელადის ძლევამოსილო ჯარისკაცებო და სარდლებო, თქვენ, თებელო ჯარისკაცებო და სარდლებო, მოისმინეთ ჩემი წინადადება! კმარა ამდენი სისხლისღვრა! ნუთუ ვერ ხედავთ, რომ თებეს გარშემო მთელი არემარე სისხლის მორევში ცურავს! მოკლულთა, დაქრილთა და დასახიჩრებულთა რიცხვის აღნუხსნა მოკვდავის შესაძლებლობას აღემატება.

ვინ იცის, მოკლულთა და დაქრილ-დასახიჩრებულთა დედები, ცოლები და უმწეოდ დარჩენილი ბავშვები რა საშინელ მდგომარეობას განიცდიან იმ წუთს, როცა ჯერ კიდევ ჩვენს შორის ატეხილ საბედისწერო ომს ბოლოც კი არ უჩანს!

გთხოვთ ეს ჩემი ნათქვამი გაითვალისწინოთ, მოიგონოთ თქვენი დედები, ცოლები და შვილები, რომლებიც ამაჟამად უნუგეშოდ ქვითინებენ და თავისი გულსაკლავი ტირილითა და ვაებით მთელ არემარეს აყრუებენ, და მიიღეთ ჩემი გულ-

წრფელი წინადადება, რომელიც, ერთ წუთსაც არ ვეჭვობ, ბოლოს მოუღებს ჩვენ შორის ატეხილ საბედისწერო ომს.

წინადადებას ვიდრევი ჩემი ღვიძლი ძმა, პოლინიკე, რომელიც ამჟამად დირკეას კარიბჭესთან ჩემ წინააღმდეგ იბრძვის და იერიში იერიშზე მოაქვს თებულ მხედრობაზე, ორთა ბრძოლაში გამომყვეს.

თუ ჩემ ძმას ამ ორთა ბრძოლაში ვძლევ და სიცოცხლეს გამოვასალმებ, თებეს სახელმწიფოს მთელი ხელისუფლება უბრძოლველად შე მომანიჭეთ.

ხოლო თუ ჩემი ძმა პოლინიკე მძლევს და სიცოცხლეს მომისპობს, დეე უბრძოლველად აიღოს ხელში მთელი ძალაუფლება თავის სამშობლო ქალაქში.“

ორივე მოწინააღმდეგე მხარემ მოიწონა მეფე ეტეოკლეს წინადადება და დაუყოვნებლივ დროებითი ზავი შეკრეს. მთავარსარდლებმა ფიცი დადეს ღმერთების წინაშე, რომ მტკიცედ დაიცავდნენ დროებითი ზავის პირობებს.

ქურუმებმა მსხვერპლი შეწირეს ყოვლისშემძლე ღმერთებს და ორივე მხედრობის ფალავნები ყოვლადმოწყალე ღმერთებს შეავედრეს.

მოწინააღმდეგე მხედრობის წინაშე წარსდგნენ ორთა ბრძოლის დანიშნულ ადგილას პოლინიკე და ეტეოკლე, რომლებიც მოუთმენლად მოელოდნენ სამკვდრო-სასიცოცხლოდ შებრძოლებას.

პოლინიკემ ალაპყრო ხელები ცისაკენ და არგოსელების მფარველ ქალღმერთ ჰერას მხურვალედ შეევედრა მისთვის გამარჯვება მიენიჭებინა.

მეფე ეტეოკლემაც მიმართა თებეს დამცველ ქალღმერთს ათენა-პალადას და დიდის თხოვნით შეევედრა დახმარება აღმოეჩინა, რათა ბასრი ისრით სასიკვდილოდ განეგმირა თავისი ღვიძლი ძმა პოლინიკე. რომელიც მამაპაპეულის მიერ დატოვებულ მიწა-წყალს განადგურებით ემუქრება და საცაა არგოსელების ძლევა მოსილი მხედრობის დახმარებით დედა-ქალაქში შემოიჭრება სამშობლო მხარეს დასაქცევად და გასანადგურებლად.

დაიწყო ღვიძლი ძმების საშინელი ორთა ბრძოლა.

პოლინიკე და ეტეოკლე გაათრებულნი ლომებივით ისრებით მედგრად ეკვეთნენ ერთმანეთს. თითოეული მებრძოლი ფარს იშველიებდა, რომ ბასრი ისარი აეცილებინა.

არგოსელებისა და თებელეების მხედრობა გულის ცახცახით შეპყურებდა მებრძოლთა მარჯვედ გადადგმულ თითოეულ ნაბიჯს და დიდის მოუთმენლობით მოელოდა ორთა ბრძოლის დამთავრებას.

მაგრამ, როცა ეს მებრძოლება უფრო და უფრო მწვავე ხასიათს იღებდა, უეცრივ ეტეოკლემ შემთხვევით ქვას ფეხი წამოჰკრა, ფალავანი შეტორტმანდა და მცირედი ხნით სხეული ფარჩამოუფარებელი დარჩა.

პოლინიკემ ისარგებლა ამ შემთხვევით, ელვის სისწრაფით მიიქრა ძმასთან და ბარძაყი ბასრი ისრით განუგმირა.

არგოსელთა მხედრობის სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. ყველგან რაზმელთა შორის, კიდით კიდემდე, სასიხარულო ყიყინი გაისმა, ყველანი აღტაცებით გამარჯვებას ულოცავდნენ პოლინიკეს.

მაგრამ იმავე წუთს დაქრილმა ეტეოკლემ, როგორც თვალი მოჰკრა, რომ პოლინიკეს მხარ-ბეჭუზე ფარი ჩამოეშორებინა, მძლავრად სტყორცნა ისარი.

მართალია, ეტეოკლეს მიერ ნარტყორცნმა ისარმა პოლინიკე მხარ-ბეჭუში ვერ დასჭრა, სამაგიეროდ მშვილდისარი მთლიანად დაუმსხვრია.

უისროდ დარჩენილი პოლინიკე იძულებული შეიქნა რამდენიმე ნაბიჯი უკან გადაედგა, მაგრამ იმავე წუთს ფეხი წინ წასდგა, ხელში მძიმე ქვის ლოდი მოიმარჯვა და ისეთი ძლიერებით სტყორცნა ეტეოკლეს ეს უზარმაზარი ლოდი, რომ ძმის შორსმტყორცნელი ისარი ერთიანად დაამსხვრია.

უისრებოდ დარჩენილი მებრძოლები ახლა ხმლებს სწვდნენ და ფარი ფარს მიყრდნობილნი ერთმანეთს მედგრად შეებრძოლნენ.

გაიმართა ცხარე ბრძოლა. ვინ ვის ძლევდა, ძნელი გამოსაცნობი იყო. ხოლო ერთი რამ კი უდავო იყო, ორი

თავდადებული მებრძოლი თავდავიწყებით, იშვიათის მხნეობით ერთმანეთს უმკლავდებოდა და გამარჯვების იმედს არც ერთი არ ჰკარგავდა.

ეტეოკლე პოლინიკეს მიერ თითოეულ მარჯვედმოქნეულ ხმალს, ფარჩამოფარებული, იშვიათის სიმკვირცხლით და მხნეობით იგერიებდა და მოწინააღმდეგეს საშუალებას არ აძლევდა გამარჯვება მოეპოვებინა.

ბოლოს, როცა ბრძოლამ უმწვევრვალეს წერტილამდე მიაღწია, ეტეოკლემ შემდეგ ხერხს მიმართა: მეფემ ერთი ნაბიჯი უკან გადადგა, თითქოს დამარცხებას განიცდისო, მაგრამ იმავე წუთს, სრულიად მოულოდნელად, ეკვეთა ძმას და ისე მძლავრად ჩაჰკრა ხმალი მუცლის არეში, რომ ბასრი მახვილი ხერხემლამდე მისწვდა.

მუცლის არედან ამოხეთქილი სისხლი მთელ მახლობელ არემარეს წითლად ღებავდა. ფერმიხდილი საბრალო პოლინიკე წელში ერთბაშად მოიკაკვა და გონებამიხდილი მიწაზე დაეშვა.

მეფე ეტეოკლე უკვე გამარჯვებას დღესასწაულობდა. თებელ მხედრობის სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. ჯარისკაცები ერთმანეთს გამარჯვებას ულოცავდნენ.

ამ გამარჯვებით აღფრთოვანებულმა ეტეოკლემ ხმალი განზე გადისროლა და სასწრაფოდ მიიქრა ძმასთან, რომ საბრძოლო საქურველი შემოეხსნა.

მაგრამ დახეთ უბედურებას! პოლინიკეს, რომლის გულ-მკერდიდან სიკვდილის ხრიალი სუსტად მოისმოდა, ხელში ხმალი შერჩენოდა.

სულთმობრძავემა პოლინიკემ, როგორც კი თვალი მოჰკრა ეტეოკლეს უიარაღოდ, უკანასკნელი ძალ-ღონე მოიკრიბა და ბასრი ხმლით სასიკვდილოდ გულ-მკერდი გაუპო თავის მოძულე ძმას.

მეფე ეტეოკლე იქვე პოლინიკეს გვერდით უგონოდ მიწაზე ჩაიკეცა. ორმა ღვიძლმა ძმამ თითქმის ერთსა და იმავე წუთს დახუჭეს თვალები და სამუდამოდ სიცოცხლეს გამოესალმნენ.

აკოსსელების მხედრობის დამაჩსახა

(ესქილე—„შვიდთა ლაშქრობა თებეს წინააღმდეგ“.
ევრიპიდე—„ფინიკიელი ქალები“)

* * *

არგოსელების ძლევამოსილმა მხედრობამ, როგორც კი პოლინიკემ და ეტეოკლემ ერთმანეთი სასიკვდილოდ განგმი-რეს ბრძოლის ველზე, დაუყოვნებლივ სამკედრო-სასიკოცხლო ომი განაახლა.

არგოსელების ჯარისკაცებმა იერიში მიიტანეს თებეს სიმაგრეებზე და იშვიათი მხნეობითა და მამაცობით თავს ესხმოდნენ თებელთა მხედრობის რაზმებს და სულ ერთიანად ანადგურებდნენ.

თებეს სახელმწიფოს სათავეში, მეფე ეტეოკლეს სასიკ-ვდილოდ დაქრის შემდეგ, მოექცა მეფე ოიდიპოსის ცოლისძმა კრეონტი, რომელმაც მთელი ძალაუფლება დაუყოვნებლივ ხელში აიღო.

მძიმე და აუტანელ მდგომარეობას განიცდიდა იმეამად მტრის ძლევამოსილი მხედრობით გარშემორტყმული თებეს სახელმწიფო.

მართალია, თებელთა მხედრობის ჯარისკაცები იშვია-თის მამაცობითა და თავგანწირვით იგერიებდნენ ყოველის-მხრით შემოსეულ მტრის ჯარებს, მაგრამ სახელმწიფოს დედაქალაქის მდგომარეობა მაინც დიდ განსაცდელში იყო, ის მუდამ წუთს მტრის შემოჭრას მოელოდა.

ასეთ მძიმე მდგომარეობაში მყოფმა კრეონტმა რჩევისა-თვის მიმართა მოხუც მისანს ტირეზიას.

ხალხის სრული ნდობით აღჭურვილმა მოხუცმა გულთა-მხილავმა ტირეზიამ დიდი ფიქრისა და ყოყმანის შემდეგ კრეონტს ასე მოახსენა: „დიდებულო მეფეო! სწორედ იმ ადგილას, სადაც თქვენმა წინაპარმა კადმოსმა ოდესღაც მოჰკლა ომიანობის ღმერთის სახელობის გველეშაპი, მსხვერ-პლად უნდა შეწიროთ თქვენი საკუთარი შვილი მენეკეესი.

მხოლოდ და მხოლოდ ამ მსხვერპლის შეწირვა დაამშვიდებს გაჯავრებულ არესს, რომელიც გველენაპის მოკელის დღი-დანვე სდევნის თებელ ხალხს, ავიწროებს და მუდამ ეამს-განადგურებით ემუქრება.

განრისხებული ღმერთი დაეინებით მოითხოვს სპარტების შთამომავლის მსხვერპლად შეწირვას. თქვენ, დიდებულო მეფეო, და თქვენი შვილები, დედის მხრით და მამის მხრი-დანაც, სპარტების ერთადერთი პირდაპირი შთამომავალნი ხართ! როცა მენეკევს სამსხვერპლოზე თავს მოჰკევეთენ, მა-შინ განრისხებული ღმერთი გულს მოიბრუნებს და დახმარე-ბას აღმოუჩენს მტრით გარშემორტყმულ ჩვენ სამშობლო ქალაქს და მოსალოდნელი დანგრევისა და განადგურებისაგან დაიხსნის.“

ასე დაამთავრა მოხუცმა ტირეზიამ თავისი წინასწარმე-ტყველება თებეს მომავალი ხვედრის შესახებ.

მოხუცი ტირეზიას წინასწარმეტყველებამ მეფე კრონტს თავზარი დასცა. მამის მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა.

დიდი ფიქრისა და ყოყმანის შემდეგ თავზარდაცემულმა მეფემ ასე მიმართა იქვე მყოფ შვილს მენეკევს: „ჩემი სამ-შობლო ქალაქის საკეთილდღეოდ პირადად მე დიდის სია-მოვნებით შეეწირავდი ჩემ სიცოცხლეს! მაგრამ შვილი რო-გორ გავიმეტო? განა დასაშვები და შესაწყნარებელია მშო-ბელმა მამამ თავისი საყვარელი ღვიძლი შვილი სამსხვერპ-ლოდ გაიმეტოს და სიცოცხლე მოუსპოს! ჩემო საყვარელო შვილო! სანამ ჯერ კიდევ დროა და თებელებს არ შეუტყ-ვიათ მოხუცი ტირეზიას წინასწარმეტყველება, დაუყოვნე-ბლივ დატოვე შენი სამშობლო ქალაქი და სადმე ღმერთე-ბის საკურთხეველს შეაფარე თავი და ამრიგად უდროოდ სიცოცხლეს ნუ გამოესალმები!“

კრონტის ვაჟი მენეკევსი მოკრძალებით ყურს უგდებდა მოხუცი ტირეზიას წინასწარმეტყველებას და თავი ისე ექირა, თითქოს მამის ბრძანებას კიდევაც ემორჩილებო.

მენეკევსმა, როგორც კი მამის უკანასკნელი აზრი და ბრძანება მოისმინა, ენაშემოუბრუნებლივ დატოვა სასახლე თითქოს იმიტომ, რომ მამის ბრძანება შეესრულებინა.

ნამდვილად კი მეფის ახალგაზრდა ვაჟიშვილს საბოლოოდ გადაწყვეტილი ჰქონდა სამშობლო ქალაქისათვის თავისი თავი, თავისი საკუთარი სიცოცხლე მსხვერპლად შეეწირა და ამრიგად მთელი სახელმწიფო მოსალოდნელ უბედურებისაგან დაეხსნა.

ყველგან და მარადის გაბედული და მხნე ჯაბუკი მენეკევი ასე მსჯელობდა: „სწორედ იმ დროს, როცა ჩვენი დედა-ქალაქი, ჩვენი საყვარელი სახელმწიფო მტრის უამრავი ლაშქრითაა გარემოცული, როცა ჩვენი მხედრობა ასე რიგად საჭიროებს თითოეული ჯარისკაცის შევლასა და დახმარებას, ნუთუ დასაშვებია და შესაწყნარებელია, მე, ვითარცა მხდალმა, მოლაღატემ ჩვენ ქალაქს ქურდულად თავი დავაღწიო, მხოლოდ იმიტომ, რომ ჩემი საკუთარი სიცოცხლე შევინარჩუნო! დღეს, როცა ჩვენი წინაპრების ნაამაგარ და სისხლით მორწყულ სამშობლო მხარეს მტერი გასანადგურებლად, გასაპარტახებლად კარს მოდგომია, ნუთუ თითოეული პატიოსანი თებელი მოქალაქე ვალდებული არ არის თავისი სიცოცხლე სამშობლოს კეთილდღეობას შესწიროს! ნუთუ სამარცხვინოდ უნდა გავწირო ჩემი სამშობლო ქალაქი, ჩემი მშობლები და ჩემი საყვარელი დები და ძმები! განა ვინ შეიწყნარებს, ვინ მაპატიებს ასეთ სამარცხვინო საქციელს! მე რომ მართლაც ჩემს საყვარელ სამშობლოს ვულაღატო, ეს ხომ სამუდამოდ წარუშლელ ლაქად დაედება მთელ ჩემ სიცოცხლეს!

არა, მე არ შევასრულებ და არც უნდა შევასრულო მამა-ჩემის ბრძანება! მე რომ ისე მოვიქცე, როგორც მშობელი მამა მირჩევს და მარიგებს, ჩემი საყვარელი სამშობლო, ექვს გარეშეა, დაიღუპება!

მთელი ჩემის არსებით, მთელი ჩემის აზრითა და გონებით ჩემ საყვარელ სამშობლოს ვეკუთვნი და კიდევაც ამიტომ ვალდებული ვარ, როცა ამას საჭიროება მოითხოვს, ჩემი საკუთარი სიცოცხლეც კი შევწირო ჩვენი ძვირფასი სამშობლოს ბედნიერებასა და კეთილდღეობას!“

ამ სიტყვებთან ერთად მენეჟესი სასწრაფოდ გაემართა კადმოსის მიერ აგებულ სიმაგრეებისაკენ, მივიდა წყვილიადით მოცულ იმ უფსკრულის პირას, სადაც ოდესღაც გველეშაპი ბუნაგობდა.

მხნე და გაბედულმა ჯაბუკმა ბასრი ხმლით განიგმირა გულ-მკერდი და გონებაშიხილი თავევე გადაეშვა უფსკრულის თვალწევდენელ სიღრმეში.

მთელ ქალაქს, კიდით კიდემდე მოედო ის ხმა, რომ მეფე კრეონტის ვაჟმა მენეჟესმა სამშობლოს განსაცდელისაგან დასახსნელად, განრისხებულ ღმერთს არესს თავისი საკუთარი სიცოცხლე მსხვერპლად შეწირა.

ქალაქის მთელმა მოსახლეობამ და თებელმა მხედრობამ გაორკეცებული ძალ-ღონით იერიში მიიტანეს მოწოლილ მტერზე.

ძლევა მოსილ კაპანეესს ქალაქის კედელზე გრძელი კიბე მიედგა და საცაა კედელზე უნდა ასულიყო, მიუხედავად ყოველგვარი დაბრკოლებისა.

„თვით ქექა-ქუხილის მფარველი ყოვლისშემძლე ღმერთი ზევსიც კი ვერ დამაკავებს!“ — ამაყად გაიძახოდა ზვიადი და ქედმაღალი კაპანეესი და ჯოჯოხეთის დატრიალებას აპირებდა თებეს მეომართა რიგებში.

სწორედ იმ დროს, როცა ქედმაღალი კაპანეესი უკვე კიდევაც ავიდა თებეს მიუვალ კედელზე, ყოვლისშემძლე ზევსმა ამაყსა და ღმერთების ურჩ სარდალს ელვა-ქუხილი მოუვლინა.

მების საზარელმა გრიალმა მთელი დედამიწა შესძრა. კაპანეესის უსულო გვამმა კედლის გარშემორტყმულ მხედრობის წინაშე მთელი თავისი სიმძიმით ზღართან მიიღო.

არგოსელების მხედრობის რიგებში გმირი კაპანეესის მოულოდნელმა სიკვდილმა დიდი არე-დარევა შეიტანა. შიშით ზარდაცემული არგოსელების მხედრობა სამარცხვინოდ უკუიქცა.

თებელთა მხედრობამ ახლა კი გააღო ქალაქის კარიბჭე და ზოგი ფეხდაფეხ, ზოგი კი ეტლებითა და ცხენებით დაედევნა უკუქცეულ არგოსელთა მხედრობას.

სასიკვდილოდ დასჯრეს ძღვეამოსილი ტიდევსი და მხედრობის სხვა წარჩინებული სარღლებიც.

ძღვეამოსილი პერიკლიმენი კვალდაკვალ მისდევდა უკეთილშობილეს სარღალს ამფიარაეს და ის იყო ბასრი ხმლით უნდა გაეგმირა ეს ყოვლად კეთილშობილი გმირი მდინარე ისმენის ნაპირას, რომ უეცრივ მიწა ორად გაიპო და ღმერთების მოშიში წინასწარმეტყველი ამფიარაე თავისი საბრძოლველი ეტლითა და მეეტლეთი მიწის თვალუწვდენელ ნაპრალში გადაეშვა.

ამ საბედისწერო ომში სიკვდილს თავი დაადწია მხოლოდ და მხოლოდ მეფე ადრასტემ, რომელმაც სრულიად შემთხვევით მოახერხა თავისი ფეხმალი შავფაფარიანი ცხენით ატიკაში დაბრუნება.

სწორედ იმ ადგილას, სადაც უკეთილშობილესი გმირი ამფიარაე მიწამ შთანთქა, შემდგომში ააგეს დიდებული ტაძარი, აქ მისნები ამფიარაეს შთაგონებით წინასწარმეტყველებდნენ და ხალხს საჭირო რჩევა-დარიგებას ჭაძღვედნენ.

ათენაელების გადაშქება თებეს წინააღმდეგ

(ვერიპიდე—„მავედრებელი ქალები“).

* * *

მეფე ადრასტეს მხედრობის უდამარცხებამ არგოსში გამოუთქმელი მწუხარება გამოიწვია.

მთელ სახელმწიფოში, კიდით კიდემდე, ყველგან გლოვისა და მოთქმის ზარი გაისმოდა.

დახოცილ ჯარისკაცებისა და სარღლების მოხუცი დედები, ცოლები და ობლად დარჩენილი ბავშვები მწარედ ქვითინებდნენ და მათ გამოუთქმელ მწუხარებას უდასასრული არ უჩნდა.

მეფე ადრასტეს და არგოსელთა მთელ მოსახლეობას განსაკუთრებით ის აწუხებდა, რომ დახოცილთა გვამები დაუსაფლავებელი უპატრონოდ ეყარნენ შვიდკარიბჭიან თებეს მიდამოებში.

ელინთა ხალხის წარმოდგენით, სანამ მიცვალებულს შემოღებული წესის მიხედვით არ დასაფლავებდნენ, ასეთი მიცვალებულის სული ამქვეყნად დაუსრულებლად იტანჯებოდა და მოსვენებას ვერ ჰპოულობდა.

ამიტომ მეფე ადრასტემ და დახოცილ მეომართა დედებმა და ცოლებმა მიმართეს თებელებს მიცვალებულთა გვამები დაებრუნებიათ, რათა ელინთა ხალხის მიერ შემოღებული წესების მიხედვით დაესაფლავებიათ უპატრონოდ ველზე დაყრილი საყვარელ არსებათა გვამები.

ამაყმა თებელებმა უხეშად უარყვეს არგოსელთა სრულიად კანონიერი თხოვნა.

თებელები ასე ასაბუთებდნენ თავის უარს: „ჩვენ ვერ დავუბრუნებთ ბრძოლის ველზე დახოცილთა გვამებს მტრებს, რომლებიც შვიდკარიბჭიან თებეს დანგრევითა და განადგურებით ემუქრებოდნენ. დეე, ჩვენი მოსისხლე მტრების გვამები დაუსაფლავებელი დარჩეს მტაცებელი ფრინველების საძიძვნად და ქოფაკი ძაღლების სათრევად!“

მეფე ადრასტე, ბრძოლის ველზე დახოცილთა დედები და ცოლები ყოვლად დაუშვებლად თვლიდნენ თებელების მიერ უარის თქმას მიცვალებულთა გვამების დაბრუნების შესახებ.

ელინთა ხალხის რწმენით, მიცვალებულის დაუსაფლავება, ვინც უნდა იყოს იგი—მტერი თუ მეგობარი, ყოვლისშემძლე ღმერთების მიერ დადგენილ კანონს ეწინააღმდეგება.

ამიტომ მეფე ადრასტე მოხუცი დედებისა და დაქვრივებული ცოლების თანხლებით გაემგზავრა ატიკაში, რათა მეფე თებევს შევედრებოდნენ დახმარება აღმოეჩინა მიცვალებულთა გვამების დაბრუნების საკითხის მოსაგვარებლად.

მეფე ადრასტე და მისი მხლებელი ქალები მივიდნენ ელევსინში, საცა დემეტრე ქალღმერთის მშვენიერი ტაძარი იყო აგებული.

სწორედ იმ დროს, როცა მეფე ადრასტე და მისი მხლებელი ქალები ტაძარში შემავალ კარების კიბეზე იჯდნენ და ცხარე ცრემლებს აფრქვევდნენ, ტაძარში შედიოდა ათენის მეფის თეზევსის დედა აითრა მსხვერპლის შესაწირავად.

ყველგან და ყოველთვის გულკეთილმა აითრამ, როგორც კი გაიგო უცხოელების მოსვლის მიზეზი, დაუყოვნებლივ შიკრიკი აფრინა ათენში და თავისი საყვარელი შვილი თეზევსი ელევსინში დაიბარა.

მეფე თეზევსი დაუყოვნებლივ ეახლა საყვარელ დედას ელევსინში.

დედის უსაზღვროდ მოსიყვარულე შვილი თეზევსი გულმტკივნეულად შეეკითხა საყვარელ აითრას: „რა ამბავია, ჩემო საყვარელო დედავ? ცუდი რამ ხომ არ გადაგხდენია? ვინ არიან ეს უცხოელნი, რომლებიც ძაძებში გამოხვეულნი ასე საცოდავად, გულამოსკვნით ტირიან, ქვითინებენ? რა გაქირვებით ისეთი, რომ უცხოეთში გადმოხვეწილან და დაუსრულებლად იტანჯებიან, სასოწარკვეთილებით ცხარე ცრემლებს აფრქვევენ?“

„აი შვილო!—თვალცრემლიანმა აითრამ მოახსენა თავის შვილს:—ეს მოხუცი ქალები დედებია იმ მეომრებისა, რომლებიც შვიდკარიბკიან თებეს მიდამოებში ბრძოლის ველზე სამუდამოდ სიცოცხლეს გამოესალმნენ. აი თვით წინამძღოლი იმ დახოცილთა გმირებისა, არგოსის მოხუცი მეფე ადრასტე, რომელიც, უეჭველია, ყველაფერს დაწვრილებით გაიმბობს და ჩვენთან მოსვლის მიზეზსაც დაუფარავად მოგახსენებს!“

მეფე ადრასტე წარსდგა ათენის მეფე თეზევსის წინაშე და ცრემლების ფრქვევით შემდეგი მოახსენა: „ძლევაამოსილო დიდებულო მეფეო! შენ უეჭველია მოგეხსენება, როგორ სამწუხაროდ და საუბედუროდ დამთავრდა ის საბედისწერო ომი, რომელსაც ჩემის მეტაურობით აწარმოებდა ოდესლაც ძლევაამოსილი არგოსელთა მხედრობა შვიდკარიბკიან თებეს მიდამოებში. მთელი ჩემი მხედრობა, ჩემი ყველა წარჩინებული სარდალი თებელებმა ბრძოლის ველზე სასტიკად დაამარცხეს.“

არც ერთი ჯარისკაცი, არც ერთი სარდალი ბრძოლის ველიდან სამშობლოში არ დაბრუნებულა.

მაგრამ ყველაზე უფრო დიდი უბედურება ის არის, რომ ჩვენთვის თავდადებულთა მეომრების გვამები დღესაც დაუსაფლავებელი ჰყრია თებეს კედლებთან ნადირისა და ქოთაკი ძალების სათრევად და საჯიჯგნად.

ამაყმა თებელებმა, რომლებსაც მიემართე თხოვნით დახოცილთა გვამები დაებრუნებინათ დასასაფლაველად, უკმეხად უარი მითხრეს ჩემს სრულიად კანონიერ თხოვნაზე.

აი, ყველგან და მარადის პატივცემულო დიდო მეფეო, ამეამად მოგმართავ შენ, როგორც საწყალთა და უმწეოთა მფარველს, და გთხოვ დამეხმარო, თებელებმა დაგვიბრუნონ ჩვენი მეომრების გვამები, რათა ღირსეულად, როგორც წესია, დავასაფლაოთ ჩვენი თანამემამულენი და ამრიგად სამუდამოდ დაევამშვიდოთ მათი ამეამად შეწუხებული სულები!“

მეფე თეზევსი ყოყმანობდა ადრასტესათვის დახმარების აღმოჩენის იმედი მიეცა.

მაგრამ, როცა გულკეთილი და ყოვლად მოწყალე აითრა შეიღს ცხარე ცრემლების ფრქვევით ყელზე მოეხვდა და დაჟინებით მოსთხოვა არგოსელებისათვის დახმარება აღმოეჩინა, მეფე თეზევსი ბოლოს და ბოლოს დათანხმდა არგოსელებს გამოსარჩლებოდა, თუ ათენის ხალხი მეფეს თანხმობას მისცემდა ასეთი დახმარების აღმოჩენისათვის.

თეზევსი და ადრასტე დაუყოვნებლივ ათენში გაემგზავრნენ ხალხის ნებართვის მისაღებად.

ათენელებმა, როგორც კი გაიგეს საქმის ნამდვილი ვითარება, დაუყოვნებლივ ნება დართეს თავის საყვარელ მეფეს არგოსელებისათვის საჭირო დახმარება აღმოეჩინა. უკეთუ თებელები არ შეიწყნარებდნენ არგოსელების თხოვნას, მეფე თეზევსს დაუყოვნებლივ ომი უნდა გამოეცხადებია თებელებისათვის.

თეზევსი და ადრასტე დაბრუნდნენ ელევსინში.

მშვიდობიანობის მოყვარულ თეზევსს განზრახვა ჰქონდა თებეში შუაქაცი გაეგზავნა, რათა სადაო საკითხი მშვიდობიანის გზით მოეგვარებინა.

სწორედ იმ დროს, როცა მეფე თეზეუსი თებეში შუაკაცის გაგზავნას აპირებდა, ელევსინში მოვიდა განსაკუთრებული უფლებებით აღჭურვილი თებელთა სახელმწიფოს ელჩი, რომელმაც ათენის მეფეს შემდეგი განუცხადა: „მე და თებელთა სახელმწიფოს მთელი ხალხი გიკრძალავთ ათენელების დიდო მეფეო, თავშესაფარი მისცე არგოსელებს ატიკაში! მართალია, შენ დახმარება აღუთქვი მეფე ადრასტეს, მაგრამ შენ ადვილად შეგიძლია ეს აღთქმა დაარღვიო და მეფე ადრასტე თავისი მხლებლებით შენის სახელმწიფოს საზღვრებიდან სამუდამოდ განდევნო.“

ათენელებსა და არგოსელებს აბა რა საერთო უნდა ჰქონდეთ, რომ შენ დახმარების აღმოჩენას პირდები! თუ შენ ჩემს რჩევას მიიღებ, მეფეო, მშვიდობიანად შეგიძლია განაგრძო შენი მეფობა შენს საყვარელ სამშობლოში! თუ ამ ჩემ რჩევას არ მიიღებ, თებელების ძლევამოსილი მხედრობა იარაღით ხელში სასტიკად დაგსჯის და მთელ შენს სამხედრო ძლიერებას ბრძოლის ველზე ერთიანად გაანადგურებს!

გაფრთხილებ, ათენელებსა და თებელების შორის ატეხილ სამკვდრო-სასიცოცხლო ომს მძიმე შედეგები მოყვება და მთელ პასუხისმგებლობას ათენელთა კეთილშობილი ხალხი პირადად შენ დაგაკისრებს!“

მეფე თეზეუსმა სრულიად აღუშფოთებლად განუცხადა თებელთა კადნიერ ელჩს: „უფლებამოსილო ელჩო, გადაეცი შენს მეფეს, რომ იგი ათენელების სახელმწიფოს მბრძანებელი არასოდეს არ ყოფილა და მომავალშიც წარმოუდგენელია რომ იყოს! მეფე კრეონტს არ შეუძლია ყველგან და მარადის კეთილშობილ ათენელებს თავს მოახვიოს თავისი ახირებული სურვილი!“

მეფე კრეონტი არც ისე ძლევამოსილია, რომ ქალღმერთის ათენა-პალადას მფარველობის ქვეშ მყოფი ქალაქი ასე ადვილად დაიმორჩილოს! თქვენ ყოვლად დაუშვებელსა და მიუღებელს მოითხოვთ ჩემგან! ამიტომ ვფიქრობ, რომ ჩვენი დავა საბოლოოდ იარაღმა უნდა გადაწყვიტოს.

თქვენ კარგად უნდა იცოდეთ, მე ვესარჩლები არა მეფე ადრასტეს, არამედ ვიცავ ელინთა ხალხის საერთო ჩვეულებას, რომლის მიხედვით მოკლულთა და დახოცილთა დასაფლავების აკრძალვა, მტერიც რომ იყოს იგი, ყოველად შეუწყნარებელი და დაუშვებელია.

თებელებს სრულებითაც არ შეურაცხევოფ. ელინთა ხალხის საერთო სურვილია მიცვალებულებს დასაფლავების უფლება მიენიჭოს!

ჩემ თანამემამულეებს მხოლოდ ის შეურაცხყოფს, ვინც ყოვლისშემძლე ღმერთების დადგენილ ამ უალრესად სამართლიან ჩვეულებას წინაღუდგება, ვინც ამ ჩვეულებას უხეშად დაარღვევს.

ელინთა კეთილშობილი ხალხი ვერ მოითმენს, რომ საუკუნეობით დაკანონებული ეს ჩვეულება ვინმემ უხეშად გათელოს!“

ძღვევამოსილი თეზევსის ასეთი პასუხის შემდეგ ელჩმა დაუყოვნებლივ დატოვა ელევისინი და თებესაკენ გაემართა.

ათენელებსა და თებელთა შორის ომი უკვე აუცილებელი იყო.

ათენელების მეომრები საბრძოლველი წესით დაირაზმნენ და შვიდკარიბჭიან თებესაკენ გაემართნენ მეფე თეზევსის წინამძღოლობით.

მძიმედ შეიარაღებული თებელთა მხედრობა შვიდკარიბჭიან თებეს მიუვალ კედლებს გარს შემორტყმოდა და მტრის თავდასხმას მოუთმენლად მოელოდა.

მეფე თეზევსი ერთხელ კიდევ შეეცადა მშვიდობიანის გზით გადაეჭრა სადაო საკითხი, მაგრამ კეთილშობილი მეფის ცდამ უნაყოფოდ ჩაიარა.

მეფე კრეონტმა თეზევსის წინადადება, რომ სისხლის დაუღვრელად, მშვიდობიანის გზით გადაეჭრათ სადავო საკითხი, სრულიად უპასუხოდ დატოვა.

მეფე თეზევსის სამშვიდობო წინადადების უპასუხოდ დატოვება ომით პასუხის მიცემას მოითხოვდა.

ძღვეამოსილი მეფის ბრძანებით ათენელების მამაცი ჯარისკაცები სამკვდრო-ქასიცოცხლოდ ეკვეთნენ თებელთა მხედრობას.

გაჩაღდა საშინელი, დაუნდობელი ბრძოლა. ბრძოლის ველზე დიდი უბედურება ტრიალებდა.

მეფე თეზევსი უზარმაზარი კომბლით ხელში გააფთრებულ ლომივით მძვინვარებდა თებელთა რაზმებს შორის და ყველას და ყველაფერს შეუბრალებლად ანგრევდა, ანადგურებდა, მიწასთან ასწორებდა.

თებელთა მხედრობა შეშფოთდა, შეშინდა, მტრის მიერ მდგრად მოტანილ იერიშებს ვერ გაუძლო და ქალაქის კედლებს შეაფარა თავი.

მთელი ქალაქი ფეხზე დადგა, მაგრამ მტრის შეჩერებას, მტრის მამაცად წინააღმდეგობის გაწევას ვერ ახერხებდა.

ყველგან ტირილი და ვაება გაისმოდა. დაჭრილთა და დახოცილთა სისხლის გუბეებით ირწყვოდა ქალაქის ქუჩები.

თებელთა ღონემიხდილი მხედრობა ძლეულ იქნა და მტერს დანებდა.

თუმცა კეთილშობილმა თეზევსმა ბრწყინვალედ გაიმარჯვა, მაგრამ იგი ქალაქში არ შევიდა მთელი თავისი ძღვეამოსილი მხედრობით.

ყოვლად კეთილშობილმა და პატიოსანმა თეზევსმა შეუთვალა თებელებს: „მე მოვედი ქალაქის არა დასარბევად და გასანადგურებლად! მე მოვედი მხოლოდ იმიტომ, რომ აღვადგინო არგოსელების სრულიად კანონიერი მოთხოვნა! წინადადებას ვიძლევი, არგოსელებს დაუყოვნებლივ დაუბრუნდეს თებეს გარშემო უპატრონოდ დატოვებული მეომრების გვამები, რათა მშობლებმა და ნათესაებმა ღირსეულად დაასაფლაონ თავისი ძვირფასი და საყვარელი ადამიანები!“

მეფე კრეონტი იძულებული იყო უკლებლივ შეესრულებინა მეფე თეზევსის წინადადება.

ათენელების ძღვეამოსილმა მხედრობამ გადაასვენა არგოსელების მეომრების გვამები ელევისინში, სადაც შესაფერისი პატივისცემით უნდა დაესაფლავებინათ.

არგოსელების მხედრობის შვიდი ლაშქრის ჯარისკაცების გვამები დასწევს შვიდ გორაკზე გამართულ კოცონებზე.

სარდლების გვამები კი მეფე თეზევსმა გადაასვენა ელევისინში იმ აზრით, რომ მეფე ადრასტესა და მოხუც დედებისა და დაქვრივებულ ცოლებისათვის დაებრუნებინა მათი ფერფლი.

არგოსელთა მხედრობის დახოცილთა სარდლების დასაწვავად გამართეს ორი კოცონი.

ერთ კოცონზე განცალკევებით დაწვეს სარდალ კაპანევსის გვამი, როგორც გვამი იმ გმირისა, რომელიც ყოვლისშემძლე ზევსის მიერ მოვლენილ მეხისაგან იყო მოკლული. ასეთი გვამები კი, ელინთა წარმოდგენით, სამღვთო გვამებად იყო მიჩნეული და საგანგებო პატივისცემას მოითხოვდა.

მეორე კოცონზე კი დაწვეს დანარჩენი გმირების გვამები.

სწორედ იმ დროს, როცა სარდალ კაპანევსის გვამი ცეცხლის ალში მთლიანად გაეხვია, კოცონს უეცრივ თავს წამოადგა კაპანევსის მეუღლე ევადნა.

მშვენიერ ტანსაცმელში გამოწყობილი საბრალო ევადნა ელვის სისწრაფით ავიდა იმ კლდის მწვევრვალზე, რომელიც კაპანევსის კოცონს თავს დასცქეროდა, და კლდის თვალუწვდენელ სიმალიდან თავქვე გადმოეშვა იმ სრულის რწმენით, რომ თავის საყვარელ მეუღლესთან ერთად საიქიოს სამეფოში დაიმკვიდრებდა ქმართან განუყრელ ბინას.

კაპანევსისა და მისი მეუღლის, ევადნას ფერფლი ათენელებმა ერთ საფლავში დაკრძალეს ელევისინში.

იმ ადგილას, სადაც გმირი კაპანევსი და მისი ერთგული მეუღლე ევადნა დაასაფლავეს, ათენელებმა აღმართეს დიდებული ძეგლი, რომელიც გამვლელ-გამომვლელს ამცნობდა ამ ორი ადამიანის იშვიათ სიყვარულსა და თავგანწირულებას.

დანარჩენი სარდლების ფერფლი ლარნაკებით წაასვენეს მოხუცმა დედებმა და ცოლებმა არგოსში.

დედებისა და ცოლ-შვილის მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა, მოელ არგოსს მწუხარების სუდარა გადაეფარა.

დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ყველანი გულამოს-
კვნით ტიროდნენ, ცხარე ცრემლებს აფრქვევდნენ, განუწყვეტლივ ქვითინებდნენ და ქვითინებდნენ.

დაობლებულმა მცირეწლოვანმა შვილებმა ფიცი დადეს
მამების ფერფლის წინაშე, რომ ისინი, როცა დავაეკადე-
ბიან სამაგიეროს გადაუხდიან თებელებს.

ა ნ ზ ი ბ ო ნ ე

(სოფოკლე—„ანტიგონე“)

* * *

არგოსელების მხედრობის დამარცხების შემდეგ თებეში
გამეფდა ოიდიპოსის ცოლისძმა კრეონტი. თებეს ახალი
მბრძანებელი დაუყოვნებლივ შეუდგა დაზარალებულ სახელ-
მწიფოს საქმეების მოგვარებას.

მეფე კრეონტმა, როგორც კი სახელმწიფო საქმეების სა-
თავეში მოექცა, გამოსცა ორი მეტად საყურადღებო ბრძა-
ნება.

მეფის პირველი ბრძანება მოითხოვდა, რომ თებელებს
შესაფერისი პატივისცემით დაესაფლავებინათ მეფე ეტეოკ-
ლე, რომელმაც საკუთარი სიცოცხლე შეწირა სამშობლოს
დაცვის საქმეს.

მეფე კრეონტის მეორე ბრძანება თებელებს სასტიკად
უკრძალავდა სამშობლოს მოლალატე პოლინიკეს დასაფლა-
ვებას.

„ვინც ამ ჩემ ბრძანებას,—მუქარით ამბობდა მეფე კრე-
ონტი,—წინაღუდგება და ზუსტად არ შეასრულებს, შეუბრა-
ლებლად სიკვდილით დაესჯი! დეე, ყველამ იცოდეს, რომ ამ
ბრძანების უგულებელყოფას არავის ვაპატიებ!“

სამშობლოს მოლალატე პოლინიკე ღირსია ჩემს მიერ და-
დგენილი სასჯელისა! სამშობლოს ღალატი უდიდესი დანა-

შაულია! პოლინიკემ სამშობლოს აშკარად უღალატა. ამ გარეწარ ადამიანს განზრახვა ჰქონდა თავისი სამშობლო ქალაქი მტრის ჯარების დახმარებით გაენადგურებინა და ხალხისათვის თავდადებული მებრძოლები სიცოცხლეს გამოეცხადებია! ამიტომ პოლინიკე, როგორც სამშობლოს მოლაღატე, ღირსი არ არის დასაფლავებისა.

დიახ, ეს არის ჩემი შეურყეველი რწმენა და კიდევაც ამიტომ ყველასაგან მოვითხოვ, ჩემი ბრძანება განუხრელად შესრულებული იქნას. ვინც ამ ჩემს ბრძანებას არ შეასრულებს ან არ მოისურვებს შეასრულოს, ჩემ სასტიკ გულისწყრომას დაიმსახურებს და ყოველ მიზეზს გარეშე სიკვდილით დაისჯება!“

კრეონტის ასეთმა სასტიკმა ბრძანებამ ერთიანად აღაშფოთა ორთა ბრძოლაში დაღუპულ ეტეოკლესა და პოლინიკეს ღვიძლი და ანტიგონე.

საბრალო ანტიგონეს ყოვლად მიუღებლად მიაჩნდა, რომ ადამიანმა მიცვალებული, თუნდაც იგი მტერი იყოს, დაუსაფლავებელი დატოვოს.

მეფე კადმოსის შთამომავალი კეთილშობილი ქალწული ანტიგონე ღრმად დარწმუნებული იყო, რომ მეფე კრეონტის ბრძანება ეწინააღმდეგება ყოვლისშემძლე ღმერთების მიერ საუკუნეობით დადგენილ კანონს, რომელიც ცოცხლად დარჩენილთაგან მოითხოვს მიცვალებულების პატივისცემით და შესაფერისი წესების დაცვით დასაფლავებას.

კეთილშობილებით აღვსილი ანტიგონე ღრმად დარწმუნებული იყო, რომ ყოვლისშემძლე ღმერთების მიერ დადგენილი კანონი უფრო მაღლა დგას, ვიდრე კრეონტის მიერ გამოცემული კანონი.

ამიტომ მართლკანონიერების მომხრე ქალწულმა გადაწყვიტა მეფე კრეონტის ბრძანებას არ დამორჩილებოდა და თავისი ღვიძლი ძმა პოლინიკე შესაფერისი პატივისცემით დაესაფლავებინა.

მართალია, ანტიგონე ასეთი თავისი მოქმედებით სიკვდილს ვერ ასცდებოდა, მაგრამ ეს მას სრულიადაც არ აში-

ნებდა, იგი თავის საკუთარ სიცოცხლეს სიამოვნებით შეწირავდა, ოღონდ კი დაღუპული ძმის წინაშე თავისი მოვალეობა პირნათლად შეესრულებია.

ანტიგონემ, როგორც კი ეს გადაწყვეტილება საბოლოოდ მიიღო, დაუყოვნებლივ ინახულა თავისი ღვიძლი და ისმენე და სთხოვა მასაც მონაწილეობა მიეღო ბრძოლის ველზე უპატრონოდ დატოვებულ ღვიძლი ძმის პოლინიკეს დასაფლავებაში.

მართალია, ისმენეს სულითა და გულით უყვარდა თავისი ღვიძლი და ანტიგონე, არანაკლებ უყვარდა ორთა ბრძოლაში დაღუპული ძმები, ეტეოკლე და პოლინიკე, არანაკლებ უყვარდა უმაგალითოდ გაუბედურებული მშობლები, მეფე ოიდიპოსი და დედოფალი იოკასტე, მაგრამ იგი, ბუნებით ნაზი და გაუბედავი ადამიანი, მეტად შემფოთდა და არ იცოდა, რა გზას დადგომოდა.

დიდი ფიქრისა და ყოყმანის შემდეგ ისმენემ ამ სიტყვებით მიმართა თავის ღვიძლ დას: „ჩემო ძვირფასო და საყვარელო ანტიგონე! კარგად ჩაუფიქრდი, აბა როგორ სამარცხვინოდ დაამთავრა ამქვეყნიური სიცოცხლე მამაჩვენმა, ოდესღაც ძღვევამოსილმა მეფე ოიდიპოსმა! მოიგონე, ჩემო ძვირფასო დაო, როგორი უბედურება დაატყდა თავს დედაჩენს, საბრალო იოკასტეს, მეფე ოიდიპოსის ერთსა და იმავე დროს მეუღლესა და დედას! განა ეს უბედურება საკმარისი არ იყო გვარეულობისათვის!

მაგრამ ყოვლისშემძლე ღმერთებმა ესეც არ გვაკმარეს და ჩვენს უმაგალითო უბედურებას კიდევ ზედმეტი უბედურება თავს დაგვატეხეს! ჩვენი ორი საყვარელი ძმა, ეტეოკლე და პოლინიკე, სამეფო ტახტი რომ ხელში ჩაეგდოთ, ერთმანეთს გადაემტერნენ და ორთა ბრძოლაში სამუდამოდ გამოესალმნენ სიცოცხლეს!

აბა, დაფიქრდი, ჩვენი გვარეულობიდან ჩვენ ორის გარდა ვინლა დარჩა!

ვფიქრობ, ჩემო საყვარელო დაო, თუ ჩვენ მეფე კრეონტის ბრძანებას არ დავემორჩილებით და წინაღუდლებით, ორივეს მეტად სამწუხარო ბედი მოგველის!

სად შეგვწევს ჩვენ იმდენი ძალ-ღონე, რომ მამაკაცებს გაუშვლავდეთ! ქალები, საზოგადოდ, სუსტები ვართ და განსაკუთრებით ჩვენ, ამდენი უბედურების შემდეგ.

ჩემის აზრით, ჩემო საყვარელო დაო, მეფე კრეონტის განკარგულებას, სამწუხაროდ, უნდა დავემორჩილოთ! ხომ გაგიგონია ხალხის თქმულება—ძალა აღმართსა ხნავსო!

გაფიცებ, ძვირფასო ანტიგონე, ყოვლისშემძლე ღმერთებს, ნუ გადადგამ ისეთ საბედისწერო ნაბიჯს, რომელსაც აუცილებლად ცუდი ბოლო მოყვება!

პირადად მე გულმხურვალედ ვთხოვ საიქიოს ღმერთებს, დეე, მაპატიონ ჩემი დანაშაული, თუ რომ წინააღმდეგ მოვიქცევი და მეფე კრეონტის ბრძანებას დავემორჩილები!“

ანტიგონე შეტად აღაშფოთა ისმენეს პასუხმა. საბრალო ანტიგონეს ვერ გამოერკვია, რატომ ამბობდა უარს ისმენე თავისი ღვიძლი ძმის დასაფლავებაში მონაწილეობის შმიღებაზე.

ნუთუ მოსალოდნელი სასჯელის შიშის გამო ხელს იღებს ისმენე თავისი სამღვთო მოვალეობის პირნათლად შესრულებაზე?

ანტიგონე დიდის გულისტკივილით მოშორდა ისმენეს და სასწრაფოდ გაემართა იმ ადგილისაკენ, სადაც საყვარელი ძმის პოლინიკეს გვამი უპატრონოდ დაუსაფლავებელი ეგდო ბრძოლის ველზე.

სიმართლის მოყვარულ ქალწულს საბოლოოდ გადაწყვეტილი ჰქონდა უშიშრად, მოურიდებლად მოეყვანა თავისი განზრახვა სისრულეში და თავისი ღვიძლი ძმა დაესაფლავებინა.

კრეონტის მშვენიერი სასახლის ერთ-ერთ დარბაზში მოწვეული არიან თებეს წარჩინებული მოხელეები და მოქალაქენი, რომლებთანაც მეფე სახელმწიფო საქმეების შესახებ თათბირობს.

კრეონტმა ერთხელ კიდევ მოაგონა თათბირზე დამსწრეებს, რომ აუცილებლად საჭიროა სისრულეში მოყვანილი იქნას ბრძანება მოლაღატე პოლინიკეს დასაფლავების აკრძალვის შესახებ.

„სახელმწიფოს წარჩინებულ მოხელენო და მოქალაქენო, — თქვა მეფე კრეონტმა: — პოლინიკე სამშობლოს მოღალატეა მან წარბეჭეუბრელად განიზრახა მტრის ჯარების დახმარებით საკუთარი სამშობლოს განადგურება, ყოვლისშემძლე ღმერთების ტაძრების აოხრება და შეურაცხყოფა, კანონიერი მეფის, ღვიძლი ძმის ეტეოკლეს, ტახტიდან ჩამოგდება! აი, კიდევაც ამიტომ არ არის იგი ღირსი დასაფლავებისა!

სამშობლოს მოღალატის გვამი ქოფაკი ძაღლებისა და ყვავ-ყორნების სათრევად და საძიძგნად უნდა დარჩეს ბრძოლის ველზე! ვინც ამ ჩემ ბრძანებას წინაღუდგება და სავსებით არ დაემორჩილება, სასტიკად დავსჯი, სიცოცხლეს შეუბრალეზლად გამოვასალმებ!“

სწორედ იმ დროს, როცა მეფე კრეონტი ასეთ სასტიკ ბრძანებას იმეორებდა, სათათბირო დარბაზში სასწრაფოდ შემოიქრა სრულიად გაფითრებული პირისახით ის მცველი, რომელიც დარაჯობდა ბრძოლის ველზე დატოვებულ პოლინიკეს გვამს.

დარაჯმა საშინელი ამბავი მოიტანა: ვილაც თავზე ხელაღლებულს პოლინიკეს გვამზე მიწა დაუყრია და ამრიგად მეფის ბრძანება დარღვეულია.

ამ ამბის შეტყობამ მეფე დიდად შეაშფოთა. კრეონტს ეკვი შეეპარა, რომ უეჭველია მტრებმა მოისყიდეს დარაჯი და ასე უხეშად დაარღვიეს მეფის ბრძანებაო.

ბრაზმორეული მეფე სიკვდილით დაემუქრა დარაჯს, თუ იგი დამნაშავეს არ აღმოაჩენდა და თავს არ გაიმართლებდა.

მეფის რისხვამ იმდენად შეაშინა დარაჯი, რომ მან იმწამსვე დატოვა სასახლის დარბაზი და ღმერთებს მადლობა შეწირა, ცოცხალი რომ გადაარჩა.

მეფე კრეონტს ჯერ კიდევ თათბირი არ დაემთავრებია, რომ სასახლეში დაბრუნდა გახარებული დარაჯი, რომელსაც უკან მოყვებოდა ოიდიპოს მეფის ასული ანტიგონე.

„დიდებულო მეფეო! — გაბრწყინებული პირისახით მოახსენა დარაჯმა კრეონტს: — აი დამნაშავე, რომელმაც ასე უხეშად დაარღვია თქვენი ბრძანება! ჩვენ შევიპყარით ეს

ქალი სწორედ მაშინ, როცა მიცვალებული ძმის დასაფლავებას აპირებდა.

მოწყალეო ხელმწიფეო! მომისმინეთ და ყველაფერს დაწვრილებით მოგახსენებთ.

როცა მე ჩემს ამხანაგებს გადავეცი თქვენი მრისხანე სიტყვები, ყველანი შიშისზარმა მოიცვა. მიცვალებულის გვამს დაუყოვნებლივ ზედ გადაყრილი მიწა ჩამოვაშორეთ და იქვე მახლობლად დავიმალენით, სათვალთვალოდ.

უკვე შუადღემ მოატანა. ანაზღად ამოვარდა საშინელი ქარიშხალი, ქარი არნახული ძლიერებით ჰქროდა და ყველაფერს ამსხვრევდა და ანადგურებდა. მიწიდან აზიდული მტვერი და ქვების ვეებერთელა ნატეხები ცის ტატნობს სწვდებოდა და ქვეყანას წალეკვით ემუქრებოდა. ქარიშხალი უფრო და უფრო ძლიერდებოდა და თვალთა ხედვას გვიბნელებდა.

მაგრამ მალე ეს საშინელი ქარიშხალი დაცხრა. ჩვენც თვალი გავახილეთ და აი რასა ვხედავთ.

პოლინიკეს ტიტველ გვამს თავს დასდგომია აი ეს ქალი და მწარედ ქვითინებს, ცხარე ცრემლს აფრქვევს, გულამოსკვნით ქვითინებს, გოდებს „საბრალო-ძმაო“, და წყევლაკრულვით იხსენიებს, ვინც მის საყვარელ ძმის გვამს მიწა ჩამოაშორა.

შემდეგ იგი ცრემლების ფრქვევით აგროვებს ხმელ მიწას, მიწით ფარავს გვამს და ლამაზი სპილენძის ქურკლით სანელებელ წყალს ასხურებს საყვარელი ძმის ცხედარს.

როგორც კი ეს შევნიშნეთ, ჩვენ სწრაფად მივიქვით და მანაშავე ქალთან, შევიპყარით იგი და აი, თქვენ მოგგვარეთ“.

ანტიგონეს თავი ძირს დაეხარა და სრულიად დამშვიდებული ყურს უგდებდა დარაჯის თხრობას.

როცა დარაჯმა დაამთავრა, რაც სათქმელი ჰქონდა, კრეონტი მრისხანედ შეეკითხა ანტიგონეს, სცნობს თუ არა იგი თავის თავს დამნაშავედ, რომ მან მეფის ბრძანება მოლალატე პოლინიკეს დასაფლავების აკრძალვის შესახებ ასე უხეშად დაარღვია.

ანტიგონემ სრულიად დამშვიდებულად და უშიშრად მოახსენა კრეონტს: „მეფეო, თქვენ მიერ გამოცემული ბრძანება მართალია დაეარღვიე, მაგრამ ჩემ თავს დამნაშავედ სრულიად არა ვთვლი! და დამნაშავედ არა ვთვლი ჩემ თავს იმიტომ, რომ თქვენი ბრძანება ეწინააღმდეგება ყოვლისშემძლე ღმერთების მიერ დადგენილ კანონებს.

ყოვლისშემძლე ღმერთების მიერ დადგენილი კანონების დარღვევა არ შეგეძლო. აბა, რა დასაჯერებელია, რომ თქვენ მიერ გამოცემულ ბრძანებას უფრო მეტი ძალა და მნიშვნელობა ჰქონდეს, ვიდრე ყოვლისშემძლე ღმერთების მიერ დადგენილ კანონებს! მე ღრმად მწამს, რომ არც ერთ პატიოსან ადამიანს უფლება არა აქვს წინაღუდგეს საუკუნეობით განმტკიცებულ ღვთაებრივ კანონებს და ბოროტად გამოიყენოს ეს კანონები! ღმერთების მიერ შემოღებული კანონების დარღვევა დიდ დანაშაულად მიმაჩნია და კიდევაც ამიტომ უარვყავი თქვენი ბრძანება და ჩემი მოვალეობა პირნათლად შევასრულე. მე წინასწარ ვიცოდი, რომ ჩემი ძმის დასაფლავებისათვის სიკვდილს ვერ ავცდებოდი, მაგრამ ჩემს დღევანდელ უმწეო და უნუგეშო მდგომარეობაში სიკვდილი უფრო სასურველია, ვიდრე სიცოცხლე. ჩემი ღვიძლი ძმა რომ არ დამესაფლავებინა, ეს აუტანელ მძიმე ტვირთად დააწვებოდა ჩემ სინდისს და მთელს ჩემ სიცოცხლეში მოსვენებას არ მომცემდა!“

რაც უფრო დამშვიდებით და გაბედულად ლაპარაკობდა ანტიგონე, მით უფრო ღელავდა და შფოთავდა მეფე კრეონტი. სიბრაზისაგან გაბოროტებული მეფე ანტიგონეს თითოეულ სიტყვაში თავხედობას, ურჩობას ხედავდა და ასეთ კადნიერებას ვერ ითმენდა.

მოთმინებიდან გამოსულმა კრეონტმა მრისხანედ შეჰყვირა: „ყოვლისშემძლე ღმერთებს ვფიცავ, ამ ქალის მოქმედება ორგვარი თავხედობაა.

ჯერ იყო და ჩემი ბრძანება, რომელიც ზუსტად უნდა შეესრულებინა, ფეხქვეშ გათელა და სრულიად უგულვებელჰყო. ახლა კი თავი მოაქვს და საქებრად მიაჩნია, რომ ჩემს

მიერ გამოცემული ბრძანება ასე უხეშად დაარღვია, ასე უხეშად უკუაგდო. განა ყოველივე ეს დასაშვები და მოსათმენია! განა ამის შემდეგ შეიძლება რაიმე შეწყალებაზე ფიქრი!

ყველანი ხომ ლაჩრად ჩამთვლიან, რომ ამ თავხედი, ურჩი ქალის დანაშაული დაუსჯელად დავტოვო!

მართალია, ეს ყოვლად ურჩი ქალი და მისი ღვიძლი და ისმენე ჩემი ნათესაეები არიან, მაგრამ ამ ნათესაეურ კავშირს ყურადღებას არ მივაქცევ და ორივე დას სასტიკად დავსჯი იმ დანაშაულისათვის, რომელიც ამ უღირსმა დებმა ჩაიდინეს ჩემი ბრძანების დარღვევით.

მე ღრმად დარწმუნებული ვარ, რომ ისმენემაც მონაწილეობა მიიღო დასთან ერთად ძმის უკანონო დასაფლავებაში.

ახლავე მომგვარეთ ისმენე! მე მსურს პირისპირ ვამხილო, რომ იმანაც მონაწილეობა მიიღო პოლინიკეს დასაფლავებაში და ამრიგად უხეშად დაარღვია ჩემი სასტიკი ბრძანება.“

ანტიგონემ ისევ მშვიდად და წყნარად უპასუხა უსაზღვროდ განრისხებულ კრეონტს: „მეფეო! თუ ჩემი სიკვდილი გსურთ, რატომ აგვიანებთ? ვფიქრობ, როგორც მე მეზიზღება თქვენი უმართებულო სიტყვები, უეჭველია თქვენაც ისე ჰგომობთ და არ მოგწონთ არც ჩემი სიტყვები და არც ჩემი საქციელი.

ღრმად დარწმუნებული ვარ, რომ ჩემი ღვიძლი ძმის დასაფლავებით დიდი სახელი და პატივისცემა მოვიხვექე, მე შევასრულე ჩემი პირდაპირი ზნეობრივი მოვალეობა და ამრიგად სრულიად კანონიერად მოვიქეცი.

აი, მეფეო, სახელმწიფოს ეს წარჩინებული მოქალაქენი, რომელნიც სათათბიროდ მოგიწვევიათ, გულში ქება-დიდებით მიხსენიებენ, ჩემს საქციელს სრულიად მართებულად და კანონიერად თვლიან, მაგრამ თქვენის შიშით თავისი გულისტკივილი საჯაროდ ვერ გაუმელავნებიათ!“

„სტყუი! თვალთმაქცობ!—მრისხანედ შეუყვირა მეფემ ანტიგონეს:—ღრმად დარწმუნებული ვარ, არც ერთი ჩემი ქვეშევრდომი არ მოგიწონებს, რომ სამშობლოსათვის

თავდადებული ეტეოკლე და სამშობლოს მოღალატე პოლინიკე გაათანასწორე. ნუთუ ჩვენ მტერი მოყვრისაგან ვერ უნდა გაეარჩიოთ!

ეტეოკლემ სამშობლოს კეთილდღეობას სიცოცხლე შეწირა და ამიტომ იგი კიდევაც ღირსი იყო შესაფერისი პატივისცემით დაგვესაფლავებინა. ჩვენც, მართლაც, ასე მოვიქცეთ.

მაგრამ პოლინიკე, რომელიც მტრის დახმარებით ჩვენ დედაქალაქს გარშემოერტყა, პოლინიკე, რომელიც სულითა და გულით მოწადინებული იყო სამშობლო ქალაქი დაემხო და გაენადგურებინა, ღმერთების სამლოცველო ტაძრები დაენგრია და გაეპარტახებია, თავისი მემამულენი აეწიოკებია და აეოხრებია, ნუთუ სამშობლოს ასეთი მოღალატე ეტეოკლეს მსგავსად ღირსია დასაფლავებისა! განა ეს მოსათმენი და დასაშვებია!“

ანტიგონემ ისევ დამშვიდებულის კილოთი შენიშნა განრისხებულ მეფეს: „სახელმწიფოს უზენაესმა ხელმძღვანელმა კარგად უნდა იცოდეს, რომ სიკვდილი ყველაფერს ათანასწორებს, ყოველგვარ ქიშობას, უთანხმოებას სპობს, საზღვარს უღებს! ეს ისეთი ქეშპარიტებაა, რომ მის წინააღმდეგ გალაშქრება გონიერებას მოკლებულ ადამიანს შეუძლია. ადამიანს ცხოვრებაში მიზნად უნდა ჰქონდეს დასახული არა ქიშპობა და უთანხმოება, არამედ ყოვლისშემძლე სიყვარული, რომელიც ყველგან და ყველაფერს აკეთილშობილებს.

მე ასეთი მოსაზრება ღრმად მწამს და კიდევაც ამიტომ მას მივდეგ და შეძლებისდაგვარად ვცდილობ შევასრულო.

თუ თქვენ, მეფეო, ეს ჩემი საქციელი დანაშაულად მიგაჩნიათ, ძალაუფლება თქვენს ხელშია და გამოვიტანეთ ის მსჯავრი, რომელიც თქვენ სამართლიანად მიგაჩნიათ“.

სწორედ იმ დროს, როცა მეფე და ანტიგონე ასეთი ცხარე კილოთი ლაპარაკობდნენ, სათათბირო დარბაზში შემოიყვანეს ანტიგონეს და ისმენე, რომელიც საცოდავად იცრემლებოდა და ვერ გამოერკვია, თუ რა ხდებოდა.

საბრალო ისმენე, სრულიად ფერმიხდილი, შესჩერებოდა მრისხანე მეფეს და შიშით ვერხვის ფოთოლივით ცახცახებდა.

„სცნობთ თუ არა თავს დამნაშავედ,—მრისხანედ შეეკითხა კრეონტი ისმენეს,—რომ თქვენ ანტიგონესთან ერთად მონაწილეობა მიიღეთ სამშობლოს მოღალატე პოლინიკეს დასაფლავებაში?“

ისმენემ მცირედი მოფიქრებისა და ყოყმანის შემდეგ მოახსენა მრისხანე მეფეს: „დიახ, მეფეო, მეც დამნაშავე ვარ, რომ ჩემს საყვარელ დასთან ერთად თქვენი სასტიკი ბრძანება დავარღვიე! მზადა ვარ ჩემი დის თანაბარი სასჯელი მოვიხადო! მე არ შემიძლია ერთ წუთსაც ვიცოცხლო, თუ ჩემ საყვარელ ანტიგონეს ჩამომაშორებთ! მეფეო, იცოდეთ, მე ჩემი და ანტიგონე მიყვარს, მიყვარს მთელი ჩემი არსებით და უნიმისოდ ჩემი სიცოცხლე ყოვლად წარმოუდგენლად მიმაჩნია.“

ანტიგონემ გადაქრით და სრულიად მოურიდებლად მოახსენა მეფეს, რომ ისმენეს სრულებით არ მიუღია მონაწილეობა პოლინიკეს დაკრძალვაში. „მთელი დანაშაული, თუ მართლაც ეს დანაშაულად ჩამეთვლება საყვარელი ძმის დაკრძალვაში, მე მიმიძღვის,—გულწრფელად განაცხადა ანტიგონემ,—და კიდევაც ამიტომ მთელ პასუხისმგებლობას მე ვკისრულობ“.

ისმენემ საყვარელი დისათვის რომ სასჯელი შეემსუბუქებინა, იხლა სხვა გზას მიმართა.

„დიდებულო მეფეო,—თვალცრემლიანი შეევედრა საბრალო ისმენე განრისხებულ კრეონტს:—მიიღეთ მხედველობაში, რომ ჩემი საყვარელი და ანტიგონე თქვენი შვილის ჰემონის საცოლელა! ახალგაზრდებს ერთმანეთი მოსწონთ, ერთმანეთი უსაზღვროდ უყვართ და აბა ვინ მოგიწონებთ, მოწყალეო მეფეო, რომ ეს ახალგაზრდები ასე სასტიკად დასაჯოთ და გულში შეუბრალებლად ჩაუკლათ ის ნაზი და სათუთი გრძნობები, რომლებითაც ეს ახალგაზრდები ამჟამად ჭარბად გამსკვალულნი არიან! ამიტომ გვედრები, გემუდარები, მიიღეთ თქვენი მოწყალეობა და აპატიეთ დანაშაული ჩემ საყვარელ დას და თქვენს მომავალ სარძლოს, კეთილშობილ ანტიგონეს.“

ისმენესთან ერთად ქალაქის წარჩინებულმა მოხელეებმა და მოქალაქეებმაც სთხოვეს მეფე კრეონტს მოწყალეობა მოელო და თავისი სარძლო, გულკეთილი და ყოვლად კეთილშობილი ანტიგონე, სასჯელისაგან გაეთავისუფლებინა.

სამწუხაროდ, კრეონტმა არ შეისმინა არც ისმენესი და არც ქალაქის წარჩინებულ პირთა გულმხურვალე თხოვნა.

„ჩემი შვილი,—ამტკიცებდა მრისხანე მეფე,—სხვა ქალსაც ადვილად მოსძებნის! ანტიგონე და ისმენე, როგორც დამნაშავენი, სასტიკად უნდა დაისაჯონ! ეს არის ჩემი სურვილი, და სურვილი სრულიად სამართლიანი! ჩემი მეფური ბრძანება უდაოდ უნდა შესრულდეს, და კიდევაც შესრულდება!“

ამ სიტყვებთან ერთად მეფემ მსახურებს უბრძანა ანტიგონე და ისმენე დარბაზიდან გაეყვანათ და ფხიზლად ედევნებინათ თვალყური.

ხალხი, რომელიც მეფე ოიდიპოსის, ასულების დაკითხვას დაესწრო, სულითა და გულით იტანჯებოდა, სრულიად თანაუგრძნობდა საცოდავ ანტიგონეს, მაგრამ მრისხანე მეფე კრეონტის შიშით სიტყვას ვერ სძრავდა და მწარე საგონებელს ეძლეოდა.

მეფის ვაჟს ჰემონს გაეგო, რომ კრეონტს განზრახვა აქვს ანტიგონე სიკვდილით დასაჯოს.

ამ ამბით შეშფოთებული ჰემონი დაუყოვნებლივ შეიქრა სამსჯავრო დარბაზში და მამას მხურვალედ შეევედრა საბრალოდ ანტიგონე სასჯელისაგან გაეთავისუფლებინა.

კრეონტმა ასე უპასუხა თავის საყვარელ შვილს: „შვილო, შენ ყველაფერში მამის სურვილს უნდა დაემორჩილო! მამაშენის ნება-სურვილი შენთვის კანონი უნდა იყოს! კარგად უნდა გახსოვდეს, რომ მამაშენის მტერი შენი მტერია, ხოლო მამაშენის მეგობარი შენი მეგობარია! ქალის სიყვარულმა ჰკუა და გონება არ უნდა დაგიკარგოს!

ზიზლით მოიშორე თავიდან დამნაშავე ანტიგონე, რომელიც ჩემს სურვილსა და ბრძანებას საჯაროდ ჰგმობს და უარყოფს. შვილო, მე რომ შენი თხოვნა შევიწყნარო, როგორი პასუხი გავცე ხალხის სამართლიან მსჯავრს!

უფიცავ ყოველისშემძლე ზევსს, ჩემი განაჩენი ურყევად უნდა დარჩეს, მე ამ განაჩენს ვერავინ შემაცვლევინებს! ანტიგონე და ისმენე დამნაშავენი არიან და კიდევაც ამიტომ სიკვდილით უნდა დაისაჯონ! მე რომ ჩემ საკუთარ ოჯახში, ჩემს მახლობელთა შორის ურჩობა, უსამართლობა დავაკანონო, მაშ გარეშენი როგორღა უნდა დაემორჩილონ, როგორღა უნდა შეასრულონ ჩემი კანონიერი განკარგულება, ჩემი კანონიერი ბრძანება!“

ყველგან და მარადის მამის გამგონი და მორჩილი ჰემონი, როცა მან ასე უსამართლო და თვითნება მშობლის მრისხანე სიტყვები მოისმინა, გაბედულად გამოესარჩლა საბრალო ანტიგონეს და ამტკიცებდა, რომ საბრალო ქალწულის სიკვდილით დასჯა ყოველად შეუძლებელი და დაუშვებელია.

მოსალოდნელი უბედურებით თავზარდაცემულმა ჰემონმა ამ სიტყვებით მიმართა განრისხებულ კრეონტს: „თებელი ხალხი სწუხს და სასოწარკვეთილებას ეძლევა იმის გამო, რომ ოიდიპოსის კეთილშობილი ასული, საბრალო ანტიგონე, დიდებული საქმისათვის ასე სამარცხვინოდ, ასე უსამართლოდ იღუპება.“

საპიროა გონიერებას ანგარიში გაუწიო. სათაკილო და სამარცხვინო როდია ადამიანმა სხვების რჩევა და აზრი მოისმინოს! მარტოდ მარტო თავის ჭკუასა და გონებაზე დამყარება საქმეს სწორად ყოველთვის როდი სჭრის. ჯიუტობა და ახირება საქმეს ვნებს, კეთილ ნაყოფს ვერ გამოიღებს, დამლუპველია. ხე, რომელიც წყალდიდობის დროს ფრთხილად ეშვება მდინარის ნაპირას, ტოტებს დამსხვრევისაგან უიქველად გადაარჩენს.

მეზღვაური, რომელიც ზომაზე გადამეტებულად დაკვიმავს იალქნებს, ხომალდს დაღუპავს, ზღვის უფსკრულში ჩაძირავს.

ჩემო საყვარელო მამავ! გთხოვ კეთილი ინებო და ჩემ რჩევას ანგარიში გაუწიო! გაფრთხილებ, თუ ასე არ მოიქცევი, შენი ჯიუტობა მთელ სამეფო გვარეულობას დაღუპავს!

მართალია, როცა უბედურება თავს დაგატყდება, ბევრსაც ინანებ, მაგრამ უკვე გვიანღა იქნება.“

სიბრაზით აღშფოთებულმა კრეონტმა მრისხანედ შეუყვირა ჰემონს: „როგორ? ჩემი ხნის ადამიანს გუშინდელი ბიჭუკები ჰკუას უნდა ასწავლიდნენ? როგორ ბედავ, რომ მამას ეურჩები, მამის ბრძანებას და სურვილს არ ემორჩილები? მერე რისთვის? სამშობლოს დამამცირებლის, სამშობლოს კანონების აბუჩად ამგდებელი ქალისათვის? იცოდე, შვილო, შენ რასაც ფიქრობ, ყოვლად დაუშვებლად და შეუძლებლად მიმაჩნია შეგისრულო. ჩემი კანონების, ჩემი ბრძანებების უხეშად დამრღვევი ანტიგონე სიკვდილით უნდა დაისაჯოს, შენ ცოცხალს აქედან ვერ წაიყვან, ცოლად ვერ შეირთავ!“

„მაშ შენ უკვე გადაწყვეტილი გაქვს სიცოცხლეს გამოასალმო უდანაშაულო ანტიგონე?— შეშინებული შეეკითხა ჰემონი კრეონტს.— თუ ეს ასეა, იცოდე, მამაჩემო, რომ ამ უდანაშაულო ქალწულთან ერთად სხვაც ვინმე სიცოცხლეს სამუდამოდ გამოესალმება!“

„შენ კიდევ მემუქრები!— მრისხანედ შეუყვირა კრეონტმა ჰემონს.— აი, შენ თვალწინ მოვიყვან სისრულეში ჩემ გადაწყვეტილებას! თვითონ შენვე საკუთარი თვალებით დაინახავ შენი საცოლეს სიკვდილით დასჯას! მომგვარეთ ახლავე ურჩი და მოღალატე ქალი!“

„კეთილშობილი ანტიგონეს სიკვდილს, — გაბრაზებით უპასუხა ჰემონმა მამას, — ჩემი თვალები ვერ დაინახავენ. იცოდე, მამავ, შენ ამას ვერ შესძლებ! მე ახლა სამუდამოდ ვტოვებ სამეფო დარბაზს და შენ კი დარჩი ამ ბრწყინვალე სასახლეში შენს მოწამლულ მლიქვნელთა შორის და განაგრძე შენი საბედისწერო ჯიუტობა, რომელიც, ექვს გარეშეა, კეთილს არაფერს მოგიტანს!“

ჰემონი გაჯავრებული გამოვიდა დარბაზიდან და სანუდამოდ დატოვა თავისი საგვარეულო სასახლე.

მეფის თვითნებობამ და სიჯიუტემ მეტად შეაწუხა ქალაქის წარჩინებული მოხუცები, რომლებიც ანტიგონესა და ისმენეს დაკითხვას დაესწრნენ, მაგრამ თავის მწუხარებას გულში ღრმად იმარხავდნენ და მის გამომეღავენებას ჯერ კიდევ ვერ ბედავდნენ.

ბოლოს, როგორც იყო, მოხუცებულებზე გაბედეს და მეფეს მოკრძალებით მოახსენეს: „დიდებულო მეფეო, მოვალეთ ვთვლით ჩვენ თავს გაგაფრთხილოთ, რომ ჰემონი მეტად აღელვებული გავიდა დარბაზიდან და ვშიშობთ ცუდი რამ არ ჩაიდინოს!

ჰემონი ჯერ კიდევ ყმაწვილია და თავისი სიყმაწვილით ადვილად შესაძლებელია რაიმე საბედისწერო ნაბიჯი გადადგას! გთხოვთ პატივი დასდოთ ჩვენს მოხუცებულობას და მიიღოთ საჭირო ზომები, რათა კაბუკმა ამ აღელვების დროს ცუდი რამ არ აიტეხოს!“

სამწუხაროდ, კრეონტმა ყური არ ათხოვა ამ გაფრთხილებას და ქალაქის წარჩინებულ მოხუცებულებს განუცხადა: „ჩემი შვილი არც ისე ყმაწვილია, რომ ანგარიშს არ უწევდეს თავის უსაფუძვლო, დამღუპველ მოქმედებას! ხოლო, თუ მე ვცდები, და იგი მართლაც რაიმე საბედისწერო ნაბიჯს გადადგამს, დეე ისე მოიქცეს, როგორც სურდეს და როგორც თავისი ჭკუა უჭირდეს! ჩემმა შვილმა კარგად უნდა იცოდეს, რომ მეფე კრეონტის სიტყვა უდაო და ურყევია! ჰემონს კარგად უნდა ჰქონდეს შეგნებული, რომ ჩემი კანონების უხეშად დამრღვეველი ქალწული ქალები, ყოველ მიზეზს გარეშე სიკვდილით უნდა დაისაჯონ!“

„მაშ, დიდებულო მეფეო, — გაკვირვებით შეეკითხნენ წარჩინებული მოხუცებულები კრეონტს, — ოიდიპოსის ორივე ასული გსურთ სიკვდილით დასაჯოთ?“

ამ შეკითხვამ დიდად ჩააფიქრა მეფე კრეონტი. მცირედი ყოყმანის შემდეგ მეფემ ანგარიში გაუწია მოხუცებულების სულიერ განწყობილებას და ისმენე, რომელსაც მონაწილეობა არ მიუღია პოლინიკეს დაკრძალვაში, სრულიად გაანთავისუფლა სასჯელისაგან.

საბრალო ანტიგონე კი, მეფის ბრძანებით, უნდა დაემწყვდიათ ლაბდაკიდების საგვარეულო აკლდამაში და სიცოცხლე შიმშილით მოესპოთ...

ანტიგონე გამოიყვანეს სასახლიდან და მცველებით გარემორტყმული მიყავდათ საგვარეულო აკლდამისაკენ, სადაც საბრალო ქალწულს შიმშილით სიკვდილი მოელოდა.

ანტიგონეს მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა. მცველებით გარშემორტყმული საბრალო ქალწული გულამოსკენით ტიროდა, გოდებდა, მაგრამ შეელასა და დახმარებას მაინც არავის თხოვდა.

ანტიგონეს ძველებურმა სიმამაცემ და გაბედულებამ უღალატა, იგი ღონემიხდილი უნუგეშოდ შესცქერის თავის მომავალ ხევდრს და ცხარე ცრემლებით იწურება.

სიცოცხლის წყურვილი და სიკვდილის წინაშე შიში მთლიანად იპყრობს კეთილშობილი ანტიგონეს მგრძნობიარე გულს.

საბრალო ქალწული ხმამაღლა ქვითინებს, გოდებს, ცხარე ცრემლებს აფრქვევს და უნუგეშოდ დასტირის თავის თავს, რომ იგი ასე უდროოდ, მეგობრებისა და ნათესავების დაუტირებლად, იძულებულია ჩავიდეს იმ საგვარეულო აკლდამაში, სადაც მიცვალებულთა შორის ყოველ წუთს სიკვდილს უნდა მოელოდეს.

გულქვა, მრისხანე კრეონტი კი, თითქოს აქ არაფერი ხდებოდეს, საბრალო ქალწულის ტანჯვა-ვაებას ოდნაეაც ყურადღებას არ აქცევდა.

ამ დროს სახალხო კრებაზე, სამეფო სახლის წინ, სრულიად მოულოდნელად გამოცხადდა გულთამხილავი, მოხუცი ტირეზია, რომელმაც მწუხარე სახის გამომეტყველებით შემდეგი სიტყვებით მიმართა მეფე კრეონტს: „დიდებულო მეფეო! შენ ამეამად მიდიხარ იმ გზით, რომელიც სრულიად არ შეშვენის ხალხის კეთილის მსურველ მმართველს და მბრძანებელს. გზა, რომელიც შენ აგირჩევია, სახიფათო და საბედისწეროა, როგორც შენისა და შენი სახლობისათვის, ისე მთელი შენი სახელმწიფოსათვის. მომისმინე — რაცა მსურს მოგახსენო და, თუ შენ უყურადღებოდ არ დატოვებ ჩემ რჩევას, ვფიქრობ საქმეს კიდევ გამოასწორობ და მოსალოდნელ უბედურებას თავიდან აიცილენ.

აბა, მეფეო, ყური დამიგდე და გულდასმით მომისმინე რასაც ახლა მე მოგახსენებ.

მე ვიჯექი იმ გომურში, რომელიც ფრინველების საცხოვრებლად მაქვს მიჩნეული.

ანაზღად გომურში შემომესმა ფრინველების რაღაც უცნაური ქვილ-ხივილი. ფრინველები, ეტყობოდა, ფრთების ცემითა და კლანჭების გლეჯით ერთმანეთს დაუნდობლად წიწქნიდნენ, კორტნიდნენ და აწიოკებდნენ.

დიდად შემაშფოთა ფრინველების ასე საშინლად ქვილ-ხივილმა და ერთმანეთის დაუნდობლად აწიოკებამ.

გადავწყვიტე ყოვლისშემძლე ღმერთებისათვის მსხვერპლი შემეწირა და გამეგო, რას ნიშნავდა ფრინველების ასეთი არაჩვეულებრივი ხმაური.

სამსხვერპლოზე მოკრძალებით დავალაგე ზვარაკის მსუქანი ნაკრები, მაგრამ სამსხვერპლო მსუქანმა ხორცმა ცეცხლი არ მოიკიდა. ტენი, რომელიც სამსხვერპლო ხორცს ჩამოწვეთავდა, ბოლავდა, ქაფდებოდა და ფერფლად ინთქებოდა. ნალველი იბურთებოდა და საღდაც ჰაერში ჰქრებოდა.

ვფიქრობ, რაც ჩემი თვალით ვნახე და შევამოწმე, მეტად ცუდი ნიშანია, რაც ჩვენ სამშობლო ქალაქს დიდ უბედურებას უქადის. დიახ, დიდებულო მეფეო, შენის უმართებულო და უსამართლო ყოფაქცევით ქალაქის მთელ მოსახლეობას დიდი უბედურება და განსაცდელი მოელის.

წაბილწულია ჩვენი სამსხვერპლო საკურთხევლები. ქოფაკ ძაღლებს და მტაცებელ ფრინველებს დაუსაკუთრებიათ ჩვენი ტაძრების საკურთხევლები და პოლინიკეს გვამის ნახორხალებით ავსებენ. საცოდავ პოლინიკეს, დიდებულო მეფეო, შენ მოუსპე დასაფლავების უფლება და ძაღლებისა და მტაცებელი ფრინველების სათრევად და საძიძვნად დატოვე.

ყოვლისშემძლე ღმერთები შემოგვწყურენ და ჩვენგან შეწირულ მსხვერპლს უკვე აღარ იღებენ.

დიდებულო მეფეო, ჩაუფიქრდი ჩემ სიტყვებს! უცოდველი ამ დედამიწის ზურგზე ხორციელი ადამიანი არ მოიპოვება! ცოდვილი ადამიანი, თუ კი მოისურვებს, ცოდვს გულახდილად აღიარებს და გონიერ რჩევას ყურს დაუგდებს, ანგარიშს გაუწევს, საქმეს გამოასწორებს, მოსალოდნელ უბედურებას თავიდან აიცილებს.

სრულიად გულწრფელად გირჩევ, მოწყალეო მეფევ, ტყუილუბრალოდ ნუ მრისხანებ, თავი დაანებე მკვდრებთან ბრძოლას! თუ ჩემს გულწრფელ რჩევას ყურად იღებ, პირადად შენ და შენი სახლობა და მთელი ჩვენი საერთო სამშობლო ქვეყანა დიდ უბედურებას, დიდ განსაცდელს უვნებლად თავს დააღწევს.“

მოხუც ტირეზიას წინასწარმეტყველებამ მეფე კრეონტი მეტად აღაშფოთა და ბრაზობდა, მეფე ექვიანობდა და ყველას მოღალატეობას სწამებდა.

მეფე კრეონტი ფიქრობდა, მოხუცი ტირეზიაც მოღალატეა, იგი უექველია მტრების მიერ მოსყიდულია და ამიტომ ასე უმართებულო რჩევას იძლევაო.

„ყოვლად დაუშვებელი და შეუწყნარებელია!—მრისხანედ შეჰყვირა გონებადაკარგულმა მეფემ.—ყველა ჩემს წინააღმდეგ ილაშქრებს, ყველას სურს ჩემი სახელმწიფო მიწასთან გაასწოროს, პირადად ჩემს უშიშროებას საფუძველი გამოუთხაროს.“

განა ოდესმე აზრად მომივიდოდა, რომ მოხუცი ტირეზია, ყოვლისშემძლე ღმერთების ეს მესაიდუმლე, ჩემს წინააღმდეგ გამოილაშქრებდა! უექველია, მოხუცი ტირეზიას მოქმედება რალაც საიდუმლოებითაა მოცული! ალბათ ეს ცრუ წინასწარმეტყველი ჩემი პირადი მტრებისგანაა მოსყიდული!

ღიახ, ღიახ, ვიცნობ ამ ცრუ წინასწარმეტყველის გაიდვერობას, მუქთახორობას, მექრთამეობას! ანგარებით გატაცებული ეს ვაებატონი სინდისით ვაქრობს. არავის ინდობს, ოღონდ კი თავის ბოროტ ზრახვებს მიაღწიოს!

მაგრამ, იცოდე ცრუ წინასწარმეტყველო, რომ ამქვეყნად არ არსებობს ისეთი ძალა, რომელიც ჩემ გადაწყვეტილებას შესცვლის!

მოღალატე, სამშობლოს გამცემელ პოლინიკეს ჯეროვანი პატივისცემით ვერ დავასაფლავებ! სამშობლოს გამცემლის, სამშობლოს მოღალატის ხვედრი, მწარე ხვედრი—პოლინიკეს სიკვდილის შემდეგაც თანასდევს, მისი განუყრელი თანამგზავრია!

მოხუცო გულთამხილავო ტირეზია, ნუ დაგავიწყდება, რომ ცრუ და ანგარების მოყვარული წინასწარმეტყველები ხშირად ილუპებიან!

ვფიქრობ, ასეთი სამწუხარო ბოლო შენც მოგელის! შენს ბოროტ განზრახვებს შენი მაღალფარდოვანი, მიკიბულ-მოკიბული, აფერადებული სიტყვები ვერ დაფარავს!“

მოხუცი ტირეზია ერთიანად შეაშფოთა კრეონტის უსაფუძვლო და უმართებულო სიტყვებმა. მოხუც გულთამხილავს განსაკუთრებით ის აწუხებდა, რომ მრისხანე მეფე მექრთამეობასაც სწამებდა.

ამ დაუმსახურებელი ბრალდებით აღშფოთებულმა გულთამხილავმა მეფეს მოახსენა ამეამად ყველაფერი ის, რის მთლიანად თქმასაც წინათ ვერ ბედავდა.

„მეფეო,—აღელვებულის კილოთი მოახსენა ტირეზიამ არანაკლებ აღელვებულ მეფე კრეონტს.—გახსოვდეს, რომ მოხუცი ტირეზია ანგარებით გატაცებული არასოდეს არ წინასწარმეტყველებდა და დღესაც არ წინასწარმეტყველებს! ჩემი სიტყვა ყველგან და მარადის სწორი და საფუძვლიანია. ცრუ და ყალბი სიტყვები ჩემგან არავის სმენია.

მე მხოლოდ იმას წინასწარმეტყველებ, რასაც ყოვლისშემძლე ღმერთები შთამაგონებენ. ღმერთების სურვილი და აზრი კი, ვფიქრობ, ყველასათვის სავალდებულო უნდა იყოს.

მეფეო, შენ კარგად უნდა იცოდე, რომ ჩემის ბაგენით ყოვლისშემძლე ღმერთები მეტყველებენ.

მაშ, ყური დამიგდე და მოისმინე რასაც ახლა მოგახსენებ!

მეფეო, სულ მოკლე ხანში ღმერთები მოუვლენენ სიკვდილს შენს ერთ ძლიერ მახლობელ ადამიანს. ამ სასჯელს მოგანიკებენ ყოვლისშემძლე ღმერთები, იმიტომ, რომ შენ სრულიად უდანაშაულო ადამიანი ცოცხლად კუბოში ჩააწვინე! სასტიკი სასჯელი მოგენიკება შენ კიდევ იმიტომ, რომ შენ დღემდე დაუსაფლავებელი დატოვე ბრძოლის ველზე პოლინიკეს გვამი ქოფაკი ძაღლებისა და მტაცებელი ფრინველების სათრევად და საძიძვანად! მკვდრების წინა-

აღმდეგ შურისძიება ყოვლად დაუშვებელი და შეუწყნარებელი ბოროტმოქმედებაა! გვირგვინოსან მეფეებს არ შეჭფერის მკვდრების წინააღმდეგ ბრძოლის გაჩაღება!

დარწმუნებული უნდა იყო, მეფეო, რომ შურისმაძიებელი ერთიები სასტიკად დაგსჯიან როგორც პირადად შენ, ისე მთელ შენ სამეფო სახლობას. შენ მთელ სამეფო ოჯახს მწუხარის სუდარა გადაეფარება. ტირილი, გოდება, ვაება, — აი ხვედარი, რომელიც მოელის შენს სამეფო ოჯახს.

მაგრამ მთელი უბედურება ამით როდი ამოიწურება! შენთან ერთად ძღვეამოსილი კადმოსის შთამომავალი თებელეციც დაიტანჯებიან და მათ მწუხარებას საზღვარი არ დაადგება!

აი, ჩემი სწორი და უტყუარი სიტყვა! რამდენად მე ვტყუი და ანგარებით გატაცებული ყალბ ცნობებს გაწვდით, შენ თვითონვე ამას სულ მოკლე ხანში შეამოწმებ. მოხუცი ტირეზიას ბაგენი ყოველთვის სწორად მეტყველებდნენ და დღესაც ასე მეტყველებენ!“

ამ სიტყვებთან ერთად მოხუცმა ტირეზიამ დატოვა თებელთა სახალხო კრება და მეფე კრეონტის ცილისწამებით აღშფოთებული თავის სახლისაკენ გაემართა.

მეფე კრეონტი მეტად ააღელვა მოხუც ტირეზიას წინასწარმეტყველებამ, მაგრამ მრისხანე მეფე უფრო და უფრო რბილდებოდა, თავის ჯიუტობასა და ახირებას თანდათანობით ანელებდა განსაკუთრებით მას შემდეგ, როცა ქალაქის წარჩინებულმა მოხუცებულებმა გაბედეს და მოახსენეს, რომ მოხუც ტირეზიას წინასწარმეტყველება არასდროს არ გამტყუნებულაო. თებელ მოქალაქეებს სწამდათ მოხუცი ტირეზიასი და კიდევაც ამიტომ დიდ მწუხარებას გამოსთქვამდნენ, რომ მეფემ ასე შეურაცხყოფილი თავიდან მოიშორა ხალხის მიერ საყვარელი, მარადის და ყველგან სწორი, მართალი და თავაზიანი, ყოვლისშემძლე ღმერთების მესაიდუმლე გულთამბილავი.

თებეს მოქალაქეებმა მეფეს მოახსენეს: „დიდებულო მეფეო, გთხოვთ საგვარეულო აკლდამაში უდანაშაულოდ დამწყვდეთ“

ლი ანტიგონე დაუყოვნებლივ გაათავისუფლოთ და შესაფერისი პატივისცემით დაკრძალოთ ბრძოლის ველზე უპატრონოდ დატოვებული პოლინიკეს გვამი. ამ ორი საქმის შესრულება სასწრაფო და გადაუდებელია, თუ გსურთ, რომ ყოვლისშემძლე ღმერთებმა რაიმე საშინელი უბედურება არ მოგვივლინონ!”

მოქალაქეების ასეთმა გულწრფელმა თხოვნამ დიდი გავლენა მოახდინა მეფეზე. კრეონტმა ბოლოს გადაწყვიტა პოლინიკე ღირსეულად დაეკრძალა და უდანაშაულოდ სასიკვდილოდ აკლდამაში ჩამწყვდეული საბრალო ანტიგონე გაეთავისუფლებინა.

მეფე და მისი მხლებელნი გაემგზავრნენ იმ გორაკისაკენ, სადაც პოლინიკეს გვამი ძაღლებისა და მტაცებელი ფრინველების სათრევად და საძიძვნად იყო დატოვებული.

კრეონტმა, სანამ პოლინიკეს გვამს დამარხავდა, წინასწარ ვედრება აღავლინა ჰეკატასა და პლუტონის წინაშე, რათა საიქიოს ამ მბრძანებლებს თავისი მრისხანება მოწყალებით შეეცვალათ და პოლინიკეს სული ღმობიერად მიეღოთ საიქიოს სამფლობელოში.

მეფის მხლებლებმა, როგორც კი კრეონტი ლოცვას მორჩა, პოლინიკეს გვამი ნაკურთხი წყლით განბანეს, დაწვეს იგი ახალმოტეხილ ხის ტოტებზე და შესაფერისი პატივისცემით დაკრძალეს. მიცვალებულის საფლავზე მეფის განკარგულებით აღმართეს მშობლიური მიწის ყრილი.

კრეონტი და მისი მხლებლები, როგორც კი პოლინიკე დაკრძალეს, უმალ გაეპართნენ კადმოსის საგვარეულო აკლდამისაკენ, სადაც საბრალო ანტიგონე მიცვალებულთა შორის მუდამ წუთს სიკვდილს მოელოდა.

როცა კრეონტი საგვარეულო აკლდამას უახლოვდებოდა, ერთ-ერთ მხლებელს აკლდამიდან ხმამაღალი ტირილი შემოესმა და მეფეს მოახსენა.

კრეონტმა აუჩქარა ნაბიჯს. რაც უფრო უახლოვდებოდა მეფე აკლდამას, მით უფრო გარკვევით და ცხადად მოისმოდა აკლდამიდან ტირილისა და ქვითინის ხმა.

„ვაგლახ მე უბედურს! — საზარლად შეჰყვირა მეფე კრეონტ-მა. — გული მიწუხს, გული მიშფოთავს, გული რალაც ცუდს მეუბნება! ნუთუ ის გზა, რომელზეც ახლა მივდივარ, ყოელა ჩემ მიერ განვლილ გზაზე უფრო სახიფათო და საბედისწეროა!

ვფიცავ ყოვლისშემძლე ღმერთებს, რომ ეს საშინელი ხმა ჩემი საყვარელი შვილის, ჩემი ჰემონის ტირილის ხმაა!

მიშველეთ, სასწრაფოდ შეიქერით აკლდამაში და დაუყოვნებლივ მაცნობეთ, ეს ტირილის ხმა მართლაც ჩემი შვილის ჰემონის ხმაა. თუ მე ვტყუვდები და მხოლოდ ასე მეჩვენება!“

მხლებლებმა დაუყოვნებლივ შეასრულეს მეფის ბრძანება. საზარელი სურათი გადაიშალა მეფის მხლებელთა თვალწინ.

აკლდამის თალიან ქერზე მარყუევით იყო ჩამოკიდებული საცოდავი ანტიგონე, რომელსაც წვრილი თოკივით დაეკრიხა ტახსაცმელი, ყელზე დაეხვია და ამრიგად თავი ჩამოეხრჩო.

საბრალო ჰემონს გულში ჩაუკრავს ანტიგონეს გვაში და გულამოსკენით ტირის, ქვითინებს, მწარედ თავს დასტირის თავის საცოლეს, თავის საყვარელ ანტიგონეს, რომელსაც ასე უხეშად, ასე უდროოდ მოუსპო ჯერ კიდევ გაუხარებელი ახალგაზრდობა უღირსი მამის, კრეონტის, აღვირახსნილმა თვითნებობამ, უღირსი მამის ჯიუტობამ, წინდაუხედაობამ და გულქვაობამ.

კრეონტი შეშლილივით შეიქრა აკლდამაში და როცა ეს საზარელი სურათი დაინახა, თვალთაგან მდულარე ცრემლები წასკდა და თავის საყვარელ შვილს ასე შეევედრა: „შვილო, ეს როგორი გაუხელებელი ცეცხლი გამიჩინე! გევედრები, გემუდარები, შვილო, დატოვე ახლავე ეს საბედისწერო აკლდამა და წამომყე სასახლეში, სადაც საბრალო დედაშენი, დედოფალი ევრიდიკე, ასე მოუთმენლად გელოდება! შვილო, ნუ გააუბედურებ ნურც შენ თავს და ნურც შენ საბრალო მშობლებს!“

უსაზღვრო მწუხარებით თავზარდაცემულმა ჰემონმა მრისხანედ გადახედა მამას. ხმაამოუღებლივ იძრო ხმალი და ის იყო თავისი უღირსი მშობლისათვის მკერდი უნდა განეგ-

მირა, რომ კრეონტი სასწრაფოდ გვერდზე გადაუდგა და ანტიგონეს სიკვდილს თავი დააღწია.

ჰემონმა აკლდამის ჭერზე ჩამოკიდებული საბრალო ანტიგონე მოკრძალებით ჩამოხსნა, გულში მაგრად ჩაიკონა და: რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, ხმლის მძლავრი მოქნევით თავისი მკერდი სასიკვდილოდ განიგმირა.

დასუსტებული, ღონემიხდილი ჰემონი, მაშინაც კი, როცა უკანასკნელად სიკვდილს ებრძოდა, თავისი მოდუნებული ხელებით საბრალო ანტიგონეს გაცივებულ გვამს გულში მხურვალედ იკრავდა და მის ფერმიხდილ ლოყებზე ცხარე ცრემლების მდულარებას აფრქვევდა.

სულთმობრძავი ჰემონის თვალთაგან მოხეტიალი ცრემლების ნაკადი ციურ ჩანჩქერად ევლინებოდა ანტიგონეს ფერმიხდილ პირისახეს და საბრალოს თითქოს უურში ჩასჩურჩულებდა: „გულს ნუ გავიტეხთ! თუ ბედმა ამქვეყნად გვიმუხთლა, სამაგიეროდ საიქიოს ხომ ერთმანეთს მაინც შევხვდებით და საქორწილო ზეიმი იქ გავაჩალოთ!“

მწუხარებით თავზარდაცემულმა კრეონტმა მდულარე ცრემლების ფრქვევით წამოასვენა თავისი საყვარელი შვილი სასახლეში.

გაუბედურებულ მშობელ მამას, როცა იგი სასახლის ალაცაფის კარებს უახლოვდებოდა, კარისკაცებმა მეორე თავზარდამცემი ამბავი მოახსენეს.

მეფე კრეონტის მეუღლემ, დედოფალმა ევრიდიკემ, როცა საყვარელი შვილის ჰემონის ასე საცოდავად დაღუპვის ამბავი შეიტყო, ვერ აიტანა ეს მწუხარება და თავის მოკვლა გადაწყვიტა.

საბრალო დედოფალი ჩუმად შეიპარა სასახლის ერთ-ერთ დარბაზში, სადაც ღმერთების პატივსაცემად გამართული ჰქონდათ საკურთხეველი, და ბასრი ხმლით სასიკვდილოდ განიგმირა შვილისადმი უსაზღვროდ მოსიყვარულე გული.

ამ საშინელი ამბის გაგებამ კრეონტს თავზარი დასცა. ეს ოდესღაც ძლიერი მეფე, რომლის წინაშე მთელი სახელმწიფო შიშით ცახცახებდა, გონებადაკარგული მიწაზე პირქვე

დაემხო და მწუხარედ ლულულულებდა: „ჩემმა ჯიუტობამ, ჩემმა ახირებულმა ქედმაღლობამ დალუბა ჩემი საყვარელი შვილი ჰემონი და ჩემი ძვირფასი მეუღლე, დედოფალი ევრიდიკე. ჩამქოლეთ, ჩამქოლეთ ყველამ, ვისაც ჯერ კიდევ სამართლიანობის გრძნობა არ დაგიკარგავთ! უღირსი მამა, უღირსი მეუღლე ღირსია სასტიკი სასჯელისა!“

შვიდკარიბჭიანი თებეს მკვიდრნი, როცა მეფის ამ მწარე სიტყვებს ისმენდნენ, მწუხარედ ერთმანეთს ეუბნებოდნენ: „სიბრძნე ამქვეყნიური ბედნიერების საწინდარია!“

ეპიგონების გალაშქრება თებეს წინააღმდეგ

* * *

არგოსის მკვიდრსა და ძლევაგოსილ მხედრობას არ ასვენებდა ფიქრი, რომ თებელებმა შვიდკარიბჭიანი თებეს გარშემო ბრძოლის დროს მთლიანად გაანადგურეს არგოსელთა მხედრობა და მისი სახელოვანი სარდლები.

ათმა წელმა განვლო მას აქეთ, რაც არგოსელთა მხედრობას ეს უბედურება თავს დაატყდა. ბრძოლის ველზე დახოცილ არგოსელ სარდლების შვილები, ეგრეთ წოდებული ეპიგონები,* უკვე დავაჟაკდნენ და სულ იმას ცდილობდნენ, რომ სამაგიერო გადაეხადათ თებელებისათვის.

ეპიგონებმა და უკვე ღრმად მოხუცებულმა არგოსის მეფემ ადრასტემ გადაწყვიტეს თებეს წინააღმდეგ გალაშქრება და თებელების სასტიკად დასჯა.

მთელი სახელმწიფო ომის სამზადისს შეუდგა. არგოსელების ძლევაგოსილი მხედრობა სასწრაფოდ ირაზმებოდა. სახელმწიფოს მშვიდობიანი მოსახლეობა ჯარისკაცებს სიტყვით,

* ეპიგონები ნიშნავს—შემდეგ დაბადებულნი

საქმით ამხნეებდა და გულში გამარჯვების იმედს უნერგავდა.

მართალია, მეფე ადრასტე მონაწილეობას იღებდა განზრახულ ომში, მაგრამ მხედრობის მთავარსარდლობაზე ხანშესულობის გამო უარს აცხადებდა.

რადგან ღირსეული მთავარსარდლის არჩევა მეტად საძნელო შეიქნა, ეპიგონებმა რჩევისათვის მიმართეს დელფოს მისანს.

აპოლონ ღმერთის მისანმა ეპიგონებს უწინასწარმეტყველა, რომ ისინი მტერზე აუცილებლად გაიმარჯვებენ, თუ მხედრობის მთავარსარდლობას ამფიარაეს სახელოვან და მამაც შეილს ალკმეონს ჩააბარებენ.

ალკმეონი კი ყოყმანობდა მხედრობის მთავარსარდლობის მიღებაზე.

ალკმეონი ორცეცხლშუა იყო. ქაბუქმა არ იცოდა, როგორ მოქცეულიყო, მხედრობის მთავარსარდლობა მიეღო, თუ საკუთარი დედისათვის სამაგიერო გადაეხადა, როგორც ეს საყვარელმა მამამ ანდერძით დაავალა.

ამ მძიმე მდგომარეობიდან რომ გამოსულიყო, ალკმეონი დელფოში გაემგზავრა აპოლონ ღმერთის მისნისაგან რჩევა-დარიგების მისაღებად.

გულთამხილავმა მისანმა ალკმეონს ასეთი რჩევა მისცა: „დედას სამაგიერო გადაუხადე და არგოსელთა მხედრობის მთავარსარდლობაც მიიღეო“.

პოლინიკეს შვილი ტერსანდრი ყოველგვარ ზომას ღებულობდა, რომ ანგარების მოყვარულ ერიფილეს თავისი შვილები, ალკმეონი და ამფილოხი, ომში წასასვლელად აეძულებინა.

ტერსანდრმა ერიფილეს ამ მიზნით მიუძღვნა საჩუქრად ის ძვირფასი ტანსაცმელი, რომელიც ათენა ქალღმერთმა ოდესღაც აჩუქა ჰარმონიას, როცა იგი თებეს მეფეს კადმოსს გაჰყვა ცოლად.

ეს ძვირფასი ტანსაცმელი პოლინიკეს ხედა წილად მემკვიდრეობის განაწილების დროს.

ცბიერი ერიფილე შვილებს მოუწოდებდა ომში წასასვლელად, მაგრამ ალკმეონმა კარგად იცოდა დედის ამ მოწოდების ფასი.

ამიტომ ამფიარაეს ღირსეულმა შვილმა, ალკმეონმა, გადაწყვიტა ომიდან დაბრუნების შემდეგ გადაუხადოს დედას სამაგიერო.

ამრიგად საკითხი არგოსელთა მხედრობის მთავარსარდლის არჩევის შესახებ საკეთილოდ დამთავრდა.

როგორც კი ალკმეონმა მთავარსარდლობაზე თანხმობა გამოაცხადა, ეპიგონების ძღვევამოსილი მხედრობა საბრძოლო წესით დარაზმული გაემართა შვიდკარიბქიან თებესაკენ.

ეპიგონები ღრმად დაიმედებული იყვნენ, რომ ყოვლისშემძლე ღმერთების დახმარებით მტერზე ბრწყინვალედ გაიმარჯვებდნენ.

გაიმართა საშინელი ბრძოლები შვიდკარიბქიან თებეს მიდამოებში.

მამაცი ალკმეონის მიერ გამხნეებული ჯარისკაცები სამკვდრო-სასიცოცხლოდ ეკვეთებოდნენ თებელთა მხედრობის ურიცხვ რაზმებს და ირგვლივ ყველაფერს ანადგურებდნენ.

თებელთა მხედრობა, რომელმაც ათი წლის წინათ დაამარცხა ეპიგონების მამები, აჰეამად ეტეოკლეს შვილის ლაოდამოსის მთავარსარდლობით თუმცა მედგარ წინააღმდეგობას უწევდა არგოსელების მცირერიცხოვან მხედრობას, მაგრამ ეპიგონების თავდადებული გმირობის წინაშე ძრწოდა და გამარჯვების იმედს ჰკარგავდა.

მეფე ლაოდამოსმა ამ საბედისწერო ბრძოლაში სასიკვდილოდ დაჭრა მეფე ადრასტეს შვილი ეგიალევისი.

ამ ახალგაზრდა გმირის დაკარგვამ საშინლად გააბრაზა არგოსელების მხედრობის მთავარსარდალი ალკმეონი, რომელიც ხმალამოდებული ეკვეთა მეფე ლაოდამოსს და გულ-მკერდი სასიკვდილოდ განუგმირა.

მეფის ასე მოულოდნელად სიკვდილმა თებელებს თავზარი დასცა.

უხელმძღვანელოდ დარჩენილი თებელთა მხედრობა შედ-
რკა, შეტორტმანდა და უწესრიგოდ ქალაქის კარიბჭესაკენ
დაიხია.

ეპიგონებმა პირველ ყოვლისა დიდის პატივისცემით დაა-
საფლავეს ბრძოლის ველზე დახოცილთა ჯარისკაცების გვამე-
ბი, საფლავებზე აღმართეს ყრილები და შემდეგ დაუყოვნებ-
ლივ გაემართნენ შვიდკარიბჭიან თებეს კედლებზე იერიშების
მისატანად.

თებელთა მხედრობას დიდი საფრთხე მოელოდა. ჯარის-
კაცები სულით დაეცნენ და გამარჯვების იმედი დაკარგეს.

ასეთი მძიმე მდგომარეობის თავიდან ასაცილებლად თე-
ბელებმა მიმართეს რჩევისათვის გულთამხილავ ტირეზიას.

მოხუცმა ტირეზიამ თებელებს ურჩია შუაკაცები გაეგზა-
ვნათ სასწრაფოდ მტრის ბანაკში მოსალაპარაკებლად და ამავე
დროს ბავშვები და ქალები სადმე შორს გაეხიზნათ.

თებელებმა სიამოვნებით მიიღეს გულთამხილავ მოხუც
ტირეზიას რჩევა.

სალამოზე თებელებმა ჩასხეს ქალები და ბავშვები ეტლებ-
ში, ფარულად დატოვეს ქალაქი და გაემართნენ მახლობელ
გაუფალ ტილფოსიონის მთისაკენ, რომლის ძირას ჩამოჩხუ-
ხებდა ცივი, ანკარა წყარო ტილფოსი.

ამ წყაროსთან თებელებს დიდი უბედურება დაატყდათ
თავს: გულთამხილავი მოხუცი ტირეზია, რომელიც გზაში
მეტად დაიღალა და დაიქანცა, წყაროს ცივ წყალს ხარბად
დაეწაფა და უეცრივ გარდაიცვალა.

თებელებმა დიდის პატივისცემით დაასაფლავეს თავისი
კეთილისმყოფელი მოხუცი გულთამხილავი, რომელსაც არა-
ერთხელ გაუწევია დაუფასებელი სამსახური კადმოსის სამეტო
გვარეულობისათვის.

არგოსელების მხედრობამ, როგორც კი შეიტყო, რომ თე-
ბელებმა ქალაქი დატოვეს, დაუყოვნებლივ მიიტანა იერი-
შები ქალაქზე, დაანგრია ქალაქის კოშკები, შეანგრია კარი-
ბჭეები და ქალაქში დარჩენილ მცირერიცხოვან მხედრობას-

თან მცირედი შებრძოლების შემდეგ საბოლოოდ დაიპყრო ოდესღაც ძლევამოსილი შვიდკარიბჭიანი თებე.

ძლევამოსილმა აღკემონმა მოქალაქეები ყველანი მონებად გამოაცხადა, მთელი სიმდიდრე ჩამოართვა და არგოსში გადაგზავნა. თებეს მძლეველმა მთავარსარდალმა, თანახმად ალექმისა, მოხუც ტირეზიას ასული, გულთამხილაფი მანტო, როგორც ყველაფერზე უფრო ძვირფასი ნადავლი, აპოლონ ღმერთის სამისნოს შეწირა და ქალაქ დელფოში გაგზავნა.

ქალაქ თებეს უზენაესი ძალაუფლება ეპიგონებმა ლაბდაკეს სამეფო გვარეულობის ერთადერთ დარჩენილ შთამომავალს პოლინიკეს შვილს ტერსანდრეს ჩააბარეს და თვითონ კი დიდის ნადავლით დატვირთულნი განუსაზღვრელი სიხარულითა და ზეიმით სამშობლო ქვეყანაში დაბრუნდნენ.

მეფე ადრასტე, როცა მხედრობა არგოსს ბრუნდებოდა, გზაში გარდაიცვალა. საბრალო მეფემ ვერ აიტანა შვილის ეგიალევსის მოულოდნელად დაღუპვა ბრძოლის ველზე და სამუდამოდ სიცოცხლეს გამოეცალმა.

ასე დამთავრდა შვიდკარიბჭიანი თებეს წინააღმდეგ ეპიგონების გალაშქრება.

ეპიგონებმა ღირსეულად შეასრულეს თავისი ზნეობრივი მოვალეობა საყვარელი სამშობლოსა და თებეს კედლებთან დახოცილი მშობლების წინაშე.

ღ ა მ ლ უ კ ვ ე ლ ი ს ა ჩ უ ქ ა რ ი

* * *

ეპიგონებისა და თებეს ომი დამთავრდა. გამარჯვებული არგოსელების მხედრობა დიდის ზეიმითა და აღფრთოვანებით დაბრუნდა სამშობლო მხარეში. არგოსის მთელი მოსახლეობა ფეხზე დადგა ძლევამოსილი მხედრობის შესახვედრად.

დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ყველანი სიხარულით ეგებებოდნენ ძლევამოსილ მხედრობას და მის ახალგაზრდა

გმირ სარდლებს და დიდის აღფრთოვანებით ულოცავდნენ მტერზე ბრწყინვალე გამარჯვებას.

ძლევაშემოსილი ჯარის არგოსში დაბრუნება ნამდვილ სახალხო დღესასწაულად გადაიქცა. ქალაქის მკვიდრნი ყვავილებითა და დაფნის გვირგვინებით ამკობდნენ სახელოვან ჯარისკაცებს და ახალგაზრდა გმირ სარდლებს, ეპიგონებს.

მხედრობის მთავარსარდალი, ძლევაშემოსილი ალკმეონი, როცა ხალხის მიერ მოწყობილი სადღესასწაულო ჯარის შეხვედრა ასე ბრწყინვალედ ჩატარდა, დაუყოვნებლივ შეუდგა აპოლონ ღმერთის მიერ მოცემულ მეორე დავალების შესრულების თადარიგს.

ალკმეონმა გადაწყვიტა სასტიკად დაესაჯა თავისი საკუთარი დედა ერიფილე, რომელმაც ანგარების მოყვარეობით განზრახ გაგზავნა საბედისწერო ომში მეუღლე ამფიარაე.

ალკმეონს სულსა და გულს უწამლავდა ის ფიქრი, რომ ბოროტმა დედამ ერიფილემ თავისი უგვანო საქციელით დაღუპა საყვარელი ქმარი და სათუთი მამა, რომელიც თავისი პატიოსნებით, თავისი ბრძნული გულთამხილაობით მთელ ელადში უმწიკვლო ადამიანად იყო მიჩნეული.

შურისძიების გრძნობა ალკმეონს კიდევ უფრო მაშინ გაუძლიერდა, როცა მან დანამდვილებით შეიტყო, რომ შვილებს ომში წასვლას მხოლოდ ანგარებით მოსყიდული ურჩევდა და აქეზებდა.

ტერსანდრის ნაჩუქარმა საბედისწერო ტანსაცმელმა იმდენად მოხიბლა ბოროტი ერიფილე, რომ ღვიძლი შვილებიც კი არ დაინდო დამლუპველ ომში გასაგზავნად.

ალკმეონმა აპოლონ ღმერთის მისნის დავალება სისრულეში მოიყვანა. ახალგაზრდა გმირმა ბასრი ხმლით სასიკვდილოდ გულ-მკერდი განუგმირა ბოროტ დედას ერიფილეს და ამრიგად პირნათლად შეასრულა საყვარელი მამის ამფიარაეს დავალება.

მართალია, ალკმეონმა ერიფილე აპოლონ ღმერთის დავალებით და ნებაყოფლობით მოკლა, მაგრამ დედის მკვლელობამ იმდენად განარისხა ერინიები, რომ შურისმაძიებელი ქალ-

ღმერთები ახალგაზრდა გმირს მთელ მის სიცოცხლეში სდევნიდნენ და სასტიკი სასჯელით ემუქრებოდნენ.

შურისმაძიებელი ერინიების დევნამ ახალგაზრდა გმირი აიძულა სამშობლოს მოშორებოდა.

ალკმეონი გადასახლდა არკადიაში ქალაქ პსოფიდაში და თან წაიღო თებელების მიერ ერიფილესათვის მიძღვნილი დამღუპველი საჩუქარი.

ქალღმერთ ერინიების მიერ დევნილმა ახალგაზრდა გმირმა დახმარების აღმოჩენა სთხოვა პსოფიდის მეფე ფეგევსს. მეფე ფეგევსმა ალკმეონი განწმინდა ჩადენილ დანაშაულისაგან და სახელმწიფოში ცხოვრების უფლება მიანიჭა.

მეფე და ალკმეონი იმდენად დამეგობრდნენ, რომ ფეგევსმა ახალგაზრდა გმირს მიათხოვა თავისი მშვენიერი ასული არსინოე.

ალკმეონმა თებელების მიერ ერიფილესათვის გაგზავნილი ძვირფასი ტანსაცმელი თავის ახალგაზრდა მეუღლეს, მშვენიერ არსინოეს მიუძღვნა.

ერიფილემ, როცა იგი შვილის ბასრი ხმლით გულმკერდ-განგმირული სიკვდილს ებრძოდა, დაწყევლა ალკმეონი და ის მხარეც, რომელიც შეიხიზნებდა დედის მკვლელ შვილს.

ერიფილეს წყევლა-კრულვა საბედისწეროდ მოევლინა როგორც ალკმეონს, ისე პსოფიდის სამეფო გვარეულობას.

ალკმეონმა თავის ახალ სამშობლოშიც ვერ მოიპოვა სულის სიმშვიდე და მყუდროება.

პსოფიდას, მას აქეთ რაც ამ მხარეში ალკმეონი გადასახლდა, დიდი უბედურება მოევლინა. მთელ სახელმწიფოს შავი ქირი მოედო და ხალხს დღითი დღე მუსრს ავლებდა. მთელ მხარეს ყოველწლივ მოუსაველობა ილაჯს სწყვეტდა. მდინარეები დაშრა. ველ-მინდვრები ერთიანად გადახმა.

მთელ მხარეს მწუხრის სუღარა გადაეფარა. ხალხი დრტივნავდა, ბორგავდა, სასოწარკვეთილებას ეძლეოდა და გამოსავალს ვერ პოულობდა.

ალკმეონმა გადაწყვიტა დელფოს მისანს შეკითხებოდა, რაგვარად შეიძლებოდა ხალხს ამ უბედურებისაგან თავი დაედწია.

აპოლონ ღმერთის მისანმა უწინასწარმეტყველა ალკმეონს, რომ იგი მოიპოვებს სულის სიმშვიდეს და სრულ მყუდროებას იმ მხარეში, რომელიც გაშენდა ერიფილეს მკვლელობის შემდეგ. მხოლოდ ასეთ მხარეში დედის წყევლა-კრულვა დაკარგავს თავის საბედისწერო ძალასო.

მისნის ასეთი პასუხის შემდეგ ალკმეონი იძულებული შეიქნა დაეტოვებინა პსოფიდის სახელმწიფო, თავისი მეუღლე და მცირეწლოვანი შვილი.

ახალგაზრდა გმირი, რომელსაც თან სდევდა დედის ერიფილეს წყევლა-კრულვა, დასახლდა იმ კუნძულზე, რომელიც გაშენდა წყლით მოზიდულ შლამისაგან ერიფილეს სიკვდილის შემდეგ.

ალკმეონმა ამ კუნძულზე მართლაც მოიპოვა სულიერი სიმშვიდე და სრული მყუდროება.

ახალგადმოსახლებულმა ახალგაზრდა გმირმა დაივიწყა თავისი პირველი ცოლ-შვილი და მეორედ შეუუღლდა მდინარის ღმერთის აქელოეს მშვენიერ ასულს კალიროეს.

ახალდაქორწინებული ალკმეონი და კალიროე თანხმობით, ბედნიერად ცხოვრობდნენ. კეთილად განწყობილი ყოველი ოჯახი შეტრფოდა და შეხაროდა ამ იშვიათი ცოლ-ქმრის ბედნიერებას.

მშვენიერ კალიროეს გაგონილი ჰქონდა, რომ ალკმეონის დედას, ერიფილეს, თებელებმა საჩუქრად მიუძღვნეს ძვირფასი სამკაული.

კალიროემ სთხოვა თავის საყვარელ მეუღლეს ეს ძვირფასი სამკაული მისთვის დაეთმო.

ალკმეონმა სიამოვნებით თანხმობა გამოუცხადა. თავის საყვარელ მეუღლეს ძვირფასი სამკაული მისთვის საჩუქრად მიეძღვნა.

ახალგაზრდა გმირი დაუყოვნებლივ არკადიაში გაემგზავრა და თავის ყოფილ პირველ მეუღლეს არსინოეს მოსწხოვა ძვირფასი სამკაულის დაბრუნება.

ალკმეონმა მოიმიზეზა, რომ ეს ძვირფასი საჩუქარი უნდა შეწიროს აპოლონ ღმერთის დელფოს ტაძარს.

მეფე ფეგევსმა სარწმუნოდ მიიღო ალკმეონის სიტყვები და ძვირფასი სამკაული დაუყოვნებლივ დაუბრუნა თავის სიძეს.

მაგრამ, როცა მეფემ შეიტყო, რომ ალკმეონს მეორე ცოლი შეურთავს და ძვირფასი სამკაული მას უნდა მიუძღვნას საჩუქრადო, დაუყოვნებლივ მოიწვია თავისი შვილები პრონე და აგენორი და დაავალა ყოფილი სიძე ალკმეონი მოეკლათ და ძვირფასი სამკაული უკან დაებრუნებიათ.

მართლაც, პრონე და აგენორი, როცა ალკმეონი შინ ბრუნდებოდა, გზაში ჩაუსაფრდნენ და ახალგაზრდა გმირი სიცოცხლეს გამოასალმეს.

ამრიგად შვილებმა შეასრულეს მამის ბრძანება და საბედისწერო ძვირფასი სამკაული დაუბრუნეს თავის დას არსინოეს.

ალკმეონმა თუმცა არსინოეს უღალატა, მაგრამ იგი საბრალო ქალს მაინც უყვარდა.

არსინოე სულითა და გულით იტანჯებოდა და კრულვა-წყევლას უთვლიდა თავის ძმებს, რომლებმაც ასე უდროოდ მოუსპეს სიცოცხლე ძვირფას და საყვარელ ალკმეონს.

პრონემ და აგენორმა ყოვლად მიუღებლად და დაუშვებლად მიიჩნიეს არსინოეს საქციელი და გადაწყვიტეს სასტიკად დაესაჯათ იგი.

შეუბრალებელმა ძმებმა საცოდავი არსინოე გაგზავნეს ტეგეაში მეფე აგაპენორთან. მეფემ საცოდავ ქალს მეუღლის მკვლელობა დააბრალა და კიდევაც ამიტომ სასიკვდილოდ გაიმეტა.

ამრიგად თებლების მიერ მიძღვნილმა საჩუქარმა სიცოცხლეს გამოასალმა ჯერ კიდევ ახალგაზრდა გმირი ალკმეონი და შემდეგ მისი პირველი მეუღლე, საცოდავი არსინოე.

ალკმეონის მეორე მეუღლემ კალიროემ, როცა გაიგო თავისი საყვარელი მეუღლის მკვლელობა, ცისაკენ აღაპყრო ხელები და ყოვლისშემძლე ზევსს შეევედრა: „ოლიმპოს დიდო მბრძანებლო! გთხოვ მოიღო ჩემზე მოწყალება და ჩემს ორ მცირეწლოვან შვილს, აკარნანს და ამფოტერეს, მიანიჭო

ვაეკაცური ძალ-ლონე, რათა მათ სამაგიერო გადაუხადონ საყვარელი მამის ვერაგ მკვლელებს!“

ოლიმპოს მბრძანებელმა, ყოვლადმოწყალე ზეჰსმა შეისმინა მხურვალე და გულწრფელი ვედრება.

მართლაც, მეორე დილით აკარნანი და ამფოტერე საწოლიდან წამოდგნენ ჯან-ლონით სავსენი, სავსებით დაეაეკაცებულნი და დაუყოვნებლივ ტეგეას მხარესაკენ გაემგზავრნენ.

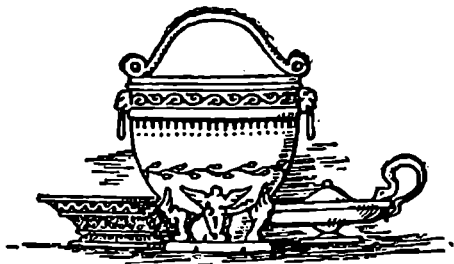
აკარნანი და ამფოტერემ სიცოცხლეს გამოასალმეს მეფე ფეგევისის შვილები პრონე და აგენორი და დაეპატრონენ იმ ძვირფას საგანძურს, რომლის საჩუქრად შეწირვას აპოლონ ღმერთის ტაძრისათვის ფიქრობდნენ მეფე ფეგევისის შვილები.

აკარნანი და ამფოტერე შემდეგ სასწრაფოდ გადავიდნენ არკადიაში, სასიკვდილოდ განგმირეს მეფე ფეგევისი და მისი მეთულე, სრულიად უვნებელი დაბრუნდნენ სამშობლოში და საყვარელ დედას ჩააბარეს ძვირფასი სამკაული, რომელიც თებელემა საჩუქრად გამოუგზავნეს ალკმეონის ბოროტ დედას ერიფილეს.

ამ საბედისწერო ძვირფას სამკაულს კიდევ უკრო დიდი უბედურება რომ არ დაეტრიალებია, აკარნანი და ამფოტერემ ის აპოლონ ღმერთის დელფოს ტაძარს შეწირეს.

იმ მხარეს, სადაც აკარნანი და მისი ძმა ამფოტერე დასახლდნენ, შემდეგ აკარნანია დაერქვა.

ალკმეონისა და არსინოეს შვილი კლიტოსი კი სამეფო გვარეულობის განადგურების შემდეგ არკადიიდან გაიქცა და სამუდამოდ ელიდაში დასახლდა.

აკობოის სიკიდი
ოკოლობანი

მეფე ინაქეს მშვენიერი ასული

(ოვიდიუს ნახონი—„მეტამორფოზები“)

არგოსელების მეფეს, მდინარის ღმერთს და ოკეანეს ძეს— ინაქეს ჰყავდა ასული, რომელსაც იო ჰქვიოდა.

მეფის ასულის სილამაზესა და სიმშვენიერეს მთელი სახელმწიფოს მცხოვრებნი, დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ყველა დიდ განცვიფრებასა და აღტაცებაში მოჰყავდა. მეფის ასულის ღვთაებრივი მშვენიერი სახე ყველას გულში ღრმად სწვდებოდა და წარუშლელ შთაბეჭდილებას ტოვებდა.

არგოსელთა ქალები და მამაკაცები ყვავილებითა და თავი-გულებით უფენდნენ გზას მშვენიერ იოს და ყოვლისშემძლე ქალღმერთების მსგავსად პატივსა სცემდნენ, აქებდნენ და აღიღებდნენ.

მშვენიერი იოს იშვიათი სილამაზე ღმერთების მამამთავარ ზევსს შეუმჩნეველად არ დარჩა.

ყოვლისშემძლე ქვეყნის მპყრობელს შეუყვარდა მეფე ინაქეს მშვენიერი ასული და დიდი პატივისცემითა და განსაკუთრებული ყურადღებით ეპყრობოდა მას.

სამწუხაროდ, ამ ამბავმა ზევსის მეუღლის ჰერას ყურამდე მიაღწია. ზევსმა, თავისი საყვარელი ქალი მრისხანე ჰერას დევნისა და შევიწროებისაგან რომ დაეხსნა, იგი მშვენიერ თეთრ ძროხად გადააქცია.

ჰერა ქალღმერთმა ყოვლისშემძლე თავის მეუღლეს სთხოვა ეს მშვენიერი ძროხა მისთვის ერუქებიანა.

ოლიმპოს მბრძანებელი ზევსი, ოჯახური უსიამოვნების თავიდან ასაცილებლად, იძულებული შეიქნა ეს მსხვერპლიც გაეღო.

ჰერამ მეუღლისაგან ნაჩუქარი მშვენიერი ძროხა მოსავლელად ასთვალა გოლიათ არგოსს მიაბარა.

არგოსს ორი თვალი მუდამ დახუჭული ჰქონდა, ხოლო დანარჩენი თვალები კი განუწყვეტლივ ირგვლივ იცქირებოდნენ და ფხიზლად დარაჯობდნენ ჰერა ქალღმერთის მიერ მიბარებულ ძროხას.

არგოსი დღისით ძროხას აძოვებდა მინდორში და ფხიზლად სდარაჯობდა, ხოლო ღამლამობით კისერზე ჯაჭვებზე მუღს ბოსელში ამწყვდევდა.

მეფე ინაქეს საბრალო ასული, რომელსაც ძროხად გადაქცევის შემდეგაც ადამიანის გონიერება კიდევ შერჩენოდა, ხის ფოთლებით და მწვანე ბალახ-ბულახით იკვებებოდა, მღვრიე წყალს სვამდა და ხმელ მიწაზე ეძინა.

საბრალო ქალს შესაძლებლობა არ ჰქონდა თავისი აუტანელი მწუხარება ვინმესთვის გაეზიარებია, მას არ ჰქონდა ხელები, რომ თავისი შეუბრალებელი მცველისათვის გაეწვდინა დახმარების სათხოვნელად, საბრალოს არ შეეძლო ენა ამოეღო და თავისი მწუხარება ვინმესთვის შეეჩივლა.

მეფის ასული საცოდავი ღალატის მავიჯრად მხოლოდ ღმუროდა და ამ ღმუილის თვითონაც კი ეშინოდა.

ერთხელ იო წავიდა მდინარის ნაპირას, სადაც წინათ, ვიდრე ეს უბედურება თავს დაატყდებოდა, თამაშობდა, ცეცქობდა, დახტოდა, ერთობოდა. საბრალომ მდინარე წყალში დაინახა თავისი თავი, თავისი რქები და ერთიანად შეშფოთდა, თავისი თავის შეეშინდა.

საბრალო იო ვერ იცნეს ნაიაღებმა, მისმა დებმა, საბრალო თავისი მშვენიერი ასული ვერ იცნო თვითონ მშობელმა მამამ ინაქემ.

საცოდავი იო ლმობიერის გამომეტყველებით მიუახლოვდა თავის საყვარელ დებს, თავის საყვარელ მშობელ მამას.

მოხუცი ინაქე მდინარის ნაპირას ბალახს წიწკნიდა და ძროხას ალერსიანად აწვდიდა. იო საყვარელ მშობელს ხელებს ულოკავდა და თვალთაგან ცრემლების ღვარი ჩამოსდიოდა.

საბრალო მეფის ასულს რომ ხმის ამოდება შესძლებოდა, იგი უქვევლია საყვარელ მამას გამოემცნაურებოდა და თავის აუტანელ მწუხარებას შეატყობინებდა; მაგრამ საბრალოს მეტყველების შესაძლებლობა არა ჰქონდა და ამიტომ გულში ღრმად იმარხავდა თავის უსაზღვრო მწუხარებას.

მეფის საცოდავმა ასულმა ერთადერთი ისლა მოახერხა, რომ მდინარის ნაპირას დაგროვილ სილაზე თეხით ჩამოხაზა თავისი მწუხარების ამბავი და ამრიგად გააგებინა მშობელ მამას მთელი თავისი საშინელი უბედურება.

„ვაგლახ, მე უბედურს!“—ხმამალა წამოიყვირა საცოდავი ხმით. მოხუცმა მშობელმა და ყელზე მაგრად შემოეხვია თავის საყვარელ ასულს.

მაგრამ გულქვა და შეუბრალებელმა არგოსმა სასწრაფოდ ჩამოაშორა მშობელი მამა თავის საყვარელ ასულს და ძროხა დაუყოვნებლივ მოშორებულ ადგილას წაიყვანა საბალახოდ, თვითონ არგოსი კი ჩამოჯდა მთის უმაღლეს მწვერვალზე და ფხიზლად თვალყურს ადევნებდა მტერი არსაიდან შემოპარვოდა.

ყოვლისშემძლე ზევსმა ვერ მოითმინა თავისი საყვარელი იოს ამდენი ტანჯვა და მწუხარება, და უბრძანა ფეხმალ ჰერმესს გოლიათი არგოსი მოეკლა და საცოდავი მეფის ასული სამუდამოდ გაეთავისუფლებინა.

ჰერმესი ელვის სისწრაფით დაეშვა დედამიწაზე ყოვლისშემძლე ზევსის ბრძანების შესასრულებლად.

ღმერთების ერთგულმა შიკრიკმა, როგორც კი იგი დედამიწაზე ჩამოეშვა, უმალ გაიხადა ფრთებით შემოსილი

ღვთაებრივი ფეხსაცმელი, აილო ხელში თავისი გრძნეული კომბალი და სამწყემსო სალამურზე, სირინგზე, საუცხოო სიმღერების დაკვრით ცხერების ფარა და თხების ჯოჯი ასთვალა არგოსის მახლობლად მდებარე მთის კალთებისაკენ გარეკა.

სალამურის ტკბილის ხმით მოხიბლულმა არგოსმა მიიწვია ღვთაებრივი მწყემსი მთის მაღალ მწვერვალზე და შემდეგი სიტყვებით მიმართა: „ჩემო კეთილო მეგობარო! შენი სამწყემსო სირინგის ღვთაებრივი ხმა ყურში ტკბილად მეწვევება და მთელ ჩემ არსებას ხიბლავს. მომიახლოვდი და ჩამოჯექ აი აქ, ამ კლდეზე, ჩემს მახლობლად. ხედავ, როგორი საუცხოო საძოვრებია ჩვენ წინ გადაშლილი? აბა, თვალი გადაავლე, რამდენი გრილი და საამური ჩეროები მოიპოვება ჩემს მახლობლად!“

ჰერმესი მიუახლოვდა მთის იმ მწვერვალს, სადაც არგოსი იჯდა და მის გვერდით ჩამოჯდა.

მთელი დღის განმავლობაში ჰერმესი ზოგს რას მოუთხრობდა არგოსს, ზოგს რას, და სალამურის ტკბილი ხმების მოსმენით ცდილობდა იგი დაეძინებია.

არგოსი ხან რომელ თვალს დახუჭავდა, ხანჯრომელს, მაგრამ ყოველ შემთხვევისათვის რამდენიმე თვალი მაინც ღიად ექიროდა, რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, ცდილობდა ძილისათვის თავი არ მიეცა.

არგოსს რომ ძილი არ მორეოდა, იგი სხვადასხვა საკითხს აძლევდა თავის მოსაუბრეს და სხვათა შორის იმის შესახებაც შეეკითხა, თუ ვინ გამოიგონა სალამურიო.

ცბიერმა ჰერმესმა შემდეგი უამბო არგოსს.

„არკადიის მაღალსა და მიუვალ მთებში ცხოვრობდა უმშვენიერესი ნიმფა, ნაიდა სირინგა.

ნიმფას სილამაზე და სიმშვენიერე ღმერთებსაც კი ხიბლავდა და ატყვევებდა.

მთელი დედამიწის ზურგზე, ჰკიდითი კიდემდე, სირინგას ხასიათის სიმტკიცე, მისი სიამაყე და მიუკარებლობა ყველასაგან ცნობილი იყო.

ამიტომ ყველანი მხოკრძალებით შეჰყურებდნენ მშვენიერ ნიმფას და ერთი წუთითაც ვერ ბედავდნენ თავისი გულის-თქმა, თავისი გულწრფელი სიყვარული გაემჟღავნებიათ მისთვის.

სატირები და ველებისა და ტყეების სხვა ღმერთები ამაოდ ცდილობდნენ მშვენიერი სირინგას გულის მოგებას, სიყვარულის ქსელში მის გაბმას.

ყველგან და ყოველთვის მიუკარებელი, ამაყი სირინგა ძლიერ შორს იჭერდა თავს და ამიტომაც იყო, რომ ვერაფერს მას სიყვარულის გამოცხადებას ვერ უბედავდა.

სირინგა ყველაფერში ქალღმერთს არტემიდეს ბაძავდა და ყოველგვარ მაგალითს მისგან იღებდა.

ქალღმერთ არტემიდეს მსგავსად სირინგა მუდამ მთებში და უღრან ტყეებში ნადირობდა და თავისი გარეგანი შეხედულებით, ტანსაცმლით სავსებით წააგავდა ქალღმერთ არტემიდეს.

ყველანი, როცა მთებში მონადირე სირინგას დაინახავდნენ, ფიქრობდნენ, რომ ქალღმერთი არტემიდე ნადირობსო.

მათ შორის განსხვავება მარტო ის იყო, რომ ქალღმერთი არტემიდე ნადირობისას ოქროს მშვილდს ატარებდა, ნიმფა სირინგა კი—რქისას.

ერთხელ სირინგა ნადირობის შემდეგ მთებიდან ბრუნდებოდა.

გზაში ნიმფას თვალი მოჰკრა არკადიის მთების ღიღმა ღმერთმა პანმა და ერთის დანახვით იგი სავსებით მოიხიბლა ნიმფას კალმით აუწერელი სილამაზითა და მშვენიერებით.

მშვენიერმა ნიმფამ უმაღვე იგრძნო ღიღმა ღმერთის ზრახვები და მახლობელი მდინარის ლერწმიან ნაპირისაკენ მარდად გაიქცა.

აი პანმა კიდევაც ხელი გაუწვდინა მშვენიერ ნიმფას დასაქერად, მაგრამ, დახეთ საკვირველებას, მშვენიერი სირინგას მაგივრად, პანს ხელში ლერწმის ღერო შერჩა.

პანის მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა, იგი აქვითინდა და ეს ქვითინი ლერწმის ფულუროვან ლეროდან ნაზ და მწუხარე გამოძახილად შემოესმა.

ამ ნაზი ხმით მოხიბლულმა არკადიის მთების დიდმა ღმერთმა სიხარულით წამოიძახა: „აი ამ ლერწმის ლეროს არასოდეს ხელიდან არ მოვიშორებ და განუყრელად ჩემთან ვატარებ!“

ამ სიტყვებთან ერთად პანმა ლერწმის ლერო გაკრა ორ თანასწორ ნაწილად, ეს ნაწილები თავლის სანთლით მაგრად მიაკრა ერთმანეთს და ამ ლერწმის საკრავს სირინგა ანუ სალამური უწოდა.“

ამ სიტყვების დამთავრება ძლივსა მოასწრო ჰერმესმა, რომ არგოსმა თავისი ფხიზელი თვალები ერთიანად დასუქა და მისი უზარმაზარი სხეული ღრმა ძილმა მოიცვა.

ტბიერა ჰერმესმა ისარგებლა ამ მოსერხებული შემთხვევით, იძრო ბასრი ხმალი და ელვის სისწრაფით მოჰკვეთა თავი საზიზღარ გოლიათს.

კისრიდან ამოვარდნილი შავი სისხლი ცის თვალუწვდენელ სივრცეს სწვდებოდა და ირგვლივ მთელ არემარეზე გაუვალ გუბეებს აყენებდა.

ამრიგად მწუხარებისა და ტანჯვის შემდეგ, როგორც იქნა, გათავისუფლდა ჩეფე ინაქეს მშვენიერი ასული იო.

მაგრამ განრისხებულმა ჰერამ არგოსის თვალებით თავისი საყვარელი ფარშავანგის კუდი შემოქედა და მოკაშკაშე ვარსკვლავებივით შეამკო, საბრალო იოს კი ახალი მწუხარება და ტანჯვა მოუვლინა,

დაუცხრომელმა ქალღმერთმა ძროხადქცეულ ქალწულს მოუვლინა უზარმაზარი კრაზანა, რომელიც მწვავედ ჩხელეტდა თავისი ნესტარით საცოდავ იოს და მთელ სხეულს უიარავებდა.

ტკივილებით გამწარებულმა იომ, რომელსაც მოუშორებლივ თანსდევდა საზიზღარი კრაზანა, განვლო ილირია, სკვითების ველური ქვეყნები, მთელი კავკასია, ამორძალების ქვეყა-

ნა, კიმერიის ბოსფორი, აზიის ქვეყნები, ბოლოს ეგვიპტეში მივიდა და მდინარე ნილოსის ქვემო ნაწილში გაიჩინა თავისი ახალი სამშობლო.

დაღლილი და ღონემიხდილი იო მუხლმოდრეკით შევედრა თავის ახალ სამშობლოში ყოვლისშემძლე ზეესს, რათა ღმერთების მამამთავარს ბოლო მოეღო საბრალო ქალის დაუსრულებელი ტანჯვისა და მწუხარებისათვის.

ზეესმა თავისი ღვთაებრივი მოხერხებულობითა და გამკრიახობით შესძლო მცირედად მაინც შეენელებინა თავისი მეუღლის პერას მრისხანება და ქალწულ ქალს, მშვენიერ იოს, დაუბრუნა თავისი პირვანდელი სახე.

იოს ტანიდან ბალანი სცვივა, რქები თავს შორდება, თვალების ქუთუთოები უეიწროვდება, სქელი ტუჩები ადამიანის ტუჩების სახეს იღებს და ფეხებზე ფლოქვები სცილდება.

მშვენიერმა იომ თავისი პირვანდელი სახე მიიღო.

საბრალო იოს სიხარულს საზღვარი არა აქვს, მაგრამ ხმის ამოღებას იგი ჯერ კიდევ ვერ ბედავს.

საბრალო ქალი შიშობდა, რომ ადამიანის ხმის მაგიერად პირუტყვის ღმუილი არ დასჩემებოდა. საცოდავი იო ვერხვის ფოთოლივით ცახცახებდა და ხმის ამოღებას ვერ ბედავდა.

მაგრამ დახეთ მშვენიერ იოს სიხარულს, როცა მან ადამიანურად ხმა ამოიღო, როცა მისი წინანდელი ლამაზი და დახვეწილი ხმა ყურში კიდევ ტკბილად ჩაეწვეთა.

მშვენიერ იოს ეგვიპტეში ყოვლისშემძლე ზეესისაგან შეეძინა ვაჟიშვილი ეპათე, რომელიც შემდგომ ეგვიპტეში დიდხანს და დიდხანს მეფობდა ხალხის საბედნიეროდ და საკეთილდღეოდ.

მშვენიერ იოს კი ეგვიპტელები იზიდა ქალღმერთის სახელწოდების სახით ყოველთვის უხვ მსხვერპლს წირავდნენ და ყველგან და მარადის დიდის პატივისცემით იხსენიებდნენ.

ღანაე და ღანაიძეები

(ეპიკლე — „მავედრებელი ქალები“)

* * *

ეპაფეს² შთამომავალს — ბელეს ორი ვაჟიშვილი ჰყავდა — ეგვიპტოსი და ღანაე. მთელ იმ მხარეს, რომელსაც მდინარე ნილოსი რწყავს, ეგვიპტოსი ფლობდა; მისგან მიიღო ამ მხარემ სახელწოდება — ეგვიპტე. ღანაე ფლობდა ლიბიას.

ეგვიპტოსს ჰყავდა ორმოცდაათი ვაჟიშვილი, ხოლო ღანაეს ამდენივე ქალიშვილი.

ასე მრავალრიცხოვანი იყო მშვენიერი იოს შთამომავლობა.

მაგრამ ქალმერთ ჰერას ჯერ კიდევ ახსოვდა ის შეურაცხყოფა, რომელიც იომ მიაყენა მას ყოვლისშემძლე ზევსთან კავშირის დაქვრით. ამიტომ ჰერა იოს შთამომავლობასაც სასტიკად სდევნიდა და ყოველგვარ უსიამოვნებას აყენებდა.

ჰერას შთაგონებით მეფე ეგვიპტოსმა ომი გამოუცხადა თავის ძმას ღანაეს, სძლია იგი და სამეფო ტახტი წაართვა. ეგვიპტოსის ვაჟიშვილებმა გადაწყვიტეს ღანაეს ქალიშვილების ცოლად შერთვა.

მაგრამ დანაიდები გადაქრით უარზე იდგნენ. მათ ყოვლად შეუძლებლად, დაუშვებლად მიაჩნდათ ასე ახლო ნათესაებთან დაექირათ ცოლ-ქმრული კავშირი.

ეგვიპტიდებმა, როცა დანაიდებისაგან გადაქრილი უარი მიიღეს, გადაწყვიტეს ძალმომრეობისათვის მიემართათ.

ყოველგვარ უსიამოვნების თავიდან ასაშორებლად ღანაემ და მისმა ქალიშვილებმა გადაწყვიტეს სამშობლო სამუდამოდ დაეტოვებინათ.

საბრალო მამამ სასწრაფოდ გამოაწყო ორმოცდაათ ხოფიანი ხომალდი და თავის ქალიშვილებთან ერთად შორეულ ქვეყნისაკენ ააფრიალეს იალქნები.

ხომალდი ელვის სისწრაფით სერავდა ზღვის აბობოქრებულ ზვირთებს და ლტოლვილებს შორეული ქვეყნისაკენ მიაცურებდა.

მცირედი მოგზაურობის შემდეგ დანაე და დანაიდები მიაღდგნენ კუნძულ როდოსის ამწვანებულ ნაპირებს.

კუნძულ როდოსზე ღმერთების მოშიშარმა ლტოლვილებმა ქალღმერთ ათენას სახელობაზე ააგეს მშვენიერი ტაძარი და ამ კუნძულზე სამუდამოდ დაამყარეს ამ ქალღმერთის კულტი.

კუნძულ როდოსიდან დანაემ შეაცურა ხომალდი ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეში და ელვის სისწრაფით გაემართა თავისი წინაპრის, უმშვენიერესი იოს, სამშობლო არგოსისაკენ.

დანაემ და დანაიდებმა უვნებლად შეაცურეს ხომალდი არგოსის ნავსადგურში და დაუყოვნებლივ გამოვიდნენ ზღვის თვალწარმტაც ნაპირებზე.

დაშინებული ლტოლვილები, დაფნის ხის ფოთლებით თავზე ჩამოფარებულნი, ერთ-ერთი ტაძრის საკურთხევლის კვარცხლბეკზე ჩამოსხდნენ და ამრიგად სურდათ მოეპოვათ ამ უცხო ქვეყანაში დაცვისა და ხელშეუხებლობის უფლება.

არგოსის ძღვეამოსილი მეფე პელაზგე, როგორც კი გაიგო მან უცხო სტუმრების მოსვლა, დაუყოვნებლივ გაემართა ტაძრისაკენ ჯარისკაცებისა და თავისი ამალის თანხლებით.

მეფემ გამოკითხა ტაძარში თავშეფარებულებს არგოსში მოსვლის მიზეზი.

დანაემ დაწვრილებით მოახსენა მეფეს, რომ თავისმა ღვიძლმა ძმამ უსამართლოდ ჩამოართვა სამეფო ტახტი, მოძალადე მეფის ვაჟიშვილებმა ამავე დროს განიზრახეს ძალდატანებით ჩემი ქალიშვილების ცოლად შერთვა, რის გამოც იძულებული შევიქნენით სამშობლო მხარე დაგვეტოვებინაო. უეჭველია, დასძინა დანაემ, მოძალადე ბიძაშვილები სადაცაა მოვლენ თავისი ჯარებით არგოსშიც და შეეცდებიან ძალდატანებით წაიყვანონ ჩემი ქალიშვილებიო.

თვალცრემლიანმა დანაიდებმა მიმართეს ძღვეამოსილ არგოსის მეფეს: „დიდებულო მეფეო, გთხოვთ დახმარება აღმოგვიჩინოთ და მოსალოდნელ განსაცდელს გადაგვარჩინოთ! დიდებულო მეფეო, თუ თქვენ ჩვენს გულწრფელ თხოვ-

ნას არ შეიწყნარებთ, ყველანი აქვე, ამავე ტაძრის კვარცხლბეკზე ყელებს გამოვიჭრით და უსინდისო მოძალადეებს ცოცხალი ხელში არ ჩავუვარდებით!“

მეფე პელაზგეს ვერ გადაეწყვიტა, როგორ მოქცეულიყო. ერთის მხრივ მეფეს ეგვიპტიდების ძლევამოსილი მხედრობის ეშინოდა, მეორეს მხრივ კი ყოვლისშემძლე ღმერთების რიდი და პატივისცემა მოითხოვდა ლტოლვილებისათვის საჭირო შველა და დახმარება აღმოეჩინა.

დიდი ფიქრისა და ბკობის შემდეგ მეფემ საბოლოოდ გადაწყვიტა ტაძარში შეხიზნული ლტოლვილებისათვის, რადაც უნდა დაჯდომოდა, დახმარება აღმოეჩინა და თავის სახელმწიფოში უშიშრად შეეკედლებინა.

ეგვიპტიდების უამრავი ჯარი, რომელსაც მოუძლოდნენ დანაეს ძმისწულები, სამკედრო-სასიცოცხლოდ ეკვეთა მეფე პელაზგეს მხედრობას.

ატყდა საშინელი ბრძოლა. მეომრები სისხლის ღვარს აყენებდნენ ბრძოლის ველზე. მთელი დღის განმავლობაში ეს საშინელი და საბედისწერო ბრძოლა ოდნაეადაც არ შეწყლებულა.

დახოცილთა გვამები უთავბოლოდ ცურავდნენ ბრძოლის ველზე დაყენებულ სისხლის მორევში.

დაჭრილთა და დასახიჩრებულთა კვნესა, გმინვა მთელს არემარეს აყრუებდა და ბრძოლის ველზე ჯოჯოხეთურ საშინელებას ატრიალებდა.

სალამო ჟამს ეგვიპტიდების ძლევამოსილმა მხედრობამ სძლია პელაზგეს მიერ ბრძოლის ველზე გამოყვანილ თავგანწირულ მეომრებს.

ამრიგად ამ საშინელსა და სამკედრო-სასიცოცხლო ომში გამარჯვება ეგვიპტიდების მხედრობის მოძალადე სარდლობას ხედა წილად.

პელაზგე საბოლოოდ დამარცხდა. მხედრობამ იარაღი დაჰყარა და მტერს დამორჩილდა.

არგოსელების მხედრობამ მეფედ დანაე აირჩია, როგორც მშვენიერი იოს ძლევამოსილი შთამომავალი.

პელაზგე გადასახლდა სახელმწიფოს ჩრდილოეთ ნაწილში და იქ გაიჩინა ახალი სამფლობელო.

დანაე, თავისი სამეფო ტახტი რომ განემტკიცებინა, იძულებული შეიქნა მოძალადე ძმისწულების მიერ წამოყენებული საზავო პირობები მიეღო.

მოძალადეები ზავის შეკვრას თანხმდებოდნენ მხოლოდ იმ პირობით, თუ დანაე თავის ქალიშვილებს მათ მიათხოვებდა.

დანაე ძალას დაემორჩილა და ასეთ შეუწყნარებელ პირობაზე თანხმობა განაცხადა.

მოძალადეებმა შეირთეს დანაეს ქალიშვილები და ქორწილიც გადაიხადეს.

მაგრამ შეურაცხყოფილი მამა თავის მოძალადე სიძეებს დიდ განსაცდელს უმზადებდა.

ქორწინების დღეს დანაემ საიდუმლოდ დაურიგა თავის ქალიშვილებს ბასრი ხანჯლები და უბრძანა მეუღლეებისათვის ღამით გულ-მკერდი სასიკვდილოდ გაეგმირათ.

დანაიდებმა დიდის სიამოვნებით მიიღეს საყვარელი მამის წინადადება და, როგორც კი ქმრებს ჩაეძინათ, ბასრი ხანჯლებით განგმირეს ისინი და სამუდამოდ სიცოცხლეს გამოასალმეს.

მხოლოდ ერთმა ქალიშვილმა, ჰიპერმნესტრამ შეიბრალა თავისი მეუღლე ლინკეესი და საყვარელი მამის ბრძანება სისრულეში არ მოიყვანა.

ჰიპერმნესტრას ასეთმა საქციელმა დები მოთმინებიდან გამოიყვანა. შეურაცხყოფილი დანაიდები დაჟინებით მოითხოვდნენ მოლაღატე დის სასტიკად დასჯას.

დანაემ თავისი უღირსი ქალიშვილი დააპატიმრა და ისიც მოითხოვდა მის სასტიკად დასჯას.

გასამართლების დღეს სიყვარულის ქალღმერთი აფროდიტე გამოცხადდა სამსჯავროში და მთელი თავისი ღეთაებრივი მკვერმეტყველებით მოითხოვდა მოსიყვარულე მეუღლე ქალი სრულიად უდანაშაულოდ ეცნოთ და საპყრობილედან დაუყოვნებლივ გაეთავისუფლებინათ.

ხალხმა დიდი ბეკობისა და თათბირის შემდეგ ჰიპერმნესტრა სრულიად უდანაშაულოდ სცნო და დაუყოვნებლივ საპრობილედან გაათავისუფლა.

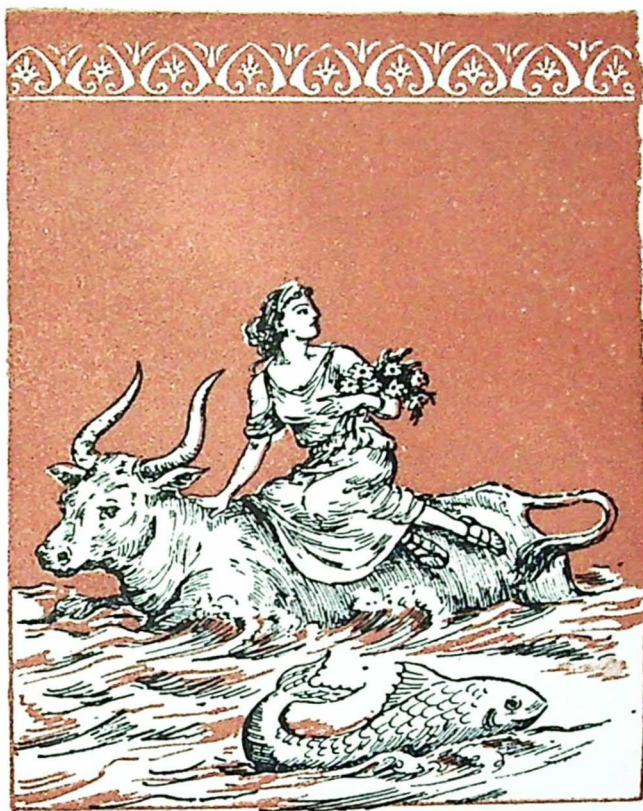
ჰიპერმნესტრა და მისი უსაზღვროდ მოსიყვარულე მეუღლე ლინკეესი დიდხანს, დიდხანს ბედნიერად და სიამტკბილობით ცხოვრობდნენ.

დანაემ, ხელმეორედ რომ თავისი ქალიშვილები გაეთხოვებია, საჯარო თამაშობები მოაწყო სახელმწიფოში. ამ თამაშობებში გამარჯვებულებს დანაემ საჩუქრის სახით მიათხოვა თავისი ქალიშვილები.

იმ დიდი დანაშაულისათვის კი, რომელიც დანაიდებმა თავისი პირველი ქმრებისა და ნათესაების მკვლელობით ჩაიდინეს, საიქიოში სასტიკ სასჯელს იხდიან და განუწყვეტლივ იტანჯებიან.

ყოვლისშემძლე ზევსის ბრძანებით დანაიდები ყოველდღე უძირო კასრში წყალს ასხამენ და ამ კასრის ამოვსებას ბოლო არ ეღება. აი ეს-ესაა უნდა გაივსოს ქურქელი, მაგრამ უეცრად გაეცლება წყალი და კასრი კვლავ ცარიელია. ისევ მოაქვთ დანაიდებს წყალი, ასხამენ უძირო ქურქელში, და ასე დაუსრულებლად გრძელდება მათი უნაყოფო მუშაობა.

**კრეტიას სიკვდილს
თქმულაბა**

მ მ რ ო ვ ა

(მოსხი—„იდილიები“ II)

ფინიკიის მდიდარ ქალაქ სიდონის მეფე აგენორს ყავდა საკვირვლად მშვენიერი და ლამაზი ასული, რომელსაც სახელად ვეროპა ერქვა.

მეფის ასულის სილამაზე და სიმშვენიერე მთელ სახელმწიფოში, კიდით კიდემდე, განთქმული იყო. დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ყველანი ალტაცებით შეჰყურებდნენ მეფის ასულს და მის ღეთაებრივ მშვენიერ სახეს გულში ღრმად იბეჭდავდნენ და გონებიდან ერთ წუთსაც არ იშორებდნენ.

ერთხელ, ჯერ კიდევ როცა ღამის წყვდიადს ირგვლივ ყველაფერი მოეცვა და განთიადის მოახლოების ნიშნები არ ჩანდა, სიყვარულის ქალღმერთმა აფროდიტემ მეფე აგენორის ასულს ტკბილი, მაგრამ ამავე დროს მეტად იშვიათი შინაარსის სიზმარი მოუვლინა.

მშვენიერმა ვეროპამ სიზმრად ნახა, თითქოს ქვეყნიერების ორ ნაწილს—აზიასა და იმ მხარეს, რომელიც აზიის

დასავლეთით იმყოფება, ქალების სახე მიეღოთ და ერთმანეთს ედავებოდნენ, მეფის ასული ვის უნდა მიეკუთვნოსო. ამ მოდავე ქალებს—ერთს თანამემამულე ქალის სახე მიეღო, ხოლო მეორეს კი უცხოელი ქალის სახე.

აზია თანამემამულე ქალის სახით, დაჟინებით უმტკიცებდა თავის მოწინააღმდეგეს: „მეფის მშვენიერი ასული მე მეკუთვნის, იგი მე წარმოვშობე და მე აღვზარდო.“

უცხოელმა ქალმა მძლავრად ჰკრა ხელი თანამემამულე ქალის სახით მოვლენილ აზიას, სასწრაფოდ ჩამოიშორა იგი და მეფის ასული თან წაიყვანა, რადგან ყოვლისშემძლე ღმერთმა ასე მოისურვა.

ევროპას გულის ცაცხებით გამოელვიდა. შიშით შეპყრობილი ქალწული დაუყოვნებლივ საწოლიდან წამოიქრა.

ძალზე შეშფოთებული ქალწული დიდხანს, დიდხანს ენაამოუღებლივ იჯდა საწოლზე და ვერ აეხსნა, რას მოასწავებდა ეს სიზმარი. საბრალო ქალწულს სიზმარი სრულის სიცხადით თვალწინ ეხატებოდა, მოდავე ქალების სახეები თვალთაგან არ შორდებოდა, მათი სიტყვები თითქოს ცხადლივ ყურში ეწვეთებოდა.

ბოლოს მოდუნებულის ხმით ევროპამ ერთბაშად წამოიძახა: „რომელმა ღვთაებრივმა არსებამ მომივლინა ეს საკვირველი სიზმარი? ნეტავი ვინ იყო ის უცხოელი ქალი, რომელიც სიზმრად ვნახე? როგორი სიყვარულით, როგორი აღერსით მიზიდავდა იგი თავისკენ! მერე ჩემი მგრძნობიარე გული რატომ ასე მხურვალედ მიისწრაფოდა მისკენ! დეე, ნეტარმა ღმერთებმა ინებონ ამ ჩემი სიზმრის კეთილად შესრულება!“

ამ სიტყვებით მშვენიერი ევროპა გამოვიდა საწოლი ოთახიდან და მოიწვია თავისი მეგობარი ქალები, რომლებთანაც იგი ბავშვობიდანვე ცელქობდა, თამაშობდა, სასეირნოდ დადიოდა, მდინარის ანკარა წყალში ბანაობდა და თვალუწვდენელ გაშლილ ველზე სურნელოვან ყვავილებს ბავშვურის გატაცებით ჰკრეფდა.

მშვენიერი ევროპა და მისი მეგობარი ქალები მცირე ხნის მასლაათის შემდეგ კალათებით ხელში გაემართნენ ზღვის სანა-

პიროსკენ, სადაც ისინი ჩვეულებრივ მხიარულად ერთობოდნენ და კალათებში სურნელოვან ყვავილებს აგროვებდნენ.

მშვენიერმა ევროპამ თან წამოიღო ჰეტესტოს მიერ ნაჩუქარი ოქროს კალათა, რომელზეც მხატვრულად ამოკვეთილი იყო ყოვლისშემძლე ზევსისა და მისი მშვენიერი იოს სიყვარულის ამბავი.

ახალგაზრდა ქალთა კრებული მხიარულად მოეფინა ზღვის პირას გაშლილ აყვავებულ ველს. ზოგი ჰკრეფდა სურნელოვან ნარჯისა და ჰიაცინტს, ზოგი კი იასა და ქურქუმას.

სილამაზით და სიმშვენიერით გაბრწყინებული ევროპა თავის მეგობარ ქალებთან ერთად მხიარულად ჰკრეფდა ცეცხლივით ანთებულ ყვავილებს და თავის ოქროს კალათაში აგროვებდა.

მაგრამ მშვენიერ ქალწულს დიდხანს არ დასცალდა დამტკბარიყო ბუნების ასეთი წარბიტაცი სიდიადით.

ოლიმპოს მბრძანებელი ზევსი, როგორც კი მან თვალი მოჰკრა ყვავილებით აბიბინებულ ველზე მშვენიერ ევროპას, სიყვარულის აღითაენათო და დაუყოვნებლივ გადაწყვიტა იშვიათი სილამაზის ქალიშვილის მოტაცება.

მაგრამ თავისი ეპქიანი მეუღლე ჰერა ქალღმერთი რომ არ გაენაწყენებინა და ახალგაზრდა ქალწული ევროპაც არ შეეშფოთებინა, ზევსმა იშვიათი სილამაზის ხარის სახე მიიღო.

ეს მშვენიერი ხარი როდი წააგავდა ჩვეულებრივ ხარს, რომელიც მძიმე უღელს ეწევა და საძოვრებზე საბალახოდაა გაშვებული. ბაჯალლო ოქროსავეთ მბრწყინავი ტანი, შუბლის შუა ადგილას რგვალი, ვერცხლისფერი ნიშანი და თავზე ლამაზად მომარჯვებული ნამგლისმსგავსი რქები ღვთაებრივ ხარს სილამაზეს ერთიორად მატებდნენ.

ზღვის პირას თავმოყრილმა ქალიშვილებმა, როგორც კი ეს საუცხოო ხარი ყვავილებით ამწვანებულ ველზე დაინახეს, უმალ კისკისით გარშემოერთყნენ, ზურგზე და თავზე ხელებს უცაცუნებდნენ, ეალერსებოდნენ.

ღვთაებრივი ხარი მიუახლოვდა ევროპას და ალერსით შეჰყურებდა სილამაზით გაბრწყინებულ ქალწულს და მისგან ფეხს არ იცვლიდა.

მეფის ასულიც ლმობიერად თავზე ხელს უსვამდა. ზურგზე სიყვარულით ხელებს ავლებდა და ტუჩებზე მომდგარ თეთრ ქაფს უწმენდდა.

ღვთაებრივი ხარი გაწვა მეფის ასულის ფეხთა მახლობლად ყვავილებით აბიბინებულ ველზე, მიუშვირა ქალწულს თავისი ფართო ზურგი და თითქოს თხოვდა შემაჯექე ზურგზე და გაეისეირნოთო.

ევროპამ თავის მეგობარ ქალებს, რომლებიც ღვთაებრივი ხარის გარშემო ტრიალებდნენ და მხიარული კისკისით იქაურობას აყრუებდნენ, ამ სიტყვებით მიმართა: „ჩემო ძვირფასო და საყვარელო მეგობრებო! ხედავთ ამ საუცხოო ხარს, როგორი ალერსით და სიყვარულით შემოგვეცქერის! ყოვლისშემძლე ღმერთებს მისთვის ადამიანის გონება მიუნიჭებიათ, ხოლო იგი მეტყველებას რომ არ იყოს მოკლებული, უეჭველია მოგვემართავდა და გეთხოვდა, შემაჯექით ჩემს ფართო ზურგზე და ყვავილებით აბიბინებულ ველზე გაგასეირნებოთ!“

ამ სიტყვებით მეფის ასული, მშვენიერი ევროპა, სიცილითა და კისკისით შეახტა ზურგზე ღვთაებრივ ხარს.

მეგობარი ქალებიც, ის იყო ევროპას გვერდით უნდა მოსხდომოდნენ, რომ ღვთაებრივი ხარი უმალ წელში გაიმართა, მეფის მშვენიერი ასული ფეხაკრეფით გაიტაცა და ელვის სისწრაფით მიაშურა ზღვის ნაპირს.

საბრალო ევროპა ხელების ქნევით თავის მეგობარ ქალებს მოუწოდებდა და შველას თხოვდა, მაგრამ უკვე გვიანდა იყო. მეგობარი ქალები იმდენად შორს დარჩნენ, რომ მეფის ასულის დახმარებაზე ფიქრიც კი არ შეიძლებოდა.

ღვთაებრივი ხარი, როგორც კი მან ზღვის ნაპირს მიაღწია, ელვის სისწრაფით გადაეშვა ზღვაში და მის აბობოქრებულ ტალღებში შესცურა.

დაინახეს თუ არა ნერეიდებმა ღვთაებრივი ხარი და მის ზურგზე შემჯდარი მშვენიერი ევროპა, უმალ ამოცურდნენ ისინი ზღვის თვალუწვდინელი სიღრმიდან, გარშემოერთყნენ მათ და სამხიარულო ფერხული გამართეს.

ზღვის მპყრობელი ყოვლისშემძლე პოსეიდონი, ტრიტონების უამრავი ჯარით გარშემორტყმული, თვითონ ხელმძღვანელობდა ნერეიდებისაგან შემდგარ სამხიარულო კრებულს და უხიფათო გზას უკვლევდა ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეში თავის ღვთაებრივ ძმას.

მხიარულების ფერხულში ჩაბმულნი ტრიტონები ბუქსა და ნალარას უკრავდნენ და საქორწილო ჰიმნებს ტკბილად აჟღერებდნენ.

შიშისაგან აცახცახებულ მშვენიერ ევროპას ცალი ხელი ღვთაებრივი ხარისათვის ჩაეგლო, ცალი ხელით კი კაბის კალთებს იწვედა, რომ ზღვის ზვირთებში არ დაესველებია.

საქორწინო მაყრიონმა მიალწია ზღვის იმ ადგილას, საიდანაც უკვე არ ჩანდა ზღვის ნაპირები. ზემოთ მხოლოდ მაღალი ცა და ქვემოთ ზღვის თვალუწვდენელი სივრცე იშლებოდა ღვთაებრივ მოგზაურთა თვალწინ.

მშვენიერი ევროპას მწუხარებას საზღვარი არ ჰქონდა. საბრალო ქალწული, საყვარელ სამშობლო მხარეს მოწყვეტილი, უნუგეშოდ იტანჯებოდა და ვერ გამოერკვია, ვის, საით და რა მიზნით მიჰყავდა იგი ზღვის ამ უსასრულო სივრცეში.

დაბოლოს, მწუხარებითა და უნუგეშო სევდით ილაჯგაწყვეტილმა ევროპამ ამ სიტყვებით მიმართა ღვთაებრივ ხარს: „ვინა ხარ, ღვთაებრივო ხარო, და მითხარი საით და რა მიზნით მიგყვარ? რატომ ასე უშიშრად და გაბედულად მიცურავ ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეში? ზღვა ხომ ხომალდების სასიარულოდაა განკუთვნილი? ხარებს, საზოგადოდ, ზღვის აბობოქრებული ტალღების ეშინიათ! თუ შენ რომელიმე ღმერთი ხარ, რატომ ჩადიხარ ისეთ საქმეს, რომელიც ღვთაებრივ ძლიერებას სრულიად არ შეეფერება და შეშვენის? აბა, ვის გაუგონია, რომ დელფინები დედამიწაზე მოგზაურობდნენ? შენ კი სრულიად უვნებლად მიცურავ ზღვის აბობოქრებულ ზვირთებში და შენის ფეხებით მედგრად, უშიშრად აპობ ამ თვალუწვდენელ ზღვას! შენ იქამდეც კი მიალწევ, რომ სწრაფფრთებიან ფრინველის მსგავსად ცის თვალუწვდენელ სივრცეშიც კი ამათრენ! ვაგლახ, მე უმწეოსა და უბედურს, რომელმაც სამუდამოდ დაკარგე ჩემი სამშობლო მხარე, სამუდამოდ მოგწყდი ჩემი ძვირფასი და საყვარელი დედ-მამის მშობლიურ ალერსს! ვაგლახ მე, ზღვებისა და წყლების ყოვლის-

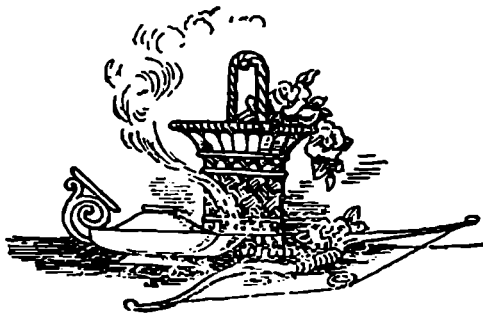
შემძლე მბრძანებელი! მე, ერთ წუთსაც არ ვეკვობ, რომ ღმერთების ნება-სურვილით ვმოგზაურობ ზღვის ამ თვალუწვდენელ სივრცეში!“

ღვთაებრივმა მშვენიერ რქიანმა ხარმა ასე უპასუხა თვალცრემლიან მშვენიერ ევროპას: „მშვენიერო მეფის ასულო, ჩემო ძვირფასო ევროპავ, გულს მწუხარებითა და სევდით ნუ შეიშფოთებ! დამშვიდდი! დამშვიდდი, ზღვის აბობოქრებული ტალღების ნუ გეშინია! მე ყოვლისშემძლე ღმერთი ზევსი ვარ, მხოლოდ ხარის სახე მაქვს მიღებული, მე ყოველგვარი სახის მიღება შემიძლია. შენდამი სიყვარულმა მაიძულა ხარის სახე მიმელო და ზღვის ტალღებში განეკვლია გზა. შენთვის ახალ სამშობლოდ მე დავსახე კუნძული კრეტა, სწორედ ის ადგილი, სადა; ჩემი ღვთაებრივი აკვანი ჩემდა საკეთილდღეოდ ოდესლაც ირწეოდა.“

მშვენიერი ეს კუნძული სიხარულით და სიამოვნებით მივიღებს. ამ კუნძულზე ავიგებ საუკეთესო სასახლეს, სადაც შენ წარმოშობ დიდებულსა და სახელოვან შვილებს, სკიპტრამპყრობელ მეფეებს, რომლებიც დიდხანს, დიდხანს იმეფებენ თავის მშობელი დედისა და ღვთაებრივი მამის სასახელოდ და სადიდებლად!“

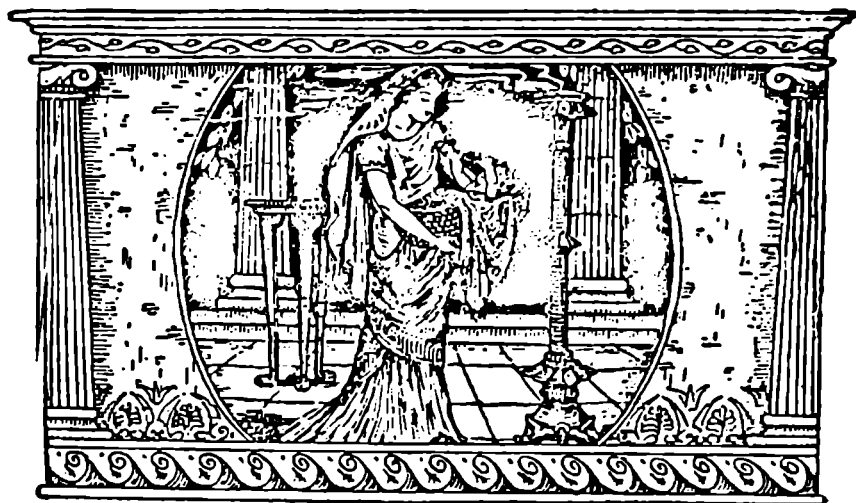
ოლიმპოს მბრძანებელმა ზევსმა თავისი ღვთაებრივი დაპირება მართლაც ღირსეულად შეასრულა.

მშვენიერ ევროპას კრეტას თვალწარმტაც კუნძულზე ზევსისაგან შეეძინა სამი ვაჟიშვილი: მინოსი, რადამანთი და სარპედონი. მათ უდიდესი მეფეების სახელი მოიხვეჭეს და დიდხანს და დიდხანს ბედნიერად განაგებდნენ სახელმწიფო საქმეებს თავის საყვარელი მშობელი დედის ევროპისა და ყოვლისშემძლე ზევსის სასახელოდ და სადიდებლად.

**ეტიოპიის სიკვდილის
თქმულება**

ი მ ნ ი

(ევრიპიდე—„იონი“)

ათენის ძლევამოსილი მეფის ერეხთევსის მშვენიერ ასულს კრეუზას აპოლონ ღმერთისაგან შეეძინა ვაჟიშვილი.

კრეუზა ერთხანს ახალშეძენილ ვაჟს მშობლების ოჯახში მალულად ინახავდა.

მაგრამ რაც უფრო და უფრო იზრდებოდა ბავშვი, მისი ფარულად შენახვა ისე, რომ მშობლებს არა გაეგოთ რა, ყოველად შეუძლებელი ხდებოდა.

ბოლოს და ბოლოს კრეუზამ თავისი საყვარელი პირმშო შვილი სხვა, უფრო მოხერხებულ ადგილას გადაიყვანა.

მოსიყვარულე დედამ ბავშვი ფრთხილად შეახვია თბილ საბანში, გააწყო მშვენივრად კალათი, რომელშიც ჩაალაგა რამდენიმე ძვირფასი ნივთი, ჩააწვინა შიგ ბავშვი და ამრიგად გამზადებული კალათი ერთგულ მოსამსახურე ქალს დაადგმევინა

ათენის ჩრდილოეთის მთების კალთებზე, იქ, სადაც საძოვრების ღმერთ პანის მღვიმე იყო გამოკვეთილი.

კრეუზა ღრმად დარწმუნებული იყო, რომ აპოლონ ღმერთი თავის ღვიძლ შვილს არ მოიძულებდა და მის ძლასაზრდელად საჭირო ზომებს მიიღებდა.

მართლაც, აპოლონ ღმერთმა დაუყოვნებლივ მოიწვია თავისი ძმა ჰერმესი და შემდეგი თხოვნით მიმართა: „ჩემო ძვირფასო ძმაო! გთხოვ დაუყოვნებლივ დაეშვა დედამიწაზე და პანის მღვიმედან დელფოში გადმოიტანო კალათი, რომელშიც ჩაწვენილია ამჟამად ძუძუმწოვარი ბავშვი. კალათი დელფოს ტაძრის შესავალ კარებთან დადვი, ბავშვის შემდგომი აღზრდისათვის მე თვითონ ვიზრუნებ. იცოდე, რომ ეს ბავშვი ჩემი შვილია!“

ჰერმესმა იმავე ღამეს გადმოიტანა პანის მღვიმედან კალათი, რომელშიაც კრეუზამ ასე მხრუნველობით ჩააწვინა თავისი ღვთაებრივი ვაჟი, დადგა იგი დელფოს ტაძრის შესავალ კარებთან, კალათს თავი გადახადა და თვითონ კი უმაღლეს ოლიმპოს მწვერვალზე დაბრუნდა.

მეორე დღით, როცა ტაძრის ქურუმმა ქალმა გულთამხილავმა პითიამ ტაძრის შესავალ კარებთან კალათში ჩაწვენილი ჩვილი ბავშვი დაინახა, გადაწყვიტა, უთუოდ ეს ბავშვი არა კეთილის განზრახვითაა მოყვანილიო და, მისი თავიდან მოშორება განიზრახა.

მაგრამ პითიამ აპოლონ ღმერთის შთაგონებით ეს განზრახვა გადაიფარა და ბავშვისადმი სიბრალულთ გასქვალულმა აიყვანა იგი და მისი მოვლა-პატრონობა იკისრა.

ბავშვი პითიას მხრუნველობით აპოლონ ღმერთის ტაძარში იზრდებოდა და, რაც უფრო და უფრო ვაჟკაცდებოდა, ტაძრის ყველა მსახურის ყურადღებას უნებლათ იქცევდა თავისი გამჭრიახობით, გონებამახვილობით, ბეჯითობითა და თავაზიანობით.

როცა ყმაწვილი უკვე დაქაბუკდა, დელფოს ტაძრის მსახურებმა ტაძრის გასაღები ჩააბარეს და აპოლონ ღმერთის ტაძრის მუღვივ მსახურად დანიშნეს.

ამ დღიდან ყმაწვილი ტაძრის საცხოვრებელ ბინაში დასახლდა და თავის მოვალეობას ტაძრის დასუფთავებისა და გამშენიერების საქმეში ბეჯითად და პირნათლად ასრულებდა.

ყველა კმაყოფილი იყო ყმაწვილის კეთილსინდისიერი მუშაობით, ყველა, განუსაზღვრელად, პატივსა სცემდა ყველას გულწრფელად უყვარდა.

სწორედ ამ ხანებში თესალიიდან ატიკაში გადმოსახლდა ეოლოსის ვაეიშვილი ქსუთოსი, რომელმაც დიდი დახმარება აღმოუჩინა ათენის მეფეს ერებთევსს, როცა იგი ევბეელების წინააღმდეგ ომს აწარმოებდა.

მეფე ერებთევსმა ამ დიდი დახმარებისათვის ქსუთოსს თავისი საყვარელი ასული, მშვენიერი კრეუზა მიათხოვა.

ქსუთოსი და კრეუზა დიდხანს ბედნიერად ცხოვრობდნენ, მაგრამ ერთადერთი, რაც აწუხებდა და სიცოცხლეს უწამლავდა მათ, ეს იყო უშვილობა.

ღმერთების მოშიშარმა კრეუზამ და მეუღლე ქსუთოსმა გადაწყვიტეს დელფოში წასულიყვნენ და აპოლონ ღმერთისათვის ლოცვა და ვედრება აღევლინათ, რათა ყოვლადმოწყალე ღმერთს ისინი შვილით დაესაჩუქრებია და ამრიგად ათენის სამეფო ტახტი სხვა გვარეულობის შთამომავლობაზე არა გადასულიყო:

აპოლონ ღმერთის ახალდანიშნული კეთილმსახური ყმაწვილი, სანამ ყოველდღიურ საქმიანობას შეუდგებოდა, ცისკენ ხელებს აღაპყრობდა და ყოვლისშემძლე ღმერთებს აქებდა და აღიღებდა:

„ყოვლისშემძლე ჰელიოს! როგორც კი ფეხმალი ცხენებით შებმული შენი ოქროს ეტლი დედამიწას თავს წამოადგება, ღამის წყვილიანი იფანტება და მოკაშკაშე ვარსკვლავები ცის თვალუწვდენელ სივრცეში უხილავად ჰქრებიან. პარნასის მალალ მწვერვალს მოახლოებული დღის სხივები უხვად ეფინება. ამომავალი დიდებული მზის შუქი გულს უთბობს და ხალხს სიხარულს და მხნეობას ჰმატებს. მზით გამთბარ ზმირნის კეთილსურნელება წვდება დელფოს მალალ მთავრებილებს, სადაც

ღვთაებრივ ტახტზე ზის ქურუმი ქალი პითია, რომელიც ელინთა ხალხს ამცნობს მოწყალე აპოლონ ღმერთის ნება-სურვილს.

ყოვლისშემძლე დიდებულო ღმერთო აპოლონ! ბედნიერად ვთვლი ჩემს თავს, რომ განგებამ მარგუნა შენს საღვთო ტაძარში სამსახური! სანამ ცოცხალი ვარ და პირში სული მიდგია, ამ სანაქებო სამსახურს თავს არ დავანებებ და კეთილსინდისიერად ვემსახურები იმ დიად საქმეს, რომელიც შენის წყალობით ელინთა ხალხს მომავლის იმედს გულში უნერგავს და სწორსა და საიმედო გზას უკვლევს! გაქებ და გადიდებ, დიდებულო აპოლონ, ჩემო გულკეთილო აღმზრდელო მამავ! გაიხარე და კვლავ გაიხარე, ყოვლისშემძლე ზევსისა და ღვთაებრივი ლატონას ღირსეულო შვილო!

დედამიწის ზურგზე მთელი ხალხი გულწრფელად შენ გადიდებს, და ქეშმარიტად ღირსიც ხარ ასეთი დიდებისა!“

ასეთი საგალობელით აქებდა და ადიდებდა აპოლონ ღმერთის ტაძრის მსახური ყმაწვილი ყოველ ცისმარე დღეს ყოვლისშემძლე ღმერთებს, და მხოლოდ ამის შემდეგ იწყებდა ჩვეულებრივ ყოველდღიურ საქმიანობას.

ყმაწვილი გვირგვინებსა და დაფნის ფოთლებს მოხდენილად ჩამოკიდებდა ტაძრის მაღალსა და მშვენიერ სვეტებზე, ნაკურთხი წყლით ტაძრის იატაკს ასხურებდა, ჰგვიდა ტაძრის მთელ არემარეს დაფნის შტოებისაგან დაწნული ცოცხით, ტაძრის ოქროს სახურავზე შემომოჯდარ მტრედებს აფრთხოვდა და სხვა ამგვარ საქირო საქმეს გულმოდგინედ ეწეოდა.

ერთ დილით, ყმაწვილს თავისი ყოველდღიური საქმიანობა ჯერ კიდევ არ მოეთავებინა, იგი ხედავს მშვენიერს, დიდებული სახის გამომეტყველ მანდილოსანს, რომელიც მოსამსახურე ქალების თანხლებით ტაძარს უახლოვდებოდა.

ტაძრის კეთილმსახურ ყმაწვილის განცვიფრებას საზღვარი არა ჰქონდა, როცა მან დაინახა დიადი გამომეტყველების სახის მანდილოსანი, რომელიც ცხარე ცრემლებს ღვრიდა. ნაცვლად იმისა, რომ სიხარულით შესულიყო ყოველდღიურად მოწყალე აპოლონ ღმერთის ტაძარში, იგი განუსაზღვრელ მწუხარებას მისცემოდა და მწარედ იტანჯებოდა.

ყმაწვილი ტაძრის შესავალ კარებთან მიეგება მწუხარებით შეპყრობილ მანდილოსანს და მოკრძალებით შეეკითხა, ვინა ხართ, რომელი ქვეყნიდან მოსულხართ და რა არის მიზეზი თქვენი ესოდენ უნუგეშო მწუხარებისა.

კრეუზამ აპოლონ ღმერთის ტაძრის კეთილმსახურ ყმაწვილს ასე უპასუხა: „კეთილმსახურო! მე ათენის დიდებულ მეფის ერეხთევისის ასული ვარ. ჩემი მეუღლე ქსუთოსი, რომელიც ამჟამად ათენში მეფობს, თესალიიდანაა გადმოსახლებული. რაკი ჩვენ უშვილონი ვართ, ამიტომ მოვედი დელფოში და ყოვლისშემძლე აპოლონ ღმერთს ლოცვითა და ვედრებით მუხლმოდრეკილი უნდა შევთხოვო, რათა მან კეთილი ინებოს და შვილით დაგვასაჩუქროს. თუ ყოვლადმოწყალე აპოლონ ღმერთი ჩვენს მხურვალე ვედრებას შეიწყნარებს, ათენის სამეფო ტახტი სხვა გვარეულობის შთამომავლობაზე არ გადავა და ამრიგად ჩვენი დიდი ხნის გულითადი სურვილი კეთილად შეგვისრულდება.“

საბრალო კრეუზამ აპოლონ ღმერთის ტაძრის კეთილმსახურ ყმაწვილს დაუმალა თავისი უნუგეშო მწუხარების ნამდვილი მიზეზი.

კრეუზამ დაუმალა ყმაწვილს აპოლონ ღმერთსა და მათ შორის არსებული კავშირი, დაუმალა ისიც, თუ როგორ სამუდამოდ ჩამოიშორა აპოლონ ღმერთისაგან შეძენილი შვილი, რომელიც, ვინ იცის, იქნებ სადმე უპატრონოდ დაიღუპა.

საბრალო კრეუზამ ქარაგმულად განუმარტა ტაძრის მსახურს თავისი უსაზღვრო მწუხარების ამბავი: „ერთი ჩემი მეგობარი ქალი აპოლონ ღმერთმა თავისი სიყვარულით გააბედნიერა, მაგრამ სულ მოკლე ხანში ყოვლისშემძლე აპოლონ ღმერთს სიყვარული გაუგრილდა და თავისი სატრფიალო მოკვდავი ქალი დატოვა. ყოვლისშემძლე ღმერთისაგან შეძენილი ვაჟი ჩემმა მეგობარმა ქალმა თავიდან მოიშორა და დღესაც არ იცის, ცოცხალია იგი თუ მკვდარი. აი, სწორედ მე მინდა ჩემ საკუთარ თხოვნასთან დაკავშირებით შევეკითხო აპოლონ ღმერთს ამ უბედური ჩემი მეგობრის შესახებაც. კეთილო ყმაწვილო, ჩემი მეგობარი ქალის ვაჟი ამჟამად შენი ხნის იქნე-

ბოდა, რომ იგი სადმე კიდევ ცოცხალი მოიპოვებოდეს. ქეშმა-
რიტად ბედნიერია ის დედა, რომელმაც შენ გშობა და აღგ-
ზარდა!”

ტაძრის კეთილმა მსახურმა ასე უპასუხა მწუხარებით აცრე-
მლებულ კრეუზას: „დედა არა მყავს და არც ვიცი მამაჩემი
ვინ არის, ვინ მომიყვანა ამ ტაძარში, ეს დღესაც ჩემთვის
საიდუმლოებაა. ვიცი მხოლოდ, რომ ტაძრის ქურუმმა ქალმა
აღმზარდა და, აი დღესდღეობით ღმერთის ამ ტაძარს გულ-
მოდგინედ ვემსახურები და ეს სამსახური კვლავაც მსურს გან-
ვაგრძო!“

„როგორ მეცოდები, ჩემო კეთილო მეგობარო!—ჩაურთო
სიტყვა კრეუზამ: რა რიგ წააგავს შენი ბელი ჩემი მეგობრის
ბედს! შენ სწუხარ და გადარდებს, დედა არა მყავსო, ჩემი
მეგობარი ქალი კი სწუხს, პირმშო შვილი დაეკარგეო და, შესა-
ძლებელია, სამუდამოდაც კი!“

ასეთ ბაასში იყო კრეუზა, როდესაც დაინახა მომავალი
ქსუთოსი, იგი დაბრუნებულიყო ბეოტიიდან. აქ ტროფონის მის-
ნისაგან მას უნდა მიეღო პასუხი, თუ რამდენად შეწყნარებული
იქნებოდა მათი თხოვნა. მისანმა სრული პასუხი არ მისცა,—
აუწყა მხოლოდ, რომ ქსუთოსი და კრეუზა დელფოდან უშვი-
ლოდ არ დაბრუნდებიანო.

აპოლონ ღმერთის ტაძრის ახალგაზრდა მსახურის დაეინე-
ბითი თხოვნით ქსუთოსი შევიდა ტაძრის შინაგან საკურთხე-
ველში, რომ პითიასაგან შეეტყო აპოლონ ღმერთის გადაწ-
ყვეტილება შვილის ჩუქების შესახებ.

კრეუზა ამ დროს, დაფნის გვირგვინებით მორთული,
აპოლონ ღმერთის ტაძრის მოშორებულ საკურთხეველში შევიდა
და გულმხურვალედ ლოცულობდა, რათა ყოვლისშემძლე
ღმერთს მისი მეუღლისათვის საკეთილო პასუხი მიეცა.

ახალგაზრდა მსახური კი გულმოდგინედ განაგრძობდა თავის
ჩვეულებრივ საქმიანობას ტაძრის კარიბჭესთან.

ამ დროს გაიღო კარები და საკურთხეველიდან გაბრწყინვე-
ბული სახით გამოვიდა ქსუთოსი.

როგორც კი ქსუთოსმა დაინახა მის შესახვედრად მომავალი ტაძრის ახალგაზრდა მსახური, იგი სასწრაფოდ მიიქრა მსახურთან, სიხარულით გულში მაგრად ჩაიკრა და თავის შვილად გამოაცხადა.

მსახურს ეგონა, რომ ქსუთოსი კეკუაზე შეირყაო, და თავიდან მოშორებას ცდილობდა, მაგრამ მოხუცი არ ეშვებოდა და კიდევ უფრო მხურვალედ იკრავდა გულში.

„თვითონ მოწყალე ღმერთმა კეთილი ინება, შენი თავი შვილად მაჩუქა! ყოვლადმოწყალე ღმერთმა გაძომიცხადა, საკურთხეველიდან როგორც კი გახვალ, შვილს შეხვდებიო. ღმერთების სურვილსა და ბრძანებას, შვილო, უნდა დაემორჩილო და მამად შემცნო!“

ყმაწვილმა მცირედი დაფიქრების შემდეგ მხიარულად უპასუხა მოხუცს: „ღმერთების სურვილსა და ბრძანებას რომ არ დაემორჩილო, ყოვლად დაუშვებელი და შეუწყნარებელია! ამიტომ მოგესალმები და მხურვალედ გკოცნით როგორც ჩემს საკუთარ მამას!“

ქსუთოსი და ტაძრის ახალგაზრდა ყმაწვილი დიდხანს და დიდხანს ერთიმეორეს მხურვალედ ეხვეოდნენ და სიხარულით გულამოსკენით ჩვეთინებდნენ და ქვითინებდნენ.

ქსუთოსი შიშობდა, შესაძლებელია კრეუზამ ყმაწვილს, რომელსაც იონი* უწოდა სახელად, ეკვის თვალით შეხედოს და იფიქროს, იგი სხვა ქალისაგან შეძენილი მყავსო, ამიტომ წინდახედულმა მოხუცმა გადაწყვიტა ამჟამად შვილად აღიარებული ყმაწვილი სასახლეში უცხო პირის სახით შემოეყვანა.

ქსუთოსი დარწმუნებული იყო, რომ კრეუზა შემღგომში ყმაწვილს ერთგვარად შეეჩვეოდა და კიდევაც შეიყვარებდა, ამიტომ ყმაწვილის შვილად აღიარება და მისი სამეფო ტახტის მემკვიდრედ გამოცხადება სულ ადვილად მოსახერხებელი შეიქნებოდა.

ქსუთოსმა და იონმა ამ ბედნიერი დღის აღსანიშნავად გადაწყვიტეს გაემართათ ბრწყინვალე ნადიმი, რომელზეც უნდა მოეპატიუნათ დელფოს წარჩინებული მოქალაქენი.

* იონი ნიშნავს—შესახვედრად მომავალი

ბედნიერმა მამამ და შვილმა შიკრიკები დაგზავნეს დელფელების მოსაპატიებლად.

კრეუზა კი ამ დროს თავისი ერთგული მხევლის თანხლებით ბრუნდებოდა აპოლონ ღმერთის საკურთხეველიდან და სრულიად არაფერი არ იცოდა ქსუთოსსა და ტაძრის ახალგაზრდა მსახურს შორის მომხდარ ამბის შესახებ.

კრეუზას მხევლები მოწამენი იყვნენ იმისა, თუ რა პირობებში იშვილა ქსუთოსმა იონი, და დედოფალს გაუმეტავენის ის საიდუმლოება, რომელიც ქსუთოსის ვარაუდით კრეუზას მხოლოდ რამდენიმე ხნის შემდეგ უნდა შეეტყო.

მხევლებმა კი ასე განუმარტეს კრეუზას ტაძარში მომხდარი ამბავი: „შენმა მეუღლემ, ძვირფასო ჩვენო დედოფალო, აი ესაა იშვილა აპოლონ ღმერთის ტაძრის ახალგაზრდა მსახური. ეს ახალგაზრდა მსახური უეჭველია სხვა ქალისაგან შეძენილი ქსუთოსის შვილია. აი, ეს ვილაც უთვისტომო, ვილაც უცხოელი უნდა დაეუფლოს დიდებული ერებთევისის სამეფო ტახტს და მეფის პირდაპირი მემკვიდრე, ჩვენი ძვირფასი და საყვარელი დედოფალი კი, ყველასაგან მოძულეებული, ყოველგვარ უფლება-აყრილი, თავის საკუთარ სასახლეში საცოდავად უნდა ატარებდეს თავის სიცოცხლის უკანასკნელ დღეებს! ეს ყოვლად დაუშვებელი და შეუწყნარებელია! გთხოვთ, ჩვენო საყვარელო და გონებიდან განუშორებელო დედოფალო, მიიღოთ ზომები, ტახტის უღირსმა მემკვიდრემ შენს სასახლეში ფეხი არ შემოუღვას, უკანასკნელი შენი დღენი არ გაგიმწაროს და შემდგომ ათენელებს მეფის სახით არ მოევიწიოს! ჩვენ, ძვირფასო დედოფალო, შენს ერთგულ და შენთვის თავდადებულ მხევლებს, ყოვლად დაუშვებლად, ყოვლად შეუწყნარებლად მიგვაჩნია ვილაც ნაშვილევის სასახლეში შემოყვანა და ასეთი უმაგალითო წარჩინების მინიჭება!“

დედოფალ კრეუზას მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა, იგი სულიერად და ხორციელად იტანჯებოდა და გეგმებს აწყობდა ტახტის უღირსი მემკვიდრე, რადაც უნდა დაჯდომოდა, თავიდან მოეშორებინა და სასახლეში არ შემოეყვანა ნაშვილევის სახით.

საცოდავი კრეუზა მხეველებსა და დაახლოებულ პირებს რჩევას ეკითხებოდა და ყველას გულმხურვალედ დახმარებას თხოვდა.

მეფე ერეხთევის მოხუცმა ერთგულმა მსახურმა დედოფალს ურჩია განზრახულ ნადიმზე ქსუთოსის მიერ ნაშვილევის სასიკვდილოდ მოწამვლა.

კრეუზამ თავისი ერთგული მოხუცი მსახურის წინადადება სავსებით მოიწონა და მისი წინადადების სისრულეში მოყვანა მასვე მიანდო.

ქსუთოსი, სწორედ იმ დროს, როცა საზეიმო ნადიმი უნდა გადაეხადათ, პარნასის მალალ მწვერვალზე აპოლონ ღმერთსა და დიონისე ღმერთს სამადლობელ მსხვერპლს წირავდა შვილის ჩუქებისათვის.

იონი კი საზეიმო ნადიმის გადახდის თადარიგს იჭერდა. მალალ და ლამაზ სვეტებზე იონმა გამართა მშვენიერი ფარდულები, რომელთა იატაკი და კედლები ძვირფასი ქსოვილებითა და ფასდაუდებელი ხალიჩებით მოფინა.

დელფოს მთელი მოსახლეობა შეიკრიბა იონის მიერ ბრწყინვალედ მოწყობილ ნადიმზე.

მსახურებს ოქროსა და ვერცხლის ჭურჭლებით გამოაქჟონდათ ნაირ-ნაირი საქმელები და სასმელები.

სტუმრები მხიარულად შეეჯეკოდნენ ნუგბარ საქმელებს და ოქროს თასებით ტკბილ ღვინოს.

გაჩაღდა ბრწყინვალე ზემი. კითარის ნაზი და საამური ხმა მხიარულ სტუმრებს გულში ღრმად წვდებოდა და ერთიორად კიდევ უფრო ამხიარულებდა.

სწორედ იმ დროს, როცა სტუმრებმა სადილი დაამთავრეს და ღმერთების სადიდებლად თასები ტკბილი ღვინით უნდა გაევსოთ, საზეიმო ნადიმზე შემოვიდა მეფე ერეხთევის მოხუცი მსახური, რომელმაც თავისი გამჭკრიახობით, მოქნილობით, ალერსიანი და მოსურებელი სიტყვებით სტუმრების საერთო ყურადღება მიიქცია.

თვალთმაქცი მსახური თითოეულ სტუმარს ღიმილით თავაზობდა ღვინით ავსებულ ოქროს თასს, თამბაქოს მოსაკიდებელ ცეცხლს, ჯარასავით დასტრიალებდა სტუმრებს თავს და ყველგან სიცოცხლე და მხიარულება შეჰქონდა.

დაბოლოს, როცა ღვინით სავსე თასები ყველას ჩამოურიგა, ერთი ლამაზი ოქროს პატარა თასი თავაზიან მასპინძელს იონს შესთავაზა.

მაგრამ, სწორედ იმ დროს, როცა სტუმრებს თასებით ღვინო უნდა შეესვიათ, ერთ-ერთ მსახურ მონას ღმერთების საგმობი სიტყვა წასცადა პირიდან.

იონმა ეს ღმერთების საგმობი სიტყვა ცუდ ნიშნად მიიჩნია და ღვინო თავის ოქროს თასიდან იატაკზე დააქცია.

აპოლონ ღმერთის ტაძრის ყოფილმა მსახურმა, ახალგაზრდა იონმა სტუმრებსაც წინადადება მისცა მისი მაგალითისათვის მიებაძათ.

თავაზიანმა სტუმრებმა ენაშეუბრუნებლად შეასრულეს მასპინძლის წინადადება და ოქროს თასებიდან ღვინო იატაკზე გადმოღვარეს.

ამ დროს საზეიმოდ გამართულ ფარდულში ანაზღად შემოფრინდნენ აპოლონ ღმერთის ტაძრისათვის შეწირული მტრედები.

მტრედები იატაკზე დაღვრილ ტკბილ ღვინოს დაეწაფნენ ხარბად, მოიკლეს წყურვილი და სრულიად უვნებლად გაფრინდნენ ფარდულიდან, ხოლო ის მტრედი, როზელიც იონის მახლობლად ღვინის სმას დაეწაფა, უეცრივ ფეხებისა და ფრთების ფართხალით საზარლად აჩხრიფინდა, საცოდავად თავი განზე მოიგრიხა და სამუდამოდ იქვე სული დალია.

ამ სურათის დანახვაზე იონი სწრაფად წამოიქრა ადგილიდან და მრისხანედ შეჰყვირა: — „ვინ გაბედა ჩემი სასიცვდილოდ გამეტება? მოხუცო, ეს ოქროს თასი შენ დამიდგი წინ და უშეველად შენვე გეცოდინება, ვინ და რა მიზნით განიზრახა ჩემი მოწამვლა? დაუყოვნებლივ გამოტყდი, თორემ სასტიკად დაგსჯი!“

მოხუცმა დიდხანს იუარა, დანაშაული არ მიმიძღვისო, მაგრამ ბოლოს მაინც გამოტყდა და იონს მოახსენა, ღვინოში საწამლავი კრეუზას დავალებით ჩაეასხიო.

იონმა დაუყოვნებლივ შეკრიბა უხუცესთა მსაჯულები, იგი ბრალსა ზღებდა მეფე ერეხთევსის ასულს კრეუზას მკვლელობის განზრახვაში.

მსაჯულებმა, მიიღეს რა მხედველობაში, რომ მეფე ერეხთევსის ასულმა, უცხოელმა ქალმა განიზრახა მოეკლა აპოლონ ღმერთის ყოფილი მსახური და ეს თავისი დანაშაულებრივი განზრახვა შეეცადა სისრულეში მოეყვანა აპოლონ ღმერთის საკურთხევლის მახლობელ ადგილას, ერთხმად დაადგინეს დედოფალი კრეუზა ქვებით სასიკვდილოდ ჩაექოლათ.

უხუცესთა მსაჯულების ეს განაჩენი დელფელებმა ერთხმად მოიწონეს და ყველანი კრეუზას ძებნას შეუდგნენ, რომ განაჩენი, რაც შეიძლება, სწრაფად მოეყვანათ სისრულეში.

კრეუზა კი ამ დროს აპოლონ ღმერთის ერთ-ერთ საკურთხეველში იმალებოდა და შიშითა და მღელვარებით მოელოდა თავისი ერთგული მსახურის დაბრუნებას და სასიხარული ამბავს, იონის სასიკვდილოდ მოწამვლის შესახებ.

იონმა საკურთხეველში მიაკვლია კრეუზას და ხმალამოღებული მიიქრა მასთან, მაგრამ ამ დროს ტაძრიდან გამოდიოდა ქურუმი ქალი პითია, რომელმაც თავისი აღზრდილი ტაძრის ყოფილი მსახური შეაჩერა.

პითიამ თავის აღზრდილს ასეთი აღერსიანი სიტყვებით მიმართა: „ჩემო კეთილო ტაძრის მსახურო! ამდენ ხანს ყოველად მოწყალე აპოლონ ღმერთის სურვილი იყო შენ ჩვენთან ერთად ამ ტაძარში გემსახურნა. ამიტომ ამ კალათს, რომლიდანაც შენ ჩვილი ბავშვი ამოგიყვანე, ტაძარში ვინახავდი. მაგრამ, როცა ახლა ყოველდღემოწყალე აპოლონ ღმერთმა შენ მამა აღმოგიჩინა და დადგა დრო, რომ შენ მამასთან ერთად ათენში გაემგზავრო და აპოლონ ღმერთის ტაძარი დატოვო, ეს კალათი შენვე უნდა დაგიბრუნო. ამ კალათის საშუალებით შენ შეგიძლია შენი მშობელი დედა მოსძებნო!“

სიხარულით ჩამოართვა ტაძრის ყოფილმა მსახურმა თავის საყვარელ აღმზრდელს ყვავილებითა და თაიგულებით შემკული კალათი იმ სრულის იმედით, რომ ამ კალათის საშუალებით თავის საყვარელ დედას მოძებნიდა.

მაგრამ სულ მალე ყმაწვილის არსება ბნელმა აზრებმა მოიცვა.

საყვარელმა აღმზრდელმა უწინასწარმეტყველა, რომ ამ კალათის საშუალებით მშობელ დედას მოძებნიო. მაგრამ რა საშინელებაა ეს წინასწარმეტყველება!..

„დედა, რომელმაც იგი ბავშვობიდანვე დატოვა, დედა, რომელმაც თავისი ღვიძლი შვილი თავიდან მოიშორა და თავისი ძუძუებით ტკბილი რძე არ აწოვა, დედა, რომელმაც თავისი საყვარელი პირმშო სხვის ანაბრად დატოვა და დედობრივი ტკბილი აღერსი მოაკლო, განა ასეთი დედა ღირსია, რომ შვილმა მოძებნოს, თავის საყვარელ დედად აღიაროს! განა უმჯობესი არ იქნება, რომ ასეთი დედა სრულიად დაივიწყოს და მის მოსაძებნად არც კი იზრუნოს?!“

ასეთი გულისდამწველი ფიქრები უწამლავდა ახალგაზრდა მსახურს მთელ არსებას და საბრალომ არ იცოდა, რა გზას დადგომოდა.

ბევრი ფიქრისა და ბჭობის შემდეგ იონმა ყოვლადმოწყალე აპოლონ ღმერთის სურვილის შეუსრულებლობა დაუშვებლად მიიჩნია და ბოლოს კიდევაც გადაწყვიტა მშობელი დედის ძებნას შედგომოდა.

„ყოვლადამოწყალე აპოლონ ღმერთს სურს მშობელი დედა დამიბრუნოს და მეც მოვალე ვარ ასეთ სურვილს ხმაამოუღებლივ დავემორჩილო!“ გადაქრით წარმოთქვა იონმა და კალათიდან ნივთების ამოლაგებას შეუდგა.

კრეუზა სწორედ იმ დროს, როცა პითიამ ტაძრის ახალგაზრდა მსახურს კალათი გადასცა, საკურთხეველის წინ იდგა და მათ ლაპარაკს ყურს უგდებდა.

გახარებული კრეუზა შეშლილივით გაექანა თავისი საყვარელი შვილისაკენ.

„დაიჭირეთ! დაიჭირეთ!—შეპკივლა აპოლონ ღმერთის ტაძრის ყოფილმა მსახურმა.—გაქცევას აპირებს!“

მაგრამ სიხარულისაგან გონებადაკარგული კრეუზა უკვე იკრავდა გულ-მკერდში თავის ამდენ ხანს დაკარგულ საყვარელ შვილს და სიხარულის ცრემლების ფრქვევით მხურვალედ კოცნიდა და კოცნიდა თავის პირმშოს.

„ეს რა ამბავია?—კვლავ გაპყვირის იონი: ხედავთ, დამნაშავეს, რომელსაც სიკვდილით დასჯა მოელის, ახლა ჩემს შეპყრობას აპირებს!“

„არა, შვილო, შენ ვერ გაიგე, რას ჩავდივარ მე! აი, ამ სანეტარო წუთს მე ვიპოვე ჩემი საყვარელი შვილი! შენ ჩემი ძვირფასი, ჩემი ფასდაუდებელი საუნჯე ხარ!“—სიხარულის ცრემლების ღაპალუპით ეხმატკბილება ბედნიერი დედა ასე ანაზღვეულად ნაპოვნ თავის პირმშოს.

„სტყუი, სტყუი, მატყუარა და თვალთმაქცო ქალო! ნუთუ მართლა ფიქრობ შეცდომაში შემიყვანო და სასჯელს თავი დააღწიო!“—მრისხანედ შეუყვირა კრეუზას იონმა.

„არა, ჩემო საყვარელო შვილო, შენ სცდები! ჩემი სიმართლის დასამტკიცებლად შენ შეგიძლია ჩემს მაგივრად ეს კალათი აალაპარაკო! ახადე თავი კალათს და შემეკითხე აბა რა არის ამ კალათში ჩალაგებული, ყველაფერს სისწორით გეტყვი! კალათში შენ ნახავ ჯერ კიდევ სრულიად მოუთავებელ ქსოვილს, რომელიც შუაგულში ჩემს მიერ მოქარგულია გორგონის გამოხატულებით. გორგონის ირგვლივ ამოქარგულია გველების სახეები. კალათში შენ დაინახავ ქალღმერთ ათენას მიერ ნაჩუქარ ოქროს ორ პატარა გველეშაპს. ეს არის ახალდაბადებული ბავშვის ყელსამკაული. აქვე დაინახავ ათენის აკროპოლისზე აღმოცენებულ ზეთის ხის ტოტებისაგან დაწნულ გვირგვინს. ეს ტოტები მოტეხილია ათენა პალადას იმ ზეთის ხისაგან, რომელიც მუდამ ეამს ჰყვავის, არასოდეს არ კენება!“

იონმა, როცა ყოველივე ეს თავისი საკუთარი თვალით შეამოწმა და სწორი აღმოჩნდა, სიხარულით ერთი ხმამაღლად შეპყვირა: „ჩემო ძვირფასო; ჩემო დღემდე უნახავო, საყვარელო დედა!“ და ელვის სისწრაფით ყელზე შემოეკლო თავის ბედნიერ დედას.

კრეუზამ ახლა კი თავის საყვარელ შვილს გულახდილად გაუმელავნა, რომ მამამისი აპოლონ ღმერთია და არა ქსუთოსი.

კრეუზა, ქსუთოსი და იონი სიხარულით აღსავსენი გაემგზავრნენ ათენში, სადაც ტახტის ნამდვილი მემკვიდრე იონი დაუყონებლივ მეფედ იქნა გამოცხადებული.

მშვიდად, წყნარად და გონივრულად განაგებდა იონი ათენის სამეფო ტახტს. ხალხი დიდად პატივსა სცემდა თავის მიწიერ მეფეს და ნიშნად ამ პატივისცემისა ელინთა ერთ-ერთ ძლევაშობილ ტომს იონელების სახელწოდება მიენიჭა.

ჭ ე რ ა კ ლ ი დ ე ბ ი

(ევრიპიდე—„ჭერაკლიდები“)

* * *

არგოსის ბოროტი და ცბიერი მეფე ევრისტეესი ელადის საუკეთესო გმირთა გმირს ჭერაკლეს მთელი თავისი სიცოცხლის განმავლობაში შეუბრალებლად სდევნიდა და ავიწროებდა.

ბოროტი მეფე მხოლოდ ნაწილობრივ მაშინ დამშვიდდა, როცა უსამართლოდ დევნილი გმირი სიკვდილმა სამუდამოდ ჩიცოცხლეს გამოასალმა.

მაგრამ ჭერაკლეს ობლად დარჩენილ შვილებს, ანუ როგორც მათ ეძახდნენ, ჭერაკლიდებს, ჯერ კიდევ მეტად დიდი საფრთხე მოელოდათ არგოსის ბოროტი მეფისაგან.

ევრისტეესი შიშობდა, რომ ჭერაკლიდები, როცა უკვე წამოიზრდებიან, სამეფო ტახტის დაუფლებისათვის აუცილებლად შემოედანებებიან და ამიტომ მან გადაწყვიტა, მოსალოდნელი ფათერაკის თავიდან ასაშორებლად, ჭერაკლიდების განადგურება, მათი სასიკვდილოდ გამეტება.

დიდებული გმირთა გმირის დაობლებული შვილები ზოგი უფროს ძმა ჰილესთან ცხოვრობდნენ ტირინთოში, ზოგი კი საყვარელ დიდება აღკმენესთან თვით ჭერაკლეს მიერ აგებულ არგოსის ციხე-სიმაგრეში.

სამწუხაროდ. ტირინთოში უშიშრად ცხოვრება ჰერაკლიდებისათვის ყოვლად შეუძლებელი შეიქნა.

ჰერაკლიდები, სიკვდილისათვის თავი რომ დაედწიათ, ტირინთოდან ტრაქინეში გადასახლდნენ და თავი შეაფარეს მეფე კეიკოსთან.

მაგრამ კეიკოსი იმდენად სუსტი მეფე გამოდგა, რომ ჰერაკლიდებს საჭირო დახმარება ვერ აღმოუჩინა და თავის სახელმწიფოში უშიშარი თავშესაფარი ვერ გაუჩინა.

ამიტომ ჰერაკლიდები, როცა ძლიერმა ეგრისთევსმა კეიკოსს დაეინებით მოსთხოვა ლტოლვილების არგოსში დაბრუნება, იძულებული შეიქნენ კეიკოსის სამეფო დაეტოვებინათ და სხვა ქვეყანაში ეძებნათ უფრო საიმედო და უშიშარი თავშესაფარი.

უმწეოდ დარჩენილი ჰერაკლიდები ერთი სახელმწიფოდან მეორე სახელმწიფოში გადადიოდნენ და ყველას დახმარებას თხოვდნენ, ყველას დიდის თხოვნით თვალცრემლიანნი ვვედრებოდნენ საცოდავი ლტოლვილები შეებრალებინათ და სადმე უშიშარი თავშესაფარი გაეჩინათ.

მაგრამ ყველა სახელმწიფოს მმართველ-გამგებლები არგოსის ძლიერი მეფის შიშით უარს ეუბნებოდნენ ჰერაკლიდებს დახმარების აღმოჩენაზე.

საბედნიეროდ, აღმოჩნდა გულშემატკივარი ადამიანი, რომელმაც თავისი მფარველობის ქვეშ აიყვანა ყველას მიერ მოძულებული, ყველას მიერ დევნილი, სრულიად უნუგეშოდ და უმწეოდ დარჩენილი, უბრალო თავშესაფარს მოკლებული ჰერაკლიდები.

ეს კეთილი და უსაზღვროდ გულშემატკივარი ადამიანი იყო ჰერაკლეს ძველი მეგობარი და თანამებრძოლი, ელადის ამ უდიდესი გმირის მუდამეამ ერთგული მოხუცი იოლაოსი.

მიუხედავად თავისი ხანშესულობისა, იოლაოსი ჰერაკლიდებთან ერთად მოგზაურობდა ერთი სახელმწიფოდან მეორე სახელმწიფოში და ყველგან მამობრივი სიყვარულით და ერთგულებით ეპყრობოდა თავისი გულითადი მეგობრის შვილებს.

ხანგრძლივი მოგზაურობის შემდეგ მოხუცი იოლაოსი და ჰერაკლიდები მივიდნენ ათენში, სადაც ამ დროს მეფედ იყო თეზეუსის შვილი დემოფონი.

მოხუცი იოლაოსი და ჰერაკლიდები ჩამოსხდნენ ყოვლის შემძლე ზევსის სახელობის ტაძრის საკურთხეველთან და მოწყალე ღმერთებს თვალცრემლიანი დახმარებას თხოვდნენ.

ყოველგვარ უსიამოვნების თავიდან ასაცილებლად ალკმენემ და მისმა შვილიშვილმა ქალებმა მახლობელ ტაძარს თავი შეათარეს.

ჰერაკლეს უფროსი ვაჟი ჰილე გაემგზავრა საიმედო ადგილის მოსაძებნად და ჰერაკლიდების უშიშრად დასაბინაველად იმ შემთხვევისთვის, თუ სხვა სახელმწიფოში მოუხდებოდათ დასახლება.

უკვე დილა იყო. მზემ თავისი ცხოველმყოფელი სხივები ქალაქს კიდიითი კიდემდე უხვად მოფინა.

ხალხი მოედანზე ჯერ კიდევ ნაკლებად შეკრებილიყო.

უეტრივ ლტოლვილების წინაშე წარსდგა ევრისტეუსის მიერ ათენში გამოგზავნილი დესპანი, რომელსაც შობუცი იოლაოსი და ჰერაკლიდები მეფის დავალებით არგოსში უნდა დაებრუნებია.

დესპანმა, დაინახა თუ არა იოლაოსი, უშვერი სიტყვებით მიმართა მოხუცს და წინადადება მისცა ჰერაკლიდებთან ერთად ათენი დაუყოვნებლივ დაეტოვებია და მეფე ევრისტეუსის ბრძანების შესასრულებლად არგოსში გაჰყოლოდა.

თავხედმა დესპანმა საბრალო მოხუცს უხეშად ხელი სტაცა და საცოდავად სიწაზე ათრია.

იოლაოსის მწუხარებასა და ტანჯვას საზღვარი არა ჰქონდა, იგი გამვლელ-გამომვლელს საცოდავის ხმით შველასა და დახმარებას შესთხოვდა.

სახალხო მოედანზე ათენის მოქალაქეები უკვე თავს იყრიდნენ.

მოქალაქეთა განცვიფრებას საზღვარი არა ჰქონდა, როცა სახალხო მოედნის შუა ადგილას მათ დაინახეს მიწაზე საცო-

დავად გაშხლართული იოლაოსი, რომელსაც არგოსის მეფის მიერ გამოგზავნილი დესპანი ასე უდიერად, ასე უსირცხვილოდ გვემდა და ტანჯავდა.

საბრალო იოლაოსს გარშემორტყმოდნენ გმიერთა გმირის ჰერაკლეს შვილები და, ცხარე ცრემლების ფრქვევით გულამოსკვნით ტიროდნენ, ყველას შებრალებასა და შეწყალებას თხოვდნენ.

მალე სახალხო მოედანზე თავისი ამალით გამოცხადდა მეფე დემოფონი, რომელიც მოსვლისთანავე დესპანს შეეკითხა: „ვინა ხარ? ან რის, ან ვის საძებნელად მოსულხარ ათენში?“

დესპანმა ამ შეკითხვაზე პასუხად მოახსენა მეფე დემოფონს: „ჩემი სამშობლო არგოსია, ჩემმა მბრძანებელმა მეფე ევრისტესმა გამოგზავნა ათენში, რომ ეს ლტოლვილები შებოქილნი დავაბრუნო თავის სამშობლო ქვეყანაში. ჩვენი ქვეყნის ძალაუფლებამ ამ ლტოლვილებს სიკვდილით დასჯის განაჩენი გამოუტანა. ჩვენ სრული უფლება გვაქვს ჩვენი ქვეყნის შვილები ჩვენვე გავასამართლოთ და სათანადო სასჯელიც დავადოთ. ღრმად დარწმუნებული ვარ, რომ შენ ამ ლტოლვილებს მფარველობას არ გაუწევ და ამრიგად არ შექქმნი ისეთ ურთიერთობას, რომელსაც შენსა და ჩემს მბრძანებელს შორის არასასიამოვნო შედეგი მოჰყვება. უკეთუ, მეფეო, ამ ლტოლვილთა ცრემლებსა და გოდებას ყურს ათხოვებ და თავშესაფარს მისცემ შენს სახელმწიფოში, იცოდე, რომ ასეთი ნაბიჯით ჩვენს უფლებას უხეშად დაარღვევ და ამ შემთხვევაში სადაო საკითხს მხოლოდ ხმალი გადასწყვეტს!“

ამ სიტყვებზე ათენის მეფემ, თეზეუსის ღირსეულმა შვილმა დემოფონმა, დესპანს უპასუხა: „განა დასაშვები და შესაწყნარებელია ამა თუ იმ ბრალდების განხილვის დროს ბრალდებულს არ მოვეუსმინოთ, მისი აზრი და შეხედულება არ გავიგოთ წაყენებული ბრალდების შესახებ? აბა, შენ მოხუცო, ბავშვების გამკითხავო და მზრუნველო, შენ რაღას იტყვი თავის გასამართლებლად?“

„ეს ყმაწვილები,—ასე დაიწყო თავისი სიტყვა მოხუცმა იოლაოსმა,—დიდებული გმირთა გმირის ჰერაკლეს შვილებია.

მე, როგორც ჰერაკლეს ძველმა მეგობარმა და თანამებრძოლ-
მა, ავიყვანე ეს ყმაწვილები ჩემი მფარველობის ქვეშ. მეფე
ერისთევსმა ჩვენ არგოსიდან გამოგვაძევა და მას აქეთ მთელს
ელადაში შეუბრალებლად გვდევნის. აბა, როგორ შეუძლია
არგოსის მეფეს ჩვენ თავის ქვეშევრდომებად ჩაგვთვალოს და
ჩვენი გასამართლების უფლება თვითონ მიინიჭოს, როცა მან
საყვარელ სამშობლოს უსირცხვილოდ მოგვწყვიტა და არგო-
სელთა სახელი და პატივი წარბშეუხრელად აგეყარა? ნუთუ
არგოსიდან დევნილებს, ყოველგვარ უფლებააყრილთ არ შეუძ-
ლიათ ელადის ერთ-ერთ რომელიმე კუთხეში თავშესაფარი
მოიპოვონ? არა, ეს ყოვლად დაუშვებლად მიმაჩნია, თავი-
სუფლების მოყვარული ათენელები უმწეო, ყველასაგან დევ-
ნილ ლტოლვილებს, დიახაც, თავშესაფარს მისცემენ და თა-
ვის საზღვრებიდან არ განდევნიან.

დარწმუნებული ვარ და კიდევაც ღრმად მწამს, რომ ათე-
ნის კეთილშობილი მოქალაქენი არგოსის მოძალადე მეფეს არ
შეუშინდებიან და ყოვლისშემძლე ღმერთების საკუთხევილი-
დან არ განდევნიან ელადის საუკეთესო გმირის ჰერაკლეს
ამეამად დაობლებულ შვილებს, რომლებსაც შველისა და დახ-
მარებისთვის საცოდავად ხელები გამოუწვდიათ.

თავისუფლების მოყვარული ათენელები სიკვდილს უფრო
ადრე ირჩევენ, ვიდრე თავისი შარავანდმოსილი სახელი შებ-
ღალონ და შეარცხვინონ!

შენ, დიდებული მეფეო, დარწმუნებული ვარ ბოროტი
ევრისთევსის მიერ დევნილი, უმწეოდ დარჩენილი დიდებული
გმირის ჰერაკლეს ობლებს, რომლებიც თვალცრემლიანი შვე-
ლასა და შეწყალებას შეგთხოვენ, უგულვებელ არა ჰყოფ და
საჭირო დახმარებას აღმოუჩენ! შენ, თავისუფალ სახელმწიფოს
თავისუფლო მეფეო, უთუოდ კარგად მოგეხსენება, რომ მამა-
შენი, ეს სახელგანთქმული გმირთა გმირი, კეთილშობილი
თეზესი და ამ ობლების მამა ჰერაკლე არაერთხელ მეგობრუ-
ლად ხელიხელჩაკიდებულნი მტრის წინააღმდეგ ამხედრებულან
და ბრწყინვალე გამარჯვებამდეც მიუღწევიათ.

პირადად მე თვითონ მონაწილეობას ვიღებდი იმ ლაშქრობაში, რომელსაც ელინთა ეს ორი საუკეთესო გმირი ქალთა ტომის ამორძალების წინააღმდეგ აწარმოებდნენ.

ვინ არ იცის ამჟამად, რომ ჰერაკლე და თეზეუსი თავანწირულებით ეკვეთნენ ბრძოლის ველზე ამორძალების ძლევაშილ რაზმებს და სასტიკი ბრძოლის შემდეგ სამარცხვინოდ უკუაქციეს ისინი.

უეკველია, მოწყალეო მეფეო, ისიც გემახსოვრება, რომ გმირთა გმირმა ჰერაკლემ საიქიოს სამეფოში დატყვევებული მამაშენი, დიდებული თეზეუსი გაათავისუფლა და სააქაოს მშვიდოზიანად გამოიყვანა.

დიდებულო მეფეო, თვალცრემლიანი გევედრები, გემუდარები ჰერაკლეს კეთილსახსოვრად მოიღე შენი მოწყალეობა ამ გმირთა გმირის უმწეოდ, უნუგეშოდ დარჩენილ ობლებზე და კეთილ ინებე მისცე მათ საიმედო თავშესაფარი შენს თავისუფალ საბრძანებელში! გთხოვ, ნუ დატოვებ ამ საცოდავებს უმწეოდ და უნუგეშოდ! გახდი მათი მეგობარი, მამა და ძმა! როცა ეს ობლები წამოიზრდებიან და ცხოვრების სარბიელზე გამოვლენ, იცოდე, ღირსეულად დაათასებენ შენს დიდ წყალობას და ყველგან და მარადის შარავანდმოსილ სახელს გულითადი მადლობით მოიგონებენ და გულში განუყრელად ატარებენ!“

დემოფონმა უყოყმანოდ გადაწყვიტა არგოსის მეფის მიერ დევნილ ობლებისათვის დახმარება აღმოეჩინა და უხეშ დესპანს უპასუხა: „ყოვლად დაუშვებლად მიმაჩნია, რომ ათენის თავისუფალ სახელმწიფოში უცხოელმა და ისიც უსაფუძვლოდ დევნილმა თავშესაფარი ვერ მოიპოვოს! კეთილშობილი ათენელები თავის თავს ნებას არ მისცემენ უხეშად განდევნონ ყოვლისშემძლე ღმერთების საკურთხეველიდან დახმარებისათვის მოსული უცხოელები.

ამ საცოდავი ლტოლვილების მამა, დიდებული გმირთა გმირი ჰერაკლე, ჩემი მახლობელი ნათესავია და მამაჩემის თეზეუსის თანამებრძოლი. მე ვალდებული ვარ თქვენი მეფის ვერისთევსის მიერ უსამართლოდ დევნილ და ყოველგვარ

უფლებააყრილთ უმწიოდ დარჩენილ ობლებს მფარველობა გაეუწიო და ჩემს თავისუფალ სახელმწიფოში საიმედო თავშესაფარი გაეუჩინო. გადაეცი თქვენს მეფეს, რომ მე ყოვლად შეუძლებლად მიმაჩნია ლტოლვილები არგოსში დავაბრუნო! ხოლო თუ არგოსის მეფე უკმაყოფილო დარჩება ჩემი გადაწყვეტილებით, ისე მოიქცეს, როგორადაც ჰსურდეს. მხოლოდ იცოდეს, რომ ჩემი ხმალი, თუ ამას საჭიროება მოითხოვს, ღირსეულ პასუხს გასცემს.“

დესპანმა არგოსში გაბრუნებისას მეფე დემოფონი გააფრთხილა, რომ არგოსელთა ძლევამოსილი მეფე თავისი ურიცხვი მხედრობით შემოიქრება ათენში და იარაღით ხელში ალადგენს თავის შელახულ უფლებებს.

მძიმედ შეიარაღებული დემოფონი და მამაცი ათენელები არგოსის წინააღმდეგ გასალაშქრებლად საზღვარზე სამხედრო რაზმებს თავს უყრიდნენ.

მთელი ათენის სახელმწიფო ფეხზე დადგა.

ჯარის სარდლები მტრის შესახებ სწორი ცნობების გასაგებად სხვადასხვა მიმართულებით მზვერავეებს გზავნიდნენ.

ქურუმები მსხვერპლს წირავდნენ და ყოვლისშემძლე ღმერთებისაკენ აღავლენდნენ მხურვალე ვედრებას მოსალოდნელი ომის კეთილად დამთავრებისათვის.

მისნები ფრინველთა შიგნეულის გამოკვლევით ცდილობდნენ წინასწარ გამოეცნოთ, ვინ ვის სძლედა.

მეფე დემოფონი და ათენის მთელი მხედრობა შიშისზარმა მოიცვა, როცა ერთ-ერთმა მისანმა მეფეს მოახსენა, რომ ათენელები მხოლოდ იმ შემთხვევაში გაიმარჯვებენ და მტერს საზღვრებიდან უკუაქცივენ, თუ ღმერთებს კეთილშობილი შთამომავლობის ქალწულს მსხვერპლად შეწირავენ.

პერაკლიდების მფარველი მოხუცი იოლაოსი ჯერ კიდევ ყოვლისშემძლე ზევსის საკურთხევლის წინ იჯდა და ომის დაწყებას მოუთმენლად მოელოდა, როცა მეფე დემოფონმა გულთმისნის მიერ ნაწინასწარმეტყველები სამწუხარო ამბავი აცნობა.

დემოფონმა ამ სამწუხარო ამბავთან ერთად ისიც გადასცა, რომ ვერც ერთი ათენელი მოქალაქე უცხოელების სიცოცხლის დასაცავად ასეთ აუნაზღაურებელ მსხვერპლს ვერ გაიღებდა.

დემოფონის მიერ მოტანილმა სამწუხარო ამბავმა იოლაოსს თავზარი დასცა.

საბრალო იოლაოსისა და ჰერაკლიდების სულიერი განცდა მოგაგონებდათ ამ დროს იმ მეზღვაურების სულისკვეთებას, რომლებმაც დიდის გაჭირვებით უვნებლად მიაღწიეს სამშობლოს საყვარელ ნაპირებს და ის იყო თადარიგს იჭერდნენ ნავსადგურში შეეცურებინათ აბოზოქრებული ტალღებით დაზიანებული ხომალდი, რომ უეცრივ ზღვაზე დაჰბერა მძლავრმა ქარმა, ტალღები აათორიაქა და ნავსადგურში შესასვლელად გამზადებული ხომალდი ელვის სისწრაფით მოიტაცა და ზღვის თვალუწვდენელ სივრცეში შეატრიალა, სამშობლოს საყვარელ ნაპირებს მოწყვიტა.

იოლაოსისა და ჰერაკლიდების მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა. საბრალონი გულამოსკენით ქვითინებდნენ და გამველელ-გამომველელს შეელასა და დახმარებას თხოვდნენ.

მოხუცმა იოლაოსმა ცხარე ცრემლების ფრქვევით მოახსენა მეფე დემოფონს, რომ ჰერაკლიდების სიცოცხლის შესანარჩუნებლად იგი მზადაა თვითონ თავისი თავი მიუტანოს მსხვერპლად ყოვლისშემძლე ღმერთებს.

მაგრამ დემოფონმა განუმარტა იოლაოსს, რომ ბოროტი ევრისთევსი მოხუცის მსხვერპლად შეწირვით როდი დაკმაყოფილდება.

ვერავ ევრისთევსს შიში აქვს. ჰერაკლიდების; ისინი თავის დროზე სამაგიეროს გადაუხდიან იმ უსამართლობისათვის, რომელსაც ბოროტი მეფე დიდებული გმირის ჰერაკლეს წინააღმდეგ ყოველთვის იჩენდაო.

მოხუცი იოლაოსი და საბრალო ჰერაკლიდები გულამოსკენით ტიროდნენ და თავისი ხმამალალი და საცოდავი ქვითინით მთელ არემარეს კიდითი კიდემდე აყრუებდნენ.

სწორედ ამ დროს იმ ტაძრიდან, რომელშიც ალკმენე და ჰერაკლეს ქალიშვილები იმყოფებოდნენ, გამოდის გმირთა გმირის ჰერაკლეს უფროსი ასული მაკარეა, რომელმაც ყური მოჰკრა მოხუცი იოლაოსისა და თავისი ძმების საცოდავ ტირილსა და ვაებას.

ჰერაკლეს კეთილშობილმა ასულმა მაკარეამ, როგორც კი გაიგო გულთმისნის წინასწარმეტყველება, სრულიად უყოყმანოდ თანხმობა გამოაცხადა ჰერაკლიდების გადასარჩენად ყოვლისშემძლე ღმერთებისათვის თავისი თავი მსხვერპლად მიეტანა და ამრიგად მტერზე გამარჯვება ათენელებისათვის ერგუნებინა.

გმირთა გმირის დიდებული ჰერაკლეს კეთილშობილმა ასულმა მაკარეამ მოედანზე შეკრებილ ათენელებს ამ სიტყვებით მიმართა:

„თავისუფალ სახელმწიფოს თავისუფალო მოქალაქენო! მე ყოვლად დაუშვებლად, ყოვლად შეუწყნარებლად მიმაჩნია, რომ ჰერაკლიდების გადასარჩენად კეთილშობილი ათენელების სახელმწიფო ცეცხლის ალში გავხვიოთ! აბა ვინ მოგვიწონებს, რომ ჰერაკლიდების გულისათვის ათენელებმა თავისი საკუთარი სიცოცხლე გაწირონ, თავისი საკუთარი ასულები მსხვერპლად შეწირონ მხოლოდ იმისათვის, რომ უცხოელები განსაცდელს გადაარჩინონ! მე სრულის რწმენით, სრულის შეგნებით, სრულიად გულწრფელად და უყოყმანოდ ვწირავ ჩემს თავს მსხვერპლად ყოვლისშემძლე ღმერთებს! დეე, აღსრულდეს გულთმისნის წინასწარმეტყველება და ათენელების ძლევამოსილმა მხედრობამ ღირსეული პასუხი გასცეს საზღვრებზე უსირცხვილოდ მომდგარ მტერს და მის ვერაგ მთავარხარდალს, ბოროტებით აღვსილ მეფე ვერისთევს!

გთხოვთ დაუყოვნებლივ გამომაწყოთ სამსხვერპლო სამოსელში, შუბლი გვირგვინებითა და ყვავილებით შემიმკოთ და, რაც შეიძლება საჩქაროდ წამიყვანოთ იმ ადგილას, სადაც მსხვერპლად უნდა ვიქნე შეწირული! ყოველივე დახანება შესაძლებელია საბედისწეროდ გადაიქცეს! ჩემი საკუთარი

სიციცხლე ჩემი დებისა და ძმების მომავალ კეთილდღეობისათვის შემიწირავს.

დიდებული გმირის, ელადის საყვარელი ჰერაკლეს კეთილშობილება, ხალხისათვის მისი თავდადება მავლებს კეთილშობილურ გზას დავადგე. ჩემის ღრმა რწმენით ასეთ კეთილშობილურ გზად მიმაჩნია ჩემი თავის მსხვერპლად შეწირვა იმ დიდი საქმისათვის, რომელიც ათენის სახელმწიფოს საზღვრებზე უნდა კეთილად გადაწყდეს ათენის ძლევათმოსილი მხედრობისა და ჰერაკლიდების საბედნიეროდ და საკეთილდღეოდ!“

მოხუცმა იოლაოსმა მაკარეას ამ სიტყვებზე უპასუხა: „გმირთა გმირის ჰერაკლეს ღირსეულო ასულო! მწამს შენი გულწრფელობა და კეთილშობილება, მაგრამ ჩემის აზრით უმჯობესი იქნებოდა, დებს ერთმანეთს შორის წილი გეყარათ და ვისაც ბედი ამ წილს არგუნებდა, იგი შეწირავდა თავის თავს მსხვერპლად! რატომ გსურს შენის ნებაყოფლობით გაიღო ასეთი დიდი შესაწირავი!“

მაკარეამ იოლაოსის წინადადება გადაკრით უარჰყო და თან დასძინა: „მე არ მსურს ბრმა ბედს მივანდო ასეთი დიდი საქმის საბოლოოდ გადაწყვეტა! სიკვდილი მხოლოდ მაშინაა სანაქებო და სანატრელი, როცა ნებაყოფილობით სწირავ თავს! მე ჩემის სრულის რწმენით, ჩემის სრულის ნებაყოფლობით მივდივარ სამსხვერპლოზე და ჩემი სიციცხლის შეწირვით მსურს ყოვლისშემძლე ღმერთებმა ბრწყინვალე გამარჯვება მიანიჭოს ათენის ძლევათმოსილ მხედრობას ჩენი დებისა და ძმების საბედნიეროდ და საკეთილდღეოდ! მაშ, სასწრაფოდ წამიყვანეთ სამსხვერპლოზე, რომ არ დავიგვიანოთ და ათენელების საბრძოლველად გამზადებული ძლევათმოსილი მხედრობა რაიმე ფათერაკში არ ჩავაგდოთ!“

ხალხი განცვიფრებაში მოდიოდა მაკარეას ასეთი თავგანწირული გამბედაობით. საბრალე ქალწული ხალხმა მიაცილა იმ ადგილამდე, სადაც იგი ყოვლისშემძლე ღმერთებისათვის მსხვერპლად უნდა შეეწირათ.

მარტოდმარტო დარჩენილი მოხუცი იოლაოსი და ჰერაკ-
ლიდები მიწაზე პირქვე დაეცნენ და დიდხანს გულამოსკვნით
ქვითინებდნენ და ქვითინებდნენ.

სწორედ იმ დროს, როცა იოლაოსი პირქვე დამხობილი
მწარედ ქვითინებდა, მოხუცთან მივიდა შიკრიკი და მოახსენ-
ა, რომ ჰილე ძლიერი მხედრობით შეუერთდა ათენის ძლე-
ვამოსილ მხედრობას და საზღვრებზე მტრის წინააღმდეგ
გასალაშქრებლად ემზადებო.

საკავშირო მხედრობის წინ ქურუმებს სამსხვერპლოები
გაუმართავთ და- საცაა სისხლისმღვრელი ბრძოლებიც გა-
ჩაღდება.

მოხუცი იოლაოსი მეტად გაამხნევა ამ სასიხარულო ამბავ-
მა. საბრალო სიხარულით ფეხზე წამოიჭრა და ბრძოლის
ველზე წასასვლელად საშადისს შეუდგა.

ათენელებისა და ჰილეს საკავშირო მხედრობა მეფე ევრის-
თევსის ურიცხვი და უთვალავი ჯარების პირისპირ იდგა.

ჰილე წარსდგა მოპირდაპირე ჯარების წინაშე და ასეთი
წინადადებით მიმართა ევრისთევსს: „ორივე მოპირდაპირე
მხედრობა სისხლისმღვრელ ბრძოლებს რომ გადავარჩინოთ,
მე უმჯობესად მიმაჩნია ბრძოლის ბედი ორთა ბრძოლით გა-
დავწყვიტოთ. ევრისთევსო! მე გიწვევთ თქვენ ორთა ბრძოლა-
ში! თუ თქვენ დამძლევთ, წაიყვანეთ თან ჰერაკლეს შვილე-
ბი. თუ ვერ გამიჰკლავდებით, მე დაგძლევთ, დეე, ჩვენ უფ-
ლება მოგვენიჭოს სამშობლოში მშვიდობიანად ვიცხოვროთ,
მოგვენიჭოს ის უფლება, რომელიც ძველად ჩვენს წინაპ-
რებს ეკუთვნოდა!“

ჰილეს წინადადება ორივე მოპირდაპირე მხედრობამ მოი-
წონა, მაგრამ მხდალმა ევრისთევსმა უარჰყო და ჰილეს არ
გაჰყვა ორთა ბრძოლაში.

ევრისთევსს იმედი ჰქონდა თავისი მრავალრიცხოვანი ჯა-
რის გამარჯვებისა და კიდევაც ამიტომ ასე მხდალად უარ-
ჰყო ჰილეს წინადადება.

ჰილე დაბრუნდა თავისი ჯარების მეწინავე რიგებში.

ქურუმის ბასრმა დანამ სიცოცხლეს გამოასალმა ელადის საყვარელი გმირთა გმირის ჰერაკლეს ასული, ჰერაკლიდებისათვის თავდადებული კეთილშობილი მაკარეა.

გაჩაღდა სისხლისმღვრელი ბრძოლა. ბრძოლის თვალუწვდენელ ველზე ახმაურდა დაფი და ნალარა. მეომრების საბრძოლველი ყიჟინი კიდით კიდემდე წვდებოდა ველს.

დაჭრილთა გმინვა და საცოდავი კვნესა, სასიკვდილოდ გამზადებულთა შემადრწუნებელი ლაღადისი, მეომართა ფარების ელარუნი, მზის სხივებზე ხმლების ელვასავით პრიალი ბრძოლის ველს ჯოჯოხეთად ხდიდა.

არგოსელების მხედრობას იერიში იერიშზე მოჰქონდა და სამკედრო-სასიცოცხლოდ ეკვეთებოდა ათენელების ძლევამოსილ მეომრებს.

მეფე დემოფონი და მამაცი ჰილე ჯარისკაცებს ამხნეებდნენ, ხან ერთსა და ხან მეორე რაზმში ტრიალებდნენ და მტრის მიერ მოტანილ იერიშებს წარმატებით იგერიებდნენ.

ბრძოლის ველი თანდათან უფრო საშინელ სახეს იღებდა. დედამიწა სულ ერთთავად ზანზარებდა და გულში მაგრად იკრავდა სამშობლოსათვის თავდადებულ ათენელების მამაც და შეუდრეკელ მეომრებს.

დადგა საშინელი წუთი. ათენელების ძლევამოსილი მხედრობა თავდადებული მეფისა და ჰილეს წინამძღოლობით მოგერიების ნაცვლად იერიშზე გადავიდა და ხელჩართული ბრძოლით არგოსელების მეომრებს მედგრად ეკვეთა. გაიმართა სისხლისმღვრელი ხელჩართული საშინელი ბრძოლა, რომელიც ათენელების გამარჯვებით დამთავრდა.

ათენელების ძლევამოსილმა მხედრობამ სამარცხვინოდ უკუაქცია არგოსელების ურიცხვი ჯარი.

გამარჯვებით გამხნეებული ათენელთა მამაცი მეომრები ფეხდაფეხ დევნიდნენ არგოსელების უკუქცეულ ჯარისკაცებს და შეუბრალებლად სიცოცხლეს ასალმებდნენ.

თავის საბრძოლველ ეტლში ჩამჯდარი ძლევამოსილი ჰილე თავის მეომრებთან ერთად კვალდაკვალ მისდევდა ნეტრს.

მოხუცმა იოლასმა, როგორც კი მოჰქრა თვალი ჰილეს, დაუყოვნებლივ მისკენ გაეშურა და საბრძოლველი ეტლის დათმობა გულმხურვალედ სთხოვა.

ჰილემ თავაზიანად შეასრულა თავისი აღმზრდელის ეს გულმხურვალე თხოვნა.

მოხუცი იოლასი სასწრაფოდ ჩაჯდა ჰილეს საბრძოლველ ეტლში და სხვა მეომრებთან ერთად უკუქცეულ მტერს მრისხანე ყიჟინით დევნიდა და გზაში გაფაციცებით მეფე ვერისთევსს დაეძებდა, რომ ეს ვერაგი მტარვალე ხელში ცოცხალი ჩაეგდო.

როცა ჰილეს საბრძოლო ეტლში შებმული ფეხმალი ცხენები ათენა-პალადას სამლოცველოს მიუახლოვდნენ, იოლასმა მოშორებით დაინახა ვერისთევსის ეტლი, რომელიც თავდავიწყებით არგოსისაკენ მიჰქროდა.

მოხუცმა იოლასმა ზეცას ხელები აღაპყრო და ყოვლისშემძლე ზევსს მხურვალედ შეევედრა ერთი დღით მისთვის სიკაბუკე მიენიჭებინა.

უეცრივ ცას ორი ვარსკვლავი მოწყდა და ეტლი. რომელშიც იოლასი იჯდა, სქელმა შავმა ღრუბელმა შებურა.

როცა ვარსკვლავები გაჰქრა და ეტლის ირგვლივ შავი ღრუბელი გაიფანტა, იოლასი ეტლში ფეხზე იდგა სიკაბუკის მთელი ძლიერებითა და სიმშვენიერით გაბრწყინებული.

მეგარასა და კორინთოს საზღვარზე ჰილეს ეტლში შებმული ფეხმალი ცხენები წამოეწია მეფე ვერისთევსის საბრძოლო ეტლს.

იოლასი გააფთრებული ლომივით მიიქრა ვერაგ მეფესთან, სტაცა ყელში თავისი მძლავრი ხელები და ხელფეხშებოროკილი ცოცხალი წამოიყვანა ათენელების ბანაკში.

ათენელების საკავშირო მხედრობა მხურვალედ ულოცავდა ძლევაშობილ იოლასს მტერზე ბრწყინვალე გამარჯვებას.

საზღვრებიდან დაბრუნებულ საკავშირო მხედრობას და იოლასს, რომელმაც ცოცხლად ტყვედ წამოიყვანა არგოსის

ვერაგი და ბოროტი მეფე ევრისტევისი, ათენელებმა დიდი საზიემო შეხვედრა მოუწყეს.

საზიემოდ მორთულ ათენის ქუჩებზე დიდი და პატარა, ქალი და კაცი, ყველანი სადღესასწაულო ტანსაცმელში გამოწყობილი, ყვავილებითა და თაიგულებით ჰფენდნენ ქუჩებს და ძღვევამოსილ მხედრობას, მის მთავარსარდლებს და მოხუც იოლაოსს ბრწყინვალე გამარჯვებას ულოცავდნენ.

ხალხის სიხარულს საზღვარი არა ჰქონდა. მთელი ქალაქი კიფით კიდემდე მხიარულების ფერხულში ჩაება. ცეკვა, თამაში, სიმღერა, დაფისა და ნალარას ტკბილი ღულუნი მთელი დღის განმავლობაში არ შეწყვეტილა.

მოხუცმა იოლაოსმა ელადის გმირთა გმირის დიდებული ჰერაკლეს დედას ალკმენეს წარუდგინა დატყვევებული არგოსის ვერაგი მეფე ევრისტევისი და მისი საჯაროდ გასამართლება სთხოვა.

უსაზღვრო მძულვარებით აგზნებული შეხვდა ალკმენე თავისი შვილისა და შვილიშვილების მუდმივ მტერსა და დაუცხრომელ მწვალებელს, ვერაგ მეფე ევრისტევისს.

„ყოვლისშემძლე ღმერთებისაგან სამარადისოდ შერისხულო მტარვალო, ძლივსლა ხელში არ ჩამივიარდი!“ — სიხარულით წამოიძახა ალკმენემ, როცა მან ხელფეხშებოროკილი არგოსის ბოროტი მეფე ევრისტევისი დაინახა.

„ნუთუ შენ, მტარვალო, მოწყალე ღმერთებისაგან ყოვლად შერისხულო ავაზაკო, აძეამადაც ვერა გრძნობ შენი ბოროტი გულით ყველა იმ დანაშაულს, რომელიც შენ ოდესმე ჩაგიდენია ჩემი დიდებული შვილის ჰერაკლესა და ჩემი შვილიშვილების მიმართ! რატომ ერთხელ მაინც არ ჩაუფიქრებინარ შენს უძსგავსო, საზიზღარ საქციელს! რატომ ისე დაიბრმავე თვალები, რომ ასე უსიარცხვილოდ, უხეშად ამხედრდი მთელი ელადის საყვარელი გმირის ჰერაკლესა და მისი ობლადდარჩენილი შვილების წინააღმდეგ! რატომ არ იცოდი, რომ ყოვლისშემძლე ღმერთები უსამართლობას ვერ ითმენენ და ყოველთვის და ყველგან სასტიკ სასჯელს აწესებენ იმათ მი-

მართ, ვინც ასეთ უსამართლობას ჩადის და თავისი ბოროტი მოქმედებით ჩირქსა სცხებს უდანაშაულო ადამიანებს! რატომ მიწისაკენ დაგიხრია ეს შენი აღრედაც დასაბრმავებელი თვალები? რატომ მერიდები პირდაპირ თვალები გამისწორო, შენ მტარვალო? ნუთუ მართლაც შენ ის საზიზლარი მტარვალი ხარ, რომელიც ჩემს შვილს, ელადის ამ დიდებულ გმირთა გმირს, ესოდენ ავიწროებდი, ტანჯავდი, ცოცხალს საიქიოს სამეფოში ისტუმრებდი, მხეცებისა და საზიზლარი გველეშაპების საკბილოდაც არ ინანებდი!

მაგრამ შენმა დაუცხრომელმა ბოროტმა ბუნებამ, შენმა გაუმძღარმა გულმა ჩემ შვილს ეს უდიდესი და უმაგალითო მწუხარება როდი აკმარა? სირცხვილი და კიდევ სირცხვილი, შენ, ვერაგო მტარვალო! ჩემი შვილის, ამ დიდებულ გმირთა გმირის სიკვდილის შემდეგ ვერ მოისვენა შენმა ბოროტმა გულმა და მეც და ჩემ შვილიშვილებს უსირცხვილოდ, შეუბრალებლად გვღვენიდი, არსად უფლებას არ გვაძლევდი სადმე თავი შეგვეფარებინა, ჩვენ საყვარელ სამშობლო მხარეს უსაფუძვლოდ, უდანაშაულოდ მოგვწყვიტე და უცხო ქვეყანაშიც ცხოვრებას გვისპობდა! შენ ყოვლად უმსგავსო და ყოვლისშემძლე ღმერთების მგმობლო მტარვალო, ღმერთების მამამთავრის ზევსის საკურთხევლიდან მოწყვეტასაც კი გვემუქრებოდი!

ქეშმარიტად, ჩვენ აუცილებლად დავილუპებოდით, რომ თავისუფლებისმოყვარე ათენელებს არ დავეფარეთ, დახმარება არ აღმოეჩინათ ამ ჩვენი კეთილისმყოფელ ადამიანებს, რომლებიც შენს მუქარას და ძალადობას არ შეუშინდნენ!

რატომ დაკარგე სინდისი ისე, რომ შენ, არა თუ ადამიანები, ყოვლისშემძლე ღმერთებიც კი დაივიწყე?

რატომ გგონია, რომ ქვეყანა ჩალითაა დახურული? ყოვლისშემძლე და მოწყალე ღმერთები უსამართლობას, ცუდკაცობას არავის შეარჩენენ, ყველას შესაფერისად დასჯიან, ყველას თავის ადგილს მიუჩენენ!

კარგია რომ ამეამად ხელში ჩაგვივარდი! დარწმუნებული უნდა იყო, რომ შენ აგებ პასუხს ყველა იმ ავაზაკობისათვის, რომელიც შენ შენის უგვანო და სამარცხვინო სიცოცხლეში ასე უტიფრად, ასე უსირცხვილოდ ჩაგიდენია!

იცოდე, სიკვდილით დაისჯები და კიდევაც ღირსი იქნები ასეთი სასჯელისა!“

მეფე ევრისტევის, ეს ოღესლაც ძლიერი და უზენაესი უფლებებით მოსილი სახელმწიფოს მბრძანებელი, რომლის წინაშე ხალხი წელში იზნიქებოდა, რომელიც თავის საკუთარ კეთილდღეობას სხვის უბედურებაზე წარბეზებულად აშენებდა, დღეს გულზე ხილებდაკრეფილი, გაქვავებული იდგა ელადის დიდებული გმირის ჰერაკლეს მშობელი დედის სამსჯავროს წინაშე და ენა პატიებისა და შეწყნარების სათხოვნელად ვერ მოებრუნებინა.

ჰილე და კეთილშობილი ათენელები უმტკიცებდნენ ალკმენეს, რომ ყოვლისშემძლე დიდსულოვანი ღმერთები არ მოგვიწონებენ უნწყო, უიარაღო, ტყვედჩაგვარდნილ მტრის სიკვდილით დასჯასო.

მაგრამ გამწარებული დედის გული ვერ მოალბო ასეთმა მტკიცებამ.

საბრალო ალკმენეს მოაგონდა ყველა ის ვერაგობა, რომელსაც ბოროტი ევრისტევის მთელ თავის სიცოცხლეში გმირთა გმირის დიდებული ჰერაკლეს წინააღმდეგ ასე უსირცხვილოდ, ასე შეუბრალებლად ეწეოდა.

საბრალო დედას მოაგონდა თავისი შვილიშვილების უდიერად დევნა და შევიწროება, მოაგონდა საცოდავი მაკარეას უდანაშაულოდ მსხვერპლად შეწირვა და ამიტომ იგი ასე დაჟინებით მოითხოვდა ბოროტი ევრისტევის აუცილებლად სიკვდილით დასჯას, და კიდევაც მიზანს მიაღწია.

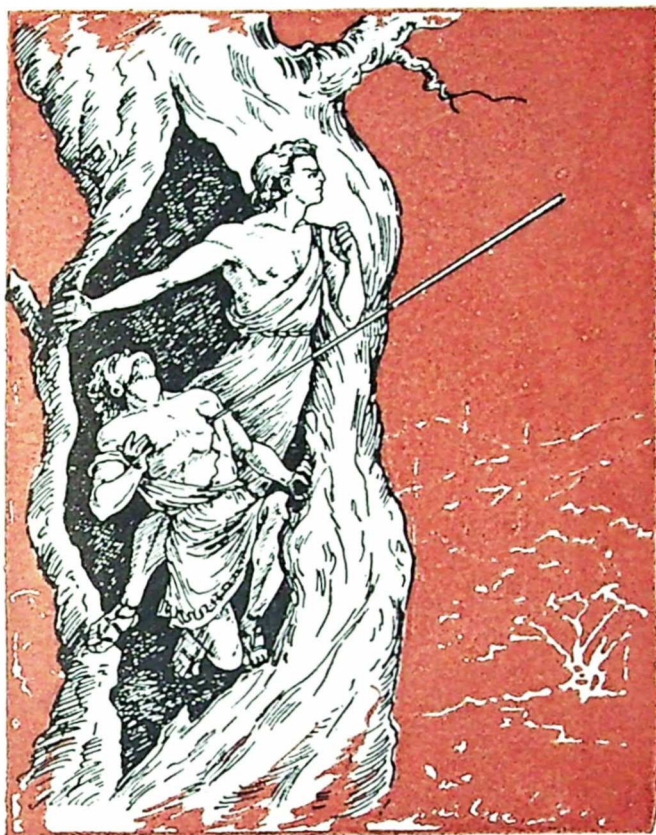
განწარებული ალკმენე შეშლილივით მიიქრა მტარვალ ევრისტესთან და საკუთარი ხელებით ორივე თვალები სასიკვდილოდ ამოთხარა.

ათენელებმა მეფე ევრისტევის ცხედარი დაასაფლავეს ათენა-პალატის ტაძრის მახლობლად.

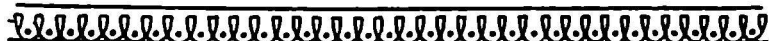
ათენის თავისუფლებისმოყვარე ხალხმა იმდენი დიდსულოვნება გამოიჩინა, რომ მტერი დაუსაფლავებელი არ დატოვა.

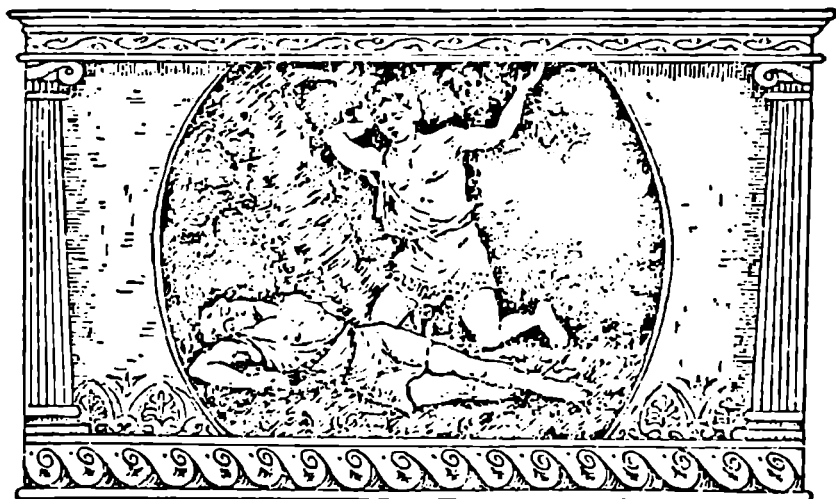
მთელი ატიკის მკვიდრნი დიდად აფასებდნენ ათენელების ამ იშვიათ კეთილშობილებას და კიდევაც ამიტომ ყველგან და მარადის ათენელების სახელს დიდის პატივისცემითა და სიყვარულით მოიხსენიებდნენ.

ბებრჯუბი

დიოსკურები და აფარილები

ყოვლისშემძლე ღმერთების მამამთავრის ზევსისა და ლედას შვილები, კასტორი და პოლუქსი, ანუ როგორც მათ ეძახდნენ დიოსკურები, თავისი ჭაბუკური გამპკრიახობით, მამაცობითა და ძლევამოსილებით მთელ საბერძნეთში, კილითი კიდემდე, უდიდეს გმირებად იუვენენ მიჩნეული.

კასტორს მთელ სახელმწიფოში ვერავინ სჯობნიდა გარეული ცხენების გახედნასა და მოშინაურებაში.

პოლუქსი ხელჩართულ ორთა ბრძოლაში ყოველთვის პირველობას იჩენდა, მის სიმამაცეს და ძლევამოსილებას ქალი და კაცი, დიდი და პატარა, ყველანი დიდ განცვიფრებაში მოჰყავდა. ამიტომაც იყო, რომ პოლუქსს მთელ საბერძნეთში შეუდარებელი გმირის სახელი ჰქონდა მოპოვებული.

პოლუქსს და კასტორს თავის ზიძაშვილებთან ერთად, მესენიის მეფე აფარევსის შვილებთან, ლინკევსსა და იდასთან, არაერთხელ უსახელებიათ თავი სხვადასხვა საგმირო საქმეებით.

ლინკევის ისეთი ბასრი და შორსმკვრეტელი მხედველობა ჰქონდა, რომ მისი გამჭრიახი თვალები დედამიწის გულია სირღმესაც კი სწვდებოდა და შეუმჩნეველს იშვიათად რასმეს სტოვებდა.

იდასს კი ყველგან და ყოველთვის უძლეველი სიზამაცით თავი მოჰქონდა. გმირი ჭაბუკი ერთხელ იმდენად გაკადნიერდა, რომ აპოლონ ღმერთსაც კი ბრძოლა გამოუტხადა.

იდასს და აპოლონ ღმერთს სილამაზით სახელგანთქმული მოკვდავი მარპესა მოსწონდათ და ორივენი მის მოტაცებას ცდილობდნენ.

იდასი აპოლონ ღმერთს არ მოერიდა და ერთ დღეს პოსეიდონ ღმერთის მიერ ნაჩუქარი ფრთებიანი ეტლით მშვენიერი მარპესა გაიტაცა.

აპოლონ ღმერთი დაედევნა უკან კადნიერ გმირს და უნდოდა მშვენიერი მარპესა იდასისათვის წაერთმია.

გაიმართა აპოლონ ღმერთისა და იდასს შორის სამკვდროსასიცოცხლო ბრძოლა.

ყოვლისშემძლე ზევსმა გააშველა ორივე ძლევაშოსილი მებრძოლი და სილამაზით სახელგანთქმულ მარპესას წინადადება მისცა ამ ორ მეტოქეთა შორის თვითონვე აერჩია ერთ-ერთი საქმროდ.

მარპესა დარწმუნებული იყო, რომ აპოლონ ღმერთი, როცა მარპესა ხანშესულობის გამო თავის დღევანდელ სილამაზესა და სიმშვენიერეს დაკარგავდა, თავის ღეთაებრივ მოსიყვარულე გულს სხვა უფრო ახალგაზრდა ქალს გადაუშლიდა, ამიტომ მან საქმროდ იდასი აირჩია.

დიოსკურები და აფარიდები ერთმანეთთან დიდ მეგობრულ განწყობილებაში იყვნენ. ოთხივე გმირი ჭაბუკი მეგობრულად, შეთანხმებულად მონაწილეობას იღებდნენ სხვადასხვა ბრძოლებსა და ომებში, თავისი ძლევაშოსილი მამა

ცობით არაერთხელ უსახელებიათ თავი მტერზე ბრწყინვალე გამარჯვებით.

ერთხელ კასტორი, პოლუქსი, ლინკევსი და იდასი შეიჭრნენ არკადიაში, მოიტაცეს მრავალრიცხოვანი ხარების ჯოგი და უშიშარ ადგილას გამოიყვანეს.

დადგა ჯოგის განაწილების დრო. დიოსკურებსა და აფარიდებს შორის ჯოგის სამართლიანად განაწილება ყველაზე უფრო ძლიერსა და ღონიერ იდასს მიანდეს.

იდასმა გაქრა ერთი ხარი ოთხ თანასწორ ნაწილად და ჯოგის განაწილების ასეთი წესი დაადგინა: ვინც თავის კერძს ყველაზე უფრო ადრე შექამს, ჯოგის ნახევარი ნაწილი მას მიეკუთვნება, ხოლო ჯოგის მეორე ნაწილი დაეთმობა მას, ვინც პირველის შემდეგ თავისი კერძის შექმას მოასწრებს.

იდასმა ყველაზე უფრო ადრე შექამა თავისი კერძი და შემდეგ თავის ძმას ლინკევსს მიეშველა ქამაში.

ამრიგად ჯოგის ნახევარი იდასს ხედა წილად, ხოლო მეორე ნახევარი — ლინკევსს, თანახმად დადებული პირობისა.

აფარიდებმა მთელი ჯოგი მესენიაში წაასხეს და კასტორი და პოლუქსი სრულიად ხელცარიელნი დატოვეს.

მოტყუებით გაბრაზებული დიოსკურები შეიჭრნენ მესენიაში, მოიტაცეს მთელი ჯოგი, აგრეთვე აფარიდების კუთვნილი წვრილფეხი და მსხვილფეხი საქონელი და სამშობლოში წამოასხეს.

დიოსკურებმა მარტოდმარტო ეს არ აკმარეს აფარიდებს. პოლუქსმა და კასტორმა იდასსა და ლინკევსს მოსტაცეს საცოლეებიც, და ამრიგად უდიდესი შეურაცხყოფა მიაყენეს ორივე გმირ ძმას.

კასტორმა და პოლუქსმა უშიშარ ადგილას დამალეს მოტაცებული ჯოგი და თვითონ მახლობლად ჩაუსაფრდნენ აფარიდებს იმ განზრახვით, თუ ძმები თავს დაესხმოდნენ ჯოგისა და საცოლეების უკანვე დასაბრუნებლად, საკადრისი პასუხი გაეცათ.

ლინკევსი ავიდა ტაიგეტის უმაღლეს მწვერვალზე, საიდანაც პელოპონესის მთელი ნახევარი კუნძული ხელის გულივით მოჩანდა და ამ თვალუწვდენელ სიმაღლიდან თავისი მახვილი

მხედველობით მთელ არემარეს უთვალთვალედა, რომ თავხედი დიოსკურები სადმე აღმოეჩინა.

ლინკევის მახვილ თვალებს შეუმჩნევლად არ დარჩა პოლუქსი და კასტორი, რომლებსაც უზარმაზარ ხის ფულუროში გაემართათ თავშესაფარი.

ლინკევისმა დაუყოვნებლივ აცნობა იდასს დიოსკურების ადვილსამყოფელი.

აფარიდები ელვის სისწრაფით მიიპრინენ იმ ხესთან, რომელშიც შეფარებულ იყვნენ დიოსკურები.

ძლევა მოსილმა იდასმა. რაც ძალი და ღონე ჰქონდა, სტყორცნა ისარი ხეს და მძიმედ დაქრა ხეში ჩასაფრებული კასტორი.

შეშლილივით გამოიქრა საფარიდან პოლუქსი და სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა გაუმართა აფარიდებს.

მცირე ხნის შებრძოლების შემდეგ პოლუქსმა სამარცხვინოდ უკუაქცია ლინკევი და იდასი, რომელთაც უკან დაედევნა და მათი მამის საფლავამდე კვალდაკვალ მისდია.

სასაფლავო მიდამოებში იდასმა და ლინკევისმა სეტყვასავით დაუშინეს უზარმაზარი ლოდები პოლუქსს, მაგრამ ოდნავაც ვერაფერი დააკლეს მას.

პირიქით, პოლუქსმა მოიმარჯვა შორსმტყორცნი ისარი და ისე მძლავრად სტყორცნა ლინკევისს, რომ გულმკერდგანგმირულმა ქაბუკმა იქვე სული განუტევა.

ახლა ჯერი მიდგა იდასზე. გაიმართა ხელჩართული ბრძოლა, რომელიც ვინ იცის, როგორ დაბოლოვდებოდა, რომ ყოვლისშემძლე ღმერთების მამამთავარ ზევსს ეს სამკვდრო-სასიცოცხლო ბრძოლა არ შეეწყვიტა.

ყოვლისშემძლე ზევსის ბრძანებით ცამ მრისხანედ დაიქუხა, ბრძოლის ველს ციური ცეცხლი კიდითი კიდემდე მოედო და ლინკევისსა და იდასის ფერფლადქცეული გვამები ერთიანად შთანთქა.

ამ ბრწყინვალე გამარჯვების შემდეგ პოლუქსი სასწრაფოდ კასტორისაკენ გაემართა. საბრალო გმირი სწორედ ამ დროს სიკვდილს ებრძოდა და საცოდავად იტანჯებოდა.

პოლუქსმა ცხარე ცრემლების ფრქვევით მიმართა ყოვლისშემძლე ზევსს და მოკრძალებით მოახსენა: „ყოვლისშემძლე ოლიმპოს მბრძანებლო ზევსო, ჩემო, გონებიდან განუყრელო ძვირფასო მშობელო მამავ! გვეედრები, თვალცრემლიანი გემუდარები, ყოვლადმოწყალეო ქვეყნის მპყრობელო, მოილე შენი მოწყალება და შემიმსუბუქე ჩემი აწინდელი ენითგამოუთქმელი, გონებით წარმოუდგენელი მწუხარება! რაღაა იგი ზიკოცხლე, რომელსაც არ ათბობს, არ აცხოველმყოფელებს უგულითადესი მეგობრის, უახლოესი ადამიანის მგრძნობიარე გულის აღერსი და სიყვარული? დეე, ისა სჯობს, ჩემო ყოვლისშემძლე საყვარელო მშობელო მამავ, ჩემ ძმასთან ერთად მეც სიკვდილი მომავლინო, ჩემ ძმასთან ერთად სამუდამოდ დავხუქო თვალები და მასთან ერთად განუყრელად გადავსახლდე საიქიოს სამეფოში!“

ყოვლისშემძლე ზევსმა ასე უპასუხა თავის საყვარელ და ძვირფას შეილს: „შვილო, იცოდე, რომ შენი ძმა მოკვდავის შვილია! სრულ უფლებას განიჭებ, ორში ერთი აირჩიო. თუ ვსურს, შენ შეგიძლიან ოლიმპოზე იცხოვრო, ყოვლისშემძლე ათენა ქალღმერთისა და არესის ბრწყინვალე სასახლეში და ამრიგად თავი დააღწიო სიკვდილს და მომაბეზრებულ მოხუცებულობას! თუ ამას არ მოისურვებ, ყველაფერში შენი ძმის ბედი უნდა გაიზიარო და შენაცვლებით ხან საიქიოს სამეფოში იცხოვრო, ხან კი ყოვლისშემძლე ღმერთების ზეციურ სასახლეში!“

პოლუქსმა სრულიად უყოყმანოდ ძმის ბედის გაზიარება ირჩია.

ყოვლადმოწყალე ზევსმა კასტორს თვალები აუხილა და წინანდელი მხედველობა და ძლევაგამოსილება დაუბრუნა.

ამ დღიდან მოკიდებული კასტორი და პოლუქსი ერთმანეთს არ შორდებიან და განუყრელად ერთად ცხოვრობენ.

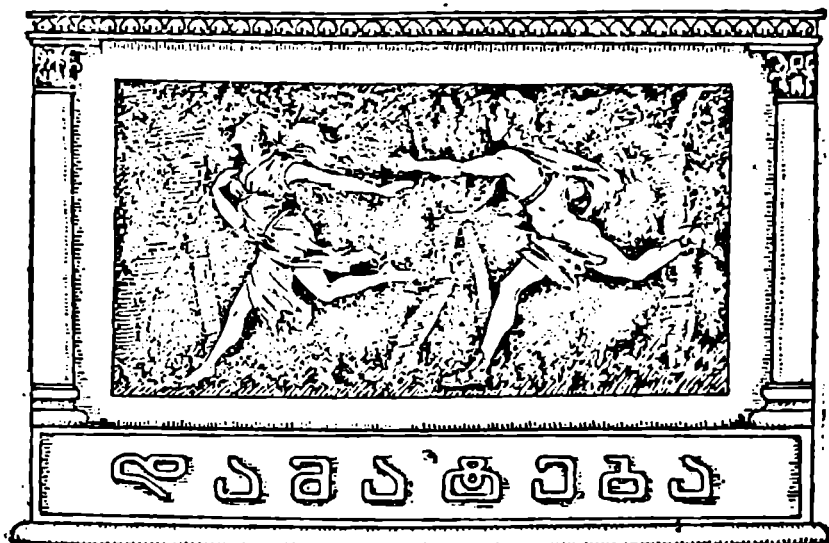
ერთ დღეს გმირთა გმირი ძმები ოლიმპოს მწვერვალზე ნეტარი ღმერთების ფართო და ბრწყინვალე სასახლის დარბაზებში თავმოწონებით დასეირნობენ და ნეტარების ფიალას ეწაფებიან, ხოლო მეორე დღეს საიქიოს სამეფოს ევლი-

ნებიან და მკედრების აჩრდილთა შორის აღამებენ, საიქიოს მკვიდრთა აუტანელ დარდსა და მწუხარებას იზიარებენ.

ხალხი დიდის პატივისცემით და სიყვარულით შეტრფის და შეხარის თავისი წიალიდან წარმოშობილ გმირთა გმირებს, რომლებიც სრულიად გულწრფელად და უანგაროდ იღწვიან ხალხის ბედნიერებისა და კეთილდღეობისათვის.

ხალხს სჯერა და ღრმად სწამს, რომ გმირი ძმები, პოლუქსი და კასტორი, მხსნელად და ზფარველად ევლინებიან ადამიანს ყოველგვარ ხიფათსა და გაკირვებაში მოგზაურობის დროს, უცხო ქვეყანაში იქნება ეს, თუ სამშობლოში.

დავით*

(ოვიდიუს ნახონი — „მეტამორფოზები“)

სახენათელმა, მხიარულმა ღმერთმა აპოლონმაც იცის სევდა, მასაც ეწია ერთხელ მწუხარება. როდესაც იგი, სიამაყის გრძნობით აღესილი, თავს ადგა მისი ისრებით განგმირულ საშინელ ურჩხულ პითონს, მან იქვე ახლო თვალი მოჰკრა სიყვარულის ახალგაზრდა ღმერთს ეროტს, — მას ოქროს მშვილდ-ისარი მოემარჯვებია და ტყორცნას აპირებდა.

აპოლონს გაეცინა და უთხრა ეროტს:

— რად აგიღია ხელში, ყმაწვილო, ეს მრისხანე იარაღი! ნუ მეტოკები მშვილდ-ისრის მომარჯვებაში, რომლითაც ახლახან სიცოცხლე მოვუსპე ამ საშინელ პითონს. განა შეძლებ ჩემი ბადალი გახდე, მეტოკეობა გამიწიო მე, ისრისმტყორცნელს? იქნებ ფიქრობ ჩემზე მეტი სახელის მოხვეჭას?

* მოთხრობილია შ. გვინჩიძის მიერ.

შეურაცხყოფილმა ეროტმა ამაყად უპასუხა:

— შენი ისრები, ფებ-აპოლონ, აუცდენლად ხვდება მიზანს, ყველას კოდავს ისინი, ხოლო ჩემი ისარი შენ დაგკოდავს.

თქვა ეს ეროტმა, აიქნია თავისი ოქროს ფრთები და თვალის დახამხამებაში მალალ პარნასზე აფრინდა. აქ მან ამოიღო თავისი კაპარკიდან ორი ისარი: ერთი—ოქროსი, მახვილწვეტიანი, სიყვარულის ჩამსახავი, მეორე — ტყვიის, ბლაგვწვეტიანი, სიყვარულის ჩამხშობი. ოქროს ისარი მან აპოლონს სტყორცნა, ტყვიის ისარი კი—ნიმფა დაფნეს...

და აი ერთხელ აპოლონი დაფნეს შეხვდა და უსაზღვროდ შეუყვარდა იგი. აპოლონი მოხიბლა მისმა ვარსკვლავისებურ ნათელმა თვალებმა, მისმა ვარდისფერმა ბაგეებმა, მარმარილოსებრ თეთრმა ხელებმა, მისმა ხუჭუქა კულულებმა, მაგრამ დაინახა თუ არა დაფნემ ოქროსთმიანი აპოლონი, უმალ პირი იბრუნა და ქარივით გაქანდა. აპოლონი მყისვე გამოუდგა მას.

— შეჩერდი, მშვენიერო ნიმფა,—ემუდარებოდა აპოლონი,—რად გამირბინხარ, ვით კრავი—მგელს, ვით მტრედი—არწივს? მე ხომ შენი მტერი არა ვარ? აგედევნე, რადგან სიყვარულით ვარ შეპყრობილი. შეანელე ნაბიჯი დახე, როგორ დაისისხლიანე ფეხები ნარ-ეკალში! მე ხომ აპოლონი ვარ, ყოვლისშემძლე ზევსის ვაჟი და არა უბრალო მოკვდავი მწყემსი ვინმე. ჩემი თაყვანისმცემელია დელფოსი, დელფოსი და კლაროსი. მე შევექმენი კითარა და მშვილდ-ისარი. მე მკურნალი და მხსნელი ვარ ყოველგვარი გაჭირვებიდან, ოღონდ ვერ ვუშველე ჩემს საკუთარ თავს, ვერ ვიხსენი თავი შენდამი სიყვარულისაგან.

კიდევ ბევრი რამის თქმა უნდოდა აპოლონს, მაგრამ მშვენიერმა ნიმფამ კიდევ უფრო აუჩქარა ფეხს.

ქარივით მისდევს მას აპოლონი. თანდათან ეწევა. აი სადაცაა დაეწევა კიდევაც... დაფნე გრძნობს მის მხურვალე სუნთქვას, ძალ-ლონე ღალატობს, სირბილი აღარ შეუძლია. მაშინ აღაპყრო მან ხელები და მიმართა მუდარით თავის მამას, თესალიის მდინარის ღმერთს პენეოსს:

— მშობელო მამავ, ღმერთო პენოს, მიხსენი განსაცდელი-საგან! გაიხსენ დედა-მიწავ და შთანთქე ჩემი სხეული, ანდა მიცვალე სახე, ესოდენ დიდ ტანჯვა-წამებას რომ მაყენებს!

წარმოთქვა თუ არა დაფნემ ეს სიტყვები, მყისვე გაუშეშდა მთელი სხეული. ხის ქერქი გადაეკრა მის ნაზ გულ-მკერდს, თმები მწვანე ფოთლებად გადაექცა, ცისკენ აპყრობილი ხელები—შტოებად, მარდი ფეხები კი ფესვებად წავიდა მიწაში. გულმოკლული აპოლონი ნაზად შემოეხვია ხედქცეულ დაფნეს და ქერქიდან შემოესმა მშვენიერი ნიმფას მისუსტებული გულისცემა. ეხვევა და ეალერსება აპოლონი მშვენიერ ხეს და მწუხარებისაგან დიდხანს, დიდხანს ვერ ახერხებს ხმის ამოღებას.

ბოლოს ასე ამბობს:

— შენ ვერ შეიქენ ჩემი მეუღლე, მშვენიერო დაფნე, მაშ ჩემი ხე მაინც იყავ! დეე, შენი ფოთლებით დაწნული გვირგვინი ამკობდეს ჩემს თავს, ჩემს კითარას და ჩემს კაპარქს. დეე, არასოდეს არ დაქკენს, დაფნე, შენი ფოთლები! იყავ მარადმწვანე!

დაფნემ წყნარად ააშრიალა ხშირი ფოთლები და, თითქოს თანხმობის ნიშნადო, დახარა თავისი ამწვანებული კენწერო.

გ ა ლ ა ზ ე ე ლ ა კ ი ს ი

(ოვიდიუს ნახონი—„მეტამორფოზები“)

* * *

ფავნისა და ნიმფა სიმეთიდას შვილი აკისი თავისი იშვიათი სილამაზით წყლის ნიმფებს—ნერეიდებს ერთიანად ხიბლავდა.

აკისი თექვსმეტი წლას იქნებოდა, როცა ნერეიდა გალატეამ პირველად თვალი მოჰკრა ამ იშვიათად ლამაზ-ყმაწვილს.

აკისმა და გალატეამ ერთმანეთი შეიყვარეს, ერთმანეთს დაუახლოვდნენ.

წყლის ქალღმერთები შეტრფოდნენ და შეხაროდნენ უსაზღვრო სიყვარულით დაკავშირებულ გალატეასა და აკისის ბედნიერებას.

აკისი მხოლოდ და მხოლოდ მშვენიერ გალატეასთან გრძნობდა თავის თავს ბედნიერად. აკისს ვერ წარმოედგინა, რომ იგი თავის მშვენიერ, გონებიდან განუყრელ მეგობარს ოდესმე ჩამოშორდებოდა ან ვინმე სხვას გადაუშლიდა თავისი გულის უნაზეს გრძნობებს.

გალატეასაც აკისი ისე მძლავრად და უსაზღვროდ უყვარდა, რომ ამ მქიდრო და ურყევ კავშირს ყოვლისშემძლე ღმერთებიც კი ვერ დაარღვევდნენ, ვერ დაშლიდნენ.

აკისი და გალატეა ბედნიერად თვლიდნენ თავს, ერთმანეთს თვალ-წარბში შეცქეროდნენ და ნეტარების ცრემლებს ღვრიდნენ.

მართალია, გალატეა დიდ ბედნიერად თვლიდა თავის თავს, მაგრამ მეორეს მხრით ერთი რამ აწუხებდა, ერთი რამ მოსვენებას არ აძლევდა.

კიკლოპი პოლიფემოსი მუდამ დევნიდა, მოსვენებას არ აძლევდა მშვენიერ ნიმფას და ყოველგვარად ცდილობდა მისი გული მოეგო.

გოლიათი პოლიფემოსი გატაცებული იყო გალატეასადმი სიყვარულით, იგი მთელი თავისი არსებით გალატეას ეკუთვნოდა, მშვენიერი ნიმფას ერთი დანახვა მთელ თავის სიმდიდრესა და თვით სიცოცხლესაც კი ურჩევნოდა.

კიკლოპი პოლიფემოსი მზად იყო ამქვეყნად ყველაფერი დაეთმო, თვით ყოვლისშემძლე ღმერთებსაც კი შეებრძოლებოდა, ოღონდ მშვენიერი გალატეას უურადლება, თანაგრძნობა დაემსახურებია, მშვენიერ ნიმფას თავისი მგრძნობიარე გული სასიყვარულოდ გადაეშალა.

გოლიათ პოლიფემოსს გალატეა უსაზღვროდ უყვარდა და ასეთივე სიყვარულს იგი ნიმფას მხრიდანაც მოითხოვდა.

გალატეა კი გულგრილად შეჰყურებდა პოლიფემოსის სიყვარულით აგზნებულ გრძნობებს. ნიმფას პოლიფემოსი არა თუ უყვარდა, პირიქით, სძულდა და მუდამეჭამს ცდილობდა თავი შორს დაეჭირა მისგან.

პოლიფემოსი კარგად გრძნობდა გალატეას გულგრილობას, მაგრამ სიყვარულით აგზნებული გოლიათი ფარ-ხმალს არ ჰყრიდა და ყოველგვარად ცდილობდა ნიმფას გული მოეგო, მოენადირებინა.

სიყვარულით შეპყრობილი კიკლოპი, რომლის სამფლობელოში გზად შევლას წინათ ვერც ერთი უცხოელი ვერა ბედავდა, ამჟამად ყურადღებას არავის აქცევდა. კიკლოპმა დაივიწყა თავისი ურიცხვი ჯოგი, დაივიწყა თავისი გამოქვამული, სადაც იგი აქამდე სიამოვნებით ღამეებს ატარებდა.

პოლიფემოსის მთელი აზრი და გონება მშვენიერ გალატეას ირგვლივ ტრიალებდა, სიყვარულით აგზნებული კიკლოპი მთელი თავისი არსებით გალატეას ეკუთვნოდა.

უხეში და ტლანქი პოლიფემოსი ყოველდღე რკინის ფარცხით ივარცხნიდა ჯაგრიან თმას, წვერ-ულვაშს ნამგლით იკრეკდა, ხშირად წყალში იცქირებოდა, რომ თავისი თავი გალამაზებული დაენახა.

გოლიათი კიკლოპის ბუნებრივმა ველურობამ და სიმკაცრემ, რომელიც მას აქამდე ახასიათებდა, ამჟამად ადგილი დაუთმო სინაზესა და ადამიანობას.

უცხოელების ხომალდები ახლა სრულიად თავისუფლად შემოდინოდნენ კიკლოპის სამფლობელოს ნავსადგურებში და მთელი კვირაობით იალქნებს უშიშრად აფრიალებდნენ ძველად ამ სახიფათო ადგილას.

სწორედ ამ ხანებში კიკლოპის სამფლობელოს ესტუმრა გამოჩენილი გულთაზიხილავი ტელემე, რომელმაც ინახულა პოლიფემოსი და უწინასწარმეტყველა, რომ შენს სამფლობელოში შემოივლის ელინთა მხედრობის ძღვევამოსილი გმირი სარდალი, ცბიერი ოდისევსი, რომელიც შენს ერთადერთ თვალს, შუბლზე რომ გაქვს, ამოგთხრისო.

კიკლოპმა სიცილით უპასუსა ტელემეს: „სისულელეს მეუბნები! ეს ჩემი ერთადერთი თვალი დიდი ხანია, რაც ჩემმა გულის სატრფომ, ჩემმა მშვენიერმა გალატეამ ნომტაცაო!“

კიკლოპი თავისი ურიცხვი ჯოგით ხშირად გამოდიოდა ზღვაში სოლივით შექრილ გორაკზე, მწუხარედ ჩამოჯდებოდა გორაკის მწვერვალზე, ფეხთ ჩამოიდებდა უხარმაზარ კომბალს, რომელსაც იგი ჯოხის მაგივრად ატარებდა, აილებდა ხელში ვეებერაელა სალამურს და ისე მძლავრად ჩაბერავდა, რომ სალამურის უხეში და ტლანქი ხმა მთელ არემარეს აყრუებდა.

გალატეას საქებად და სადიდებლად პოლიფემოსი სიმღერებსაც კი წამოიწყებდა.

კიკლოპის საშინელი ხმა ზღვის სიღრმესა და შორეულ გორაკების მწვერვალებს სწვდებოდა.

გალატეა და მისი საყვარელი მეგობარი აკისი ზღვის ნაპირზე, მღვიმეში განცხრომით ისხდნენ და სიყვარულის გრძნობებით დამტკბარნი დროგამოშვებით ყურს უგდებდნენ გოლიათი კიკლოპის საშინელ სიმღერას.

უხეში და ტლანქი პოლიფემოსი ასეთი სიტყვებით ამკობდა სიმღერის დროს თავის სატრფოს, თავის საყვარელ, მშვენიერ გალატეას: „ჩემო ძვირფასო და გონებიდან განუყრელო, ჩემო გალატეა! სული და გული მიხარის, როცა შენ გიმღერ და გიგალობებ! შენს სახელს, შენს მშვენიერ ღვთაებრივ პირისახეს გულში ღრმად ვიმარხავ და გონებიდან ვერ ვიშორებ! შენი პირისახე თეთრ თოვლზე უფრო თეთრია, ყვავილებით მორთულ ველზე უფრო ნაზი და სათუთია! შენი ტანადობა მაღალ მურყანზე უფრო მოხდენილია! შენ ციკანივით ცელქი და ცქრიალა ხარ, ჩემო ძვირფასო გალატეა! შენ გედის ღინღლზე უფრო რბილი ხარ და მაწონზე უფრო ნაზი! მაგრამ ამავე დროს შენ უფრო უტეხი და მაგარი ხარ, ვიდრე პიტალო სალი კლდე და მძლავრი მუხა, ძუ დათვზე უფრო კერპი!

შენ, ჩემო ძვირფასო გალატეა, ჩემს უსაზღვრო მწუხარებას ოდნავაც ყურადღებას არ აქცევ, გამირბინხარ, როგორც

ფურ-ირემი, რომელსაც ძალები ასდევნებიან და დასაქვრად კვალდაკვალ მისდევენ.

შენ რომ კარგად მიცნობდე, ექვს გარეშეა ზურგს შეაქცევდი შენს კერპობას, სამარადისოდ დაწყველიდი შენს მიუღდომლობას, შენს ჯიუტობას და შეეცდებოდი ჩემი გულის მოგებას, ჩემს სამუდამოდ დანშვიდებას, შენი მგრძნობიარე გულის ჩემთვის გადაშლას.

შენ რომ ჩემი სიმდიდრის ამბავი იცოდე, განა ასე შეუბრალებლად მომექცეოდი!

ჩემი მღვიმე, რომელიც მთაშია შექრილი, სავსეა ყოველი სიკეთით.

ჩენს მღვიმეში შენ ვერ იგრძნობდი, რა არის სიცხე-პაპანაქება, რა არის სუსხიანი ზამთრის სიცივე!

ჩემი ხილის ბალი ხომ განთქმულია მთელ დედამიწაზე. ვაშლისა და მსხლის ხეების ტოტები, სურნელოვანი ვაშლებითა და მსხლებით დახუნძლულნი, მიწაზე მძიმედ იზნიქებიან.

ქიგოებზე ათასგვარად დახლართულ ლერწმებზე ყვითლად ღვივის შარბათივით ტკბილი ყურძენი. ატამი, გარგარი, წაბლი და სურნელოვანი მარწყვი თავ-თავის დროზე შემოდის და მნახველის გულს ახარებს.

ეს საუცხოო ხილის ბალი მთლიანად შენთვისაა განკუთვნილი.

ჩემი ცხვრებისა და თხების რიცხვს ხომ კაცი ვერ მოსთვლის! აი ეს თხები და ცხვრები სულ ჩემი საკუთრებაა! ვინ მოსთვლის, შორეულ ტყეებსა და ველებზე ჯერ კიდევ რამდენი ჩემი ცხვრისა და თხის ფარა ლალად სძოვს სურნელოვან ბალახს!

რძე, ყველი, ერბო, ხაჭო და მაწონი თავზე საყრდლად მოიპოვება ჩემს მღვიმეში.

ყოველივე ამ სიმდიდრეს, ყოველივე ამ სიკეთეს მხოლოდ და მხოლოდ შენთვის ვინახავ! ყოველივე ამას შენ გაჩუქებ, ოღონდ კი ზღვის სიღრმიდან შენი მშვენიერი პირისახე და-

მანახე და შენი მგრძნობიარე, სათუთი გულის კუნჭულები
გადამიშალე!

გალატეა! დასტოვე წყლის ზვირთები, მოდი ჩემთან, ხელს
ნუ ჰკრავ გულწრფელად მოძღვნილ საჩუქრებს!

ნუთუ ჩემი გარეგნობა გაშინებს! ამას წინათ ზღვის ან-
კარა ზვირთებში დავინახე ჩემი პირისახე და, მართალი გითხ-
რა, არც ისე საშიში და ხელსაკრავი ვარ! ზღვის სარკეში
ჩემი თავი ძალიან მომეწონა!

აბა შეხედე როგორი გოლიათური გარეგნობა მაქვს!

ყოველსაშემძლე ზევსაც კი მეტოქეობას ვუწევ, სიმძლავ-
რესა და სიდიადეში თვითონ ზევსიც კი შურის თვალით მი-
ყურებს!

ჩემს თავზე უხვად დაყრილი მაგარი თმა ტყის მსგავსად
ჩემს ფართო ბეჭებს სწვდება. შუა შუბლზე ძლიერი ფარივით
მაზის ვეებერთელა მოელვარე თვალი: განა ყოველსაშემძლე
ჰელიოსი ერთი მოელვარე თვალით არ დასცქერის დედამი-
წას?

ჩემო მშვენიერო გალატეა, ნუ დაგავიწყდება, რომ მამა-
ჩემი პოსეიდონი, თქვენი წყლების დიდებული მბრძანებელი,
შენ მამამთილად გაგიხდება!

გიხვეწები, გევედრები, ჩემო, გონებიდან განუყრელო გა-
ლატეა, შემიბრალე, შედი ჩემს მდგომარეობაში და გადამი-
შალე შენი მგრძნობიარე გულის კუნჭულები! მხოლოდ და
მხოლოდ შენ გემორჩილები! შენს გარეშე ჩემთვის სიცოცხლე
არ არსებობს!

მე არ მესმის, რატომ ასე გიკვარს აკისი და მე ასე
უცეცხლოდ მწვავ და მტანჯავ!

იცოდე, გალატეა, სასტიკად დაესჯი იმ ჩემს მეტოქეს!
ნაფლეთ-ნაფლეად დავკლეჯ და შეუბრალებლად გადავყრი
თვალუწვდენელ ზღვის აბობოქრებულ ზვირთებში!

სიბრაზისაგან გული ცეცხლით მენტება! ჩემს გულში ეტ-
ნის ჩაუქრობელი ცეცხლია დანთებული! შენ კი, ჩემო გალა-
ტეა, ჩემს ტანჯვასა და მწუხარებას ოდნავადაც ანგარიშს არ
უწევ! შენთვის ყველაფერი სულ ერთია!“

პოლიფემოსი ამოდ აბრალებდა თავს გალატეას, ამოდ უშლიდა გულს.

ანაზღად კიკლოპმა თვალი მოჰკრა აკისსა და გალატეას მღვიმეში და საშინლად დაიღრიალა:

— გხედავთ! გხედავთ! უკანასკნელი იქნება თქვენი ეს ტრფიალი!

კიკლოპის საშინელ ყვირილზე მაღალი კლდეები შეინძრნენ და შეტორტმანდნენ, ზღვის ზვირთები აბობოქრდნენ და თავის კალაპოტიდან გადმოხეთქას აპირებდნენ.

— ვფიცავ, ვფიცავ ყოვლისშემძლე ღმერთებს, — გრგვიანავდა გონებადაკარგული პოლიფემოსი, — ჩემი ასე შეურაცხყოფისათვის ორივეს სიცოცხლეს მოგისპობთ! იცოდეთ, თქვენი აღსაღრულის დღე მოახლოებულია!

საბრალო გალატეა შიშმა აიტანა და სასწრაფოდ წყლის ზვირთებში ჩაიყურყუმელავა.

აკისი კი მირბის, შიშით თავზარდაცემული მირბის და თავის საყვარელ გალატეას და თავის ძვირფას მშობლებს გულამოსკვნით ევედრება: „მიშველეთ! მიშველეთ! ჩემო ძვირფასო გალატეა, ჩემო ძვირფასო მშობლებო! მიშველეთ, მიშველეთ, ვილუპები!“

გალატეამ და საბრალო ყმაწვილის მშობლებმა, თუმცა ბევრეცადნენ სიკვდილს გადაერჩინათ აკისი, მაგრამ ვერ მოახერახეს.

სიბრაზისაგან გამხეცებულმა პოლიფემოსმა მაღალი მთის მწვერვალს ჩამოგლიჯა. უზარმაზარი კლდე და ისეთი ძლიერებით სტყორცნა, რომ საბრალო აკისი ამ კლდის ქვეშ მოჰყვა და სამუდამოდ სიცოცხლეს გამოესალმა.

ყოვლისშემძლე ღმერთებმა აკისი მდინარედ გადააქციეს. პოლიფემოსის მიერ ნატყორცნი კლდის ქვემოდან მოჩხრიალებეს ანკარა წყლით სავსე მდინარე, რომელსაც ხალხმა და აღუპული ყმაწვილის პატივსაცემად აკისი უწოდა.

აესაკოსი და ჰესპერია

* * *

ულრანი ტყეებით დაფარულ იდის მთაგრეხილების კალთების ძირას ტროადას მეფეს პრიამოსს და მდინარის ღმერთის გრანიკის მშვენიერ ასულს ალექსიროეს შეეძინათ შვილი, რომელსაც აესაკოსი დაარქვეს სახელად.

უსაზღვროდ მოსიყვარულე დედა სათუთად ზრდიდა ახალშეძენილ ვაჟს. ალექსიროე დიდის ყურადღებით თვალყურს ადევნებდა აესაკოსის აღზრდას.

აესაკოსი უკვე დავაგაცადა. დედის სიამაყე შვილს ქალაქის ბრწყინვალე ცხოვრება, სასახლის ფუფუნება და უდარდელი დროს ტარება არ მოსწონდა.

ამიტომ აესაკოსი უფრო სოფელსა და სოფლურ ცხოვრებას ეტანებოდა.

თავმომწონე და ამაყი ყმაწვილის მუდამ სანატრელი—სოფელი და სოფლის ცხოვრება იყო, იგი სოფელს უფრო ეგუებოდა, სოფლური საქმიანობა უფრო უყვარდა, ვიდრე ქალაქში უსაქმოდ და უდარდელად ცხოვრება.

სწორედ ამიტომაც იყო, რომ აესაკოსი იშვიათად ჩამოდიოდა ქალაქში, იშვიათად მონაწილეობდა ტროადელების ყრილობაში.

ახალგაზრდა აესაკოსს მთელი თავისი არსებით შეუყვარდა მდინარის ღმერთის კებრენის ასული მშვენიერი ჰესპერია, რომლის ღვთაებრივი ლამაზი სახე ქაბუკს მოსვენებას არ აძლევდა.

სიყვარულით აგზნებული აესაკოსი მთელი თავისი არსებით ჰესპერიას ეკუთვნოდა, ჰესპერიასათვის ცოცხლობდა. ჰესპერიას ღვთაებრივი პირისახე, ქაბუკს მუდამ თვალწინ ედგა, იგი მის წინაშე ლოცულობდა და ნეტარების კრემლებს აფრქევდა.

ერთხელ სიყვარულით გატაცებულმა ქაბუკმა დაინახა, რომ მშვენიერი ჰესპერეა მდინარის ნაპირას იჯდა, წელზე დაყრილ თმას ივარცხნიდა და მზეზე იშრობდა.

აესაკოსი მიუახლოვდა მშვენიერ ნიმფას. ჰესპერეა შიშმა აიტანა, ელვის სისწრაფით მოსწყდა მდინარის ნაპირს და მიაშურა დაბურულ ტყეს.

მირბის ელვის სისწრაფით მშვენიერი ჰესპერეა, როგორც რუხი მგლისაგან შეშინებული ქურციკი, მიჰქრის მშვენიერი ნიმფა, როგორც ტბის ნაპირებს მოწყვეტილი გარეული იხვი, რომელსაც ქორი უკან ადევნებია დასაკერად. მირბის ჰესპერეა, მოუშორებლათ თან მისდევს სიყვარულით აგზნებული ქაბუკი აესაკოსი.

ანაზღად ნიმფა ჰესპერეამ ბალახებში მიმალულ გველს თეხი დაჰკრა.

შნაიანმა გველმა მშვენიერ ნიმფას თეხზე უკბინა და საბრალო მყისვე სიცოცხლეს გამოასალმა.

აესაკოსის მწუხარებას საზღვარი არა ჰქონდა. საბრალო ქაბუკი თავზარდაცემული მხურვალედ გულში იკრავდა მშვენიერ ნიმფას გაცივებულ გვამს და გულამოსკენით ქვითინებდა და ქვითინებდა.

თვალცრემლიანი აესაკოსი საცოდავად თავს დაქვითინებდა გონებიდან განუყრელ საყვარელ არსებას და გულამოსკენით ყოვლისშემძლე ღმერთებს ევედრებოდა: „მაღალო და ყოვლისშემძლე ღმერთებო! გვედრებით, გემუდარებით საცოდავსა და საბრალოს მომივლინოთ სიკვდილი! ჩემი სიცოცხლე განა სიცოცხლეა ჰესპერეას სიკვდილის შემდეგ! განა ჩემი გულწრფელი სიყვარული ასეთ მსხვერპლს მოითხოვდა!

სული მიწუხს, გული მიღონდება, როცა ჩემი ძვირფასი, ჩემი გონებიდან განუყრელი ჰესპერეას გაცივებულ გვამს თავს დაეცქერი!

ჩემო ძვირფასო, ჩემო ნაზო და ტკბილო ჰესპერეა! შენი ისე უდროოდ სიკვდილის მიზეზი მხოლოდ და მხოლოდ მე

ვარ! ეს მწარე აზრი ყველგან და მარადის გულს მომიკლავს სულს აღმიშფოთებს, მთელს ჩემს არსებას მომიწამლავს! ძვირფასი და საყვარელი ჰესპერეას სიკვდილის შემდეგ განა ჩემი ამქვეყნად ცხოვრება მოსახერხებელი და შესაძლებელია! განა მე ღირსი ვიქნები დედამიწის ზურგზე ვიბოგინო, როცა ჩემი გონებიდან განუყრელი ძვირფასი ჰესპერეა შავ საფლავს ამოეთარება!

მაღალო და ყოვლისშემძლე ღმერთებო! კიდევ და კიდევ გულმხურვალედ გთხოვთ სიციცხლე მომისპოთ, სამუდამოდ სიკვდილი მომივლინოთ! ერთადერთი სიკვდილი დაამშვიდებს ჩემს შეშფოთებულ სულსა და გულს!“

ამ ვედრების შემდეგ თვალცრემლიანი აესაკოსი მიუბრუნდა ჰესპერეას გაცივებულ გვამს და გულამოსკვნით დასტარა „ჩემო ნაზო, ჩემო კეთილო მეგობარო! შენთან ერთად ნეტ საფლავი უნდა გავითხარო და ჩემი საკუთარი სიციცხლე შენი სახელის ხსოვნას უნდა შეეწირო!

შენთვის სიკვდილს ბედნიერებად ჩავთვლი, ჩემო ძვირფასო მეგობარო! მხოლოდ სიკვდილის ჟამსაც ერთხელ კიდევ ვინატრებდი, რომ ჩემს ობოლ საფლავს შენი ცრემლი ციურ საჩუქრად დასცემოდა!

მაგრამ, ვაგლახ, რომ ეს ჩემი ნატვრა ოცნებაა!“

ამ სიტყვებთან ერთად აესაკოსი, ციცაბო კლდის მწვერვალზე ავიდა და თვალუწვდენელ სიმაღლიდან ზღვის ტალღებში პირქვე გადაეშვა.

თეტიდა ქალღმერთმა შეიბრალა საცოდავი აესაკოსი, შემოსა იგი ფრთებით და ამრიგად მოუსპო საშუალება ზღვის ტალღებში სიციცხლეს გამოსალმებოდა.

საბრალო ქაბუკი ღელავს, შფოთავს, მრისხანებს, რომ სიციცხლე ვერ შეწირა თავის ძვირფას და საყვარელ ჰესპერეას.

აესაკოსი კლდის მწვერვალიდან რამდენჯერმე გადაეშვა ზღვის სიღრმეში თავის დასახრჩობად, მაგრამ საწადელს ვერ

მიადწვია; ფრთებით შემოსილი კვლავ და კვლავ მიფრინავს იგი ზევით და იქედან მთელი ძალ-ღონით ვარდება ტალღებში, მაგრამ ფრთები ამსუბუქებს ვარდნას, და ამაოა ყოველი მისი ცდა გამოესალმოს სიცოცხლეს.

ფეხები, ცხვირი და კისერი უგრძელდება აესაკოსს, იგი ზღვის ფრინველად იქცევა, ზღვას აღარ სცილდება და მის ტალღებში ყურყუმელობს.

ა რ მ ნ ის ი *

(ოვიდიუს ნახონი—შეტამორფოზები*)

* * *

სიყვარულისა და სილამაზის ქალღმერთ აფროდიტეს შეუყვარდა კვიპროსის უფლისწული ადონისი, უმშვენიერესი კაბუკი, რომელსაც სილამაზით ვერც ერთი მოკვდავი ვერ შეედრებოდა, რომელიც თვით ოლიმპელ ღმერთებზე ულამაზესი იყო. აფროდიტეს თავდავიწყებით უყვარდა ადონისი. თვით ნათელმოსილი ოლიმპიცი კი ანაცვალა მან ადონისს. სულ მასთან იყო, მასთან ერთად დადიოდა სანადიროდ კვიპროსის მთებსა და ტყეებში, ვით ნადირობის ქალღმერთი არტემიდე. აღარ ახსოვდა და არარად თვლიდა აფროდიტე თავის ოქროს სამკაულებს, თავის მომხიბლავ სილამაზეს.

* მოთხრობილია შ. გვინჩიძის მიერ.

* მითი ადონისსა და აფროდიტეზე ბერძნებს გადმოღებული აქვთ ფინიკიელებისაგან. თვით სახელი ადონისი არაა ბერძნული; ფინიკიურია ის და „ბატონს“ ნიშნავს. ფინიკიელებმა კი, თავის მხრივ, ეს მითი ბაბილონელებისაგან გადმოიღეს; მათ ჰქონდათ მითი სიყვარულის ქალღმერთის იშთარისა და მშვენიერი კაბუკის თამუხეს შესახებ, რომელიც კვდებოდა და ყოველ გაახფხულს აღდგებოდა ხოლმე მკვდრეთით.

ბერძნულ მითში ადონისს ჰკლავა გარეული ტახი. ეს ვეება, ჯაგარაყრილი მხეცი, რომელმაც სიცოცხლე მოუსპო ადონისს, სუსხიანი ზამთრის სიმბოლოა, ყოველ სასიცოცხლეს დროებით რომ ჩაჰკლავს ხოლმე ბუნებაში.

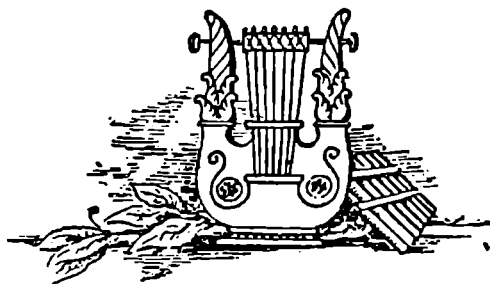
მცხუნვარე მზეში ნადირობდა იგი კურდღლებზე, მშიშარა ირმებსა და ქურციკებზე. მრისხანე ლომებსა და გარეულ ტახებზე ნადირობას კი თავს არიდებდა. აღონისსაც თხოვდა მორიდებოდა ლომებს, დათვებსა და ტახებს, რომ ხიფათი რამ არ შემთხვევოდა. იშვიათად ტოვებდა ქალღმერთი უფლისწულს, და თუ დატოვებდა ცოტა ხნით, ყოველთვის ევედრებოდა, მისი თხოვნა არ დაევიწყებოდა.

ერთხელ, როდესაც აფროდიტე არ იყო აღონისთან, იგი სანადიროდ წავიდა. ანაზღად მისი ძაღლები უზარმაზარი ტახის კვალს წააწყდნენ. წამოაგდეს ნადირი და გაშმაგებული ყეფით გამოუდგნენ. აღონისს უხაროდა, რომ ასეთ შესანიშნავ ნადავლს იგდებდა ხელთ, ის კი არ იცოდა, რომ ეს მისი უკანასკნელი ნადირობა იყო. აი სულ უფრო და უფრო ახლოვდებოდა ყეფა, აი უკვე ბუჩქებში გაიქროლა ვეება ტახმა. აღონისი უკვე მზად იყო ეტყორცნა თავისი მუზი გახელებული ნადირისათვის, მაგრამ უეცრად ეძგერა მას ტახი და უზარმაზარი ეშვებით სასიკვდილო ქრილობა მიაყენა. მოკვდა აღონისი საშინელი ქრილობისაგან.

როგორც კი გაიგო აფროდიტემ აღონისის სიკვდილის ამბავი, ენით გამოუთქმელმა მწუხარებამ მოიცვა იგი და უმაღ კვიპროსის მთებში გაეშურა საყვარელი ქაბუკის ცხედრის საძებრად. მთის ფლატეებზე, პირქუშ ხევებში, უფსკრულთა ნაპირებზე მიდიოდა აფროდიტე, წვეტიანმა ქვებმა და ბასრმა ეკლებმა დაუსერეს ნაზი ფეხები ქალღმერთს. ბოლოს, მიაკვლია აფროდიტემ აღონისის ცხედარს. დიდი იყო მწუხარება მისი, მწარედ დაქვითინებდა იგი უდროოდ დაღუპულ მშვენიერ ქაბუკს. მის უკვდავსაყოფად აფროდიტემ ბრძანა აღონისის სისხლიდან აღმოცენებულიყო ნაზი ყვავილი ანემონი *, იქ კი, სადაც ქალღმერთის გასისხლიანებული ფეხებიდან სი-

* ანემონი—ანუ, ქართულად, ყაყაჩორა, ხაშხაში; მისი ყვავილები გადაიშლება ზოლმე მზეზე დღის განსახლვრულ საათებში; ხანმოკლეა მისი ყვავილობა.

სხლი დაეწვეთა, ყველგან საუცხოო ვარდები აღმოცენდა, —
ალისფეროვანი, ვით აფროდიტეს სისხლი. შეეცოდა ყოელის-
შემძლე ზევსს დამწუხრებული სიყვარულის ქალღმერთი აფრო-
დიტე. უბრძანა თავის ძმას ჰადესს და მის მეუღლეს პერსე-
ფონეს ყოველ წელიწადს გამოეშვათ აღონისი აჩრდილთა სა-
მყაროდან დედამიწაზე. და აი იმ დროიდან მოყოლებული
აღონისი ნახევარ წელიწადს რომ ჰადესის სამფლობელოში
ატარებს, მეორე ნახევარს დედამიწაზე ცხოვრობს ქალღმერთ
აფროდიტესთან. მთელი ბუნება ჰხარობს და ჰყვავის, როდე-
საც დედამიწასა და მზის ცხოველყოფელ სხივებს უბრუნდება
ოქროსთმიანი აფროდიტეს გულის სატრფო, ახალგაზრდა,
მშვენიერი აღონისი.

მოჰკლა ალკმეონის პირველი ცოლის არსინოეს ძმები და მშობლები.

აკროკოლისი — მალლობის წვერზე აგებული ციხე-სიმაგრე ათენში.

ალკმენე — თებეს მეფის ამფიტრიონის ცოლი, რომელსაც ზევსისაგან შეეძინა ჰერაკლე.

ალკმეონი — ამფიარაეს და ერიფილეს ძე, თებეს წინააღმდეგ მეორე ლაშქრობის მთავარსარდალი. შური იძია მამის სიკვდილისათვის, მოჰკლა თავისი დედა, ორჯერ შეირთო ცოლი, მოკლულ იქნა პირველი ცოლის ძმების მიერ.

ამფიარაე — არგოსელი მისანი. თებეს წინააღმდეგ შეიდთა ლაშქრობის ერთ-ერთი სარდალი. პოლინიკეს მიერ მოსყიდული თავისი ცოლის ერიფილეს დაჯინებითი მოთხოვნით მონაწილეობა მიიღო თებეს წინააღმდეგ პირველ ლაშქრობაში, თუმცა იმთავითვე იცოდა, რომ ეს ლაშქრობა მარცხით დაითავრდებოდა. ბრძოლის დროს ცოცხლად შთანთქა დედამიწამ. მისმა შეილმა ალკმეონმა შური იძია მისი სიკვდილისათვის და მოჰკლა ერიფილე.

ამფიონი — ზევსისა და ანტიოპეს ძე, ნიობეს ქმარი, თებეს ამშენებელი, თავის ძმა-ტყუბთან, ზეთოსთან, ერთად მოჰკლა თებეს მეფე ლიკოსი, და ძმები დაეუფლნენ თებეს.

ამფოტიარე — ალკმეონისა და კალიროეს ძე, ძმა აკარნანისა (იხ. აკარნანი).

ამფიტრიონი -- თებეს მეფე, ალკმენეს ქმარი.

ანტიმოსი — გოლიათი, ძე ზღვათა უზენაესი ღმერთის პოსეიდონისა და გეასი (დედამიწის). იგი ორთა ბრძოლაში ჰერაკლემ მოწყვიტა მიწას და დაახრჩო ჰაერში.

ანტიბონე — თებეს მეფის ოიდიპოსისა და იოკასტეს ასული. თავისი ძმის პოლინიკეს სიკვდილის შემდეგ, რომელიც ეტეოკლესთან, თავის ძმასთან, ორთა

ბრძოლაში დაილუპა, ანტიგონემ, თებეს მეფის კრეონტის აკრძალვის მიუხედავად, მიწას შიამბარა პოლინიკე, რისთვისაც ცოცხლად დამარხულ იქნა ლაბდაკიდების საგვარეულო აკლდამაში, და იქ თავი მოიკლა.

ანტიოკა — 1) თებეს მეფის ნიქტევსის ასული, ზევსისაგან შეეძინა ტყუპი ვაჟები—ზეთოსი და ამფიონი და ცოლად გაჰყვა სიკიონის მეფეს ეპოპევსს. მას სდევნიდნენ ბიძა ლიკოსი და მისი ცოლი დირკე. შური იძიეს ლიკოსსა და დირკეზე ანტიოპეს ვაჟებმა—ზეთოსმა და ამფიონმა. 2) ამორძალი, თეზევსის პირველი ცოლი.

აკოლონი — სინათლის, მზის, მეცნიერებისა და ხელოვნების ღმერთი, ძე ზევსისა და ლეტოსი.

აკულეუსი — გამოჩენილი რომაელი პოეტი. დაიბადა ახალი წელთაღრიცხვის 125 წელს.

არბოსი (არგუსი) — ასთვალა ურჩხული.

არესი (რომაელების მარსი) — ზევსისა და ჰერას ძე, ომის ღმერთი.

არკადია — მხარე პელოპონესის ცენტრალურ ნაწილში.

არსინოე — არკადიის მეფის ფეგევსის ასული, ალკმეონის პირველი ცოლი. არსინოეს ძმებმა — აგენორმა და პრონემ მოჰკლეს ჯერ ალკმეონი და მერე არსინოეც.

არტიმიდე (რომაელების დიანა) — ზევსისა და ლეტოს ასული, აპოლონის და; ნადირობის, ცხოველთა და მთვარის ქალღმერთი, ქალწული; შეიარაღებული იყო, თავისი ძმის აპოლონის მსგავსად, მშვილდისრით.

აფარემსი — იდასისა და ლინკევსის მამა, მეფე მესენიისა.

აფარიდე — მეფე აფარევსის ვაჟები—იდასი და ლინკევსი.

აფროდიტე (რომაელების ვენერა) — ზევსისა და დიონეს ასული. სხვა თქმულებით, ზღვის ქაფიდან და ურანოსისაგან წარმოიშვა, პირველად კუნძულ კვიპროსზე გამოჩნდა; სიყვარულისა და სილამაზის ქალღმერთად ითვლებოდა.

აქლორე — შუა საბერძნეთის დასავლეთ ნაწილში იმავე სახელის მდინარის ღმერთი. ებრძოდა ჰერაკლეს დეიანირას გამო, მაგრამ ძლეულ იქნა ჰერაკლეს შიერ. ალკმეონის ცოლის კალიროეს მამა იყო.

აქილემსი — პელეუსისა და თეტიდას ძე, ტროას ომის მთავარი გმირი.

ბ

ბელე — ეპაფეს ძე, ეგვიპტის მეფე, ეგვიპტოსისა და დანაეს მამა.

ბორიო (ბორეასი) — ჩრდილოეთის ქარის ღმერთი.

გ

გალატეა — ზღვის ნიმფა, მშვიდი ზღვის განსახიერება; სდევნიდა მას თავისი სიყვარულით ცალთვალა კიკლოპი პოლიფემი.

გორგონები — სამი და, უჩხულები. მათი ერთი შეხედვა ყოველ სულდგმულს აქვავებდა. ამ სამში ერთი — მელუზა მოკვდავი იყო. მას თავი მოჰკვეთა გმირმა პერსეუსმა.

დ

დანაე — ეგვიპტის მეფის ბელეს ძე, ორმოცდაათი ქალიშვილის მამა (იხ. დანაიდები).

დანაიდები — დანაეს ორმოცდაათი ქალიშვილი. ცოლებად მათი შერთვა ღნდოდან მათ ბიძაშვილებს ეგვიპტოსის ორმოცდაათ ვაჟიშვილს. დანაიდები გაექცნენ ეგვიპტილებს. ჯერ თავი შეათარეს არგოსში, შემდეგ, როდესაც ეგვიპტილებმა დაამარცხეს არგოსელები, დათანხმდნენ ბიძაშვილებზე დაქორწინებას, მაგრამ მამის ბრძანებით ქორწინების პირველ ღამესვე მოჰკლეს თავისი ქმრები. მხოლოდ ერთმა დამ ჰიპერმნესტრამ არ შეასრულა მამის ბრძანება.

- დაფნე** — ნიშნა, აპოლონის სატროფო, რომელიც ხედ იქცა.
„დაფნის ხე“ აპოლონის ღვთაებრივი ხეა.
- დეიანირა** — კალიდონის (ეტოლია) მეფის ოინევის ასული, ჰერაკლეს ცოლი. მშვენიერი იოლეთი გატაცებული ქმრის, ჰერაკლეს, სიყვარულის დაბრუნების მიზნით ურჩხულ ნესოსის სისხლით ეღენთს ძვირფას წამოსასხამს და საჩუქრად უგზავნის ჰერაკლეს. ჰერაკლეს სხეული სასიკვდილოდ იშხამება ნესოსის შხამით. დეიანირა, რა წამს გაიგებს თავის უნებლიე დანაშაულს, თავს მოიკლავს.
- დელფოსი** — ქალაქი, აპოლონის სამისწოთი სახელგანთქმული.
- დემეტრა** (რომაელების ცერერა) — კრონოსისა და რეას ასული, დედამიწისა და ქირნახულის ქალღმერთი, პერსეფონეს დედა.
- დემოფონი** — თეზესისა და ფედრას ძე. მიიღო და მფარველობა გაუწია ჰერაკლიდებს არგოსის მეფის ევრისტევის დევნიდან.
- დიომედე** — ტიდევსის ძე, თებეს წინააღმდეგ ეპიგონების ლაშქრობის მონაწილე.
- დიონე** — ოკეანეს ასული, ზევსისაგან შეეძინა აფროდიტე.
- დიონისოპოლი** — ზევსის ტყუბი-ვაეები — პოლიდევეკე (პოლუქსი) და კასტორი (იხ. პოლიდევეკე და კასტორი).
- დირკე** — თებეს მეფის ლიკოსის ცოლი. იგი სდევნიდა ანტიოპეს. დირკე ამისათვის ანტიოპეს ვაჟიშვილებმა, ზეთოსმა და ამფიონმა, მიაბაწრეს გახელებული ხარის რქებს და მისი დაფლეთილი გვამი მდინარეში გადააგდეს. ამ მდინარეს დირკე ეწოდა.
- დრიადები** — ტყის ნიშნები.

ე

- ეგვიპტოსი** — ბელეს ძე, ეგვიპტის მეფე, რომლის ორმოცდაათმა ვაჟიშვილმა ძალდატანებით შეირთეს

ცოლებად თავისი ბიძის დანაეს ორმოცდაათ ასული — დანაიდები.

ეზიალემსი — არგოსის მეფის ადრასტეს ძე, თებეს წინააღმდეგ ეპიგონების ლაშქრობის მონაწილე.

ეზრიალე — მეკისტევსის ძე, ეპიგონების ლაშქრობის მონაწილე.

ეზრილიძე — თებეს მეფის კრეონტის ცოლი; თავისი ვაჟის ჰემონის სიკვდილი რომ გაიგო, თავი მოიკლა.

ეზრიპიდე — საბერძნეთის უდიდესი დრამატურგი. ცხოვრობდა ძველი წელთაღრიცხვის 480 — 406 წლებში.

ეზრისთევსი — მიკენის მეფე, მხდალი და მუხანათი ადამიანი, რომელსაც ჰერაკლე ღონა-მსახურად ჩაუგდო ხელში ჰერამ. ჰერაკლემ ევრისტევსის მძიმე სამსახურში თორმეტი საგმირო საქმე შეასრულა და საქვეყნოდ გაითქვა სახელი. ჰერაკლეს სიკვდილის შემდეგ ევრისტევსი სდევნიდა მის შთამომავალთ — ჰერაკლიდებს.

ეზროპა — ფინიკიის ქალაქ სიდონის მეფის აგენორის ასული, მისდამი ტრფობით აღსავეს ზევსი ხარად გადაიქცა, შეისუა ზურგზე, გასცურა ზღვა, კუნძულ კრეტაზე მიიყვანა და იქ დააბინავა, სადაც ზევსისაგან სამი ვაჟი შეეძინა — მინოსი, რადამანთი და სარპედონი.

ეზროსი — აღმოსავლეთის ქარის ღმერთი.

ელემსინი — დაბა ატიკაში, ათენის მახლობლად, ქალღმერთ დემეტრეს საკურთხევლით სახელგანთქმული.

ელინი — ბერძენი ხალხის მითიური წინაპარი, მისგან მიიღო ბერძენმა ხალხმა სახელი — ელინები.

ეპაფე — ზევსისა და იოს ძე, ლიბიას და ბელეს მამა.

ეპიგონები — სიტყვა „ეპიგონები“ ნიშნავს — „შემდეგ დაბადებულნი“. თებეს წინააღმდეგ შვიდთა ლაშქრობის მონაწილეთა შთამომავალნი, თებეს წინააღმდეგ მეორე ლაშქრობის მონაწილენი.

ეპოპეისი — სიკიონის მეფე, ანტიოპეს ქმარი.

ერახთავსი — ათენის მითიური მეფე.

ესპილე — საბერძნეთის უდიდესი დრამატურგი. ცხოვრობდა ძველი წელთაღრიცხვის 525—456 წლებში.

ეტიოკლე — 1) ოიდიპოსისა და იოკასტეს ძე, გარდევნა თავისი ძმა პოლინიკე თებედან. 2) იფისის ძე, თებეს წინააღმდეგ შეიდთა ლაშქრობის ერთ-ერთი სარდალი.

ვ

ვერბილიუსი — შესანიშნავი რომაელი პოეტი. ცხოვრობდა ძველი წელთაღრიცხვის 70—19 წლებში.

ზ

ზევსი (რომაელების იუპიტერი) — კრონოსისა და რეას ძე, ყოვლისმპყრობელი, ღმერთთა ღმერთი. მან დაამხო კრონოსი, დაამარცხა საშინელ ბრძოლაში ტიტანები და შეიქნა სამყაროს მბრძანებელი. მისი ეპითეტებია „ღმერთებისა და ადამიანთა მამა“, „ელვისმტყორცნელი“, „ღრუბელთმკრეფელი“, მისი კავშირისაგან ქალღმერთებსა და მოკვდავ ქალებთან წარმოიშვა მრავალი ღმერთი და გმირი: აპოლონი, ჰერმესი, დიონისე, პერსევსი, ჰერაკლე და სხვ.

ზეთოსი — ზევსისა და ანტიოპეს ძე, ძმა-ტყუპი ამფიონისა. ამფიონთან ერთად მოჰკლა თებეს მეფე ლიკოსი (იხ. ამფიონი).

ზეფიროსი — დასავლეთის ქარის ღმერთი.

თ

თებე — ქალაქი შუა საბერძნეთში.

თეზევსი — ატიკური მითების მთავარი გმირი, ათენის ლეგენდარული მეფე, ეგეოსის ძე.

თერსანდრე — პოლინიკეს ძე, ოიდიპოსის შვილიშვილი, ლაბდაკეს უკანასკნელი შთამომავალი. ეპიგონების მიერ თებელების დამარცხების შემდეგ გამეფდა თებეში, შემდეგში მონაწილეობა მიიღო ტროას ომში და ამ ომში დაიღუპა.

თეტიდა — ზღვის ღვთაების ნერევის ასული, პელეგის ცოლი, თესალიელი გმირის აქილეუსის დედა.

იანუსი — რომაელების ღვთაება. ორპირსახიანს უწოდებდნენ და ასედაც სახავდნენ. „ორპირსახიანი იანუსი“ კარების, ყოველგვარი საქმიანობის დასაწყისისა და დასასრულის ღვთაებად იყო მიჩნეული.

ილასი — აფარევის ძე, ლინკევის ძმა (იხ. აფარიდები).

ილიონი — ტროადის სამეფოს მთავარი ციხე-ქალაქი.

ინაჰე — არგოსის უძველესი მეფე, იოს მამა.

იო — არგოსის მეფის ინაქეს ასული, რომელიც შეიყვარა ზევსმა და გადაქცეულ იქნა ძროხად.

იოქასტი — მეფე ლაოსის მეუღლე და ოიდიპოსის დედა და ცოლი. ოიდიპოსმა არაფერი იცოდა რა, ისე მოჰკლა მამა და ცოლად შეირთო დედა. როდესაც ეს საშინელი დანაშაული გამომჟღავნდა, ოიდიპოსმა თვალები დაითხარა, იოქასტემ კი თავი ჩამოიხრჩო. ოიდიპოსისაგან იოქასტეს შვიძინა შვილები: ანტიგონე, ისმენე, ეტეოკლე და პოლინიკე.

იოლაოსი — ჰერაკლეს ძმისწული და მისი მრავალი ბრძოლის თანამონაწილე. ჰერაკლეს სიკვდილის შემდეგ იოლაოსი გამოეჭომაგა მის შვილებს და დაიცვა ევრისტეის დევნისაგან.

იოლე — ევბეის მეფის ევრიტოსის მშვენიერი ასული. ჰერაკლემ მოისურვა იოლეს ცოლად შერთვა, მაგრამ ამისათვის ევრიტოსს უნდა შეჯიბრებოდა მშვილდოსნობაში და ეჯობნა მისთვის. მიუხედავად იმისა, რომ ევრიტოსი შესანიშნავი მშვილდოსანი იყო, ჰერაკლემ აჯობა მას, მაგრამ ევრიტოსმა თავისი ასული მაინც არ მისცა. მაშინ ჰერაკლემ ომი აუტეხა მას, დაამარცხა და იოლე ტყვედ წამოიყვანა. გზაში ჰერაკლე მოკვდა (იხ. დეიანირა). ჰერაკლემ იოლე თავის ვაჟს ჰილეს უანდერძა ცოლად.

იონი — აპოლონისა და კრეუსას ძე, იონელთა ტომის წინაპარი.

ისმენე — ოიდიპოსისა და იოქასტეს ასული, ანტიგონეს და.

იფიკლე — ჰერაკლეს ნახევარძმა, ამფიტრიონისა და ალკმენეს ძე.

იფისი — არგოსის მეფე.

ბ

ბალმოსი — ფინიკიის მეფის აგენორის ძე, ევროპას ძმა, თებეს დამაარსებელი, მოხუცებულობისას გველეშაპად იქცა.

ბალირომი („ლამაზად მიმდინარე“) — მდინარის ღმერთის აქელიოს ასული, ალკმეონის მეორე ცოლი.

ბაკანეზი — თებეს წინააღმდეგ შეიღთა ლაშქრობის ერთ-ერთი სარდალი.

ბასტორი — ტინდარევისა და ლედას ძე, პოლიდეკეს ძმა.

ბენტავრი — მითიური არსება — ნახევრად-ცხენი და ნახევრად-აიამიანი. ასეთი იყო, შავალითად, აქილეუსის აღმზრდელი ქირონი.

ბიქოსი — ქალაქ ტრაქინეს მეფე, რომელთანაც თავი შეაფარა ჰერაკლეს ცოლმა დეიანირამ თავისი შვილებით.

ბიფისი — მდინარე ატიკაში და ღმერთი ამ მდინარისა.

ბიპლოკები — ცალთვალა გოლიათები, ურანოსისა და გეას შვილები, რომლებმაც ზევსისათვის გამოსქედეს ელეა და მეხი. მათ რიცხვს ეკუთვნის პოსეიდონის ძე პოლიფემი.

ბლიტოსი — ალკმეონისა და არსინოეს ძე. მამის დალუპვის შემდეგ გაიქცა და ელიდაში დასახლდა.

ბრიონტი — იოკასტეს ძმა, ოიდიპოსის ცოლისძმა. ოიდიპოსის შვილების დალუპვის შემდეგ შართავდა თებეს.

ბრიუზა — ათენის მეფის ერეხთევსის ასული, რომელსაც აპოლონისაგან შეეძინა ვაჟი იონი.

ბრონოსი — (რომაელების ხატურნი) — ცისა (ურანოსის) და დედამიწის (გეას) შვილად ითვლებოდა. ურანოსის დამხობის შემდეგ მთელს სამყაროს (კოს-

მოსს) განაგებდა, ქვეყნიერების უზენაეს ღვთაე-
ბად, მის მომწყობ-მომწესრიგებლად ითვლებოდა.
ცოლად შეირთო თავისი და რეა (რომაელთა
ოპსი), რომლისგანაც შეეძინა სამი ვაჟი— ჰადესი,
პოსეიდონი და ზევსი, სამი ქალი— დემეტრე,
ჰესტია და ჰერა.

ღ

ლაბდაკე — თებეს მეფე, ლაოსის მამა, ოიდიპოსის პაპა.

ლაოდამოსი — თებეს მეფე, ეტოკლეს ძე, ოიდიპოსის
შვილიშვილი, ებრძოდა ეპიგონებს, თებეს წინააღ-
მდეგ მეორე ლაშქრობის მონაწილეებს. მოკლულ
იქნა ეპიგონების ლაშქრობის მთავარსარდლის
ალკმეონის მიერ.

ლაოსი (ლაიოსი) — თებეს მეფე, ოიდიპოსის მამა. მოჰკ-
ლა საკუთარმა შვილმა ოიდიპოსმა.

ლედა — სპარტის მეფის ტინდარეოსის ცოლი, კასტორი-
სა და კლიტემნესტრას დედა: ზევსისაგან შეეძინა
პოლუქსი (პოლიდეკე) და ელენე.

ლეტო (ლატონა) — აპოლონისა და არტემიდეს დედა.

ლიკოსი — თებეს მეფე, ანტიოპეს ბიძა, მოჰკლეს ძმებმა -
ტყუებებმა ზეთოსმა და ამფიონმა.

ლინკემსი — 1) ეგვიპტოსის ერთ-ერთი ვაჟი, ჰიპერმნესტრას
ქმარი (იხ. ჰიპერმნესტრა), 2) აფარევის ძე, იდა-
სის ძმა (იხ. აფარიდები).

მ

მაკარეა — ჰერაკლეს და დეიანირას ასული, ნებაყოფლო-
ბით მიიტანა თავი სამსხვერპლოზე, რათა ამით
მოეპოვებინა ჰერაკლიდების დამცველი ათენელე-
ბისათვის ევრისტეისზე გამარჯვება.

მიკულა სელიანიმოვიჩი — რუსული თქმულებების გმირი.
მინოსი -- ზევსისა და ევროპას ძე, უფროსი იყო ძმებს
შორის, წილად კუნძული კრეტა ერგო. სიკვდილის

შემდეგ ქვესკნელის მრისხანე მსაჯული და განმკითხველი.

მინოტავრი — კაციკამია, ნახევრად - ხარი, ნახევრად - ალა-მიანი კუნძულ კრეტაზე.

მოსხი — ძველი წელთაღრიცხვის II საუკუნის ბერძენი პოეტი.

ნ

ნაიალები — წყლის ნიმფები.

ნარბისი (ნარციხი) — თავის თავზე შეყვარებული ქაბუკი, სიკვდილის შემდეგ გადაიქცა ყვავილად.

ნერეიდები — ზღვის ღმერთის ნერევის ასულები.

ნიმფები — წყაროების, ტყეების, მთების და სხვ. ქალ-ღმერთები.

ნიობე — ტანტალეს ასული, თებეს მეფის ამფიონის ცოლი, შვიდი ქალისა და შვიდი ვაჟის დედა. აპოლონმა და არტემიდემ დაუხოცეს შვილები.

ნიჰტემსი — ლაბდაკეს მცირეწლოვანების გამო განაგებდა თებეს. ანტიოპეს მამა. ომი აუტეხა ანტიოპეს ქმარს ეპოპევს, მაგრამ დაშარცხებულ იქნა.

ნოტოსი — სამხრეთის ქარის ღმერთი.

ო

ოვიდიუს ნ ა ზ ო ნ ი — სახელგანთქმული რომაელი პოეტი, ცნობილი „მეტამორფოზების“ (მითიური გარდაქმნების) და სხვა შესანიშნავ ნაწარმოებთა ავტორი. ცხოვრობდა ძველი წელთაღრიცხვის 43 წლიდან ახალი წელთაღრიცხვის 17 წლამდე.

ოილიპოსი — თებეს მეფის ლაოსისა და იოკასტეს ძე. არ იცნობდა თავის მშობლებს, მოჰკლა მამა და ცოლად შეირთო დედა. გამოიცნო სფინქსის გამოცანები და გახდა თებეს მეფე, მაგრამ, როდესაც გამომეღავნდა მისი უნებლიე დანაშაული, თვალები დაითხარა.

ოქანო — მითიური მდინარე, რომელიც გარს უვლის მთელ დედამიწას. ზღვათა, მდინარეთა და წყაროთა ყველა ღმერთთა წარმოშობი.

ოლიგოკო — მთა ჩრდილოეთ საბერძნეთში, თესალიასა და მაკედონიას შორის. ძველი ბერძნები ღმერთების ადგილ-სამყოფელად თვლიდნენ, ამიტომ მათ, ამ ღმერთებს ოლიმპელები ეწოდებოდათ.

3

პანი (რომაელების ფაგნი) — ჰერმესისა და ნიმფა პენელოპეს ძე. ტყის, საძოვრების, ჯოჯობისა და მწყემსების ღმერთად ითვლებოდა. აგრეთვე „პანიკური შიშის“ ღმერთი იყო.

პარტენოპე — თებეს წინააღმდეგ შეიღთა ლაშქრობის ერთ-ერთი სარდალი, არგოსის მეფის ადრასტეს ძმა.

პელეგსი — აქილევსის მამა, თეტიდას ქმარი.

პერსეგსი — ზევსის ძე დანაეისაგან, მოჰკლა მედუზა.

პერსეფონე (რომაელების პროზერპინა) — ზევსისა და დემეტრეს ასული, ჰადესის მეუღლე.

პითია — აპოლონის ქურუმი ქალი, მისანი დელფოში.

პითონი — გველეშაპი, რომელიც მოჰკლა აპოლონმა.

პოლიდეკე (პოლუქსი) — ზევსისა და ლედას ძე, ძმა კასტორისა.

პოლინიკე — ოიდიპოსისა და იოკასტეს უფროსი ვაჟი. იგი თებედან განდევნა მისმა ძმამ ეტეოკლემ, თავი შეაფარა არგოსის მეფეს ადრასტეს, რომლის ასულთანაც იქორწინა. თებეს წინააღმდეგ ლაშქრობის დროს ეტეოკლესთან ორთა ბრძოლაში დაიღუპა მასთან ერთად.

პოლიფემი (პოლიფემოსი) — ცალთვალა კიკლოპი, ზღვის უზენაესი ღვთაების პოსეიდონის ძე.

პოსეიდონი (რომაელების ნეპტუნი) — კრონოსისა და რეას ძე, ზღვათა უზენაესი ღვთაება.

პრომაქოსი — პარტენოპეს ძე, ეპიგონების ლაშქრობის მონაწილე.

პრონე — ალკმეონის პირველი ცოლის არსინოეს ძმა.

პროფიდა — ქალაქი არკადიაში.

რადამანთი — ზევსისა და ევროპას ძე, დატოვა კრეტა და გადასახლდა ბეოტიაში, სადაც დიდი სახელი მოიხვეჭა როგორც კანონმდებელმა და მოსამართლემ.

რეა (რომაელების ოპხი) — კრონოსის ცოლი, ზევსისა და სხვა ღმერთების დედა.

ს

სარპედონი — ზევსისა და ევროპას ძე. ძლიერი სახელმწიფო დააარსა ლიკიაში.

სატირები — ვაზის, ღვინისა და მოლხენის ღმერთის დიონისეს თხის ფეხებიანი მხლებელი.

სიკიონი — ქალაქი პელოპონესის ჩრდილოეთ მხარეში, კორინთოს უბის სანაპიროზე.

სოფოკლე — საბერძნეთის უდიდესი დრამატურგი. ცხოვრობდა ძველი წელთაღრიცხვის 496 — 406 წლებში.

სვინქსი — ნახევრად - ქალი და ნახევრად - ფრინველი, რომელიც თებეს მახლობლად კლდეზე ბინადრობდა და გამოცანებს იძლეოდა. კლდიდან გადაიჩეხა, როდესაც ოიდიპოსმა გამოიცნო მისი გამოცანები.

ტ

ტარტაროსი — ჯოჯობეთი, ქვესკნელი, საიქიო, აჩრდილთა სამყარო.

ტერფსიპორა — ცეკვის მუზა.

ტიღმისი — კალიდონის მეფის ოინევის ძე. გაიქცა კალიდონიდან არგოსში, სადაც ცოლად შეირთო ადრასტეს ასული. თებეს წინააღმდეგ შეიღობა ლაშქრობის ერთ-ერთი სარდალი.

ტირეზია — თებეს სახელგანთქმული ბრმა მისანი, რომელმაც გამოამჟღავნა ოიდიპოსის დანაშაული.

ტიტანი — დევგმირი, ბუმბერაზი. ტიტანები აუჯანყდნენ ზევსს. მოიწადინეს მიეღწიათ ზეცამდე და ჩამოეგდოთ ზევსი. მთა მთაზე შედგეს, კლდე კლდეზე და გაუმართეს საშინელი ბრძოლა ზევსს, მაგრამ ყოვლისშემძლე ზევსმა სძლია ისინი და ტარტაროსში ჩაჰყარა.

ტიფონი — ასთავიანი ურჩხული, რომელიც ცეცხლს აფრქვევდა პირიდან. ალუდგა ზეესს. ზეესმა სძლია იგი და ტარტაროსში ჩააგდო.

ტრობ — სამეფო მცირე აზიაში.

ტროფონი — ხუროთმოძღვარი, რომელმაც ააგო დელფოს ტაძარი. სიკვდილის შემდეგ გაღმერთებულ იქნა. სამისნო ტროფონისა სახელგანთქმული იყო მთელს საბერძნეთში.

ფ

ფეგევესი — არკადიის მეფე, რომლის ასული არსინოე იყო ალკმეონის პირველი ცოლი. როდესაც ალკმეონმა მიატოვა არსინოე და შეირთო კალიროე, ფეგევესმა მოაკვლევინა თავის ვაჟებს ალკმეონი. სამაგიერო გადაუხადეს ალკმეონის შვილებმა, — მათ მოჰკლეს თვით ფეგევესი და მისი ვაჟები.

ფილირა — ოკეანეს ასული, დედა კენტავრ ქირონისა.

ფლორა — ყვავილთა ქალღმერთი რომაელებისა.

ქ

ქირონი — კრონოსისა და ფილირას ძე, უბრძნესი კენტავრი, რომელმაც აღზარდა აქილევესი და ზოგიერთი სხვა გმირიც.

ქსუთოსი (ქსუთე) — კრეუზას ქმარი.

ჰ

ჰადესი (რომაელების **პლუტონი**) — ჯოჯოხეთის, ქვესკნელის, აჩრდილთა სამყაროს უზენაესი ღვთაება.

ჰარმონია — ასული არესისა და აფროდიტესი, თებეს მეფის კადმოსის ცოლი. მოხუცებულობისას, მსგავსად კადმოსისა, გველეშაპად იქცა.

ჰელიოსი — მზის ღმერთი.

ჰერა (რომაელების **იუნონა**) — ასული კრონოსისა და რეასი, ღმერთთა ღმერთის, ყოვლისმპყრობელი ზევისის და, აგრეთვე მისი ცოლი. ქორწინების მფარველი ქალღმერთი.

- ჰერაკლი** (რომაელების **ჰერკულესი**) — ძე ზევსისა და ალკმენესი, საბერძნეთის უდიდესი გმირი.
- ჰერაკლიდები** — ჰერაკლეს შვილები და შთამომავალნი, რომლებმაც თავი შეაფარეს ათენში გმირ თეზევსს, ჰერაკლეს ძველი მტრის ევრისტევის დევნიდან. ათენელებმა სასტიკად დაამარცხეს გათავებულნი ევრისტევის და იხსნეს ჰერაკლიდები ამ დევნიდან.
- ჰემონი** — თებეს მეფის კრეონტის ძე, ანტიგონეს საქმრო. როდესაც კრეონტის ბრძანებით ლაბდაკიდების საგვარეულო აკლდამაში ცოცხლად დამარხულმა ანტიგონემ თავი ჩამოიხრჩო, ჰემონმა მის ცხედართან განიგმირა მკერდი.
- ჰერმესი** (რომაელების **მერკური**) — ძე ზევსისა და ტიტან ატლანტეს ასულის მაიასი, ღმერთების მოციქული, მიცვალებულთა მეგზური საიქიოს, ვაჭრობის, მოგზაურობის, მკვერმეტყველების, სიზმრის, გამოძგონებლობის, ხელობის, მეჯოგეობის, საძოვრების მფარველი ღმერთი.
- ჰეფესტო** (რომაელების **ვულკანი**) — ზევსისა და ჰერას ძე, ცეცხლისა და სამკედლო ოსტატობის ღმერთად ითვლებოდა.
- ჰილი** — ჰერაკლესა და დეიანირას ძე. ჰერაკლეს ანდერძით ცოლად შეირთო მამის ტყვე ქალი იოლე. მამის სიკვდილის შემდეგ გაძოგნებულმა ჰერაკლიდებმა ევრისტევის წინააღმდეგ და ათენელების დახმარებით დაამარცხა ეს ბოროტი მეფე.
- ჰერკლესტრად** — დანაეს ერთ-ერთი ასული. თავის დებს შორის ერთადერთი იყო, მამის ბრძანება რომ არ შეასრულა, — არ მოჰკლა თავისი ქმარი ლინკევისი. (იხ. დანაიდები).

ჭიფსიპილე — კუნძულ ლემნოსის დედოფალი. ლემნოსზე ქალებმა ყველა მამაკაცი მოჰკლეს და დედოფლად თვით ჭიფსიპილე აირჩიეს. მაგრამ გამოირკვა, რომ მან თავისი მამა თოასი არ მოჰკლა, ამისათვის იგი ლემნოსელებმა დასაჯეს, — სამშობლოდან გააძევეს. შემდეგ ამისა მეკობრეებმა მოიტაცეს ჭიფსიპილე და მიჰყიდეს ნემეს მეფეს ლიკურგს, რომელმაც ძიძად მიუჩინა იგი თავის ნორჩ ვაჟიშვილს.

ჭომეროსი — საბერძნეთის უდიდესი პოეტი, რომელიც ძველი წელთაღრიცხვის IX საუკუნის მახლობელ ხანებში ცხოვრობდა, ავტორი პოემებისა — „ილიადა“ და „ოდისეა“.

შ ი ნ ა ა რ ს ი

წინასიტყვაობა

83-
3

I. თეგვს ციკლის თქმულებანი

1. ზეთოსი და ამფიონი	15
2. აედონი	21
3. პოლინიკე და მეფე ადრასტე .	24
4. თებეს წინააღმდეგ გალაშქრება . .	27
5. თებეს გარშემო ბრძოლის გაჩაღება . . .	34
6. არგოსელების ბანაკის ხელმეორედ დაზვერვა .	37
7. ღვიძლი ძმების ორთა ბრძოლა . .	46
8. არგოსელების მხედრობის დამარცხება . .	51
9. ათენელების გალაშქრება თებეს წინააღმდეგ .	55
10. ანტიგონე	63
11. ეპიგონების გალაშქრება თებეს წინააღმდეგ .	85
12. დამლუპველი საჩუქარი	89

II. არგოსის ციკლის თქმულებანი

1. მეფე ინაქეს მშვენიერი ასული (იო)	95
2. დანაე და დანაიდები	102

III. კამბას ციკლის თქმულება

1. ევროპა	107
-----------	-----

IV. ატიკის ციკლის თქმულებანი

1. იონი	113
2. ჰერაკლიდები	126

V. მზიარები

1. დიოსკურები და აფარიდები 143

VI. ღამათება

1. დაფნე . . . 149
2. გალატეა და აკისი 151
3. აესაკოსი და ჰესპერეა . 158
4. აღონისი. . . 161

- სამივბელი 165

რედაქტორი შ. გვინჩიძე
მხატვარი ი. რაზმაძე
ტექნიკური | დ. სეთიაშვილი

ხელმოწერილია დასაბუჯად 16/IX—49 ნ.
ნაბუჯდ ფორმათა რაოდ. 11,3. საავტორო
ფორმათა რაოდ. 7,8. ანაწილის ზომა
51/2×8. ქალაქის ზომა 84×81. შეკვე-
თის № 849. უე 6812პ. ტირაჟი 8.000.

დ. პ. ბერიას სახელობის პოლიგრაფი-
კომბინატი „კომუნისტი“. თბილისი,
ლენინის ქ. № 14.
Полиграфкомбинат „Коммунист“
им. Л. П. Берия, Тбилиси,
ул. Ленина, № 14.

საქ.სსრ მინისტრთა საბჭოსთან არსებული
პოლიგრაფიისა და გამომცემლობების
საქმეთა სამმართველოს 1-ლი სტამბა.

თბილისი, ორჯონიკიძის ქ. № 50.

წიგნში დეფექტის აღმოჩენის შემთხვე-
ვაში გთხოვთ დააბრუნოთ წიგნი
შესაცვლელად იარლიყთან ერთად.

კონტროლიორი № 1